

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇEVİRİBİLİM ANABİLİM DALI**

DOKTORA TEZİ

**MAKİNE ÇEVİRİSİ VE DİJİTALLEŞME
BAĞLAMINDA ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNİN
DÖNÜŞÜMÜ**

Hilal ÖZTÜRK BAYDERE

2502160037

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Alev BULUT

İSTANBUL – 2022

ÖZ

MAKİNE ÇEVİRİSİ VE DİJİTALLEŞME BAĞLAMINDA ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ

HİLAL ÖZTÜRK BAYDERE

Bu tez çalışması, makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında yaşanan gelişmeler ışığında çevirmenlik mesleğinin dönüşümünü ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmanın çıkış noktasını teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan otomatikleşme olgusunun bir sonucu olarak çevirinin insanların yaptığı bir eylem olmaktan çıkacağı ve çevirmenliğin de aralarında bulunduğu birçok mesleğin ortadan kalkacağı yönündeki iddialar oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma, çevirmenlik mesleğinin makine çevirisinin dil hizmetleri sektöründe giderek yaygınlaşmasının ve dijitalleşmenin etkisiyle ortaya çıkan yeni roller, görevler, etiketler, alanlar ve metin türlerinden nasıl ve ne derecede etkilendiğini sektörel veriler ve bulgular ile alanyazın taramasına dayalı olarak incelemekte ve söz konusu incelemenin sonuçlarına dayanarak tespit edilen dönüşümden hareketle çeviri/çevirmen edinci kavramını ve boyutlarını yeniden ele almaktadır. Çalışma, söz konusu irdeleme aracılığıyla günümüzün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte bir çevirmen edinci ve eğitiminin inşasına katkıda bulunma hedefini de taşımaktadır. Bu bağlamda öncelikli olarak uluslararası sektör kuruluşlarının yayımladığı belgelerde sunulan veriler ve bulgular ile alanyazındaki çalışmalar incelenmiş ve makine çevirisi alanındaki gelişmelerin ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmenlerin oynadığı rollerde ve gerçekleştirdikleri görevlerin kapsamında büyük dönüşümlerin olduğu, katma değeri yüksek yeni rollere ve meslek etiketlerine yönelimlerin söz konusu olduğu görülmüştür. Çeviribilimde son derece merkezi bir konumda olan kaynak metin ve erek metin kavramlarının da büyük bir dönüşüm geçirdiğini ortaya koyan sektör ve alanyazın verileri ve bulguları, farklı içerik üretim ortamlarının ve biçimlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte çevirmenlerden beklenen bilgi ve becerilerin arttığını ve büyük çeşitlilik kazandığını göstermiştir. Çevirmenlerin söz konusu gelişmeler karşısında nasıl bir edince sahip olmaları gerektiğini de sorgulayan tez kapsamında, günümüzdeki rol ve alanlar ile öngörülemez gelecekte oluşacak rol ve alanlarda yüksek kaliteli ve yaratıcı işlerin ortaya koyulabilmesi, çeviri yoluyla ve/veya çeviri bağlamında katma değerli ürün ve hizmetlerin üretiminin sağlanabilmesi için ihtiyaç duyulan edincin uyarlanabilir bir uzmanlığa ve yaşam boyu öğrenme anlayışına

dayalı, bilgi, beceri, tutum ve değerlerden oluşan ve sabit olmayan, çok yönlü 'girişimcilik edinci' olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bakış açısından hareketle Türkiye'deki çeviri eğitimi lisans programlarındaki dersler ve çevirmenlik meslek profilini ve mesleğin başarılı bir şekilde icra edilebilmesi için gereken bilgi, beceri, tavır ve tutumları ortaya koyan "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6" belgesi girişimcilik edinci odağıyla incelenmiştir. İncelemenin ilk aşaması olan eğitim programlarına bakıldığında, girişimcilik edincinin, genel olarak, programlardaki dersler açısından merkezi bir konumda olmadığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, çeviri eğitimi veren programların, makine çevirisinin ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmen edincinin merkezinde yer alması gerektiği savunulan girişimcilik edincini inşa edecek derslerin bir bütünlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla verilmesini sağlayacak şekilde güncellenmesi önerisinde bulunulmuştur. "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6" kapsamındaki inceleme sonucunda ise belgede yer verilen görev ve becerilerden bazılarının girişimcilik edincinin bazı alt alanları ile belirli açılardan örtüştüğü görülmüştür. Öte yandan, söz konusu standardın özellikle yeni oluşan roller ve alanlar bağlamında girişimcilik edinci odağıyla yeniden ele alınmasının, teknolojinin getireceği belirsizliklerin bir tehditten çok fırsat olarak görülebilmesi, ağırlıklı olarak teknoloji güdümünde giden bir süreç olarak görüldüğü için 'insandışı' bir eylem olarak değerlendirilebilen çevirinin yeniden insanın merkezde olduğu bir yapıya dönüşebilmesi ve bu bağlamda da çevirmenlerde güçlü bir profesyonel benlik algısının inşa edilebilmesi açısından önemli bir zihinsel dönüşüme öncülük edebileceği iddia edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: makine çevirisi, dijitalleşme, çevirmen edinci, girişimcilik, çeviri eğitimi, Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6.

ABSTRACT

TRANSFORMATION OF THE TRANSLATION PROFESSION WITHIN THE CONTEXT OF MACHINE TRANSLATION AND DIGITALIZATION

HİLAL ÖZTÜRK BAYDERE

This study deals with the transformation of the translation profession within the context of machine translation and digitalization. The motivation for the study stems from the claims that translation will be ‘dehumanized’ and many professions, including translatorship, will disappear as a result of automatization, which is an output of technological developments. In this regard, the study examines how and to what extent the translation profession is affected by the new roles, tasks, labels, areas, and text types that have emerged with the gradual spread of machine translation in the language services industry and digitalization based on data and findings from the language services industry as well as literature review. Based on the transformation observed through such examination, the study offers a reconsideration of the concept of translation/translator competence along with the relevant dimensions. By this means, the study attempts to contribute to the construction of a translator competence and education that have a potential to meet both current and future needs. The examination of data and findings from the reports by international language industry organizations and studies in the literature shows significant transformations in the roles played by translators, as well as in the scope of their tasks, as a result of developments in machine translation and digitalization. They also point to the rise of roles and labels with high added values. The data and findings from the industry and the literature, which indicate that the concepts of source text and target text have also undergone a significant transformation, suggest that skills and knowledge expected from translators have both increased and varied due to the emergence of a wide range of mediums and forms of content production. Inquiring what kind of a competence translators need in the face of these developments, this thesis study argues that ‘entrepreneurial competence’ that is based on adaptive expertise and lifelong learning, composed of knowledge, skills, attitudes and values, and is versatile and not stable is the competence required to be able to produce high quality and creative works both in current roles and areas and in future’s unpredictable roles and areas and to offer value-added products and services through and/or within the context of

translation. Based on this perspective, the study also scrutinizes, with a focus on entrepreneurial competence, the courses listed in the curricula of undergraduate programs offering translation education in Turkey and the “National Occupational Standard Translator/Interpreter Level 6” document, which presents the profile of the translation profession as well as the necessary knowledge, skills, and attitudes to successfully perform the profession. The results on the courses show that entrepreneurial competence does not have a central position, in general, in terms of the courses listed in the curricula. Thus, the study suggests an update in the programs to ensure that courses to construct entrepreneurial competence, which is claimed a central position in translator competence in this study because of developments taking place in machine translation and digitalization, are offered in coherence and in a systematic and complementary way. The results on the “National Occupational Standard Translator/Interpreter Level 6” document, on the other hand, reveal that some of the tasks and skills given in the document overlap with some sub-fields of entrepreneurial competence in certain aspects. However, the study argues that a reconsideration of the standard document with a focus on entrepreneurship within the context of emerging roles and areas may pioneer a significant mental transformation that will enable perceiving the uncertainties to be brought by technology as an opportunity rather than a threat, transforming translation, which has started to be considered ‘dehumanized’ as it is more and more dominated by technology, back into a construct that has ‘humans’ in the center, and thus contributing to building a strong professional self-concept in translators.

Key Words: machine translation, digitalization, translator competence, entrepreneurship, translation education, “National Occupational Standard Translator/Interpreter Level 6”.

ÖNSÖZ

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelerin hızı ve her gün bir yenisi ortaya çıkan iletişim ortamları iletişim kavramını tüm boyutları ile dönüştürürken, diller ve kültürlerarası iletişimin merkezinde yer alan kavramlardan biri olan çeviri olgusu da yapay zekâ alanındaki gelişmeler sayesinde büyük sıçramalar kaydeden makine çevirisi teknolojileri ile büyük bir dönüşüm geçiriyor. Bu gelişmelere koşut şekilde, yüksek öğretimde de büyük oranda yapay zekâ alanındaki gelişmelerin tetiklediği, güncelliği korumak ve yeni oluşan alanlarda nitelikli bir eğitim sunabilmek üzere gerçekleştirilmesi hedeflenen büyük bir dönüşüm sürecinin ilk aşamalarındayız. Dünya çapında teknoloji kaynaklı mesleki dönüşüm verileri baz alınarak hazırlanan çeşitli raporlarda yüksek öğretim kurumlarının bu dönüşüm sürecinde üstlenmesi gereken rollerin çok farklı boyutlara ulaştığının ifade edildiği bugünlerde, geleceğin nitelikli bireylerinin yetiştirilmesine ilişkin süreçlerin de çeşitli yönlerden değişime uğraması kaçınılmaz görünüyor. Bu tez çalışmasının da bir Çeviri(bilim) araştırmacısı ve eğitimcisi olarak hem bu konulara yönelik merakımdan hem de bu gelişmeler bağlamında hissettiğim sorumluluktan doğduğunu söyleyebilirim.

Çeviribilim, disiplinlerarası doğası gereği ilişki içerisinde olduğu pek çok alanın yanı sıra günümüzde mühendislikle her zamankinden daha yakın bir ilişki içerisinde bulunuyor. Günümüzde mühendislik merkezde olacak şekilde tüm bu alanların bulunduğu etkileşimlerden doğan disiplinlerarası, melez alanlarda yeni potansiyeller keşfedebilecek/sunabilecek olan Çeviribilimin sınırları içerisinde çeviri gerçekliklerinden yola çıkarak bir durum tespiti yapmayı hedefleyen bu çalışmanın temelleri, yeni bir anlayışla yeniden düşünülmesi gerektiğine inanılan yüksek öğretim düzeyinde, günümüzün ve geleceğin gerçeklikleri çerçevesinde etkili ve üretken şekilde var olabilecek bir çeviri eğitime yönelik olarak bir yol haritasının belirlenmesine duyulan ihtiyaca dayanıyor. Ancak çalışmamın mevcut hâlini alması, burada teşekkür etmek istediğim isimler olmasaydı asla mümkün olamazdı.

Doktora eğitimimin başlangıcından itibaren zorlandığım her anımda yol göstererek bu zorlu süreci benim için kolaylaştıran, hem bilgisinden hem de kişiliğinden çok şey öğrendiğim sevgili danışmanım Prof. Dr. Alev BULUT'a minnettarım. Onun olumlu tutumu ve yönlendirmeleri sadece tez sürecimdeki sorunların çözümünde değil, geliştirmeye çalıştığım akademik kimliğim üzerinde de

son derece etkili oldu. Bu tez sürecini onun desteği olmaksızın yürütmem mümkün olamazdı. Bunun için kendisine müteşekkirim.

Tez izleme komitemde yer alarak hem değerli vakitlerinden ayıran hem de engin bilgilerinden faydalanmamı sağlayan Prof. Dr. Mine YAZICI ve Prof. Dr. Aysu ERDEN hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, doktora ders dönemim boyunca kendilerinden ders alma imkânı bulduğum ve akademik bilgi birikimime son derece kıymetli katkılar sunmuş olan Prof. Dr. Arsun URAS YILMAZ'a, Prof. Dr. Ayşe Fitnat ECE'ye, Prof. Dr. Sakine ERUZ'a ve Doç. Dr. Necdet NEYDİM'e şükranlarımı sunarım.

Doktora eğitimimin bütün aşamalarında her daim desteklerini hissettiğim, Karadeniz Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümündeki ve Yabancı Diller Yüksekokulundaki tüm hocalarıma sundukları tüm yardımlar ve manevi destekleri için müteşekkirim. Onların desteği olmaksızın böylesi bir süreci tamamlamam mümkün olmazdı.

Bu zorlu ancak bir o kadar da değerli doktora sürecim boyunca desteğinden hep güç aldığım, elinden gelen her imkânla bana yardımcı olmaya çalışan ve kendimi hep borçlu hissedeceğim sevgili arkadaşım Arş. Gör. Dr. Hülya BOY'a, her zaman farklı perspektifler sunarak, yaptıkları değerlendirmelerle manevi desteklerini hep hissettiren arkadaşlarım Öğr. Gör. Dr. Elif SARI, Öğr. Gör. Burcu ÖZTÜRK ve Öğr. Gör. Mevlüde ABDİOĞLU'na, tüm iyi dileklerini ve sevgilerini her daim hissettiğim Dr. Öğr. Üyesi Fatma GÜMÜŞOK ve Arş. Gör. İslim Derya DENİZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Doktora eğitimim sırasında İstanbul'da kaldığım süreler boyunca bana kendimi evimde hissettiren, çalışmalarımı rahatlıkla yürütmemi sağlayan ve manevi desteğini hiç esirgemeyen sevgili teyzem Ayşe KOL'a müteşekkirim.

Her ne kadar hissettiğim minnettarlığı ifade etmem tam olarak mümkün olmasa da kendilerine ayırabileceğim vakitlerden fedakârlık yaparak ortaya koymaya çalıştığım bu çalışmayı yürüttüğüm süre boyunca kelimenin tam anlamıyla 'hayatta kalmamı sağlayan' sevgili ailem, size sahip olduğum için çok şanslıyım. Etrafımı kuşatan sevginiz ve desteğiniz olmadan bu çalışmanın gerçekleşmesi mümkün olmazdı.

Sadece ailemin bir parçası olmayıp, akademik anlamda da her daim yanımda olan, sorgulamalarım ve anlamlandırma çabalarım esnasında bana yeni yönler gösteren ve fikir geliştirme süreçlerimde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşim Öğr. Gör. Dr. Muhammed BAYDERE'ye ne kadar teşekkür etsem az.

Son olarak, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna (TÜBİTAK) “2211/A Genel Yurt İçi Doktora Burs Programı” kapsamında çalışmamı desteklediği için çok teşekkür ederim.

HİLAL ÖZTÜRK BAYDERE

İSTANBUL - 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ

1.1. Makine Çevirisi Bağlamında Çevirmenlik Mesleği.....	13
1.1.1. Makine Çevirisinin Gelişim Süreci.....	13
1.1.2. Makine Çevirisindeki Gelişmelerin Çevirmenlik Mesleğine Etkileri.....	18
1.2. Dijitalleşme Bağlamında Çevirmenlik Mesleği.....	30
1.3. Değerlendirme.....	52

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİ/ÇEVİRMEN EĞİTİMİ VE ÇEVİRİ/ÇEVİRMEN EDİNCİ

2.1. Çeviri/Çevirmen Eğitimi.....	57
2.2. Çeviri Eğitimi Bağlamında Edinç Kavramı.....	67
2.3. Çeviri Edinci Modelleri.....	73
2.4. Çeviri Edincinden Çevirmen Edincine.....	78
2.5. Çevirmenlik Mesleğinin Dönüşümü Bağlamında Çevirmen Edincinde Yeni Bir Yönelim: Girişimcilik Edinci.....	97
2.5.1. Girişimcilik Edinci.....	97
2.5.2. Çeviri Eğitiminde Girişimcilik Edinci.....	104
2.6. Değerlendirme.....	112

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNDEKİ DÖNÜŞÜM VE YENİDEN ELE
ALINAN ÇEVİRMEN EDİNCİ ODAĞIYLA TÜRKİYE'DEKİ ÇEVİRİ
EĞİTİMİ PROGRAMLARININ VE ÇEVİRMENLİK MESLEK
STANDARDININ İNCELENMESİ

3.1. Türkiye’deki Dört Yıllık Çeviri Eğitimi Programlarının Müfredatlarının		
Girişimcilik	Edinci	Odağıyla
İncelenmesi.....		118
3.2. Türkiye’deki Çevirmenlik Ulusal Meslek Standardının Girişimcilik		
Edinci Odağıyla İncelenmesi.....		131
3.3. Değerlendirme.....		140
SONUÇ.....		147
KAYNAKÇA.....		160
EKLER.....		178
EK-1. Girişimcilikle İlişkilendirilebilecek Dersler İçeren Türkiye’deki 4 Yıllık Çeviri		
Eğitimi Programlarının Ders Listeleri.....		178
ÖZGEÇMİŞ.....		293

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Dönüştürücü Edinçler ve Temel Yapıları.....	94
Tablo 2.2: Girişimcilik Edincinin Kavramsal Modeli.....	97-100
Tablo 2.3: Girişimcilik Edinci Gelişim Modeli.....	102-103
Tablo 3.1: İncelemeye Dahil Edilen Kategoriler Kapsamında Verilen Derslerin ve Verildikleri Üniversitelerin Sayıları.....	120
Tablo 3.2: İsimlerinde Doğrudan Girişimciliğin Olduğu ve/veya İşletme Mantığına Yönelik Dersler.....	120-121
Tablo 3.3: Katma Değer Üretimi ile Nitelenen Girişimciliği Dolaylı Olarak Besleyebileceği Düşünülen Sektördeki Yeni Rollere, Yeni Alanlara ve Yeni Metin Türlerine Yönelik Dersler.....	122-124
Tablo 3.4: Çevirmenlik Mesleğine Yönelik Dersler.....	125-126
Tablo 3.5: Girişimciliğin Alt Alanlarıyla İlişkilendirilebilecek Diğer Dersler.....	127
Tablo 3.6: Farklı Kategorilerden Derslerin Birlikte Sunuluşu	129-130
Tablo 3.7: Derslerin Kategori Bazında Zorunlu/Seçmeli Olma Durumları.....	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Teknolojinin İlerleyiş Aşamalarını Gösteren S Eğrisi.....	32
Şekil 2.1: Yaşam Boyu Öğrenmede Temel Edinçler.....	85
Şekil 2.2: OECD 2030 Öğrenme Pusulası.....	91

GİRİŞ

Bu bölümde mevcut tez çalışmasının amacı, gerekçesi ve önemine ilişkin arka plan bilgisinin yanı sıra çalışmanın araştırma soruları sunulmaktadır.

TEZİN KONUSU VE ÖNEMİ

Bu tezin konusunu çevirmenlik mesleğinin makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında geçirdiği dönüşüm ile bu dönüşümün çeviri edinci ve çevirmen edinci kavramları, çeviri eğitimi, Türkiye’deki çeviri eğitimi programları ve çevirmenler için tanımlanan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6” bağlamındaki yansımaları oluşturmaktadır.

Günümüzde mesleklerin konumu teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak özellikle otomatikleşme kavramı odağıyla mevcut mesleklerin ortadan kalkması veya (dijital) dönüşüme uğraması ve yeni mesleklerin doğması bağlamında tartışılmaktadır. Nitekim Dünya Ekonomik Forumu’nun 2020 tarihli raporunda “önümüzdeki beş yıl içerisinde mesleklerde aranan becerilerin değişmesi ile birlikte¹” belirli becerilere yönelik mevcut talebin giderek artacağı ve eldeki çalışanların %40’ının altı ay ya da daha kısa bir süre içinde yeni beceriler edinmek zorunda kalacağı belirtilirken şu anki işlerine devam eden kişilerin %94 oranında yeni beceriler edinme ihtiyacı içerisinde olacakları ifade edilmektedir (6). Türkiye bağlamında da benzer değerlendirmelerin söz konusu olduğu görülmektedir. T.C. Kalkınma Bakanlığının On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) kapsamında hazırlanan “İş Gücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu” (2018) kapsamında ortaya koyulan dijitalleşme hedefleri ile bunlara yönelik politikalar ve dijitalleşmeye bağlı mesleklerin geleceğine yönelik tespitler çerçevesinde “dijital dönüşümün işgücü piyasasına yansımaları[nın] çok boyutlu olaca[ğı]” ve “dijital dönüşüm[ün] bazı mesleklere olan talebi azaltabileceği gibi, bazı işleri tamamen ortadan kaldırabilece[ği]” (İş Gücü Piyasası ve Genç İstihdamı, 2018: 33) belirtilirken “teknolojiyi kullanarak değer yaratabilen çalışanlar için dijital dönüşüm[ün] verimlilik artırıcı bir unsur olabilece[ği]” (a.y.: 33) vurgulanmaktadır:

¹ Kaynakçada aksi belirtilmedikçe Türkçe dışındaki kaynaklardan yapılan alıntıların çevirileri bana aittir.

[Y]aratıcılık gerektiren, rutin olmayan işlerin dijital dönüşüm sonrası ortadan kalkma ihtimali düşüktür (Frey ve Osborne, 2013: 27). Diğer yandan meslek için gereken eğitim düzeyi ve ücret arttıkça, dijital dönüşümün bu mesleği ortadan kaldırabilme ihtimali azalmaktadır. Bu açıdan dijital dönüşümün işgücü piyasasına etkilerinin öngörülmesi ve bu çerçevede politika önerilerine yönelik olarak hedef grupların belirlenmesi gerekliliği söz konusudur. (İş Gücü Piyasası ve Genç İstihdamı, 2018: 33-34)

Rapordaki verilerden hareketle, “Türkiye işgücü piyasasındaki mesleklerin önemli bir kısmının dijital dönüşüm sonrasında ortadan kalkma riski[nin]” (a.y.: 34) bulunduğu söylenebilir. Nitekim “2014 yılında yapılan bir araştırmaya göre yenilikçi olarak tanımlanabilecek sınıfın istihdamının toplam istihdam içerisindeki payının yüzde 13,7, yapısal yenilikçi çekirdeğin ise yüzde 4,8 olduğu tespit edilmiştir” (a.y.: 34).

Çevirmenlik mesleğinin konumuna ve dönüşümüne yönelik tartışma ve sorgulamaların ise hem makine çevirisi alanında yaşanan gelişmelere hem de dijitalleşme sürecine dayandığını söylenebilir. Bu dönüşümün yansımalarını akademik çalışmalarda izlemek mümkündür. Günümüzde çevirmenlik “son derece teknolojiye dayalı bir meslek” (Kenny, 2012: 455) olarak tanımlanırken makine çevirisinin çeviri sektöründe giderek yaygınlaşması ile birlikte bu alandaki gelişmelerin getirdiği değişikliklere odaklanan Çeviribilim araştırmalarının sayısında son yıllarda önemli bir artışın olduğu görülmektedir. Bu bağlamda alandaki çalışmalarda ‘çevirmen’ tanımının hızlı bir değişim ve dönüşüm içinde olduğu dile getirilmektedir (Zaretskaya, 2015; Massey ve Kiraly, 2019). Geleneksel anlamdaki çevirmenlik mesleğinin “sonunun geldiği” (Massey ve Kiraly, 2019: 17) düşüncesinin altında yatan en önemli sebeplerden biri dijitalleşme ve yapay zekâ sayesinde “insan zekâsı ile yapılabilir olduğunu düşündüğümüz pek çok şey[in] şimdiden makineler” (Canan ve Acungil, 2018: 119) tarafından yapılıyor olduğu düşüncesi olarak görülebilir. Nitekim, uzun yıllardan beri çevirinin de makinelerin otomatikleştirebileceği bir eylem olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu dönüşüm iddiası ise çevirmenliğin, dolayısıyla da çeviri eyleminin gerektirdiği becerilerin otomatikleştirilebilmesi düşüncesi ile ilişkilidir.

Çeviri eyleminin tam olarak otomatikleşmesinin mümkün olup olmadığı bu tezin kapsamının dışında kalmakla birlikte sözü edilen otomatikleşme sürecinin çevirmenlik mesleğini nasıl etkilediğine/etkileyeceğine ve bunların uygulamalı alanlara yönelik içerimlerine odaklanan bu tez çerçevesinde yapılan sorgulamada her şeyden önce söz konusu otomatikleşme olgusu bağlamında ‘çeviri’nin tam olarak

nasıl görüldüğü ve ne türden uygulamaları kapsadığı önem kazanmaktadır. Günümüzde çevirinin insanların zihinlerinde uyandırdığı çağrışımların geçmişe göre çok daha farklı olduğu söylenebilir. Nitekim çeviri bir süredir çok sayıda kişi tarafından bir mobil uygulama aracılığıyla her an, her koşulda ve ücretsiz şekilde (en azından bir kısmı ve/veya şimdilik) kullanılabilen bir hizmet olarak görülmektedir. Google'ın 2006 yılında Google Translate'i resmi olarak piyasaya sürmesi ile çeviri o zamana kadar olduğu hâliyle sadece iş çevrelerince kullanılan ücretli bir eylem olmaktan çıkmış, "bir anda herkesin ulaşabileceği ücretsiz bir hizmete dönüşmüştür" (van der Meer, 2020: 288).

Öte yandan makine çevirisinin yaygın kullanımı ile ön plana çıkmış olan son düzeltmen (*post-editor*) veya kalite kontrolünden sorumlu pozisyonların yanı sıra 'yerelleştirme' gibi 'çeviri' olarak görülüp görülmemesi gerektiğine dair çokça tartışmaya konu olan ancak sektörel açıdan bakıldığında çeviri eylemi içerdiği görülen birer dil hizmeti olarak karşımıza çıkan metin ve içerik üretim türleri ile bunlara dair etiketlerin uluslararası ölçekte arttığı gözlemlenmektedir (örn. '*transcreation*', '*internationalization*', '*globalization*', '*transediting*', '*translanguaging*'). İçinde bulunduğumuz 'Yöndeşme Çağı'nın ('*Convergence Era*') (van der Meer, 2013) bir getirisi olarak görülen bu durumun çeviri sektöründe büyük değişimlere sebep olmasının bir sonucu olarak çok sayıda çeviribilimci çeviri eğitimini yeniden ele almayı önermektedir (Öner, 2018; Massey ve Kiraly, 2019; Öner Bulut, 2019; Kenny, 2020). Öte yandan Yves Gambier (2016) sözü edilen etiketleri değerlendirirken şu an görülen çeşitliliğin arkasında iki farklı paradigma değişiminin olduğunu belirtmektedir (887). Bir yandan eşdeğerlik paradigmasının yerini kültürel paradigmanın aldığını belirtirken diğer yandan basılı materyalden dijital ürünlere geçiş şeklinde bir paradigma değişiminin olduğunu vurgulamakta ve çeviri kavramının sınırlarını bu paradigma değişimlerinden hareketle (yeniden) ele almak gerektiğini savunmaktadır (Karş. Gambier 2016: 887).

Çeviri ve teknoloji ilişkisine bakıldığında gelişmelerin sadece makine çevirisi etrafında şekillenmediği görülmektedir. Ancak, bilgisayar destekli çeviri araçları ile birlikte çeviri teknolojilerinin kapsamını oluşturduğu söylenebilecek olan makine çevirisi, çeviri eyleminin otomatikleştirilmesi düşüncesinin arkasındaki en eski tarihli ve en önemli faktör olarak görülebilir. Öte yandan, bu kadar iç içe alanlar olmalarına rağmen Çeviribilim araştırmalarında makine çevirisine odaklanan çalışmaların

nispeten daha yakın tarihlerde, özellikle son 10-15 yıllık süre içinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Ağırlıklı olarak mühendislik alanında yapılan makine çevirisi çalışmalarının ise 1950'li yıllardan itibaren ortaya çıkmaya başladığı gözlemlenmektedir.

Çeviribilimin James S. Holmes'ün 1972 tarihli "Çeviribilimin Adı ve Doğası" ("The Name and Nature of Translation Studies") başlıklı çalışmasını takip eden süreçte özerk bir bilim dalı hâline geldiği düşünüldüğünde makine çevirisine yönelik ilk çalışmaların tarihsel olarak Çeviribilimin bir disiplin olarak ortaya çıkışından önce gerçekleştiği söylenebilir. Minako O'Hagan'a (2020: 3) göre Holmes'ün bu çalışmasındaki tanımlamalarına dayanarak 1980'li yıllardan itibaren Çeviribilimin odağı dilselden işlevsele, kaynak metinden erek metne kaymıştır. 1990'lu yıllarda etkisi görülen kültürel dönemeç ile birlikte ise çoğunlukla insan çevirisi makine çevirisine odaklanan araştırmacıların ilgi alanı dışında kalmıştır (a.y.: 3). Diğer taraftan, Holmes'ün Çeviribilimin temel alt çalışma alanlarına yönelik olarak yaptığı bölümlenmelerde böylesi bir kopukluğun söz konusu olmadığı söylenebilir. Nitekim, Holmes'e göre betimleyici, kuramsal ve uygulamalı Çeviribilim araştırmalarının arasında bir tür alışveriş ilişkisinin olması beklenmektedir. Kuramsal çalışmalar betimleyici çalışmaların bulguları üzerinde temellenirken hem betimleyici çalışmalar hem de kuramsal çalışmalar çevirinin uygulama alanında, özellikle de çeviri eğitiminde, nasıl bir yol izleneceğini göstermede rol oynayacaktır (Karş. Holmes, 1972: 78). Bu bilgiler doğrultusunda, Çeviribilimin özerk bir disiplin olarak varlığını ortaya koymasından önce ortaya çıkan makine çevirisi alanının kendine ait bir alanyazınının oluşmasına (Karş. O'Hagan, 2020) karşın söz konusu alandaki gelişmelerin kuramsal, betimleyici ve özellikle de uygulamalı Çeviribilim bağlamında ele alınmasının önemli olduğu söylenebilir. Bu konuda yürütülen çalışmaların birinde Holmes'ün ortaya koyduğu haritanın uygulamalı Çeviribilim araştırmalarına yönelik kısmı yeniden ele alınmış ve çeviri teknolojileri üzerinden yeniden şekillendirilmiştir (Bkz. Quah, 2006: 42). Böylece çeviri ile ilişkili teknolojik gelişmelerin getirdiği yeni alanların Çeviribilimin inceleme alanına nasıl girebileceğine ilişkin bir öneri ortaya koyulmuştur. Ancak özellikle de mesleğin dönüşümü bağlamında yaşanan gelişmelerin yansımalarının ve etkilerinin çeviri eğitimi açısından irdelenmesine ilişkin çalışmaların sınırlı sayıda kaldığı görülmektedir.

Bu tez, çeviri sektöründeki uygulamalar, kuramsal çalışmalar ve bu ikisinden hareketle (yeniden) şekillenmesi beklenen bir uygulamalı Çeviribilim alanı olan çeviri eğitimi arasındaki alışveriş ilişkisinin sürdürülebilmesi bağlamında bu alanların hepsinden birlikte beslenen çalışmaların yürütülmesine duyulan ihtiyaçtan yola çıkmaktadır. Dijitalleşme ve makine çevirisi teknolojisindeki gelişmelerin dil hizmetleri sektöründeki yansımaları ve bu yansımaların bir sonucu olarak ortaya çıkan 'dönüşen' çevirmen profilinin ve ihtiyaç duyulan becerilerin Çeviribilimsel bir bakışla ele alınmasını ve bu gelişmelerin çeviri eğitimiyle ilgili içerimlerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma kapsamında yapılan araştırmalarda hem sektörel veriler ve bulguların hem de Çeviribilim alanyazınındaki bulguların çevirmenlik mesleğinin geleceğini şekillendireceğine inanılan temel iki eğilime vurgu yaptığı görülmektedir: çevirmenler ya makine çevirisi teknolojilerini geliştiren kişiler ile beraber çalışacaklardır (Karş. O'Brien, 2012; Öner Bulut, 2019) ya da insan dokunuşunun çeviri sürecine sağlayacağı 'katma değer'i pazarlayacak ve geleneksel anlamdaki çeviriden daha fazlasını yapacaklardır (Karş. Raído, 2016; Pym, 2019; Morón Martín, 2020).

Çeviri kuramlarının tarihine bakıldığında 'çeviri' olarak adlandırılan metinlerin kuramsal bakış açılarından hareketle ve bunların etkisi altında belirlendiği görülmektedir. "[B]azen kaynak bazen erek odaklı, ama hep kısmi ve kuralcı" (Bengi-Öner, 2001: 64) kalan dilbilimsel kuramların ilgi alanına ve kapsamına girmeyen çeviri gerçekleri, çıkış noktalarını çeviri ürünlerin kendileri olarak belirleyen erek odaklı ve işlevsel yaklaşımların benimsenmesi ile birlikte birer çeviri ürünü olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu bağlamda genel anlamda teknolojiye, ancak özellikle yapay zekâ ve makine çevirisinde yaşanan gelişmelerle ortaya çıkmaya başladığı iddia edilebilecek olan yeni paradigma (Karş. Gambier, 2016) çerçevesinde, daha önce doğrudan çeviri olarak adlandırılmayan ve/veya Çeviribilim araştırmalarında nispeten uzak durulan ancak günümüzde Çeviribilim bakış açısıyla irdelenmesine ihtiyaç duyulan olguların söz konusu olduğu savunulabilir.

Bununla ilişkili olarak, bu tez günümüz dil hizmetleri sektöründeki hizmetlerin çeşitliliği ve bu çeşitliliğin teknolojik gelişmelerin bir sonucu olduğunu göz önünde bulundurarak, iddia edilenin aksine (Karş. Joscelyn, 2018: 12), çeviri olgusunun, Çeviribilimin inceleme nesnelerinin ve dil hizmetleri sektöründe çalışacak kişileri yetiştirme gibi bir misyonu olan (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 21) çeviri

eğitiminin eldeki gelişmeler ışığında yeniden ele alınması gerektiği düşüncesinin üzerine temellenmektedir. Nitekim, mesleğin dönüşümünün getirdiği yenilikleri ele almak teknolojik gelişmelerin bulunduğu etki ve baskı ile artık bir zorunluluk hâline gelmiş gibi gözükmemektedir. Henry Liu (2020) de *Language Industry Studies* adlı kitaba yazdığı ön sözde bu zorunluluğu şu şekilde dile getirmektedir:

Çeviribilimin, yazılı ve sözlü çevirmenin ve terminoloji eğitiminin hayatını devam ettirebilmesi genel anlamda mesleğin ve dil hizmetleri sektörünün hayatını devam ettirebilmesi ile son derece ilişkili[dir] [...]. Gelir, iş fırsatları ve meslek güvenilirliğine yönelik birtakım mevcut ve potansiyel tehditlerin varlığına rağmen son birkaç yıldır dünya çapında Çeviribilim bölümlerine büyük bir istek ve istikrar içerisinde gerçekleşen öğrenci kayıtları söz konusudur. Nöral Makine Çevirisi çağında bu baskı doğrudan eğitim kurumlarının omuzlarındadır. Deneyimli bir çevirmenin makine çevirisi çıktılarına yönelik son düzelti (*post-editing*) işlemi yapma konusunda son derece verimli olmasını beklemek nispeten gerçekçi olsa da deneyimi olmayan kişilerin artık varlığı kabul edilmiş kesintilerle kelime ya da cümle başına daha az ücret alacakları zaman geldiğinde becerilerini farklı boyutlara taşımalarını ve yeni roller üstlenmelerini sağlayacak şekilde eğitilmeleri [...] bambaşka bir paradigmadır. (Henry Liu, 2020: x)

Bu çalışma da söz konusu paradigma değişikliğinin yansımalarını irdelemek üzere geniş anlamda çevirmenlik mesleğindeki dönüşümün dil hizmetleri sektörü dahilindeki izlerini sürerek bunların eğitim bağlamında nasıl ele alınabileceğiyle ilgili bir katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Böylece, “[...] çeviribilim[in] araştırma çerçevesinden ayrılmad[an]” “[...] alanı genişletici ve yeniliklere adapte edici bir noktada dur[arak]”, “farklı düşünceleri çeviribilim içerisine çek[mek]” (Eryatmaz, 2017: 4) mümkün olabilecek ve bu da Çeviribilim alanının yukarıda sözü geçen tehditlere karşın daha sağlam bir zemine oturmasına katkıda bulunabilecektir.

Çeviri sektörünün ve akademik anlamda çeviri alanının buluştuğu en önemli noktalardan biri çevirmenlerin eğitimi ve gelecekte kendilerini içinde bulacakları profesyonel rollere hazırlanmaları olduğundan, ele alınması gereken en önemli konulardan birini de ‘çeviri edinci’ kavramı oluşturmaktadır (Schäffner, 2020: 68). Buna dayanarak bu çalışmada söz konusu dönüşümün izleri sürülürken bu dönüşümün çeviri eğitiminin temel kavramlarından biri olan ve birçok alt edinci alanından oluşan ‘çeviri edinci’ kavramını ve bu kavramla bağlantılı olarak yer verilen becerileri nasıl etkilediği ve ne türden yeni açılımları getirdiği ve gerektirdiği irdelenecektir. Çevirmen adaylarının metin üretim süreçlerinde “anlamı oluşturmaya yardımcı olan çeviri bilincinin, çeviri edinci yoluyla yönlendirildiği” (Eryatmaz, 2017:

11) göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu dönüşümler ışığında ilgili kavramın yeniden ele alınmasının bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çeviri sektöründeki gelişmelerin çevirmenlerin “rolleri ve sorumlulukları” üzerindeki yansımalarının çeviri edinci kavramına yönelik çeşitli içerimler barındırdığı ifade edilmektedir (Schäffner, 2020: 81).

Gary Massey ve Maureen Ehrensberger-Dow (2017) *The Economist* dergisinde geçen bir yazıdan hareketle çevirmenlerin çoğunluğunun daha fazla düzelti işlemi yapacaklarını, kendi kendini tekrar eden metinsel işlemlerin ötesinde dil ve yazma becerilerine sahip olanların ise müşterilerinin güvenini kazanarak, ne istediklerini anlayarak ve yaratıcılıklarını sergileyerek sektörde daha farklı bir konum edinebileceklerini savunmaktadır (Karş. 303). Bu iddiaların geleneksel anlamda anlaşılandan farklı, son derece geniş kapsamlı görevleri yerine getiren çevirmenlere yönelik ihtiyaca işaret ettiği söylenebilir. Ancak Türkiye özelinde bakıldığında, kurumsal anlamda çeviri ve çevirmen kavramları odağında yapılan değerlendirmelerde sınırlı ve sınırlayıcı bir çevirmen algısından söz etmek mümkün görünmektedir. T.C. Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanan “Türkiye’de Çevirmenlik Mesleği: Araştırma Raporu”nda (2015) Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nden faydalanılarak “Bir dilde yazılı bir metni başka bir dile çeviren kişiye ‘mütercim’, bir konuşmanın ya da metnin söylenmesini ya da yazılmasını takiben çeviri yapan kişiye ise ‘tercüman’” dendiği belirtilmekte, ‘çevirmen’ kavramının hem mütercimi hem de tercümanı kapsadığı ifade edilmektedir (5). Aynı raporda çevirmenden beklenen görevler “çeviri yapacağı kaynak dilde yazılı edebi eserleri, metinleri, bilimsel makaleleri, gazete ve dergileri, siyasi, hukuki, ekonomik, teknik ve diğer türdeki eserleri önce dikkatle okuyup, metni anlam bütünlüğüne, ifade doğruluğuna ve içeriğe sadık kalarak ekleme ve çıkarma yapmadan hedef dile tamamen çevirmek” (a.y.: 5) şeklinde tanımlanırken “çevirmenlerin sahip olmaları gereken nitelikler” şu şekilde sıralanmaktadır:

Üst düzeyde genel akademik bilgi birikimine, okuduğunu anlama gücüne, sağlam bir belleğe ve sözel yeteneğe sahip olmaları
Yabancı dil ve kültürlerle karşı ilgi duymaları
Kendi anadillerini çok iyi kullanabilmeleri
Uluslararası gelişmeleri yakından takip ederek yetkin bir genel kültür birikimine sahip bulunmaları
Uzun süre yazılı metinler üzerinde çalışma yapmaya istekli olmaları. (a.y.: 6)

Bir taraftan hem yukarıda sözü edilen kalkınma planında, hem sektörel verilere dayanarak raporlar ortaya koyan kurumların tespitlerinde hem de akademik çalışmalarda kendini gösteren bir dönüşüm vurgusu söz konusuyken diğer taraftan sınırlı, sınırlayıcı ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap vermede yetersiz kalabilecek bir meslek profilinin ortaya koyulduğu söylenebilir. Oysa günümüzdeki gelişmelere bakıldığında çok hızlı bir şekilde değişen sektör ve oluşan farklı roller söz konusu olduğundan bu roller arasında geçiş yapabilme önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır (Karş. Schäffner, 2020: 81). Nitekim çeşitli projelerle ortaya koyulan veriler kapsamlı becerilere yönelik ihtiyaçlara işaret etmektedir. “Optimising Professional Translator Training in a Multilingual Europe” (“Çokdilli Bir Avrupa’da Profesyonel Çevirmen Eğitimi Optimize Etmek”) (2013) başlıklı projenin nihai raporunda aralarında Türkiye’nin de bulunduğu birçok Avrupa ülkesinin sektör paydaşlarından toplanan veriler ile çevirmenlerden beklenen özelliklerin neler olduğu ortaya koyulmuştur. Bu beklentilere bakıldığında ilk sırada ve en yüksek oranda %100 kalite oranına sahip metinlerin üretilmesi göze çarparken müşterilerin ihtiyaçlarını belirleyebilme, gerekli kaynaklara karar verebilme ve müşteri ile olan ilişkileri güçlendirebilme gibi özelliklerin de yüksek oranlarda talep edilen nitelikler arasında bulunduğu dikkat çekici bir bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır (Karş. Toudic, 2013: 13). Bu niteliklerin yukarıda bahsi geçen insan dokunuşunun ‘katma değer’i ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Ancak, “yeni uygulamalar genellikle araştırmalar yürütülmeden ya da veriler ortaya koyulmadan önce birer gerçekliğe” (Schäffner, 2020: 82) dönüştükleri için bugün artık yukarıda bahsi geçen niteliklerin oturmuş olması ve yanında farklı becerilere yönelik taleplerin de olması son derece doğal gözükmektedir. Bu bağlamda yürütülecek araştırmalarda elde edilen verilerden hareketle geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunarak proaktif bir tutum sergilemenin de eğitim planlamaları açısından faydalı olacağı savunulmaktadır (Karş. Schäffner, 2020: 82).

Çeviri eğitiminin bu talepler karşısında şu anki durumuna ilişkin yapılan değerlendirmelerde ise eleştirel bir bakış açısının ve yeniliklere ve yenileşmeye uygun bir yaklaşıma yönelik çağrının söz konusu olduğu söylenebilir. Nitekim dil hizmetleri sektöründeki gelişmeleri takip eden önde gelen kurumlardan biri olan TAUS’un “The Translation Industry in 2022” (“2022 Yılında Çeviri Sektörü”) adlı raporunda şu ifadeler yer verilmektedir:

Bugün, çeviri sektöründeki pek çok kişi iyi çevirmen bulamamaktan şikayetçidir. Ancak görünen o ki bir husus göz ardı ediliyor: çeviri eğitimi

hâlâ, diğer pek çok akademik alandan daha fazla oranda, 20. yüzyıla göre şekillenmiş, modası geçmiş modelleri temel almaktadır. Daha da kötüsü, akademik dünya ile sektör arasındaki boşluk öyle büyük ki, çeviri bölümlerinden mezun olan kişiler iş dünyasına girecek olduklarında ani ve acı bir gerçekle karşı karşıya kalıyorlar: yapmaları gereken işe dair aslında çok da bir şey bilmedikleri gerçeği. Dahası, dünya üzerinde onların temel becerileri ile ilgilenen kimse olmadığını da fark ediyorlar. (Massardo ve van der Meer, 2017: 21)

Teknoloji ile birlikte yaşanan dönüşüm ortamında her geçen gün yeni ve farklı becerilerin gündeme geldiği çevirmenlik mesleği bağlamında çeviri eğitiminin karşı karşıya bulunduğu durumu bir “paradigma değişimi” olarak niteleyen Işın Öner ise “Toward a Paradigm Shift in Translator Training: The Role of Machine Translation” (“Çevirmen Eğitiminde Paradigma Değişimine Doğru: Makine Çevirisinin Rolü”) (2018) başlıklı çalışmasında çeviri eğitiminin yeniden sorgulanması gerektiğini belirterek, akademinin “çeviri sektörüne yetişebilmesi” için aşağıda verilen sorunların ele alınması gerektiğini savunmaktadır:

Çeviri sınıflarında kullanılan iletim odaklı yöntemler
Çeviri teknolojilerinin hiç kullanılmaması ya da sınırlı şekilde kullanımı
Sektör ile iş birliğinin olmaması ya da sınırlı iş birliği bulunması
Düşük değeri olan işlerin yapılması ile zaman kaybetme
Öğrencilerin sadece çözüm üreten kişiler olacak şekilde eğitilmesi
Yenilikçi düşünmeye ya da soru sormaya yer bırakılmaması. (Öner, 2018)

Bu bağlamda, teknolojik gelişmelerin, giderek artan orandaki otomatikleşmenin, dijitalleşmenin, nöral makine çevirisi başta olmak üzere makine çevirisi alanındaki gelişmelerin (Massey/Wieder 2018) ve çeviri ile ve/veya çeviri için doğan “yeni iletişim ihtiyaçlarının” (Munõz-Miquel, Montalt ve García-Izquierdo, 2020: 141) çevirmenliğin eldeki gelişmeler ışığında neleri kapsadığını/kapsayabileceğini ortaya koymayı ve çeviri eğitimi günümüzün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden ele almayı bir gereklilik hâline getirdiği düşünülmektedir. Massey ve Ehrensberger-Dow (2017) tarafından da belirtildiği gibi, “insan çevirmenlerin rolü ve konumunun yeniden tanımlanmaması ve çevirmen eğitiminde [bu rol ve konumlara] yeteri kadar vurgu yapılmaması durumunda” (306-307) çevirmenlerin benlik algısı düşük kişiler olarak söz konusu talepleri karşılayamayacakları ve hatta “hayatta kalabilmeleri için çeviriyaratım dönemecinden geçmeleri (Katan, 2016: 378)” gerektiği (Karş. Massey ve Ehrensberger-Dow, 2017: 306-307) savunulmaktadır.

Tezde son olarak Türkiye’de çevirmenlik mesleğine yönelik standartlar ortaya koymayı amaçlayan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6” belgesi, çevirmenlik mesleğinin dönüşümü ve buna paralel şekilde kazandırılması hedeflenen çeviri edinci bağlamında yürütülen irdelemen elde edilen sonuçlar kapsamında yeniden ele alınacaktır. Nitekim bu standartlardan Mesleki Yeterlilik Kurumunun web sitesinde belirtildiği üzere “eğitim ile iş yaşamının nitelik talepleri arasında işlevsel bir bağ kur[arak] [...] Türkiye'nin küresel ekonomide rekabet edebilmesi için ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün yetiştirilmesini sağla[ması]” beklenmektedir. Ayrıca “[i]ş dünyasının işgücüne yönelik mevcut ihtiyaçları ve geleceğe dönük eğilimleri[nin], hazırlanmasına katkı sağlayacağı ulusal meslek standartları yoluyla eğitim sistemine yansıtılacağı” vurgulanmaktadır (myk.gov.tr/index.php/tr/alt-menu-sss).

Alanyazında bu türden kurumların yayımladıkları standartların da ele alınmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Nitekim Christina Schäffner (Karş. 2020: 66) farklı ülkelerden farklı çevirmen dernek ve kurumlarının yayımladıkları prensiplerdeki vurgu noktalarının farklılıklarına işaret ederek “profesyonel gerçeklikleri takip edebilmek için” bu türden düzenlemelerin düzenli bir şekilde yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda bu tez çalışmasında bu türden bir ihtiyaçtan hareketle akademi ile sektörün bir kesişim noktası olarak görülebilecek meslek standartlarının ele alınarak mevcut gelişmeler ışığında değerlendirilmesinin önemli bulgular sunabileceğine inanılmaktadır.

Bugünün dil hizmetlerindeki çeşitlilik, teknolojinin her gün farklı özellikler kazanarak insan çevirmene sunduğu imkânlar, değişen roller ve beklentiler de göz önünde bulundurulduğunda bu çalışma kapsamında Çeviribilimin sınırlarının da yeniden ele alınabileceği düşünülmektedir (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020: 5). Bu düşünceye dayanarak, Çeviribilimin disiplinlerarası doğasının, bu dönüşüm karşısında kazandığı yeni boyutların ve oluşan yeni melez alanların çeviri/çevirmen edincine, çeviri eğitimine, meslek standartlarına ve Çeviribilime ne türden yeni boyutlar kazandırabileceğine odaklanan bir çalışma yürütülecektir.

AMAÇ VE ARAŞTIRMA SORULARI

Bu tezin amacı sektörel veri ve bulguları, Çeviribilim alanyazını ve geleceğe ilişkin bulunulan çeşitli değerlendirmeleri temel alarak çevirmenlik mesleğinin makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında geçirdiği dönüşümün izlerini sürmek, bu dönüşüm

bağlamında çeviri/çevirmen edinci kavramını yeniden ele almak, bu kapsamda ulaşılan bulgu ve tespitler çerçevesinde Türkiye'deki çeviri eğitimi programlarını ve çevirmenler için tanımlanan "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6" belgesini irdelemek ve tüm bunlardan hareketle çeviri eğitimi, Çeviribilim araştırmaları ve araştırmacılarına yönelik yeni bir bakış açısı sunmaya yönelik çıkarım ve önerilerde bulunmaktır.

Bu amaç doğrultusunda tezde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

- 1- Çeviribilim alanyazınındaki makine çevirisi ve dijitalleşmeye ilişkin bulgu ve veriler çevirmenlik mesleği bağlamında ne türden bir dönüşüme işaret etmektedir?
- 2- Sektör kuruluşlarına ait raporlarda yer alan çeviri sektörünün bugününe ilişkin veriler ve bulgular ile geleceğine ilişkin öngörüler ve söz konusu raporlarda ele alınan yenilikler çevirmenlik mesleği bağlamında ne türden bir dönüşüme işaret etmektedir?
- 3- Alanyazından ve sektörden elde edilen mevcut veriler ve bulgular ışığında, çeviri kavramının sınırları bağlamında günümüzde çeviri ve çevirmenlikten beklenen nitelikler ve yeterlilikler nelerdir?
- 4- Makine çevirisi ve dijitalleşmeye ilişkin gelişmeler bağlamında çeviri/çevirmen edinci kavramı nasıl (yeniden) ele alınabilir?
- 5- Makine çevirisi ve dijitalleşmeye ilişkin gelişmeler ışığında çeviri eğitime ilişkin olarak nasıl bir anlayış geliştirilebilir?
- 6- Türkiye'de çeviri eğitimi veren lisans programlarında uygulanmakta olan müfredatlar çevirmenlik mesleğindeki sözü edilen dönüşümün çeviri/çevirmen edinci ve çeviri eğitimi bağlamındaki içerimleri bağlamında ne durumdadır?
- 7- Çevirmenlik mesleğindeki dönüşüm ve çeviri/çevirmen edinciyle ilgili bulgu ve tespitler çerçevesinde "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6" nasıl (yeniden) ele alınabilir?

Bu kapsamda tezin birinci bölümünde makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında yaşanan gelişmelerin çevirmenlik mesleğine etkileri hem sektörel verilerden hem de Çeviribilim alanyazınından elde edilen bulgular dahilinde irdelenmektedir. İkinci bölümde ise çeviri/çevirmen eğitimi ile çeviri/çevirmen edinci kavramı ve modellerine yönelik mevcut yaklaşımlar açıklandıktan sonra bir önceki

bölümde ortaya koyulan makine çevirisi ve dijitalleşmeye ilişkin gelişmeler bağlamında elde edilen bulgulardan hareketle söz konusu kavram yeniden ele alınmaktadır. Bu bölümdeki irdelenmede Avrupa Komisyonu tarafından tanımlanmış “yaşam boyu öğrenmede temel edinçler” (“key competences for lifelong learning”) ile yine Avrupa Komisyonu tarafından “yaşam boyu öğrenmenin ve eğitimin merkezinde yer aldığı” (Francesca Caena, 2019: 14) belirtilen ve “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”na (“OECD Learning Compass 2030”) dahil edilen edinçlerden hareketle çeviri eğitimi bağlamında önemli olduğu düşünülen ‘girişimcilik edinci’ odak noktası olarak alınmaktadır. Üçüncü bölümde ise çevirmenlik mesleğindeki dönüşüm ve yeniden ele alınan çeviri/çevirmen edinci bağlamında öne çıkan ‘girişimcilik edinci’ odağıyla Türkiye’de çeviri eğitimi veren lisans programlarının müfredatları ile “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6” belgesi irdelenmektedir. Sonuç bölümünde ise araştırma soruları çerçevesinde tez kapsamında elde edilen bulgular üzerine genel bir değerlendirme sunulmakta, çeviri eğitimi, meslek standardı, Çeviribilim araştırmaları ve araştırmacılarına yönelik olarak çıkarım ve önerilerde bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNİN DÖNÜŞÜMÜ

Bu bölüm, makine çevirisi teknolojileri ile dijitalleşmenin çevirmenlik mesleği üzerine etkilerini ele almaktadır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle çevirmenlik mesleğinin iş akışında kendine önemli bir yer edinmesi nedeniyle makine çevirisinin etkisine değinilecek, sonrasında ise dijitalleşme olgusunun çevirmenlik mesleğine olan yansımaları ele alınacaktır. Bölüm sonundaki değerlendirme kısmında ise çevirmenlik mesleğinin dönüşümüne dair elde edilen bilgi ve bulguların içerimlerine ilişkin bir tartışma yürütülecektir.

1.1. Makine Çevirisi Bağlamında Çevirmenlik Mesleği

Makine çevirisinin çevirmenlik mesleği üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirebilmek üzere öncelikle ilgili teknolojilerin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ele alınacak, sonrasında ise günümüzde makine çevirisinin iş akışına girmesi ile ortaya çıkan yeni görev ve rollere odaklanılacaktır.

1.1.1. Makine Çevirisinin Gelişim Süreci

The Routledge Encyclopedia of Translation Studies'de verilen tanımına göre makine çevirisi “bir metnin doğal bir dilden diğerine otomatik olarak dönüştürülmesidir” (Kenny, 2020a: 305). Mikel L. Forcada (2010) ise makine çevirisini “bilgisayar aracılığıyla, uygun yazılımların kullanımıyla, kaynak dilde yazılmış bir metni erek dilde yeniden üret[mek]” (215) olarak tanımlamaktadır. Forcada'ya göre üretilen bu ilk metin, “ham çeviri” olarak adlandırılabilir (a.y.). Bu adlandırma ile ilişkili olarak ham makine çevirisinin tıpkı bir “profesyonel ürünün kullanılacağı gibi kullanılabileceği” ancak “ne kadar yakın ilişki içinde olurlarsa olsunlar, makine çevirisi ile profesyonel çevirinin birbiri yerine geçebilecek ürünler olmadığı” da iddia edilmiştir (Sager, 1994: 261 akt. Forcada, 2010: 215).

Makine çevirisi denildiğinde genel olarak akla gelen bir diğer kavram da bilgisayar destekli çeviridir. Ancak “makine çevirisinin bilgisayar destekli çeviri gibi diğer çeviri teknolojilerinden kesin bir ayrımı yapılmalıdır. Makine çevirisi söz konusu olduğunda, çeviri işlemi sadece bilgisayar tarafından gerçekleştirilmektedir; sürece

insan müdahalesi söz konusu değildir [...]; bilgisayar destekli çeviride ise çeviri, çeşitli çeviri araçları ile bir profesyonel tarafından yapılmaktadır” (Forcada, 2010: 215). Diğer bir ifade ile, makine çevirisi ile ortaya çıkan/çıkacak olan metin çeviri süreci öncesi ya da sonrasında bir profesyonelin müdahalesine maruz kalabilse de çeviri sürecinde bu müdahale mümkün değildir. Bilgisayar destekli çeviride ise çeşitli yazılımlar ve çeviri belleklerinin kullanımı ile bir profesyonelin verdiği kararlar doğrultusunda gerçekleşen bir metin üretim süreci söz konusu olmaktadır. Günümüzde bu iki teknolojinin birbirine entegre edilmiş hibrit versiyonları da bulunmaktadır. Sadece makine tarafından otomatik olarak üretilen metinlerin ise Forcada’ya (2010) göre temelde iki kullanım alanı vardır: “kişi kaynak dili bilmediği için anlamadığı bir metinle ilgili yaklaşık bir fikir edinmek ve genel mesajını anlamak için” (217) makine çevirisinden faydalanabilir. Günde 100 milyar kelimenin çevrilmesi, 500 milyon insanın Google Translate sistemini kullanması (Karş. Turovsky, 2016) gibi istatistiki verilerin bu kullanım türü ile ilişkilendirilebilir olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, bu türden kullanımların doğrudan profesyonel çevirmenlerin çalışma kapsamlarına girmediği söylenebilir. Dahası, bu veriler bize aslında çeviriye olan talebin insan çevirmenler tarafından karşılanabilecek boyutları aştığını da göstermektedir (Karş. DePalma, 2021). Bir diğer kullanım türü de makine çevirisinin profesyoneller tarafından son düzelti işleminden geçecek şekilde kullanılmasıdır (Forcada, 2010: 217). Bu işlemin tanımına ve çevirmenlik mesleği üzerindeki etkilerine daha sonraki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

Dorothy Kenny’e (2020a) göre makine çevirisi alanının “Çeviribilim ile ilişkisi düşmanlık, heyecan, kayıtsızlık ve kabul arasında bocalayan” bir ilişkidir (305). Nitekim, bu teknolojinin gelişmesi kimileri tarafından hoşnutsuzluk ile karşılanıp, “transhümanizm” ve “posthümanizm” çerçevesinde ele alınmakta, “post-antroposen dünyada var olabilecek tek çeviri türünün” makine çevirisi olacağı iddia edilmektedir (O’Thomas 2017: 295–296 akt. Kenny, 2020a: 305). Öte yandan, profesyonel insan çevirmenlerin ürettiği çeviri metinlerden beslenen, yine insan çevirmenler tarafından çeviri bellekleri kullanılarak son düzelti işleminden geçen metinler “insan ve makine çevirisi arasındaki çizgileri bulanıklaştırmakta” (Kenny, 2012; O’Hagan, 2012; Doherty, 2016; Christensen vd., 2017 akt. Kenny, 2020a: 305), bu durum kalite açısından yapılan değerlendirmelerde de etkisini göstermektedir (Karş. Castilho vd., 2018: 28). Böylesi bir durumda, çevirmenlerin veya çevirmen adaylarının makine çevirisini kendi mesleklerine karşı bir tehdit olarak algılamasının şaşırtıcı olmadığı söylenebilir. Nitekim Mehmet Şahin ve Şevket Benhur Oral (2022: 297) da yürüttükleri

çalışmada, çevirmen adaylarının aralarında mesleğin geleceği ve iş bulabilme fırsatlarının da bulunduğu çeşitli konularda endişe beslediklerini ortaya koymuşlardır.

Alan K. Melby (2020) makine çevirisine ilişkin ilk tanımın 1930'lu yıllarda Troyanskii isimli Rus bir mucidin bu alanda patent alması ile başladığını belirtse de (Hutchins, 2000 akt. Melby, 2020: 419) ilgili patentin hayata geçirilememesi nedeniyle makine çevirisinin başlangıç tarihi pek çok kaynakta Warren Weaver'ın "Translation Memorandum" (1949) başlıklı yazısı ile ilişkilendirilmektedir. Weaver, çok sayıda dilin varlığının dünya üzerindeki insanların birbirleri ile etkileşimini engellediğini belirtmekte, elektronik bilgisayarların kullanımıyla tüm dünyanın ortak problemi olan "çeviri sorunu"nun çözülmesine yönelik önerilerde bulunmaktadır (1949: 1). Günümüzde nöral makine çeviri sisteminin altında yatan düşüncelerin ilk tohumları bu memoranduma dayandırılmaktadır (Karş. Melby, 2020). Makine çevirisine yönelik ilk çalışmalardan bazıları İkinci Dünya Savaşı sonrasında, savaşın da etkisi ile askeri fonlarla yürütülmüştür (Karş. Hutchins, 1995: 434). Otomatik Dil İşleme Danışma Kurulu (ALPAC) tarafından 1966 yılında yayımlanan raporla makine çevirisi çalışmalarına son verilmiştir. Söz konusu raporda makine çevirisine yönelik çalışmalara son verilmesinin sebepleri makine çevirisinin insan çevirmenlere göre "daha yavaş olması, daha çok hata yapması ve neredeyse iki katı daha pahalı olması" (Hutchins, 1995: 436) şeklinde ifade edilmiştir.

W. John Hutchins'e (1995) göre yukarıda bahsi geçen raporun da etkisiyle 1967-1976 yılları arasında makine çevirisine yönelik çalışmalar durağan bir seyir kaydetmiş ancak 1980'li yıllarda pek çok farklı alanda makine çevirisine yönelik çalışmalar hız kazanmış ve makine çevirisi sistemlerine yönelik ticari bir pazar oluşmuştur (Karş. 437-438). 1980'lerin sonuna kadar makine çevirisine temel olarak çeşitli dilbilimsel kurallara dayanan bakış açısı hâkim olmuştur (Hutchins, 1995: 441). Makine çevirisi sistemlerine yönelik sözü edilen ilk girişimlerin, Çeviribilim tarihi düşünüldüğünde, ağırlıklı dilbilimsel eşdeğerlik tartışmalarının yürütüldüğü dönemde gerçekleştiği söylenebilir. Bu bağlamda 1960'lı yıllar, John Cunnison Catford (1965) gibi dilbilimcilerin kaynak ve erek metinler arasındaki eşdeğerlik ilişkilerini ortaya koymaya yönelik çalışmaları ile makine çevirisine ilişkin girişimlerin anlam aktarımını sağlamaya yönelik çalışmalarının ortak bir düzlemde ilerlediği bir dönem olarak değerlendirilebilir (O'Hagan, 2020). Bu açıdan bakıldığında, "yirminci yüzyılın ikinci yarısında, makine çevirisine düşmanca bir yaklaşım sergilemeyen çeviri

kuramcılarının] çevirinin dilsel modelleri üzerinde çalışan kişiler” (Kenny, 2020a: 305) olması şaşırtıcı gözükmemektedir. Bu türden çeviri kuramcıları arasında Eugene Nida (1964) ve Wolfram Wilss (1977, 1982) bulunmaktadır (a.y.). Ancak kural tabanlı sistemler, “temellerindeki dilbilimsel kuramlarla birlikte beşerî bilimler odaklı Çeviribilim çevrelerince çokça eleştirilmiştir” (Kenny, 2001: 1-2 akt. Kenny, 2020a: 306). Eleştirilerin arkasındaki temel sebepler ise bu sistemlerin çeviriyi “basite indirgeyici, kısa ve uydurulmuş cümlelerin manipülasyonu ile sınırlı” görmesi ve söz konusu sistemlerin “çevirinin kültürel ihracatı şöyle dursun metin seviyesindeki olgularla bile baş edemeyeceğinin” (a.y.) düşünülmesi şeklindedir. Öte yandan, Melby (1995) de makine çevirisinin nesnel temellerini eleştirmiştir (akt. Kenny, 2020a: 306). Bu nesnellik çabası “anlamın evrensel olduğunu ve belirli diller, konuşmacılar ya da durumlardan bağımsız olarak neredeyse ayrık kavramlar içinde bulunduğunu” (a.y.) varsaymaktadır. Gerçek hayattaki çeviri gerçeklerinden yola çıkılarak yürütülen betimleyici çalışmalardaysa çevirinin “yapısı ve sınırları kesinkes belirlenmiş bir olay değil, belli bir kültür dizgesi içindeki ilişkilere bağımlı bir etkinlik [...]” (Zohar, 2004: 200; çev. S. Paker) olduğu savunulmaktadır. Buna paralel şekilde, Melby (1995) kural tabanlı sistemlerdeki gibi dilbilgisi kuralları ile anlamı ayrık kavramlar dahilinde vermeye çalışan sistemlerin çok kontrollü bir dil kullanılan uzmanlık alanlarında işe yarayacağını savunulabileceğini ancak bu sistemlerin genel dil kullanımında, dilin devingen yapısından ötürü işe yaramayacağını iddia etmiştir (Karş. Kenny, 2020: 306).

1990’lı yıllar kural tabanlı makine çevirisi sistemlerinden istatistiksel makine çevirisi sistemlerine geçiş dönemi olarak görülmektedir (Karş. Melby, 2020: 420). Yaklaşık on yıllık bir süre içinde istatistiksel tabanlı sistemler çokça ivme kazanmış ve makine çevirisi araştırmalarında kural tabanlı sistemlerin yerini almıştır (a.y.). Benzer şekilde, Forcada’ya (2010) göre de 90’lı yıllara kadar makine çevirisine yönelik araştırmalar çoğunlukla kural tabanlı yaklaşımlarla ilerlerken, 90’lı yılların başından itibaren derlem tabanlı makine çevirisi araştırmalarında bir artış olmuştur (Karş. 218). Bu “programlar milyonlarca cümlenin bir dildeki karşılıklarının bir başka dildeki karşılıkları ile eşleştirildiği devasa bütüncelerden çeviri yapmayı öğrenmekteydi” (218). Ancak, ilgi çekici bir şekilde, kural tabanlı makine çevirisi sistemlerine yönelik olumsuz tutuma karşın, “çok az sayıda çeviri kuramcısı istatistiksel makine çevirisi sistemleri ile insan çevirisinin nasıl işlediği arasında paralellik kurmaya çalışmış ya da

iki alan içinde anlama yönelik ortak bir yaklaşım için tartışmışlardır” (Kenny, 2020a: 307).

İstatiksel makine çevirisi sistemlerinin arkasında yatan mantık koşut bütüncelerden olasılığa dayalı bir şekilde ifade eşleştirmesi yapılmasıdır (Karş. a.y.). Diğer bir deyişle, kural tabanlı sistemlerden farklı olarak istatiksel sistemler, sadece anlam üzerinden bir süreç yürütmemekte, zaten profesyonel insan çevirmenler tarafından üzerinde çalışılıp ilgili sorunları çözülmüş metinleri kullanarak çeviri sürecindeki metin özelinde hangi ifadenin kullanılabileceğine yönelik olasılıksal hesaplar üzerinden hareket etmektedir (Karş. a.y.). Böylece anlamın nesnelliğine yönelik eleştirilerin de yeniden sorgulanabilir hâle geldiği söylenebilir, çünkü söz konusu sistemler daha önceden bu türden sorgulamalardan geçmiş ve işlevini yerine getirebilen metinlerle eğitilmektedir (Karş. a.y.).

Melby'e (2020: 420) göre 2018 yılından bu yana nöral makine çevirisi “veri güdümlü” temel sistem olma yolunda hızla ilerlemektedir. “Nöral makine çevirisi [...] tıpkı İstatiksel Makine Çevirisi sistemleri gibi önceden ortaya konmuş koşut bütüncelere dayanan çeviri modelleri inşa etmektedir ancak bunu yaparken çok farklı hesaplama yöntemleri kullanmaktadır” (Forcada, 2017: 292). Nöral makine çevirisi sistemleri adını yapay nöral ağlara dayanan temelinden almaktadır (a.y.) ve böylesi bir sistemin eğitilebilmesi için çok büyük boyutlarda bütünceye ihtiyaç vardır. Bundan dolayı, sistemin eğitilme süresi de “ağ içindeki değerler arasından en iyi olanını araması [da] sayısal olarak son derece zorlayıcıdır” (Forcada, 2017: 295). Bu yüzden sistemlerin eğitilme süresi günler ve hatta ayları bulabilmektedir (Karş. a.y.).

Çoğu nöral makine çeviri sisteminin temel mantığı akıllı telefonlarımızdaki otomatik tamamlama özelliği gibi metin tamamlama yapacak şekilde inşa edilmektedir (Forcada, 2017: 296). “Metin tamamlama cihazları olarak, sistemin şifre çözücü olarak adlandırılan bir parçası her bir konumda, oluşturulan hedef cümle ve hedef kelimeler arasındaki [kullanılması] muhtemel her bir kelime seçeneğini sunmakta ve o zamana kadar üretilen metnin devamı olma ihtimali en yüksek seçenek” (a.y.) ne ise onunla devam etmektedir. Olasılıkların hesaplanması derin öğrenme ile gerçekleştiğinden, nöral makine çevirisi sistemlerinin verdikleri kararlar gözlemlenebilir değildir. Bir karşılaştırma yapıldığında, nöral makine çevirisi sistemlerinin istatiksel makine çevirisi sistemlerinden tam boyutta cümlelerin üretilmesi, morfoloji, kelime seçimi ve cümlelerin

söz dizimi konusunda ve metinlerin akıcılığı açısından daha iyi performans gösterdiği düşünülmektedir (Karş. Kenny, 2020a: 308).

Makine çevirisinin bu kısa tarihçesine dayanarak, öncelikle kural tabanlı ve tatmin edici sonuçlar vermeyen sistemlerle başlayan araştırmaların, metinlerin bağlamını sürece dahil eden ve belirli kelime sıralamalarının olduğu metinlerde verilmesi gereken bir sonraki kelimenin olasılığının hesaplandığı istatistiksel tabanlı sistemlerle devam ettiği görülmektedir. Bugün her ne kadar istatistiksel tabanlı sistemler hâlen varlığını koruyor olsa da nöral makine çevirisi sistemleri giderek daha yaygın olarak kullanıldığından alanın mevcut son paradigması olarak görülmektedir (Karş. Melby, 2020). Daha akıcı ve daha sorunsuz gibi gözükken metinler üretebilen nöral makine çevirisi sistemleri ise sektörde giderek yaygınlaşan kullanımıyla çevirmenlik mesleği üzerinde büyük etkilerde bulunmaktadır. Bir sonraki alt bölümde bu etkinin neleri kapsadığı ve boyutları ele alınacaktır.

1.1.2. Makine Çevirisindeki Gelişmelerin Çevirmenlik Mesleğine Etkileri

Çevirmenlik mesleği, tarihsel süreç içerisinde teknolojik gelişmelerin getirdiği dönüşümleri çok defa ve çeşitli şekillerde yaşamış bir meslek olarak görülebilir. Ancak, bugün makine çevirisinin çevirmenlik mesleğine etkisinin daha önceki teknolojik gelişmelerden çok daha farklı boyutlarda olduğunu söylemenin mümkün olduğu düşünülmektedir. Çeviri sürecindeki iş akışı içinde makine çevirisinin varlığı giderek artan oranda kabul edilmekte (Karş. Hickey ve Garcia, 2021) ve bu açıdan da makinelerin çevirmenlerin hayatlarını kazandıkları mesleği ellerinden alacaklarına yönelik bir korkudan bahsetmek mümkün gözükmemektedir (Zetzsche, 2020: 177). Ancak, gerçekten de makine çevirisinin insan çevirmenin yerini tamamen alacak kadar iyi bir seviyeye ulaşmış olup olmadığı sorgulanabilir durumdadır. Bu yaygın kullanımın gerçek boyutunu anlayacak kadar teknolojik arka plan bilgisine sahip olunmadığında, medyada çıkan haberlerden bilim kurgu filmlerinde görülebilecek türden gelişmelerin yaşandığı izlenimini edinmek son derece mümkün gözükmemektedir (Nitzke, 2016: 84-85). Bu bağlamda bu bölümde alandaki çalışmaların bulgularından ve sektörel veriler ve bulgulardan hareketle makine çevirisi alanında yaşanan gelişmelerin çevirmenlik mesleği üzerindeki etkilerinin boyutları irdelenmektedir. Ayrıca makine çevirisinin çevirmenlik üzerindeki etkilerini doğrudan iş yükünün ne kadarını makinelerin ne kadarını insan çevirmenlerin yaptığı üzerinden ele almanın tam olarak durumun genel bir resmini çizemeyeceği düşünüldüğü için makine

çevirisinin günümüzdeki performansının elde edilmesini sağlayan makine öğrenmesi gibi süreçlerin etkilerine de değinilmektedir.

Dil hizmetleri sektöründeki gelişmeler üzerine araştırmalar yapan bir kuruluş olan Slator'ın 2018 yılında ortaya koyduğu bir çalışma makine çevirisinin dil hizmetleri sektöründeki etkisine dair önemli tespitler sunmaktadır. Söz konusu araştırmada, dil hizmetleri sektöründe çalışan kişilerin meslek isimlerine yönelik olarak LinkedIn üzerinden bir araştırma yürütülmüş ve alanda 600'den fazla meslek profilinin bulunduğu tespit edilmiştir (Karş. Bond, 2018: 1). Bu araştırmaya atıfta bulunarak, Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow ve Gary Massey (2020), meslek isimlerindeki bu artışın arkasında yatan sebebin makine çevirisi olduğunu, o veya bu şekilde makine çevirisinin eksiklerinin ve yeterli olduğu alanların bu etiketlerin çoğalmasına sebep olduğunu iddia etmektedirler (3). Yazarlar bu iddiaya ek olarak şunu da belirtmektedirler: “Aslında, makine çevirisinin ve yapay zekânın etkinliği dil hizmetleri sektörünü eşi benzeri görülmemiş şekilde etkilemektedir ve bu etki yazılı çevirinin sınırlarını çoktan aşmış durumdadır.” (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020: 3). Burada sözü edilen değişim sadece mesleklerin etiketleriyle ya da yapılan çeviri işinin ortamıyla (*medium*) sınırlı kalmamaktadır. “Makine çevirisinin ve yapay zekânın entegrasyonu ile kullanılan ölçüm kriterleri, değerlendirme ve beklenen kaliteye ilişkin de değişiklik söz konusudur” (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020: 4). Kalite değerlendirme sürecinin çok boyutluluğu ve farklı ihtiyaçlara göre şekillenmesi gerekliliği de makine çevirisi ile daha belirgin hâle gelmiştir (a.y.). Nitekim, makine çevirisi ile birlikte “yeteri kadar iyi” (*“good enough”*) (a.y.) kavramı da sektörde kendine yer edinmeye başlamıştır ve günümüzde oluşturulan ve tüketilen içeriklerin ‘raf ömrüne’ göre “amaca uygun çeviri” (*“fit-for-purpose translation”*) önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (a.y.). Ortaya çıkan bu yeni kavramlara ek olarak temel Çeviri(bilim) kavramlarında da bir dönüşümün söz konusu olduğu söylenebilir. Nitekim Debbie Folaron (2020) ‘kaynak metin’ dediğimiz metnin günümüzde sadece insanların yazdığı metinlerden oluşmayabileceğini, otomatik olarak çeviri bellekleri ve makine çevirisi ile oluşturulmuş metinlerden de oluşabileceğini ifade etmektedir (214). Bu da yine makine çevirisi ile çeviri teknolojilerinin Çeviribilimin temel kavramlarından olan ‘kaynak metin’ ve ‘ereke metin’ gibi kavramlar üzerindeki etkisi olarak görülebilir. Bu bağlamda, tüm bu gelişmeler ışığında geleneksel anlamda tanımlanmış tüm bu kavramların da yeniden ele alınması bir ihtiyaç olarak görülebilir. Yukarıda bahsi geçtiği gibi makine ve insan

tarafından ortak şekilde üretilen metinlerin çevirisinin de genellikle son düzelti işlemiyle gerçekleştiğini belirten Folaron (a.y.), reklam ve pazarlama alanına giren ve yaratıcılık gerektiren metinlerde ise insan çevirmenlerin bir versiyon üretmelerinin beklendiğini ve “ister [makine çevirisi gibi] araçların varlığına ister yokluğuna dayansın, ‘çeviri’ kavramının teknoloji ile dönüşüm geçirdiği”ni ifade etmektedir (a.y.).

Bütün bu gelişmelerle birlikte makine çevirisinin etkisi ‘insandışılaştırma’ (*‘dehumanization’*) kavramı ile ilişkili olarak da ele alınmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi bu teknolojik gelişmeler, kimi çevirmenler tarafından en basit seviyede tehdit olarak algılsa da gelişmelerin psikolojik etkisi sadece bununla sınırlı değildir. Makine çevirisi çıktılarını son düzelti işleminden geçiren çevirmenlerin kullandıkları bilgisayar destekli çeviri araçlarından sundukları çeviri önerileri dışında bir tepki almadıklarında, sistemlerin karmaşıklığı da göz önünde bulundurulduğunda, makine çevirisi ile çalışma sürecinde kendilerini ‘izole’ ve ‘insandışılaştırılmış’ hissettikleri belirtilmektedir (Karş. Samuel Läubli ve Spence Green, 2020: 370). Öte yandan Elisa Alonso ve Elisa Calvo’ya (2015) göre bu ‘insandışılaştırma’ düşüncesi, otomasyonla birlikte gelen mesleklerin yok olması ihtimali ile de ilişkilidir ve büsbütün bir ‘insandışılaştırma’ süreci mümkün gözükmezken, insanların kaçınılmaz bir şekilde makinelerden daha iyi oldukları konularda iş birliği ile yürütülen süreçler bu dönüşümün getirileri olarak kalacaktır (Karş. 150).

Sara Bawa-Mason (2019: 269), yaptığı kitap değerlendirmesinde, insan ve makine çevirisi arasındaki çizginin son derece bulanık olduğu, pek çok farklı ortamda ve modda makine ve insanların birlikte çalıştığı, hem ekonomik hem de teknolojik baskıların pek çok açıdan değişiklik getirdiği veya değişiklikleri hızlandırdığı ve son derece rekabetçi bir sektör hâline gelmiş olan dil hizmetleri sektöründe uyum sağlayabilme becerisinin başarıyı belirleyen unsur olduğu yönündeki temel argümanlara vurgu yapmaktadır. Bunu destekler şekilde Folaron (2020) da *The Routledge Handbook of Translation and Technology*’deki “Technology, Technical Translation and Localization” [“Teknoloji, Teknik Çeviri ve Yerelleştirme”] başlıklı yazısında çevirmenlerin gerçekleştirecekleri görevlerin evrim geçirmeye devam edeceğini belirtmektedir (214). Alandaki çalışmaların büyük çoğunluğunda çevirmenliğin dönüşümüne yapılan vurguyu gözlemlemek mümkünken insan ve makine çevirisi arasındaki sınırın bulanıklaşması makine çevirisinin mesleğe yönelik psikolojik etkilerinin önemli bir noktasını oluşturduğu için bu kısma özellikle vurgu

yapıldığı görülmektedir. Nitekim dil hizmeti sunan şirketlerin çoğu hem hizmet teslim süresini kısaltmak hem de üretkenliği arttırmak için çoğunlukla çevirmenlerden son düzelti işlemi yapmalarını beklemektedir. Makine çevirisinin giderek daha akıcı ve daha iyi seviyede metinler üretmesi ve küreselleşmenin altında yatan en büyük itici güçlerden biri olan ekonomik faaliyetlerin her gün çok büyük oranlarda içeriğin çevrilmesini gerektirmesi ise çevirmenlerin sıkıcı ve yaratıcılıktan uzak olarak görseler de daha çok düzelti işlemi yapmalarını zorunluluk hâline getirmektedir (Pym, 2013; Pym, 2019).

Buradaki bir diğer endişe kaynağı çevirmenlerin işlerinin makineler tarafından ellerinden alınması olsa da aslında makine çevirisinin kullanıldığı metinlerin yaratıcılığın ön planda olduğu metinler olmadığı, makine çevirisinin tekrar içeren ve belirsizliğin asgari düzeyde olduğu metinlerde daha kaliteli çıktılar verdiği sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında makine çevirisinin de diğer çeviri odaklı teknolojiler gibi – en azından şu anda – çevirmenlere yardımcı bir araç olarak görülebileceği düşünülmektedir. Nitekim, Lucas Nunes Vieira’nın (2020) da belirttiği üzere, birçok bilgisayar destekli çeviri aracının bir parçası olarak kullanılabilen makine çevirisi her ne kadar odak noktasını insan yardımı ile yürütülen bir çeviri sürecinden bilgisayar destekli yürütülen bir sürece dönüştürse de, çeviri sürecinin merkezinde yine insan vardır (Karş. 319-320). “[...] Bu araçların çeviri belleği, terminoloji kaynakları gibi özellikleri ve hatta makine çevirisinin kendisi bile insanların verimliliğini arttırmak için yardımcı bir kaynak olarak görül[mektedir]” (Nunes Vieira, 2020: 320).

Makine çevirisinin çevirmenlik üzerindeki dönüştürücü rolü bağlamında belki de ilk akla gelen etkisi olan “son düzelti işlemi makine çevirisi sistemleri kadar eski bir tarihe sahiptir ve belki de en eski insan-makine iş birliği bu işlemdir” (O’Brien vd., 2014: vii). İhtiyaçlara göre şekillenen bir işlem olduğu için son düzelti işlemine yönelik olarak yayımlanan prensipler genel ya da standart olarak alınmamakta, çoğu zaman işletmeler kendi ihtiyaçlarına göre bu işlemin çerçevesini belirlemektedir (Karş. Hu ve Cadwell, 2016: 346). Bu da çevirmenlerin, özellikle serbest çevirmenlerin, kendilerine gelen taleplere göre, farklı işler için farklı çerçevelere göre son düzelti işlemi yapmalarının gerekebileceğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Son düzelti işlemi yapılan işlemin derecesine göre tam ve kısmi son düzelti (*full post-editing* ve *light post-editing*) işlemi olarak ikiye ayrılmaktadır. Tam düzelti işlemi uygulandığında “insan kalitesinde” metinler üretilmesi beklenirken kısmi düzelti işlemi uygulandığında

genel anlamın kavranabilmesi için “minimum seviyede” düzeltme yapılmaktadır (Guerberof Arenas, 2020: 335). “Her ne kadar son düzelti işlemi ile kaliteyi sağlarken üretkenliği arttırmak mümkün olsa da bu işlemin çevirmenler için yorucu bir iş olduğu [...] [bilinmektedir]. [...] son düzelti işleminin çeviri işleminden daha çok bilişsel çaba gerektirdiğini gösteren çalışmalar da mevcuttur (örn. Krings, 2001; O’Brien, 2006, 2017 akt. Guerberof Arenas, 2020: 347). Diğer bir deyişle, çevirmenler tarafından yaratıcı olarak görülmeyen ve istekli bir şekilde yapılmayan bir insan-makine iş birliğinin söz konusu olduğu belirtilirken son düzelti işleminin bilişsel olarak oldukça yorucu bir işlem olduğu vurgulanmaktadır.

Tıpkı insan çevirmenlerin son düzelti işlemini istenmeyen bir rol olarak görmeleri gibi (Pym, 2013: 491) makine çevirisine ilişkin çalışma yürüten çeşitli araştırmacılar da son düzelti işlemini makine çevirisinin gelişimi bağlamında “istenmeyen bir son adım” olarak tanımlamışlardır (Reifler, 1952 akt. Nunes Vieira, 2020: 319). Makine çevirisi çıktılarına ilişkin ilk çalışmaların ortaya koyulduğu dönemlerde son düzelti işlemi bağlamındaki dil kullanımının son derece ‘pasif’ olduğu şeklinde değerlendirmelerin yapıldığı, “insan editörlerin sadece yanlış makine çevirisi ürünlerini tam otomatik yüksek kaliteli çevirilere dönüştürmek için gerekli işlemleri yapan, aradaki boşluğu kapatmaya yardım eden” kişiler olarak görüldüğü bilinmektedir (Nunes Vieira, 2020: 319). Öyle ki, son düzelti işlemi yapan kişiler “makine çevirisi sisteminin insan ortağı” olarak görülmüşlerdir (Bar-Hillel, 1951: 230 akt. Nunes Vieira, 2020: 319). Bugün de hâlen üzerinde çalışmalar yürütülen bu alan dahilinde, tek dilli son düzeltmenlerin de bu işlemi yapabileceği iddia edilmiş, böylece az sayıdaki çift dilli editörlere duyulan ihtiyaç da azaltılmaya çalışılmıştır (Karş. Nunes Vieira, 2020: 319). Bu nedenle de son düzelti işlemi “makinenin insanlara yardım ettiği değil de insanların makinelere yardım ettiği bir paradigmanın” ürünü olarak ortaya çıkmış, tarihi boyunca da çevirmenlerin bu işleme yönelik tutumu genellikle olumsuz olmuştur (Moorkens ve O’Brien, 2015, Läubli ve Orrego-Carmona, 2017 akt. Nunes Vieira, 2020: 319).

Öte yandan kendisine karşı benimsenen tutum genel olarak olumsuz olsa da son düzelti işlemine yönelik bazı araştırmaların bulguları bu işlemin “sıfırdan çeviriye kıyasla daha az çaba gerektirdiğini ve erek metin kalitesi üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı[nı]” göstermektedir (Nunes Vieira, 2020: 321). Ancak bu işlemin hangi sistemin ürünü üzerinde yürütüldüğünün de önemi bulunmaktadır. Nitekim

günümüzde nöral makine çevirisi, makine çevirisi alanındaki en son paradigma olarak görülmekte ve dil hizmeti sunan şirketlerin çoğunda hâlen istatistiksel makine çevirisi sistemleri kendilerine entegre durumdaki nöral makine çevirisi alt yapıları ile birlikte hibrit biçimde kullanılmaktadır. Nöral makine çevirisi sistemlerinin daha akıcı metinler ürettikleri bilinmektedir ancak bu sistemlerin çıktıları üzerinden son düzelti işleminin kaynak metne bakılmadan yapılmasının sorunlara sebep olabileceği düşünülmektedir (Karş. Nunes Vieira, 2020: 321). Örneğin, bu sistemler ne zaman ve nerede olacağı henüz tam olarak kestirilemeyen eksiltmeler (*omissions*) yapabilmektedir ve metnin akıcı olması durumunda sadece makine çevirisi çıktısı üzerinden kaynak metne bakmadan değerlendirme yapmak bu gibi durumlarda yanıltıcı olabilmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde çevirmenlerin gelişen bu yeni sistemin de güçlü ve zayıf yönlerine yönelik bilgi sahibi olması ve kullanırken ya da son düzelti işlemi yaparken bu bilgilerden hareketle davranması önemli hâle gelmektedir.

Bahsi geçen olumsuzluklara karşın, günümüzde 'etkileşimli son düzelti' (*'interactive post-editing'*) olarak adlandırılan, çeviri belleklerinin makine çevirisine öneriler sunduğu sistemler sayesinde insan çevirmenin harcadığı zaman ve enerji azaldığı için çeviri süreçlerinin maliyetleri düşmekte, insan çevirisinin yüksek maliyetlerinden dolayı tamamen göz ardı edilebilecek olan ancak bu yolla üretilmesi mümkün hâle gelen çeşitli içeriklerin belirli bir kitleye hitap etme ihtimali söz konusu olabilmektedir (Karş. van der Meer, 2020: 293). Düşen maliyetlerle birlikte son düzelti işleminin ücretlendirmesinin de çevirmenlerin dezavantajına olacak şekilde sıfırdan çeviriyle karşılaştırıldığında daha düşük bir ücretlendirme üzerinden yapıldığı da belirtilmelidir. Ancak son düzelti işleminin sektördeki yaygınlığı giderek artmakta, bu artış eğiliminin de devam edeceği beklenmektedir. Ayrıca, bu işlemin sadece ekonomik anlamda değil, teknolojik anlamda da bazı katkıları bulunmaktadır. Örneğin, son düzelti işlemi "makine çevirisi motorlarının performansındaki sorunları takip edip anlayabilmek ve bunlara yönelik gerekli düzeltmeleri yapabilmek" (van der Meer, 2020: 293) için önemli bir işlem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda bahsi geçen etkileşimli sistemler kullanıldığında, yapılan düzeltmeleri belleğine işleyen makineler, daha sonraki görevlerde de doğal olarak daha iyi metinler ortaya koyabilmektedir.

Makine çevirisinin etkisiyle birlikte "[...] profesyonel çevirmenlerin minimum son düzelti işleminin neleri gerektirdiği, makine çevirisi çıktısının puanlanması için

hangi standart ölçüm kriterlerinin geliştirileceği, sektörde makine çevirisi kullanırken en iyi sonuçları almak için hangi kontrollü dillerin kullanıldığı vb. konulara ve becerilere yönelik” (Torrejón ve Rico, 2002: 107) farkındalıklarının olması gerekmektedir. Bunlar yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan makine çevirisi faktörü ile birlikte mesleğe giren kişilerin sahip olmaları beklenen bilgiler ve beceriler arasındaki yerini almış durumdadır. Ancak makine çevirisinin meslek üzerinde son düzelti dışında farklı dönüştürücü etkileri de olmuştur. Enrique Torrejón ve Celia Rico’ya (2004) göre “[...] [çevirmenlerin] profesyonel ve çevrim içi makine çevirisi sistemlerine yönelik sadece kullanıcı olarak değil geliştirici perspektifinden de bilgi sahibi olmaları gerekmektedir çünkü ancak bu şekilde [...] hangi hataların sıklıkla tekrarlandığını ve çıktının kalitesini tespit edebilirler” (a.y). Çıktının kalitesinin doğru bir şekilde tespit edilmesi ise ilgili çeviri görevinin teslimi için gereken süre, ücretlendirme ve verimlilik açısından son derece önemli bir yön olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kontrollü dil kullanımı çok yeni bir kavram olmasa da yaygınlaşan makine çevirisi kullanımı ile daha çok gündeme gelmeye başlamıştır. Adından da anlaşılacağı üzere kontrollü dil kullanımı genel dil kullanımına göre sınırlı dilbilgisi kuralları ve kelime kullanımı ile metin üretilmesi anlamına gelmektedir (Karş. Muegge, 2007: 21). Bu türden dil kullanımının sektördeki varlığının bir süredir artış kazandığı bilinmektedir (Torrejón ve Rico, 2004: 107). Bunun sebebi ise kontrollü dil kullanılarak üretilen metinlerin makine çevirisinden geçtikten sonraki aşamada çok daha az son düzelti işlemine ihtiyaç duymasındır (Karş. Muegge, 2007: 23). Büyük şirketlerin teknik belgelendirme sistemlerinde kontrollü dil kullanımı ile net ve doğrudan yazıldıkları için okunabilirliği yüksek, sınırlı sayıda dilbilgisi kuralı ve kelime kullanımı ile sözdizimsel ve sözcüksel belirsizlik oranı düşük metinler üretilebilmektedir (Torrejón ve Rico, 2004: 107-108):

[Kontrollü dil kullanımı] sonucunda belgelerin üsluplarında tutarlılık sağlanmakta, metinlerin yeniden kullanımı mümkün hâle gelmekte, metin yazımı ve çeviri süreçlerinin maliyetleri azalmakta ve daha iyi belgelendirme ve çeviri süreçleri sağlanabildiği için de daha fazla oranda müşteri memnuniyeti elde edilebilmektedir. [...] Kullanılabilecek kelimelerin sınırı ve her bir kelimeye yüklenecek anlamlar sınırlı olduğundan, sözcüksel belirsizlikler de engellenmektedir. Makine çevirisi sistemlerinin yapacağı çeviri işlemlerinde bu son derece olumlu sonuçlar sağlamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında, günümüz sektör koşullarında çevirmenlerin kontrollü dil kullanımında benimsenen kurallara ve çerçevelere ilişkin bilgi sahibi olması yine

makine çevirisi ile ilişkili dönüşümün bir sonucu olarak görülebilir. Öte yandan, bu süreç sadece insan güdümünde olmak zorunda değildir. Kontrollü dil kullanımı ile ilişkili olarak sektörde makine çevirisinin de etkisiyle sıkça karşılan bir diğer olgu da 'kontrollü yazarlık'tır ('*controlled authoring*'). Bu işlem dahilinde kullanılan çeşitli yazılımlar bulunmaktadır (örn. Acrolinx). Makine çevirisi sistemlerinden daha iyi sonuç alıp son düzelti işleminde harcanacak zaman ve çabayı minimuma indirmek ve böylece hem zaman hem de maliyet açısından daha kârlı çıkabilmek için bu türden kontrollü yazarlık araçlarından faydalanılmaktadır.

[Bu] araçlar önceden belirlenmiş yazım kuralları (üslup, dilbilgisi, noktalama vb.) ve onaylanmış terminolojiye uyumluluğu kontrol etmek için [...] [metni hazırlayan kişilere] yardımcı olmaktadır. [...] Bu araçların bazıları hangi yazım kurallarının ve ne türden terminoloji sınırlılıklarının getirileceğini belirleme gibi [noktalarda] özelleştirme imkânı sunmaktadır. (van der Meer, 2020: 292)

Bu bağlamda, sektördeki çevirmenlerin, yine benzer şekilde kontrollü dil/yazarlık araçlarından hangilerinin hangi durumlarda ve nasıl kullanılabileceğine ilişkin bilgi sahibi olmaları da beklenebilmektedir.

Makine çevirisinin çevirmenlik mesleği üzerindeki bir diğer etkisi ise ön düzelti (*pre-editing*) işlemi bağlamında gerçekleşmektedir. Son düzeltinin aksine, bu işlem metin makine çevirisi işleminden geçmeden önce yapılmaktadır. Kontrollü dil kullanımından farklı olarak bu işlem metnin yazımı esnasında gerçekleşmemekte, tamamlanmış herhangi bir metne uygulanabilmektedir. Bu işlem makine tarafından verilecek çıktılarda sorunlu olacağı öngörülen kısımların kaynak metninde yapılan dilsel düzeltilemlerle giderilmesi işlemini kapsamaktadır. Bu işlemi farklı bir şekilde yürütmeyi öneren Julia Ive vd. (2018: 280) ön düzelti işlemini üç aşamada açıklamaktadır: "(1) Kaynak metnin makine çevirisi sistemi açısından sorun teşkil edebilecek kısımlarının otomatik tespiti; (2) bu zorlukların insan bir uzman tarafından sisteme ilgili kısımların beklendik çevirilerinin sunulmasıyla çözülmesi; (3) makine çevirisi sistemi tarafından bu bilginin kullanılması" (a.y.). Yazarların önerdiği modelde, sorunlu olabilecek kısımların kaynak dilde basitleştirilerek makine için daha sorunsuz hâle getirilmesi yerine, insan uzmanlarca erek dilde ilgili kısımlar için çeviri önerilmesi şeklinde bir aşama ortaya koyulmaktadır.

Ön düzelti işleminin insan uzmanın makine çevirisi sürecini daha iyi kontrol etmesini sağlaması açısından faydalı olduğu ifade edilmektedir. Nitekim bu işlemin

yapılması sözcüksel ya da anlamsal yanlışların engellenebilmesini sağlamaktadır (Ive vd., 2017: 280). Bu işlemin son düzelti işleminden farklı bir faydasından daha söz edilebilir. Günümüzde uyarlanabilir sistemler sayesinde hem makine çevirisi sistemleri hem de bunların entegre olduğu bilgisayar destekli çeviri araçları yapılan düzelteleri kaydederek sonraki benzer durumlarda aynı son düzelteleri uygulayabilmektedir. Bütün sistemler için geçerli olmayan bu durum karşısında ön düzelti işlemi sürekli olarak aynı hataları düzeltme ihtiyacını ortadan kaldırmaktadır (Karş. Ive vd., 2017: 280). Ön düzelti işlemi, metnin makine çevirisinden daha az sorunla çıkmasını sağladığı için son düzelti işlemi için ayrılacak olan zamanı ve çabayı da azaltmaktadır. Ancak bu kontrollü dil kullanımı ile de sağlanabilmektedir (Mercader-Alarcon ve Sanchez-Martinez, 2016: 173). Bu türden işlemlerin hangilerinin ne zaman ve hangi koşullar altında uygulanması gerektiğine karar vermek de çeviri iş akışı içerisinde insan uzmanların güdümünde bir işlem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, proje yöneticiliği gibi konumlarda çalışacak olan dil uzmanlarının böylesi değerlendirmeleri yapabilmeleri için gerekli arka plan bilgisine sahip olması beklenmektedir.

Makine çevirisinin sektördeki çeviri iş akışına eklenmesi ile birlikte gündeme gelen bir diğer kavram ise ‘arttırılmış çeviri’ (*‘augmented translation’*) kavramıdır (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020: 2). Bu kavram temelde, bugün çoğu bilgisayar destekli çeviri aracına entegre bir özellik hâline gelmiş ‘uyarlanabilir makine çevirisi’ (*‘adaptive machine translation’*) ile ilişkilidir. Uyarlanabilir makine çevirisi alan içerisinde “büyük şeyler vadeden” bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Karş. Zetzsche, 2020: 177) çünkü bu özelliğin gelmesi ile birlikte sıfırdan çeviri yapmak, çevirmenlerin yaptığı düzeltmeleri otomatik olarak kaydedip onlardan öğrenen yapay zekâ sisteminden çıkan metnin son düzelti işleminden geçirilmesi karşısında “modası geçmiş” bir şey olarak görülmektedir (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020: 3). Çevirmenlerin bilgisayar destekli çeviri araçlarında bu özelliklerin nasıl kullanılacağına ilişkin bilgi sahibi olmaları bir yeterlilik hâline gelirken, sektördeki bu gibi değişiklikler bazı çeviribilimcilerin ‘kaynak metin’ ifadesi yerine “başlangıç metni” gibi bir ifadenin tercih edilmesi gerektiğini savunmalarına neden olmaktadır (Karş. Pym, 2013).

Makine çevirisinin sektördeki yerini sağlamlaştırmaya başlamasıyla birlikte çevirmenlik üzerinde oluşturduğu dönüştürücü etkilerden bir diğeri de kalite ile

ilişkilidir. İnsan çevirmenin günümüz çeviri iş akışındaki en önemli katkılarından birinin ürünün kalitesini sağlayacak konumda olması ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Pym, 2019). Sektörel gelişmeler de makine çevirisinin kullanımının artmasıyla birlikte bu çıktılardan maksimum kaliteyi sağlama konusunda doğal olarak artan bir talebin söz konusu olduğunu göstermektedir (Moorkens, 2017 akt. Castilho vd., 2018: 256). Çeviri ürünün değerlendirmesinin doğru ve nesnel bir şekilde yapılabilmesi hem hizmeti alan hem de hizmeti sunan taraf için son derece önemlidir. Makine çevirisinin belirli metin türlerinde ve kontrollü dil kullanımı ve ön düzelti gibi müdahaleler ile insan çevirisine yakın kalitede metinler üretebildiği bilinmektedir. Ancak, örneğin, hukuki bağlayıcılığa sahip bir metin söz konusu olduğunda yanlış anlama/yorumlama gibi hatalar içeren bir çeviri ürün satın alınmadığından emin olmak üzere ya da markanın prestijini sağlamak ve uluslararası kitleye hitap edebilmek için talep edilen çevirinin bu amaçları karşılayıp karşılamadığını bilmek üzere kalite sorgulaması yapmak sözü edilen hizmetleri satın alanlar için ne kadar önemli ise, çeviri hizmetini sunanlar için de müşteri memnuniyetini sağlamak ve oluşabilecek riskleri ortadan kaldırmak üzere kalite değerlendirmesinin doğru ve tarafsız bir şekilde yapılmasını sağlamak aynı şekilde önemlidir (Lommel, Uszkoreit ve Burchardt, 2014: 458).

Günümüzde kalite değerlendirmesinin de otomatikleştirilmesi söz konusudur. Elbette ki bu otomatik değerlendirme araçlarından önce ve hâlen insanların yaptığı kalite değerlendirme süreçleri ve bunlara yönelik olarak hazırlanmış yöntemler de söz konusudur. Kalite değerlendirmesinin insanlar tarafından yapılması için ortaya konulan yöntemlerin çoğu (ALPAC, 1966; White vd., 1994; Koehn ve Monz, 2006; Vilar vd., 2007; Graham vd., 2013; Forcada vd., 2018; Barrault vd., 2019 akt. Popović, 2020: 5059), “yeterlilik” (“*adequacy*”), “anlaşılabilirlik” (“*comprehensibility*”) ve “akıcılık” (“*fluency*”) kriterlerine dayanmaktadır (Popović, 2020: 5059). Öte yandan makineler tarafından yapılan değerlendirmelerde ise, daha önceden yapılmış ve sistemde kaydı bulunan çeviri bütünceleri üzerinden, makine çevirisinin ürettiği ürünün insan çevirisi ürüne olan benzerliği baz alınarak değerlendirme yapılmaktadır (Lommel, Uszkoreit ve Burchardt, 2014: 456) Bu bağlamda, günümüzde çevirmenlerin hem sektörde aktif bir şekilde kullanılan kalite değerlendirme metriklerinden (örn. BLEU, MQM) haberdar olmaları hem de makinenin otomatik olarak yaptığı kalite değerlendirmelerinde sistemde kayıtlı olan metinlerin içeriklerinde bulunabilecek dilsel ve anlamsal sorunları fark edebilir nitelikte olmaları gerekli gözükmektedir.

Makine öğrenmesi ve yapay zekâ kullanımı ile ilişkilendirilebilecek bir diğer çarpıcı etki ise belirli metin türleri için atanacak çevirmenlerin makineler tarafından belirlenmesi bağlamında ortaya çıkmış durumdadır. Bunun çok da şaşılabilecek bir durum olmadığı söylenebilir, çünkü makinelerin en iyi yaptığı şeylerin başında hesaplamalar gelmektedir. Makinelerin hangi metinlerin hangi insan çevirmenler tarafından yapıldığında maksimum verim ile ortaya çıktığını belirlemek üzere veri analizi yapması, diğer sektörlerde de görüldüğü üzere, otomasyonun proje yöneticiliği alanındaki bir yansıması olarak değerlendirilebilir (Karş. van der Meer, 2020: 302-303).

Çeviri sürecinin ve ürünlerinin verilere dönüştürülmesi ve bununla birlikte dil hizmeti sunan şirketlerin rekabet için bu verileri kullanması (van der Meer, 2020: 3030) da önemli bir yeniliğe karşılık gelmektedir. “Çeviri platformları, algoritma geliştirme ve kaynakları bulma, uygun araçlarla içerikleri eşleştirme [...] ve kalite kestiriminde bulunma gibi görevleri otomatikleştirmek için bu algoritmaları ürünlere dönüştürme konusunda ilerleme sağladıkça” (van der Meer, 2020: 303) veri madenciliği konusunda bilgi sahibi uzmanlara da ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu ihtiyaç göz önünde bulundurulduğunda, çevirmenlerin bilgi sahibi olması gereken alanların dönüşümü ve/veya yeni alanların ortaya çıkması bağlamında veri madenciliğinin ve veri okur yazarlığının da öne çıktığı görülmektedir.

Tüm bu dönüşümler karşısında insanın çeviri iş akışı içerisinde sahip olduğu önemli konumunu sürdüreceği düşünülmektedir (Karş. Way, 2020: 326). Andy Way’e (2020) göre “makine çevirisi sistemlerini geliştirenlerin yapmaya çalıştığı şey teknolojiiden anlayan çevirmenlerin verimliliğini arttırmak için çıktılarını iyileştirilmesini sağlamaktır [ve] makine çevirisi sistemlerinin ‘aradaki farkı kapatmaları’ ya da insan kalitesine eş değer seviyeye gelmeleri mümkün gözükmemektedir” (326). Her çıkan yeni teknoloji ile, “yenilik yanlılığının” (Kenny, 2017:1) da etkisiyle, çeviri ile ilgili tüm problemlerin çözüleceği şeklinde görüşler dile getirilse de (Goodfellow, Bengio ve Courville, 2016: 473 akt. Way, 2020: 326), mevcut problemlerin çözülmesi düşünüldüğünden çok çaba ve zaman gerektirecek, bu da çevirmenlere olan ihtiyacın sürmesi anlamına gelecektir (a.y.).

Yukarıda açıklanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, makine çevirisinin çevirmenlik mesleği üzerinde son derece dönüştürücü bir etkisinin olduğu, çevirmenlerin geçmiştekinden farklı olarak birçok teknolojik alanda bilgi sahibi olması

gereken bireyler olarak görüldüğü açıktır. TAUS'un kurucusu Jaap van der Meer'e (2020) göre geleceğe dair öngörülerin ancak mevcut veriler üzerinden sınırlı kapsamda yapılabildiği mevcut koşullar altında akademisyenler her ne kadar geleceğe yönelik bir tahminde bulunmak istemeseler de makine çevirisinin giderek daha iyi olacağını kabul etmektedirler. TAUS'un bu konudaki öngörüsü ise tamamen otomatik ve kullanılabilir seviyede çevirilerin norm hâline geleceği şeklindedir (van der Meer, 2020: 289). Bu bağlamda çevirmenlerin yukarıda bahsi geçen alanlarda ve oluşabilecek yeni alanlarda yetkin olmasının bir beklenti olarak karşımıza çıkması son derece doğal gözükmemektedir. Nitekim Begoña Rodríguez de Céspedes'in (2020) yürüttüğü bir çalışma kapsamındaki anket verilerine göre şirketler son düzelti becerileri, ileri seviyede uzmanlık gerektiren alan bilgisi ve çeviriyaratım becerileri etrafında şekillenen bir uzmanlığın aranacağını ifade etmektedir (122). Bu bağlamda Rodríguez de Céspedes şu ifadeleri kullanmaktadır:

Bu da yüksek donanımlı eğitim almış profesyonellerin farklı rollerde ihtiyaca cevap vereceğini göstermektedir: makine çevirisinin çıktısını değerlendirmek, yaratıcı pazarlama iletişimlerini kurmak ya da böylesi broşürler oluşturmak, farmasötik ya da hukuki metinler gibi son derece kesin sınırları olan alanların çevirilerini yapmak. Ayrıca yüksek kalite ve değerde (*premium*) çeviri ya da içerik oluşturma gibi alanlarda da onlara ihtiyaç olacaktır. Bu gibi durumlarda profesyonel dil uzmanları müşteri talimatlarına göre sıfırdan yerelleştirilmiş ürünler oluşturacaktır. (Rodríguez de Céspedes, 2020: 122)

Araştırmacı bu bağlamda çevirmenlerin mevcut sektör koşullarında ve gelecekte farklı metin türlerinde, farklı amaçlara hitap edecek şekilde yazma becerilerine sahip şekilde mezun olmalarının sektörün akademiden bir beklentisi olarak görülebileceğini belirtmektedir (Rodríguez de Céspedes, 2020: 124).

İnsan çevirmenlerin sektörde mevcut koşullar içerisinde sahip olması beklenen bu gibi yaratıcı becerilerin arkasındaki tek itici güç makine çevirisinin bildiğimiz anlamda çeviriyi zaten yapıyor olması ve bunun bir norm hâline gelmesi değildir. Çevirmen rollerinin dönüşümünü çok daha geniş bir açıdan dijital bağlamda değerlendirmenin mesleğin geleceğine yönelik önemli bulgular sunabileceği düşünülmektedir. Öte yandan, her ne kadar makine çevirisi ile gerçekleşen gelişmeleri teknolojik ve dijital gelişmelerden bağımsız düşünmek mümkün olmasa da dil hizmetleri alanındaki uygulamalara bakıldığında uygulamaların daha 'teknik' boyutta olanları ile daha 'yaratıcı' olanları arasında bir kutuplaşma oluşuyor gibi gözükmemektedir (Karş. Koskinen, 2020: 141).

1.2. Dijitalleşme Bağlamında Çevirmenlik Mesleği

Yapay zekâ çağının ekonomi üzerindeki etkilerini geleceğe yönelik beklentileri ile birlikte ele alan eserleriyle tanınan ve aynı zamanda bir ekonomist olan Daniel Susskind'in *A World Without Work* [İşin Olmadığı Bir Dünya] (2020) başlıklı eserinde bundan yaklaşık 50 yıl önce ortaya koyulan "teknolojik işsizlik" ("*technological unemployment*") savını ele alırken yaptığı vurgularla dijitalleşmeyle ilgili gelişmeler odağında çeviriyi ve çevirmenliği ele alan pek çok çalışmada belirtilen hususların örtüştüğü söylenebilir. Bu bağlamda bu bölümde ilk olarak ekonomik anlamda 'teknolojik işsizlik' savının ne türlü içerimler barındırdığına odaklanılacaktır.

Susskind'e göre (2020: 4) teknolojik işsizlik, "Büyük Patlama" ("*The Big Bang*") gibi bir anda kitlelerin işsiz kalması şeklinde değil, zaman içinde iş süreçlerinin giderek otomatikleşmesi şeklinde gerçekleşecektir. Bu konuda geçmişte yapılmış değerlendirmelerin önemli bir kısmının gerçekleşmediğine odaklanan yazar, yıllar içinde teknolojinin dur durak bilmeden ilerleme kaydetmesine rağmen insan gücünün sürekli büyüyen piyasa koşulları içerisinde kendine iş bulabildiğini dile getirmektedir. Susskind bu dönüşümü 'üretkenlik', 'büyüyen pazar' ve 'değişen pazar' etkilerine bağlamaktadır. Bu noktada, TAUS'un internet sitesinde van der Meer imzasıyla yayımlanan "Choose Your Own Translation Future" ["Kendi Çeviri Geleceğinizi Seçin"] (2013) başlıklı makalede yapılan değerlendirmeler dikkate değerdir. Makalede Yöndeşme Çağı'nın bir sonucu olarak çeviri hizmetlerinin her ortamdaki varlığının işletmelerin büyümesini ve yeni pazarlarda yeni müşteriler edinmesini sağladığı ifade edilmekte, her gücün karşısında bir karşıt gücün var olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre, her ne kadar çeviri uygulamalarının günlük hayatın bir parçası olarak yaygınlaşması ve bu bağlamda ücretsiz olarak sunulması olumsuz bir tablo gibi gözükse de bu etkileşimler aslında hatasız insan çevirilerine ihtiyacı arttırmaktadır. Bunun yanı sıra 'çeviriyaratım' ("*transcreation*") ve 'kişiselleştirme' ("*personalization*") gibi süreçlere ilişkin mevcut ihtiyaçlar da düşünüldüğünde çeviri sektöründeki geleceğin 'korkutucu' olmadığı dile getirilmektedir. Nitekim, çeviri sektörüne ilişkin rakamlar istikrarlı bir büyümenin söz konusu olduğunu göstermektedir (Hickey ve Garcia, 2021; Hickey, 2022; ELIS, 2022).

İkinci olarak, Susskind'in "16 yaşındaki bir kişi size kariyer yönelimi konusunda ne yapması gerektiğini sorsaydı ne cevap verirdiniz?" şeklindeki soruya verdiği cevap da son derece dikkate değerdir. Susskind bu soruya, "kabaca iki seçeneğiniz var"

şeklinde cevap vereceğini belirtmiştir. Susskind'e göre, kariyer planlaması sürecinde olan kişinin "ya makinelerin yapmakta iyi olmadığı şeylerde uzmanlaşması ya da makineleri geliştiren tarafta olması" gerekmektedir (Susskind, 2020 akt. Tucker, 2020). Şüphesiz ki günümüzde çevirmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin içerimler barındıran çalışmalar da bu iki yöne ya da iki yönden birine vurgu yaparak sonlanmaktadır (örn. O'Brien, 2012; Katan, 2016; Kenny, 2016; Raído, 2016; Griffin-Mason, 2018; Pym, 2019).

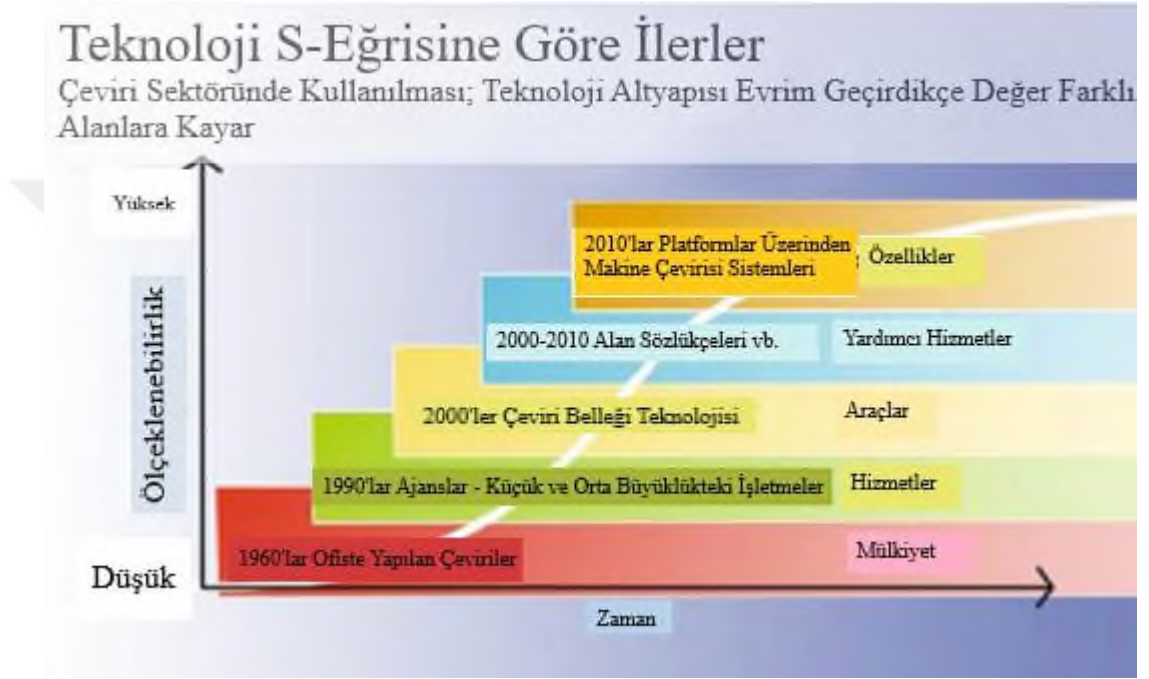
Susskind'in (2020: 13) değindiği bir diğer nokta ise insan gücünün otomatikleşme karşısında yaşadığı kaygıdır ki bu 'otomasyon kaygısı' (*'automation anxiety'*) olarak adlandırılmaktadır. Susskind, bu kaygıya karşın, makinelerin hâlâ akıl yürütme ve inisiyatif alma gibi konularda beceri sergileyemediğini, insan gücüne bu iki sebepten ötürü ihtiyacın devam edeceğini belirtmektedir (13-29). Bu noktada, çevirmenler ve çeviri bölümü öğrencileri ile yürütülen çalışmalarda da teknolojinin sektöre nüfuz etmesinden kaynaklanan endişelerin olduğu bildirilmektedir (örn. Raído, 2016; Moorkens, 2017; Sakamoto, 2018; Nunes Vieira, 2018).

Susskind, tüm bu gelişmeler karşısında, günümüz dünyasında mesleklerde yaşanan dönüşümlere eğitim programlarında gerçekleşecek dönüşümlerin eşlik etmesi gerektiğinin altını çizmektedir (Susskind, 2020 akt. Tucker, 2020). Buna paralel şekilde, çeviri eğitimine odaklanan çeviribilim araştırmalarında da eğitim programlarında bir dönüşümün yaşanması gerektiği vurgulanmaktadır (örn. O'Brien, 2012; Kenny, 2016; Öner, 2018; Öner Bulut, 2019; Massey ve Kiraly, 2019).

Yukarıda değinilen noktalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, teknolojinin genel olarak mesleklere getirdiği değişim ve yeniliklerin çevirmenlik mesleği ve eğitimi bağlamında da benzer yansımalara sahip olduğu söylenebilir. Konunun ekonomik boyutu açısından ele alınan verilerin dil hizmetleri sektörü bağlamında gözlenen durumla örtüşmesi son derece önemli bir bulgu olmakla birlikte özellikle dil hizmetleri sektöründeki verilere detaylı bir şekilde bakıldığında bahsi geçen dönüşümün izlerini sürmek ve oluşan yeni alanların değerlendirmesini yapmak daha kolay olacaktır.

Çevirmenlik mesleğinde ve dil hizmetleri alanında dijitalleşmenin etkisi çok boyutlu olarak değerlendirilebilir. Bu noktada teknolojinin dil hizmetleri sektöründe benimsenmesine ilişkin süreçleri bir gösterge olarak alıp yorumlayarak başlamanın önemli olduğuna inanılmaktadır. Nitekim ele alınan konu, farklı alanlarda teknolojik gelişmeler bağlamında yaşanan süreçlerden de anlaşılabilir gibi, sözü edilen

süreçlerin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini değil, ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğini irdelemeyi gerektirmektedir. Teknolojinin sektördeki yaygın şekilde kullanımı ve benimsenmesi ile çevirinin her platformda sunulan bir özellik hâline gelmesi bu sürecin bir özeti olarak görülebilecek olsa da aşağıda verilen S-eğrisinin (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 10) geçilen aşamaların anlaşılabilmesi açısından net bir tablo ortaya koyduğu söylenebilir:

Şekil 1.1 Teknolojinin İlerleyiş Aşamalarını Gösteren S Eğrisi

Teknolojinin dil hizmetleri sektöründeki benimsenme süreci ile değer üretimini ele alan bu şekilde de görüldüğü üzere, çeviri ile değer yaratımı öncelikle 'sahiplenilen' bir ürün üzerinden gerçekleşirken sonradan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerle birlikte hizmetler üzerinden sağlanmaya başlamıştır. Daha sonrasında söz konusu süreç çeviri belleği teknolojisindeki gelişmelerin bir sonucu olarak araçlar üzerinden gerçekleşirken sonraki yıllarda alana özgü terminoloji bankaları vb. ile birlikte değer yaratımında yardımcı uygulamalar ön plana çıkmıştır. En sonunda ise makine çevirisinin çeşitli platformlarda sunulmasıyla çeviri bir 'özellik' hâline gelmiştir (Karş. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 10). Nitekim bugün geline nokta çeşitli uygulamaların otomatik çeviri özelliklerinin olduğu görülmekte, bu S-eğrisindeki tepe nokta deneyimlenmektedir. Böylece çevirinin bir başka sektörde talep edilmeden otomatik olarak sunulan bir özellik hâline geldiği görülmektedir.

Bu gelişmelerin profesyonel anlamda çeviri ihtiyacı ya da dil hizmetlerine olan talep üzerindeki etkisi sorgulanacak olduğunda, “öncelikle eski tarzda genel ve tam hizmet veren (*generalist and full-service*) çeviri şirketleri için giderek daha az oranda fırsat olacakmış” (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 21) gibi gözükmemektedir. Bunun yanı sıra, sektörde dil hizmetleri sunan şirketlerin “bölümlenmesinin artması” beklenmektedir (a.y.). Sayılarının çok olması beklenmese de teknoloji altyapısını sağlama konusunda uzmanlaşan şirketlerin çeviri sektörü olarak kalacak kısmın merkezinde olacağı savunulmaktadır (Karş. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 21). Bu şirketlerin de farklı alanlarda uzmanlaşarak devam etmeleri beklenmekte, kimisinin çok dilli küresel yeteneklerin yönetildiği şirketler olarak devam etmesi ihtimal dahilindeyken kimisinin de “moda, ekonomi, spor, hukuk ya da fen bilimleri” gibi alanlarda uzmanlaşan butik hizmetler sunacağı düşünülmektedir (a.y.).

“Çevirinin otomatikleşmesi, onun artık bir sürecin sonuna bir ekleme ya da basım öncesi hizmet üretim aşaması olarak görülmeyeceği anlamına gelmektedir. Çeviri, kullanıcının dil ve iletişim tercihlerine uyum sağlayan kullanıcı ara yüzünün bir parçası olacaktır” (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 22). Bunun yukarıda verilen S-eğrisindeki gelişmelerin bir sonucu olduğu dikkate alındığında çevirinin bu yeni niteliğinin çevirmenliğin var olma biçimini de etkilediği/etkileyeceği düşünülebilir. Nitekim, günümüzde dil hizmetleri sektöründe karşılaşılan çevirmen, son düzeltmen, dilbilimci gibi farklı isim ve kategoriler, var olan ihtiyaçların dönüşmesi ile birlikte “alan çevirisini, makine çevirisinin son düzelti işlemini, çok dilli arama motoru optimizasyonunu ve kalite değerlendirmesini tek bir etkinlikmiş gibi yapabilen” (Cowan, 2017 akt. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 28) bütüncül bir pozisyona dönüşebilir. Böylesi bir dönüşüm içinde

[b]aşarılı çevirmenler becerilerini yakın alanlarda geliştirip kazançlarını, güçlerini ve üretkenliklerini iyileştirecekler ya da başarısızlığın maliyetinin yüksek olacağı alanlara odaklanacaklardır. Daha az başarılı çevirmenler ise mevcut düzenlerinde, sadece kelime başı ücret karşılığı çeviri düzenlerinde sıkışıp kalacaklardır. Bu aslında hizmetten özelliğe dönüşümün bir başka örneği olarak görülebilir: çevirmenlerin ve dilbilimcilerin tek bir göreve yapışıp kalmak yerine bir iş akışı içindeki çeşitli aşamalarda değerlerini sergilemeleri beklenecektir. (Cowan, 2017 akt. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 38)

Yukarıda bahsi geçen hizmetten özelliğe dönüşüm aslında daha büyük bir sürecin parçası olarak görülebilir. Günümüzde şirketler, işletmeler ve devlet kurumlarındakiler de dahil olmak üzere akla gelebilecek hemen her süreçte dijital bir

dönüşümün söz konusu olduğu söylenebilir. Dijital dönüşüm ise “bilgi teknolojileri devrimi, büyük veri patlaması ve yapay zekânın yeniden tasarlanmasının ortak etkisi[yle]” (Joscelyne, 2018: 4) yaşanan büyük dönüşümü tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bugün çeviri sektörü, diğer pek çok alanda olduğu gibi veriye dayalı ilerleyen bir sektör hâline gelmiştir ve verilerin çeviri eyleminin gerçekleştiği ortam, çeviri iş akışı ve ürün başta olmak üzere pek çok açıdan bulunduğu etki hem çevirmenlik mesleğinin dönüşümünde rol oynamakta hem de dil hizmetleri sektöründe farklı alanların oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu anlamda, yaşanan bu değişimler karşısında sadece bilgisayarların neleri yapabildiğine ve neleri yapamadığına odaklanmak yerine (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 15) bu değişimlerin sonucunda oluşan süreçler ile yeni alanları ve bunların gerektirdiklerini ortaya koyarak edinilebilecek yeni beceriler üzerine irdelemede bulunmanın daha verimli sonuçlara ulaşmayı mümkün kılacağına inanılmaktadır.

Makine öğrenmesi sayesinde büyük değişiklik yaşayan dil hizmetleri sektöründeki değişimler temelde şu şekilde özetlenebilir: “daha fazla içeriğin daha fazla bireyin ihtiyacına göre şekillenerek üretilmesi ve tüketime sunulması” (Joscelyne, 2018: 5). Bugünün küreselleşen dünyasında ekonomik anlamda uluslararasılaşmayı en çok destekleyen sektörlerden biri olan dil hizmetleri sektörü, son kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik olarak, onların internet kullanımı üzerinden toplanan verilerden hareketle, farklı kültürlerin ve hatta bireylerin özelliklerine göre içeriğine karar verilmiş, son kullanıcıların kendi dillerinde tüketebilecekleri içeriklere duyulan ihtiyaç etrafında şekillenmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, “yenilikçi sektörlerin veriler sayesinde başarılı olduğunu, bunun 21. yüzyılın dil hizmetleri sektörü için de geçerli” (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 8) olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki, çeviri sektörünün “diller arası büyük veri sektörü olarak adlandırılan daha kapsayıcı” bir alanın bir parçası olduğu da iddia edilmektedir (Karş. Yu, 2017 akt. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 60).

Giderek bireyselleşen içeriklerin oluşturulmasına yönelik eğilimin ise aslında dil hizmetleri sunan şirketlerin teknolojik ve yaratıcı işler bağlamında bir ayrıma gideceğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 24). Bir taraftan veriler üzerine hareket edip, veri işlemeyi ve bundan yenilikçi çözümler sunmayı hedefleyen şirketlerden söz edilebilecekken, diğer taraftan bireyselleştirilmiş içerikleri hedef alan, ‘anlatı oluşturan’, ‘butik hizmetler’ sunan, bunları yaparken yine teknolojik araçlardan faydalanan ancak farklı işlevler görecek

ürünler hazırlayan şirketlerden söz edilebileceği iddia edilmektedir (Massardo ve van der Meer, 2017: 24). Bu bölünme ve sektörün yaratıcı boyutuyla ilişkili olarak TAUS tarafından yayımlanan bir belgede de son derece çarpıcı bir dönüşüme işaret edilmektedir:

Açık ve küreselleşmiş bir ekonomi söz konusu olduğunda hikâyelerin yeniden oluşturulması gerekmektedir. Nereye bakarsanız bakın otomatik olarak çok kötü bir şekilde çevrilmiş yeteri kadar kötü içerik zaten bulunmakta. Pazarlar ve müşterilere ilişkin veriler çok önemli içgörüler sağlamakta. Müşterilerin neyi sevip sevmediklerini, nereye tıklayıp tıklamadıklarını bilebiliyoruz. Bu da bizim içerik üretimi ve çeviriyaratım söz konusu olduğunda neye yatırım yapmamız ve yapmamamız konusunda bilgiye dayalı kararlar almamızı sağlıyor. Bizim gördüğümüz kadarıyla, çevirmenler yazarlar, gazeteciler, hikâye anlatıcıları, kültürel danışmanlar ve küresel marka tanıtıcıları hâline geliyorlar (Massardo ve van der Meer, 2017: 25).

Görüldüğü üzere, sektördeki gelişmeler bugün geleneksel anlamda çeviri olarak kabul edilen olgudan çok daha geniş bir alanın söz konusu olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan, dil hizmetleri sektörünün teknik boyutu ile yukarıda bahsi geçen insanın ağırlıkta olduğu yaratıcı boyutunu birbirinden kesin sınırlar ile ayırmak mümkün gözükmemektedir. Nitekim son derece otomatikleşmiş bir hizmet sunumu için de kalite değerlendirme, içeriğin kategorilendirilmesi, kültürel danışmanlık ve bilgisayarlı dilbilim gibi konularda uzmanlaşmış insan yeteneğine ihtiyaç olduğu belirtilmektedir (Massardo ve van der Meer, 2017: 22).

Çeviri süreçlerinden elde edilen verilerin analiz edilmesi ile “bir görev için kullanılması gereken en iyi kaynağa, neyin çevrilip çevrilmeyeceğine ve hangi içerik için hangi teknolojik ürünün kullanılabileceğine” ilişkin kararlar daha sağlam bir zemine oturabilmektedir (Massardo ve van der Meer, 2017: 18). Bu durum, çeviri sektöründe bugün artık veri uzmanlarına ve veri analistlerine yönelik bir ihtiyacın göstergesi olarak görülebilir. Hizmetlerin alınmasından sunulmasına kadar geçen tüm süreçlerden elde edilen verilerin madenciliğini yapıp bu verileri otomasyon amaçlı kullanabilecek kişiler, günümüz koşullarında sektörde ihtiyaç duyulan profillerden birini teşkil etmektedir (Massardo ve van der Meer, 2017: 19). Veri, günümüz dil hizmetleri sektöründe bir “takıntı” (Massardo ve van der Meer, 2017: 25) hâline gelmiş durumdadır. Hem yazılı hem sözlü veriler, insanlar ve makineler tarafından yapılan çeviriler üzerindeki düzeltmelere ve notlandırmalara ilişkin veriler, “içerik türlerinin, ilgili sektörün, çevirmenlerin konumlarının özniteliklerine ilişkin veriler, uygulanan sürece ilişkin veriler ve kullanılan teknolojiye ilişkin veriler” (a.y.) sürekli toplanıp,

sektörde yeni açılımların gerçekleşmesini sağlamaktadır. Örnek vermek gerekirse, günümüzde en çok veri toplanılmaya çalışılan alanların arasında sözlü veriler bulunmaktadır. Sözlü çeviri yapacak sistemlerin otomasyonu için sistemleri eğitecek kadar çok aranan dilde sesli veriye ihtiyaç duyulmaktadır (Massardo ve van der Meer, 2017: 26). Dil hizmeti sunan şirketler bu türden sistemlerin geliştirilme süreçlerinin bir parçası olabilmek için ilgili alana hâkim yetenekli insanları bulmaya ve bünyesine katmaya çalışmaktadır. Nitekim sözlü çeviri pek çok uygulamanın, akıllı saatlerin ya da gözlüklerin yazılımlarının bir parçası olarak sunulacak bir özellik hâline gelmektedir ve otomobil sektöründen sağlık sektörüne kadar her alanda bu özelliğin yaygınlaşması sadece yeterli veriye ulaşmak ile ilgilidir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 26). Sözlü içeriğin önemli olmasının bir diğer sebebi ise “yazılı metinlerden farklı olarak çok çeşitli psikolojik durumları üretmesi” (Joscelyne, 2018: 13) ile ilişkilidir. Konuşma esnasında kişinin sesinin “tonu”, “aksanı” ve “duygu odaklı akustiği” (a.y.) konuşma aracılığıyla verilmeye çalışılan mesajı etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden, sesli içerik ile oluşturulacak mesajların hitap edilen kitle üzerindeki etkisini kontrol edebilmek de önemli hâle gelmektedir. Örneğin, bu durumun etkisi ekonomik anlamda ele alınacak olduğunda, “markaların kendi ‘seslerinin’ etkisini inceliklerle işlemeleri gerektiği” (a.y.) düşünülebilir. “Giderek artan oranda pazarlama içeriğinin ya da herhangi bir eylemsel içeriğin sunulmasında doğal bir seçenek olarak tercih edilen kanalın konuşma olması, çevirmenlerin beceri setinde böylesi bir farkındalığın” olmasının giderek önemli bir konuma geleceğini göstermektedir (Joscelyne, 2018: 13). Bunun yanı sıra ses tanıma teknolojisindeki gelişmelerin ve sesli verilerin toplanmasının farklı iletişim kanallarının oluşmasını sağlayacağı da ifade edilmektedir. Sektör verileri üzerinden hazırlanan bir raporda, konuya ilişkin gelişmeler aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

Özetleme, ses tanıma ve sentezi, konuşma veya diyalog tasarımı ve yönetimi, metin üretimi (otomatik yazma), altyazı, transkripsiyon, metinden resme üretim, resimden metne betimleme, argümantasyon ve insan makine ara yüzü tasarımının da aralarında bulunduğu konuşma, okuma ve yazmayı içeren teknoloji etkin süreçler birbiriyle daha yakın ilişki içerisindeki otomatik dil becerilerinden oluşan bir bütünü meydana getirecek ve bu da yeni medya ve anlam kombinasyonlarının ortaya çıkmasını sağlayacaktır. (Joscelyne, 2018: 7)

İlerleyen dönemlerde oluşabilecek farklı kombinasyonlar dil hizmetleri sunan profesyonellerin farklı teknik becerileri uygulayabilmelerini gerekli kılabilenken günümüzde de çevirmenlerin “belirli koşullar altında ses dosyalarıyla çalışmaları veya

bu dosyaları düzenlemeleri ve belirli dillerdeki metinlerin transkripsiyonlarını çevirmeleri” (Joscelyne, 2018: 15) beklenebilmektedir. Günümüzde her ne kadar otomatik transkripsiyon ve bu transkripsiyonların çevirisini sunan uygulamalar bulunsada ya da çeşitli platformlar bu gibi özellikleri sunuyor olsa da sözlü veriler “her dil için bu hizmetleri yüksek kalitede sunacak kadar” (a.y.) yeterli değildir. Yeterli veriye ulaşmak ise her zaman tek çözüm olmayabilmektedir. Günümüzde ses tanıma teknolojileri hâlen çok sayıda dilsel hata yapabilmektedir. Örneğin, “özel isimler (insan isimleri, şarkı başlıkları, ürün veya yer isimleri gibi çok geniş bir yelpazede değişen isimler)” (a.y.) gibi unsurları tanıyamayabilmektedir. Dolayısıyla, bu otomatik sistemlerin çıktılarının da işitme engelli kişilerin erişiminin sağlanması için uyarlanması gerekebilmektedir (a.y.). “Aynı durum makinenin kelime dağarcığının çıkan metnin kalitesini sınırlandırdığı transkribe edilmiş eğitimler ve benzer şekilde uzun süre devam eden sözlü içeriğin çevirisi ya da altyazısının hazırlanmasında da geçerlidir” (Joscelyne, 2018: 15)

Çeviriyi yapısal bir özellikleri olarak sunacak ve otomatikleşecek süreçler arasında “müşteri hizmetleri”, “alışveriş uzmanı danışmanlığı”, “ürün tavsiyesi”, “kamu güvenliği” ve “acil durum yanıt sistemi” gibi ürün ve hizmetler bulunmaktadır (Joscelyne, 2018: 5). Bu sistemlerin yaygınlaşmasıyla da sözlü veya genel kullanıma dayalı verilerin toplanması söz konusu olacağı için çevrilmesi ve hedef ülkenin düzenlemelerine göre uyarlanması gerekecek hukuki metinler ortaya çıkacaktır (Karş. Joscelyne, 2018: 5). Diğer bir ifade ile, “yapay zekâ sistemlerinin yaygınlaşmasından kaynaklı olarak üretilecek dilsel içeriğin miktarında da hızlı bir artış olması” beklenmektedir (Joscelyne, 2018: 5). Bu içeriğin çoğunun dünyanın dört bir yanındaki son kullanıcılara ulaşmasının “yerelleştirme, uyarlama veya toptan çeviri” (a.y.) gibi işlemleri gerektirecek olmasının dil uzmanlarına olan ihtiyacın süreceğine işaret ettiği söylenebilir. Öte yandan, makine çevirisinin ürettiği ‘yeteri kadar kaliteli’ metinlerin teknolojinin etkisi ile birlikte farklı kültürlerle olan ilgiyi arttıracacağı ve bu yeni dil ve kültürlerde uzun süre kullanımda kalabilecek yaratıcı çevirilere ihtiyaç duyulacağı da iddia edilmektedir (Massardo ve van der Meer, 2017: 28).

Çeviri ürünlerde yaratıcı ve yüksek kalitede ürün boyutunun ön plana çıkması ile ilişkili olarak farklı bir gelişmeden daha söz etmek mümkündür. Bir önceki bölümde değinilen ve günümüzde makine çevirisinin etkisi ile daha önemli bir profil ve rol hâline gelmiş son düzelti işlemini yapan dil uzmanlarına duyulan ihtiyacın, sektörden elde edilen verilerle hazırlanmış raporlara göre, makine çevirisinin makine öğrenmesi

aracılığıyla giderek daha iyi verilerle beslenmesi sonucu azalacağı iddia edilmektedir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 22; Joscelyne, 2018: 10). Bu açıdan bakıldığında, profesyonel dil hizmeti sunacak çevirmenlerin yüksek kalitede metinlerin sorumluluğunu alabilecek ‘gözden geçirici’ (metnin risklerini tespit eden, kalitesinden sorumlu kişi – ‘reviewer’) kişiler olmaları, son düzeltmen profilinden daha kalıcı bir rol olarak görülmektedir (Karş. Joscelyne, 2018: 10). Modern çeviri iş akışının bir parçası olan profesyonel insan dil uzmanının ‘gözden geçirici’ olarak görevi “eş zamanlı veri geri dönütü ve devingen uyum kapasitesi” ile “müşterinin tonu, yerel bölgesi, kullandığı üslubu, terminolojisi ve sesine göre” gerekli düzenlemeleri yapmaktır (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 33). Bu nedenle, sektörde hâlen önemini koruyan bir beceri olarak “hedef dilin bütün nüanslarını anlayabilecek kadar iyi” (Cresceri, 2021) derecede dil bilgisine sahip olmanın kritik konumunu koruduğu söylenebilir. Ayrıca ‘gözden geçirici’ rolünün “akıllı içerik teslimat sürecinde sistemlerin ayarlarını yaparak sistemi destekliyor olması” bu konumu çok daha “kritik ve çok yönlü” hâle getirmektedir (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 33).

Gözden geçirici rolünün gerektirdiği kalite seviyesinin çevirmenler için en zor unsur olduğunu belirten Andrew Joscelyne (2018: 10) bunun hedef dili çok iyi bilmenin yanı sıra yeteri kadar “alan bilgisine” sahip olma gerekliliği ve “kapsamlı bir yeniden yazma yerine hızlı ve hafif bir dokunuş” yapabilme becerisi ile ilişkili olduğunu belirtmektedir (a.y.). Öte yandan, bu gözden geçirme işlemi çıktı kalitesinin yanıltıcı bir şekilde akıcı ve “mantıklı” gözükmesinden kaynaklı olarak çok yüksek seviyede dikkat gerektirmektedir çünkü bu türden metinlerin de teknik hatalar barındırması ihtimal dahilindedir (a.y.). “Bu beceri çevirmen için son derece kazançlı bir nitelik olabilir ancak derinlemesine bir alan bilgisi gerektirmesi de kuvvetle muhtemeldir” (a.y.). Bu tespitlere göre, tıpkı daha önceden olduğu gibi, çevirmenlerin alan bilgisine sahip olması yine beklenen bir nitelik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bunun yanında makine çıktısının yanıltıcı derecedeki akıcı çıktılarına “uzman bir bakışla” bakacak profesyonelliğe her zaman ihtiyaç olacağı da ifade edilmektedir (Joscelyne, 2018: 10).

Sektörün genel olarak işin teknolojik yönüne odaklanan şirketler ve yaratıcı yönüne odaklanan şirketler olarak ayrışacağı düşünüldüğünde uzmanlık bilgisinin sadece makine çıktısının değerlendirmesindeki tuzaklar açısından değil aynı zamanda işin yaratıcı yönünde de önemli bir nitelik olarak görülebileceği düşünülmektedir. Nitekim, günümüzde yaygın bir şekilde kullanılan teknolojik araçlara

rağmen dil hizmetleri sektöründe talep edilen hizmetlerin bir kısmının özellikle yüksek kalite gerektiren işlerden oluştuğu ifade edilmektedir (Karş. Joscelyne, 2018: 10). “Gelen işin bağlamına, referans evrenine, dilsel çeşitliliğine, niyetine ve hedef kitleye tamamıyla hâkim tecrübeli bir çevirmenin uzman dokunuşuna ihtiyaç duyan çeviriler yüksek kalitede çevirilerdir” (a.y.). Bu çok yönlü değerlendirmeyi yapabilen çevirmenlerin “geleneksel anlamda bir başka dildeki sınırlı ‘telgraflara’ dokunuşlar yapmaktan çok sıfırdan anlamlı ve ikna edici ‘mektupları’ yeniden oluşturabilen bir yazar olarak” (a.y.) görülebileceği düşünülmekte ve metin üretiminin gerçekleştiği alan her ne olursa olsun bu türden becerilere sahip olmanın “kıymetinin paha biçilemez” olduğu ifade edilmektedir (a.y.). Nitekim böylesi kapsamlı bir değerlendirmeyi yapabilmek “içeriden bilgiye ve iletişim uzmanlığına dayanmaktadır” (a.y.). Bu da ilgili metinlerin üretimlerinde işlevsel başarıyı elde etme konusunda önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bugünün dijital sosyal dünyası da yine çevirmenlerden beklenen özellikler üzerinde etkisi olan alanlardan birini teşkil etmektedir. Çevirmenlerin bu noktada metin üretim sürecine olan katkısının bireyselleştirilmiş içerik oluşturmakla ilgili olduğu düşünülebilir. “Otomatik çeviri toplu içerik transferi için faydalı olsa da çevirmenler müşteriler/kullanıcılar üzerinde somut bir etki bıraktıkları zaman kendilerini gösterebilmektedir” (Joscelyne, 2018: 10) ve uzman konumundaki çevirmenlerin “hedef kitlelerinin dilsel nüanslarını ve beklentilerini bilmeleri” (a.y.) beklenmektedir. Bu bağlamda, “çevrimiçi değerlendirmeler, bloglar ve sosyal medya mesajlarında halkın kullandığı dil, duygusal anlamda hassas, kişisel olarak özgün ve sadece ana dil kullanıcıları tarafından tam olarak hâkim olunabilen bir söylem üretmektedir” (a.y.) ki bu da önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. “Her ne kadar geçtiğimiz birkaç on yıl içinde kitle iletişim araçları ile oluşan ‘temel kelimelerin kullanıldığı basit dil’ zaman zaman kimi açılardan kullanılan dile karışsa da evrim geçiren bu yerel diller çevirmenlerin hâkim olması ve günümüzde mesaj iletimi için üretimde bulunması gereken dillerdir” (a.y.). Bu bağlamda, bütüncül bir değerlendirme yapıldığında, teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan her yeni durumda çevirmenlerden beklenenlere yeni boyutlar eklendiği için çevirmenlerin “spesifik roller ve beceriler edinmeleri” (Joscelyne, 2018: 12) sürekli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çeviri sektöründe, yukarıda da değinildiği gibi, genel olarak iki ayrı alana yönelik eğilimden (teknoloji odaklı ve yaratıcılık odaklı) bahsetmek mümkün olsa da bu ayrışmanın kendi içinde daha da derinleşmesi söz konusudur. Dil hizmetleri sunan

şirketlerin yol haritası belirlemeleri için hazırlanmış *Nunc est Tempus* [Şimdi Tam Zamanı] (2017) başlıklı belgede “giderek daha az şirketin modern çeviri veri akışının çeşitli aşamalarını geliştirme ve devam ettirmeye odaklanacağı ve bu hizmetleri bir özellik ya da hizmet yazılımı olarak sunacakları” (van der Meer ve Joscelyne: 33) iddia edilmektedir. Bu durum aslında çevirinin bir tür “çözülmüş problem” olarak görülebileceğini (a.y.) düşündürmektedir. Bu bağlamda,

[ç]eviri problemini çözülmüş bir problem olarak gördüğümüzde pek çok yerelleştirme şirketi değer zincirini artırarak yeni fırsatlar keşfedeceklerdir. Yerelleştirme sektöründe kültürel çeşitlilik başka hiçbir profesyonel hizmet sektöründe olmadığı kadar iyi anlaşılmaktadır. Yerelleştirme sektörüne özgü beceri ve yeteneklere, hizmetlerini sınırların ötesine genişletmekte yavaş kalan diğer dikey sektörlerde çokça ihtiyaç duyulacaktır. (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 33)

Diğer bir ifade ile, yerelleştirme sektöründe ihtiyaç duyulan becerilerin çeviri hizmeti sunulan diğer alanlarda da ihtiyaç duyulan beceriler hâline geleceği düşünülmektedir.

Dil hizmetleri sektöründen elde edilen verilerin işaret ettiği bir diğer husus ise tek seferlik okunmak üzere yapılan çeviriler ile uzun süreli okunmak üzere yapılan çeviriler arasındaki sınırın belirginleşeceğine ilişkindir (Massardo ve van der Meer, 2017: 27). Günümüzde iletişim biçimleri ve dil ürünlerinin formatı, ortamı ve yayımlanması süreçleri sosyal platformların da yaygınlık kazanması ile geleneksel metin tabanlı ve tek seferlik üretilen süreçlerden farklı olarak çoklu medya içerikleri ile dijital platformlarda ve birden çok sefer üretim gerektirecek şekilde olabilmektedir. Bu yüzden günümüzde artık çeviri sadece metin üzerinden hazırlanıp sunulan bir ürün/hizmet olarak görülmemekte, ağırlıklı bir içerik üretim süreci olarak ele alınmaya başlamaktadır. Dil hizmetleri sektörüne ilişkin önemli tespitlerde bulunan Joscelyne söz konusu değişikliğe ilişkin olarak aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

Geleneksel içerik türlerimizin çoğu – ürün tanıtımları, planlama belgeleri, haritalar, sözleşmeler, mesajlar, e-postalar ve her türlü görsel içerik – makine öğrenmesine dayanan uygulamalar sayesinde geleneksel olarak durağan ve göze çarpmayan belgelerden devingen, çoklu medya kullanıcı/müşteri akış “deneyimlerine” dönüşeceklerdir. Birbirine zıtlık teşkil eden medya türlerine (örn. arttırılmış ve/veya sanal gerçeklik) gömülü bir şekilde sunulan bu yeni içerik türlerinin her zaman çevrilebilir olduğundan emin olmak kaçınılmaz olarak hem çevirmenlere hem de makinelere yeni sorunlar doğuracaktır. (2018: 7)

Sektöre ilişkin veriler sunan belgelerin işaret ettiği bir diğer nokta ise yaratıcı çeviri hizmetleri konusunda da çeşitli ayrımların söz konusu olacağıdır. Günümüzde tüketim toplumunun kazandığı ağırlıklı birlikte tüketilecek ürünlerin piyasaya

sürülmesi süreçlerinde de çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu durum “ürün yerelleştirmesi ile çeviriyaratım” (a.y.) arasındaki sınırı da belirginleştirmektedir. Nitekim,

[ü]rünün yerelleştirmesinin kendine has özellikleri bulunmaktadır. Eskiden yılda bir defa yapılan piyasaya ürün sürme etkinliklerinin devri çoktan geçmiş durumdadır. Uzun zamandır sürekli bir şeylerin piyasaya sürüldüğü bir dönemde yaşamaktayız. Görevler ve işler giderek küçülmekte, öyle ki segment ve sözcük grubu seviyesinde işlere dönüşmektedir. [Aynı şekilde] proje kavramı da bulanıklaşmaktadır. Süreçler giderek hızlanmakta ve ürün geliştirme ile entegre bir şekilde yürütülmektedir. (Massardo ve van der Meer, 2017: 27)

Bu farklılıklar bağlamında ürün yerelleştirmesi yıl boyunca belirli bir ürüne gelebilecek herhangi bir güncelleme sonucunda ihtiyaç duyulan bir hizmet olarak görülebilecekken, çeviriyaratım daha uzun süreli okunacak metinler için tercih edilebilecek bir hizmet olarak görülebilmektedir. Bu durumda, çevirmenlerin hangi talep için hangi hizmetlerin uygun olduğuna, bu hizmetlerin diğer uygulamalardan ayrıldığı noktalara ilişkin bilgi ve becerilere ihtiyaç duyacakları düşünülmektedir.

Sektörün daha yaratıcı hizmetler sunan kısmına bakıldığında da yine çevirmenlerden farklı rollerde süreçlerin bir parçası olmalarının beklendiği görülmektedir. “Bir insan dokunuşundan daha fazlasına ihtiyaç olduğunda, hikâyenin diğer dillerde farklı topluluklar için yeniden yaratılması ya da çeviriyaratım sürecinden geçmesi gerektiğinde” (Massardo ve van der Meer, 2017: 27) çevirmenlerin “yazar”, “kültürel danışman” ve “marka tanıtıcısı” olarak görev alabilmelerini sağlayacak becerilere ihtiyaç duyacağı ifade edilmektedir (a.y.). Bu gelişmelerle ilişkili olarak Isabella Massardo ve Jaap van der Meer çevirmenlerin bir ürünün “yeni bir pazar” içinde tanıtımı ve tüketimi noktasında elde ettiği başarıda önemli bir konumda olacaklarını, “Çevir ve Yarat” gibi ilkelerle yola çıkan girişimlerin geleneksel çeviri bürolarına “meydan okuyacağını” ve alanın doğal bir eğilimle “yayımcılık, reklamcılık ve pazarlama” alanları ile yakın ilişkiler kuracağını ifade etmektedir (a.y.).

Bu bağlamda ortaya çıkan ve çevirmenlere atfedilen çeşitli yeni etiketlerin söz konusu olduğu görülmektedir. Joscelyne’e göre çeviriyaratım “küresel pazarlama ve reklamcılık kampanyalarında işletme iletişimi alanında giderek büyüyen bir etkinliktir” (2018: 12). Çeviriyaratım süreci “çevirmenin ya müşteriden aldığı bilgilendirme talimatına ya da [ilgili ürünün] bir başka dilde mevcut çevirisine dayanarak yerel dilde bir ‘kopya’ (özellikle ‘reklamcılık veya pazarlama metni’ bağlamında) oluşturmaya” (a.y.) karşılık gelmektedir. Bu hizmete ihtiyaç duyulmasının arkasındaki sebep

müşteriye daha zengin bir deneyim sunmak olduğu için sürecin dayandığı ilke her zaman anlamsal yakınlık değil, ilgili içeriğin niyetinin “yerel renk, biçem ve referans ile yansıtıldığı dil kullanımıdır” (a.y.). Çeviriyaratım yapan kişiler yüksek değerli içeriklerin çeviri sürecine bir uzman dokunuşu katan kişiler olarak görülmektedir (van der Meer ve Joscelyne, 2017: 33). Bu açıdan bakıldığında, sektördeki teknoloji odaklı ve yaratıcılık odaklı ayrıma paralel bir şekilde ‘yüksek kaliteli çeviriler’ ile ‘yeteri kadar iyi kalitede çeviriler’ arasında da bir ayrım olduğu gözlemlenmektedir ve her iki alanın da kendi içinde yeni roller benimseyen uzmanları bulunmaktadır: “çeviriyaratıcılar/çevirmenler ve gözden geçiriciler” (Karş. van der Meer ve Joscelyne, 2017: 33).

Çevirinin yaratıcı boyutuyla ilişkili olarak sektördeki gelişmelerin gösterdiği bir diğer nokta ise ticari girişimlerle ilgilidir. Konuşma ve yazı formatındaki içeriğin artmasıyla birlikte, genel olarak “güven oluşturmak için” konuşma dilini kullanan “perakendeciler”, “işletmeler” ve diğer pek çok kurum çevirmenlerin kültürlerarası iletişim uzmanlıklarından “marka elçisi” ve “ürün test eden kişi” konumunda faydalanabileceklerdir (Joscelyne, 2018: 13). “Satacakları ürünleri olan ve hedefledikleri kitlenin zevklerine göre sunumlarını kişiselleştirmek isteyen şirketler giderek daha fazla oranda belirli bir topluluğun kültürel özelliklerine ilişkin olarak kendilerine tavsiyede bulunabilecek yerel ‘elçilere’ ya da danışmanlara ihtiyaç duyacaklardır” (a.y.). İşe alındıkları şirketlerin ya da kurumların bir başka dilde ve kültürde ürün ve hizmet reklamını yapmaları beklenen bu rol bağlamında çevirmenlerin sahip oldukları kültür ve dil bilgisi sayesinde oluşabilecek yeni alanların farkında olmaları beklenmektedir (a.y.). Sektörün teknoloji odaklı kısmında makine çevirisi temelli süreçlerde insan kalite danışmanlarının söz konusu olduğu gibi yaratıcı boyutta da “güvenilirliklerini” (Pym, 2019) ortaya koyacak olan insan çevirmenlere olan ihtiyaçtan söz etmek mümkündür.

Genel pazarlama stratejileri de yine diller ve kültürlerarası iletişim uzmanı olan insan çevirmenlere ihtiyaç duyulmasına neden olacak alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim pazarlama, ister “ticari bir ortamda” ister “kurumlar ya da topluluklar içinde bir iletişim türü olarak” kurgulansın, “çoğu zaman hikâye anlatıcılığı kavramı etrafında tasarlanmaktadır” (Joscelyne, 2018: 13). Belirli “fikirleri, politikaları, davranışları, ürünleri veya hizmetleri tanıtmak ve teşvik etmek için” kullanılan “ikna edici anlatılar” “her zaman kaynak kültürdekine eşdeğer olmayabilecek hedef kitle hikâye anlatıcılığı üslubuna uygun bir şekilde içerik uyarlaması” gerektirdiği için “kilit

mesajı korurken” gerektiğinde “farklı karakterler, durumlar ve dil/biçem” kullanarak bu anlatıları yerelleştirecek kültürlerarası iletişim uzmanlarını gerektirmektedir (a.y.).

Sektörün yaratıcı boyutunun ağırlıkla verilerden beslenerek ürünlerin/hizmetlerin bireyselleştirilmesi ile ilerlediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, çevirmenler için yeni bir rol olarak karşımıza çıkan kategorilerden biri de algoritma tabanlı “konuşma araçları” ya da “sohbet robotları” ile ilişkilidir (Joscelyne, 2018: 14). Pek çok kurum ve uygulamanın bir özelliği olan bu araçlar “çeşitli kullanıcı/müşteri hizmetleri” görevlerinde “danışmanlık yapmak ve bilgi alışverişinde bulunmak için kullanılmaktadır” (a.y.). Bu sistemlerin tasarlanması sürecinde tasarımları yapan kişilerce belirli konuşma senaryoları üzerinden varsayılan diyaloglar üretilerek kullanıcı ihtiyacının karşılanıp karşılanmadığı test edilmektedir (a.y.). “Ancak makine öğrenmesi sayesinde giderek daha çok sayıda veri kaynağından elde edilen çeşitli verilerle [bu] sistemlere daha esnek konuşma becerileri” (a.y.) kazandırılması hedeflendiği için ilgili senaryoların ve diyalogların “kültüre özgü konuşma kuralları” (a.y.) çerçevesinde sistemleri eğitecek ve güncelleyecek uzmanlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu alanın daha çok sözlü içerikler üzerinden ve öncelikle “sağlık”, “perakende”, “sigortacılık”, “bankacılık” ve “seyahat” gibi alanlarda karşımıza çıktığı görülmektedir (a.y.). Bu bağlamda, böylesi bir rolü üstlenmeye hazırlanan çevirmenlerin, kültüre özgü konuşmaya yönelik bilgi birikiminin yanı sıra ilgili alanlarda da belirli seviyede arka plan bilgisine sahip olması beklenecektir.

Tüm bu gelişmeler sonucunda çevirmenlerden beklenen rollerin daha yaratıcı bir boyuta dönüşmesi söz konusu yaratıcı projelerin teknolojiden bağımsız bir şekilde yürütüleceği anlamına gelmemektedir. Nitekim tamamlanan her bir projenin makine öğrenmesine sağlanan yeni bir veri anlamına gelebileceğini de unutmamak gerekmektedir. “Makine öğrenmesi [...] [bir süre sonra] belirli bir müşterinin duygusal tonlama, terminoloji vb. konulardaki tercihlerini veriler üzerinden öğrenebilecek ve bu seçenekler ilgili bir metnin, hatta kısa bir mesajın/metnin düzeltmelerini yaparken ve/veya bunları çeviriyaratı sürecinden geçirirken otomatik olarak çevirmene bildirilecektir” (Joscelyne, 2018: 14). Toplanan verilerin hacmi büyüdükçe, akıllı sistemler belirli bir müşterinin “arka plan hikâyesini” ortaya koyabilecek ve “kelime tercihi”, “referans”, “tonlama”, “dil seviyesi” gibi konularda projede görev alacak dil profesyonellerine yol gösterebilecektir (a.y.). Bu anlamda çevirmenliğin dönüşümünde insan çevirmenler açısından dijital bir etki olarak makinelerle onlardan

gelen geri dönütler doğrultusunda belirli kurallara bağlı kalarak birlikte çalışma durumu öne çıkmaya başlamış durumdadır.

Makinelerle ortak çalışılacak alanlardan bir diğeri ise doğal dil üretimidir (NLG). Bilgi odaklı “finansal raporlar”, “hava durumu bilgileri”, “haberler”, “sayısal ağırlıklı veri türleri” ve çeşitli “grafikler” (Joscelyne, 2018:14) gibi metin türlerinin doğal dil üretimi teknolojileri sayesinde makine tarafından üretilen metinler olarak kullanıma açılması bu metinlerin her zaman doğal bir dil kullanımını barındırmaması sebebiyle insan uzman müdahalesine ihtiyaç duyabilmektedir (a.y.).

Çevirmenlerin dijital platformlarla ve makine öğrenmesine veri teşkil edecek şekilde çalışıyor olmaları etik anlamda da mesleğin dönüşümüne neden olmaktadır. Bu alanın kendi içinde çok detaylı ve farklı alt alanları söz konusu olsa da bunlara ilişkin çok kapsamlı bilgi sunmak bu çalışmanın sınırlarını aşmaktadır. Ancak, çevirmenlerin sadece kendilerini bağlayan telif hakkı gibi yasalar dışında kullandıkları teknolojilerin topladığı veri türleri hakkında, hem kendileri hem de müşterileri açısından bir ihlalin olmaması için detaylı bilgi sahibi olması beklenmektedir (Karş. Joscelyne, 2018: 15). Bu bağlamda Avrupa ülkelerine ilişkin olarak hazırlanmış olan “Translators in the Algorithmic Age” [“Algoritmik Çağ’da Çevirmenler”] (2018) başlıklı raporda aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir:

[...] kamu acentelerinde ve kurumlarında çalışan çevirmenlerin, özellikle Avrupa Birliği tarafından yürütülen Genel Veri Koruma Yönetmeliği ve büyük web platformlarında kişisel verilerin kontrollerine ilişkin genel sıkılaştırma politikaları başta olmak üzere geniş kapsamlı bir şekilde çeşitli dijital bağlamlarda gizliliğin daha iyi korunduğundan emin olmak için alınan aksiyonlara ilişkin veri güvenliği konusunda eğitim almaları gerekmektedir. (Joscelyne, 2018: 15)

Makine öğrenmesinin ve dijitalleşmenin doğrudan hukuk metinleri üzerinde sebep olduğu değişiklikler de söz konusu olacaktır. Akıllı sistemlerin “iş sözleşmeleri” gibi hukuki metinleri “uzman olmayan kişiler için daha okunabilir” (Joscelyne, 2018: 15) hâle getirmelerinin yanı sıra yapay zekânın kullanılan dil üzerinde de çeşitli etkilerde bulunması beklenmektedir. Nitekim, makinelerin yukarıda belirtildiği gibi uzman olmayan kişilere yönelik olarak “demokratikleşme” anlayışı ile yapacağı değişiklikler karşısında her dilin ve kültürün vereceği tepki farklı olabileceğinden, söz konusu çeviriler bağlamında ilginç hukuki ve etik sonuçlar ortaya çıkabilecek (Karş. a.y.), dolayısıyla çevirmenler açısından belirli farkındalık ve bilgilere sahip olunması kritik hâle gelebilecektir.

Çevirmenlerin büyük veriye sağladığı verilerin mesleğin dönüşümünde ortaya çıkardığı durumlardan biri de çevirmenlerin kendi verilerinin bu sistemler üzerinde “kişisel bir anlatıya” (Joscelyne, 2018: 15) dönüşmesi ile ilişkilidir. İlgili verilerin değerlendirmesini yapan algoritmalar çevirmenlere kendi “alışkanlıklarına”, “performanslarına” ve “verimliliklerine” ilişkin değerlendirmeler sunarak “kalitenin” artmasına olanak sağlayacaklardır (a.y.). Örneğin, makineler çevirmenlerin “önceki uygulamaları, dilsel tercihleri, belirli bir işe yönelik tercihleri/seçenekleri ve iş hayatlarıyla ilgili herhangi bir duruma dair bilgiyi” (Joscelyne, 2018: 15-16) toplayacaklardır. Dahası, bu verilerin uzun süre boyunca toplanması ile makineler çevirmenlerin gelecekteki davranışlarına yönelik kestirimlerde de bulunabileceklerdir (Karş. Joscelyne, 2018: 16).

Dijitalleşmenin getirdiği bir diğer önemli dönüşüm ise ‘aracısızlaştırma’ (*‘disintermediation’*) kavramına ilişkindir. Bu kavram, hizmeti satın alan kişilerin ilgili hizmeti alacağı kişilerin illa kendi ülkelerinden olmasına ihtiyaç duymaması durumunu ifade etmektedir (Joscelyne, 2018: 9). Çevrimiçi platformlar sayesinde hizmeti satın almak için platforma giriş yaptığınızda dünyanın herhangi bir yerindeki bir uzman ile çalışmanız mümkün olmaktadır. Bu durum, çevirmenlerin ilgili platformlardaki rekabetçi ortamla baş edebilecek seviyede teknik bilgiye ve ilgili platformlarda kendi verimliliklerini arttıracak yöntem ve stratejilere hâkim olmalarını gerektirecektir.

Meslekteki dönüşümün bir diğer boyutu da ücretlendirmeye ilişkindir. Çevirinin pek çok uygulamanın otomatik bir özelliği olarak ya da ücretsiz bir hizmet olarak kullanılabilir olması yeni ücretlendirme türlerinin benimsenmesine neden olabilecektir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 28). Bu yeni türden ücretlendirmeler arasında “tıklanma sayıları” gibi tüketicinin gerçekten ilgili hizmetin tüketimini yaptığında ödeme yapması gibi modellerin olması beklendiği gibi, algoritmaların yine tüketici davranışlarına göre “yüksek kalitede insan çevirisine ne zaman ihtiyaç” duyulduğuna ilişkin yaptığı değerlendirmelere dayalı modellerin geliştirilmesi de mümkündür (a.y.). Oluşan bu yeni modeller karşısında çevirmenlerin geleneksel ücretlendirme olarak kabul edilen kelime başı ücretlendirme gibi modeller yerine yeni yöntemler benimsemeleri gerekmekte, yaratıcı bir çeviri süreci söz konusu olduğunda ise saat başı ücretlendirme talep edilmesi gündeme gelmektedir (a.y.).

Aiman Copty 2017 yılındaki bir mülakatında çeviri sektörünün “anahtar kelimelerinin ‘maliyet’, ‘kalite’ ve ‘verimlilikten’” “çevikliğe” (*‘agility’*) dönüştüğünü belirtmiştir (Massardo ve van der Meer, 2017: 45). Copty’e göre, bu değişim nedeniyle

“çevirmenlerin geleneksel anlamda çeviri dışında kalan alanlarda genel bir akıcılık kazanması” (a.y.) gerekmektedir:

Mesele sadece arabayı sürmek değil, yolun davranışlarını, makinenin işlevini vb. anlamaktır. Sadece kelimelere değil, mesaja ve okuyucuların ne ile ilgilendiğine odaklanan hikâye anlatıcıları olmaları gerekmektedir (Copty, 2017 akt. Massardo ve van der Meer, 2017: 45).

Dijitalleşmenin Çevirmenlik Mesleğine Etkileri Üzerine Alanyazındaki Değerlendirmeler

Bu bölümde alanyazında çevirmenliğin dönüşümüne yönelik olarak farklı tespitlerde bulunan çalışmaların bulgularına yer verilecektir. Bu çalışmalardan biri olan “Linguistic Mediation in the Digital Age” [“Dijital Çağda Dilsel Aracılık”] başlıklı çalışmada belirtildiği üzere ‘dijital çağ’ hayatın her alanını etkilemektedir. Bu noktada ‘dijital çağ’ “içinde yer aldığımız, pek çok işin bilgisayar ile yapıldığı ve bilgisayar teknolojileri sayesinde çok büyük miktarlarda bilginin bulunduğu zaman dilimine” (Cambridge, 2021) karşılık gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında, dijitalleşmenin ilk olarak çevirmenlerin iş hayatındaki tüm akışları eski düzeninden farklı olarak her anlamda bilgisayar üzerinden yürütmeye sevk ettiği söylenebilir. Ancak bu etki sadece iş akışı ile sınırlı değildir.

[İçinde bulunduğumuz] bu dönem, dijital teknolojinin hayatın tüm alanlarında yaygın bir şekilde kullanılması ile şekillenmekte ve Bilgi İşlem Teknolojilerinin (BİT) yaygınlaşması çalışma, yaşam, boş zamanlarımızı değerlendirme veya iletişim kurma şekillerimizi kökten değiştirmektedir. Bunların etkisi tıp, öğretim ve öğrenme, çiftçilik veya iş dünyası gibi profesyonel etkinliklerin farklı alanlarında kendini göstermektedir. (Horváth 2019: 6)

Dijitalleşmenin dil hizmetleri sektörü üzerindeki etkisini ele alan alanyazına bakıldığında, van der Meer’in (2020) bu etkileri daha önce de değinilen ‘Yöndeşme Çağı’ kavramı ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Van der Meer’e göre (2020: 289) yöndeşme kendini farklı şekillerde hissettirmeye devam edecek ve “işletmelerin, tüketici piyasasının [...] itici gücü” (a.y.) olacaktır. Nitekim, bu çağda, “farklı teknolojilerin bir araya gelmesi ile yeni ve ilginç hizmetler meydana gelebilecektir. Örneğin, konuşma teknolojileri ile makine çevirisinin bir araya gelmesi ile BabelFish’e benzeyen uygulamalar geliş[tirilmektedir]” (a.y.). Yöndeşmenin bir diğer etkisinin de iş modelleri ile ilişkili olduğu iddia edilmektedir. Örneğin, bugün kimi kısmi ücretsiz uygulamalarda daha fazla özellik kullanabilmek için uygulama içi satın alma seçenekleri mevcutken, bu türden platformların satın alma seçenekleri aboneliklere

dönüştürülebilecek, böylece kişiler belirli bir abonelik ücreti kapsamında platformların tüm hizmetlerinden faydalanabileceklerdir (a.y.). Bu türden uygulamaların çeviri uygulamaları için de geçerli olması beklendik bir durumdur. Bunun yanı sıra, “vekil sunucuya dayalı platformlar ile web sitelerinin” çevrilmesi, “mobil uygulamaların yerelleştirilmesi” ve “altyazı çevirisi” için araçların geliştirilmesi ve “kullanıcılar tarafından üretilen içeriklerin çevirisi için kurulacak ortak çeviri platformları” (van der Meer, 2020: 289) Yöndeşme Çağı’nın etkileri ile çeviri sektörünü ve mesleğin işleyişini değiştirecek diğer gelişmeler arasında görülebilir.

Araştırmalarında dijitalleşmenin çeviri üzerindeki etkilerine değinen bir diğer isim de Çeviribilimci Yves Gambier’dir. Gambier’ye göre (2016) “iletişim, bilgi ve bilgisayar teknolojileri çeviriye yönelik tutumlarda ve çeviri ile ilgili temsiliyet açısından belirli değişikliklere sebep olmuştur” (892). Her anlamda çeviri ortamındaki bilgisayarlaşmanın derecesinin artması ile birlikte sadece iş akışı değil, çeviriye ilişkin kurulan sosyal ilişkiler de bu dönüşümden etkilenmiş, “forumlar, bloglar, LinkedIn ve YouTube” (Gambier, 2016: 893) gibi mecralar deneyimlerin ve iş fırsatlarının paylaşıldığı ortamlar hâline gelmiştir. Bugün çevirmenlerin, bağlantı kurma/oluşturma konusunda çokça fırsat bulabileceği bu ortamların kariyerleri üzerinde geniş çaplı etkilere sahip olduğu iddia edilebilir.

Gambier’nin (2016) bir diğer vurgu noktası ise tıpkı van der Meer (2020) gibi işletmelerin yapıları ve iş modellerine ilişkindir. “Gerçek zamanlı olarak ulaşılabilir kaynaklar artık dinamik bir yapıdadır; maliyetler ve yönetim süreçleri azaltılmıştır; işler ise bölünmüş durumdadır” (893). Özellikle dikey sektörlerde (*vertical industries*), yani önceliği dil hizmetleri olmayıp farklı hizmet alanlarındaki şirketlere dille ilgili çeşitli ürünler ve hizmetler sağlayan şirketler açısından, bahsi geçen “maliyetlerin azaltılması”, “yönetim süreçlerinin azaltılması” ve “bölünmüş iş yapısı” benimsenen temel ilkelerin “basitlik” ve “üretkenlik” (Gambier, 2016: 893) olmasını da gerektirmektedir. Gambier (2016) bu gelişmelerin “internete belirli bir seviyede bağlı olmayı gerektirdiğini ve bunun da güvenlik ve gizlilik ihlaline ilişkin” farklı koşullarda sorunlar teşkil edebileceğini (893) belirtmektedir. Bu bağlamda, ilgili yasal boyutlara ve gizliliğe yönelik tedbir alabilecek bir arka plan bilgisine sahip olmanın çevirmenlerde bulunması gereken nitelikler arasında olduğu söylenebilir.

Gambier’nin (2016) bir diğer tespiti ise çevirmenlerin çalışma şekillerine ilişkindir. Çevirilerin bir takım çalışması olarak üretildiği, takımın bir parçası olan kişilerin kaynakları paylaştıkları, farklı konumlarda olmalarına rağmen aynı belge

üzerinde çalışabildikleri, çeviri sürecinin yanı sıra araştırma, terminoloji yönetimi, gözden geçirme ve son okuma gibi görevleri de paylaşılabildikleri bir çalışma türünün mümkün olduğunu ifade etmektedir (894). Bunun yanında,

kaydileştirilmiş (*dematerialized*) bilgisayar kaynakları mevcuttur ve herkesin kullanımına açıktır. Çeviri işleri veya projeler için teklif verilebilmekte ve aranan nitelikler ve özellikler aynı platformlarda ilan edilebilmektedir (Proz ve Translator's Café gibi siteler buna ilişkin iki örnek olarak verilebilir). (Gambier, 2016: 894)

Tüm bu gelişmelerin bir sonucu olarak bugünün çevirmenlerinin “bilgi edinmekten çok beceriler geliştirmeye” ihtiyaç duyduğunu vurgulayan Gambier (2016: 895), günümüzde belirli bir alanda sahip olunacak bilgileri makinelerin insanlardan daha hızlı bir şekilde kullanıma sunabilmesi gibi bilginin kullanımında yaşanan değişikliklerden kaynaklı olarak her türlü bilginin hızlı bir şekilde “geçersiz” hâle gelebileceğini ifade ederken, çevirmenlerin “özerk bir şekilde karar verebilen” ve “kendini değerlendirebilen” kişiler olmasının son derece önemli olduğunu savunmaktadır (a.y.).

Çeviri sektöründe artan etiket çeşitliliğine, çeviri iş akışının değişimine, oluşan yeni niş alanlara ve çeviri işlerinin giderek artan bölümlenmesine değinen bir diğer araştırmacı ise Vanessa Enríquez Raído'dur (2016). Raído, küresel çapta hem teknoloji hem de bilgi alanında yaşanan devrimin sosyo-kültürel etkilerinin hem çevirmenlere hem de bir iş ve disiplin olarak çeviriye etkilerinin çok derin olduğunu vurgulamaktadır (975). Raído'ya göre bu derin değişiklikler kendini en çok “çevirmenlerden beklenen işlerin çeşitliliğinde” ve “çeviri kavramından beklenenlerin değişmesinde” göstermektedir (a.y.). Buna ilişkin fikirlerini ise aşağıdaki gibi ifade etmektedir:

Yerelleştirme, teknik metin yazarlığı, eş-yazarlık, çok dilli metin üretimi ve tasarımı, dilsel ve kültürel uyarlama, dil hizmeti sağlama ve daha yakın zamanlarda duyduğumuz ‘*transediting*’ [haber metinlerinin çeviri yolu ile üretimi] ve ‘*translanguaging*’ [farklı dillerde konuşan kişilerin entegre bir iletişim sistemi olarak kendi dillerini kullanmaları] gibi oluşan yeni profesyonel alanlara yönelik farklı etiketler ortaya çıkmıştır. Yeni oluşan bu mesleklere yönelik etiketlerdeki bu çeşitlilik uzmanlık gerektiren çeviri ve dil hizmetleri sektörünün giderek artan orandaki bölümlenmesi ile doğrudan ilişkilidir. (Raído, 2016: 975)

Raído'nun (2016) bir diğer tespiti ise ‘metin’ kavramının dijital çağda geçirdiği değişime ilişkindir. İçinde bulunduğumuz çağda ‘metin’ denilen kavram ‘dinamik ve çok modlu’ bir gerçeklik kazandığı için “metinsel olan ile olmayan unsurlar” arasında yapılan ayrımın artık geçerliliğini korumadığı iddia edilmektedir (Karş. Raído, 2016:

976). Nitekim hem metinlerin kendisi hem de metin olarak kategorilendirilemeyen unsurlar “bilgi nesneleri” ya da “mesaj nesneleri” olarak kabul edilmektedir (a.y.). Metin yapısındaki bu değişikliklerin çevirmenlik mesleği üzerindeki etkisini ise Raído (2016) şu şekilde açıklamaktadır:

Hipermedyanın bu kavramların geçerliliğini tartışmaya açtığı yeni dijital araçlar söz konusu olduğu için çevirmenlerin aslında birleştirilmiş (*integrated*) ya da paylaşımlı (*shared*) (eş)yazarlık çerçevesinde giderek bir nevi özgünün eş-yazarı olmaya başladığı iddia edilebilir (örn. aynı ya da farklı bilgi alanlarında hakimiyeti olan uzman kişilerce yapılan paylaşımlarla üretilen [içerikler]). Bu eş-yazarlık çerçevesi hem işbirlikçi takım çalışması anlamına gelmekte ve bu türden bir çalışmayı desteklemekte hem de bireysel ve kolektif sorumluluk anlamına gelmektedir. Aynı zamanda, çevirinin her zaman için sabit ve sırası ile ilerleyen (çevir-düzeltil-yayımla) bir süreç olmadığını, içerik yazarlığı, çevirisi ve düzeltisinin neredeyse eş zamanlı bir şekilde gerçekleştiği birbiri ile kesişen süreçlerden de oluşabildiğini vurgulamaktadır. (976)

Çevirmenlik mesleğinin kazandığı ‘eş-yazarlık’ boyutu teknolojik gelişmelerin mesleğe kattığı yönlerden birini temsil ederken, Yves Gambier ve Jeremy Munday (2014) çeviriyaratım ve mesleğin geleceğine ilişkin yaptıkları bir konuşmada farklı boyutları da dile getirmişlerdir. Gambier ve Munday (2014) çevirmenleri “yerelleştirme yapan kodlamacılar”, “kültürel araçlar”, “çeviriyi ve düzeltiyi birleştiren ‘çevirdüzeltilmenler’ (*traditor*)”, “dijital dil mühendisleri”, “dijital içerik yazarları”, “biçem editörleri”, “çok dilli iletişimde küresel proje yöneticileri”, “içerik danışmanları” ve elbette “makine çevirisi uzmanları” olarak göreceğimizi belirterek çeviri “uygulamalarının” ve “kimliklerin” hiçbir zaman “sabit kalmadığı” bir geleceğin önümüzde olduğunu iddia etmişlerdir (Karş. 27). Nitekim, bu konuşmanın üzerinden geçen yıllar içerisinde bu etiketlerin ve çok daha fazlasının çevirmenler tarafından üstlenildiği yapılan bir araştırma ile de ortaya konulmuş, dil hizmetleri sektöründe 600’den fazla farklı isimle çalışan ve dil hizmeti sunan uzman kategorisi olduğu tespit edilmiştir (Karş. Bond, 2018: 1).

Çevirmenliğin dijital çağ içerisinde yaşadığı dönüşümü otomasyon kavramı üzerinden ele alan Anthony Pym (2019) çevirmenlerin mevcut düzen içerisinde hem makine çevirisi ile çalışabilen hem de geleneksel anlamda çevirinin dışında kalabilecek karmaşık dilsel hizmetler sunabilen kişiler olabileceklerinden ve yüksek risk taşıyan metinlerde “yetkiyi elinde tutan” ve güvenilirliği sağlayan kişiler olmaları gerektiğinden bahsetmekte, bu becerilerin otomasyon karşısında dirençli olduğunu belirtmektedir (4).

Handbook of Translation Studies 4'da (2013) bulunan "Sosyal Medya ve Çeviri" başlığında da dijitalleşmenin meslek üzerindeki etkilerine değinilmiştir. Daniel Goudec (2007) tarafından yürütölen bir çalışmadan hareketle oluşın yeni düzenin çevirmenler üzerindeki etkisi özetle "çoğu çevrimiçi medya okuryazarlığı ile ilgili çeşitli becerilere sahip olmak" şeklinde ifade edilmektedir (akt. Desjardins, 2013: 156). Aynı çalışmadan hareketle, çevirmenlerin günlük olarak kendilerinden beklenen işleri halledebilmek için yeterli web becerilerine sahip olmaları, "sadece çeviri araçları ve teknolojileri bağlamında değil [...] web sitesi tasarımı, dosya yönetimi, web sayfası entegrasyonu, içerik oluşturma vb." becerilere de sahip olmaları gerektiği ifade edilmektedir (a.y.). Aynı bölümün bir diğer vurgusu ise web tabanlı çeviri etkinliklerine ilişkin olarak "çevrimiçi sosyal ağlarda üretilen iletişim uygulamalarının yeni niş alanlar oluşturduğu" şeklindedir (a.y.).

Çevirmenlerin dijital çağdaki rollerinden ve sorumluluklarından bahsettiği çalışmasında Schäffner (2020) kurumsal çevirmenlerin şirket içindeki örgütsel bağlam üzerindeki etkisine odaklanan bir çalışmanın (Kuznik, 2016) bulgularını paylaşarak kurumsal çevirmenlerin son derece heterojen görevler üstlendiklerini, piyasada sadece tek bir şirket için çalışıyor olsalar bile "yazar + çevirmen + redaktör + sözlü çevirmen + ticari etkinlikleri düzenleyen kişi + ticari sekreter" rollerini üstlendiklerini belirtmektedir (Schäffner, 2020: 78-79). Benzer şekilde, Risku vd. (2013) tarafından yapılan çalışmanın bulgularından hareketle Schäffner (2020) çeviri şirketlerinde "daha çok profesyonelleşmenin olduğunu, daha çok uzmanlık gerektiren işlerin farklı rol profillerini ortaya çıkardığını, iş çeşitliliğinin arttığını ve aranılan niteliklerin değıştiğini" ifade etmektedir (79).

The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies başlıklı kitaba yazdığı bölümde çeviribilimci Kaisa Koskinen (2020) dijital gelişmelerin çeviri üzerindeki etkisini hizmetin teslim süresini kısaltmasıyla, bulut tabanlı yaklaşımlar sayesinde mümkün hâle gelen farklı iş modelleri ile ve çevirinin her an her yerde bulunabilecek bir hizmet olarak görülmesi ile ilişkilendirmektedir (Karş. 140-141). Öte yandan ilgili bölümde makine çevirisi ile otomatik üretilen çevirilere karşı bir kutup olarak değerdendirdiği kullanıcıların ihtiyaçlarına göre şekillenen çeviri kavramına odaklanan Koskinen bu türden bir metin üretimini çağdaş Çeviribilim kuramlarının örtüştüğü bir çeviri uygulaması olarak gördüğünü belirtmektedir:

Çeviri belleği ve makine tabanlı bilgisayarlı çevirinin segmente dayalı yaklaşımı çeviriyi, metinlerin parçalar hâlinde önceki çevirilere

dayanılarak üretilmesine ya da birbirini tekrar eden metin parçalarına dayanarak birbirine eş değer metin parçalarının birbirleri ile eşleştirilmesine indirgemektedir. Bu durum, çeviri sürecinde yorumu ve yaratıcı yeniden yazımı vurgulayan hermenötik kuramlardan (Stolze, 2003), normlara ve kültürel beklentilere odaklanan erek odaklı yaklaşımlardan (Tourey, 1995), istenilen erek metnin özelliklerini belirlerken çevirinin amacına odaklanan işlevsel yaklaşımlardan (Reiss ve Vermeer, 1984) son derece radikal bir kopuşu temsil etmektedir. Bu yeni bir keşif de değildir. Örneğin, Anthony Pym çevirinin basit ve doğrusal bir şekilde görülmesi fikrinden bir süredir bahsetmektedir (örn. 2007: 102). Benim buradaki amacım çeviri sektörünün durumuna ya da çevirinin giderek daha çok artan oranda bilgisayar odaklı olmasına üzölmek değıil. Bilakis, teknoloji çok dilli içeriğıe yönelik giderek artan orandaki ihtiyaca cevap vermektedir ve bunu yaparken de küresel ölçekte dil uygulamalarının demokratikleşmesine çok büyük katkılarda bulunmaktadır. Benim vurgu noktam daha net. Makine çevirisi odaklı yaklaşımların gelişimine rağmen yirminci yüzyılın çeviri kuramlarının yakalamaya çalıştığı çeviri algısının yok olmadığını iddia ediyorum. Aksine, alan giderek artan oranda kutuplaşmaya devam etmektedir: ağırlıklı olarak otomatikleşmiş çeviri hizmetlerinin yanı sıra hitap edecekleri kitlelerde duygusal ve bilişsel etkilerin oluşmasını sağlamaya yönelik ihtiyaca göre hazırlanmış mesajlara gereksinim duyan müşteriler için daha bireyselleştirilmiş hizmetlere duyulan ihtiyaç da giderek artmaktadır (örn. pazarlama metinlerinin, siyasi ve ideolojik belgelerin, öğretici metinlerin ya da sanat ile eğlence içeriklerine yerleştirilen metinlerin çevirileri). (Koskinen, 2020: 140)

Koskinen'in mevcut çeviri piyasasındaki katma değerli hizmetler ile çağdaş Çeviribilim kuramları arasında kurduğu ilişki son derece önemlidir. Nitekim, özellikle makine çevirisi bağlamında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak çevirmenlerin kendilerini değersiz hissetmelerine neden olacak şekilde çevirinin insan dışı bir olgu olarak görülmesi karşısında, sektörden gelen güncel verilerin ve yaşanan gelişmelerin bir disiplin olarak Çeviribilim dahilinde tarihsel süreç içerisinde geliştirilen kuramsal bakış açıları ile ilişkilendirilmesi özellikle çevirmenlerin sahip olmaları gereken edince ve buna paralel şekilde çevirmen eğitime yönelik yeni yaklaşımların ve açılımların sergilenebilmesini mümkün kılacaktır. Diğer taraftan Koskinen, yine sektörden gelen verilere dayanarak, çevirinin dijitalleşme ile birlikte oluşan bu yeni alanlara ve etiketlere karşı sadece makine çevirisini tanımlamak için kullanılan bir kavram olarak kalabileceğı ihtimalinden bahsetmektedir:

Gelecekte, bu türden bazı ihtiyaca göre hazırlanmış çok dilli dil hizmetlerine çeviri denmeyebilir, 'çeviri' sadece makine çevirisini tanımlamak için kullanılan bir terim hâline dönüşebilir. Bazı şirketler çoktan çevirinin yaratıcı türlerini 'çeviriyaratım' olarak pazarlamaya başlamışlardır. Çeviri ve yeniden yazımın gazetecilik odağı ile birleştirilmesi '*journalation*' ve '*transediting*' olarak adlandırılmaktadır.

Sektörde farklı isimler de mevcut. Hangi etiketi kullanırsak kullanalım, dil hizmeti sunan şirketler çevirinin herhangi bir uygulamanın parçası olarak sunulan hizmet formunun ötesine geçecek kazançlı iş modelleri bulmaya devam edeceklerdir. Hitap edilen belirli bir gruba belirli bir tonlamada hitap etmek için ya da güçlü bir markanın kolayca tanınabilir 'sesini' oluşturmak için bu türden hizmetlere ihtiyaç olacaktır. Bu hizmetler, son kullanıcıların ihtiyaçları ve tercihlerine ilişkin içgörü ve bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Teknoloji odaklı yenilikler ve hızlı olma ihtiyacı pek çok çeviri şirketini başarılı iş modellerinin devam ettirilmesinin güç görüldüğü rekabetçi tekliflere doğru itmektedir. Bu yüzden, sadece ücretler ile çetin rekabet koşullarına direnmeye çalışmak yerine yenilikçiliğin daha mavi denizlerine açılmak işletme mantığı açısından da avantajlı gözükmektedir (Kim ve Mauborgne, 2005). Bunu yapmak için çeşitli hizmetler sunmak (Adams, 2013) ve otomatik dilsel işlemlerin ötesinde katma değer sunacak dil ürünleri ve hizmetleri tasarlamak gerekmektedir. (Koskinen, 2020: 141)

Bu bağlamda günümüzde sektördeki ürün ve hizmetlere bakıldığında çeviri kavramından ve çevirmenlerden beklenen hizmetlerin geleneksel anlamda çeviri tanımının ötesine uzandığı ve çevirmenlerin kariyerlerinde rol değişikliğine ve/veya çeşitliliğine hazır olmaları gerektiği anlaşılmakta, bunun için çevirmenlerin farklı teknik beceriler ile beraber “müşteri ile işbirliği” (Koskinen, 2020: 141-142) yaparak kişiselleştirilmiş hizmet sunabilmeleri hem mevcut dönüşümün getirdiği bir zorunluluk olarak hem de “entelektüel bir etkinlikten çok pazarlanacak bir ürün olarak görülen” (Karş. Horváth 2019: 8) çeviri algısının karşısında ekonomik anlamda rekabet edebilmenin bir yolu olarak görülmektedir. Dolayısıyla, çevirmenlerin sadece teknik becerilere sahip olmaları ve makine çevirisinin eksikliklerini tamamlayan kişiler olmaları beklenmemekte, yukarıda bahsi geçen türden katma değerli ürünler ile çeviriyi “her yerde ulaşılabilir bir hizmet” olmanın ötesine taşıyarak günümüzde çevirinin edebi çeviriler ile film çevirileri dışında pek belirtilmeyen “entelektüel” (Karş. Horváth, 2019: 8) yönünü ortaya koymaları da mümkün gözükmektedir.

1.3. Değerlendirme

Alandaki çalışmalardan elde edilen bulgulara bakıldığında makine çevirisinin çevirmenlik mesleği üzerindeki etkisinin çok boyutlu olduğu gözlemlenmiştir. Her ne kadar çevirmenler üzerinde ‘teknolojik işsizlik’ bağlamında endişeler oluşturuyor olsa da genel tablonun sadece bu şekilde ele alınamayacağı görülmektedir. Sektörden elde edilen bulgulara bakıldığında, makine çevirisinin mevcut koşullar altında insan çevirmenin yerini her alanda ve her koşulda alabilecek bir yapı oluşturduğunu

söylemek mümkün değildir. Buna karşın, beraber çalışıldığında, çevirmenlerin sıfırdan çeviri yapmaları ile kıyaslandığında, daha az çaba ile metin üretimi sağlayan bir araç olduğu ifade edilmektedir (Karş. Jia, Carl ve Wang, 2019). Öte yandan makine çevirisinin iş akışında giderek artan oranda kendine yer buluyor olması, sektörde çevirmenlerin üstlenebileceği katma değeri daha yüksek rollerin oluşmasına da neden olmaktadır. Ancak bu rollerin çevirmenler tarafından benimsenebilmesi için hem zihinsel açıdan hem de gerekli beceriler açısından belirli bir hazırbulunuşluğa sahip olmaları gerektiği yine sektördeki verilerden gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, alandaki yenilikleri takip ederek oluşan yeni fırsatlar için kendini geliştirmeye çalışmak, teknolojinin hızla değiştiği ve sürekli yeni fırsatlar, yeni roller oluşturduğu bu dönemde adeta bir zorunluluk haline gelmiştir.

Makine çevirisi ile gelen yeni rollerin ve görevlerin yanında hem Çeviribilimciler hem de sektörel bulgular, dil hizmetleri alanında farklı iş süreçlerinin otomatikleştirilmesinin ve dijitalleşmenin iş dünyasındaki etkisi ile bağlantılı gelişmelerin de meslek üzerinde belirli dönüşümlere sebep olduğuna işaret etmektedir. Bu dönüşümün çarpıcı yönlerinden bir tanesi de çok sayıda meslek profilini tanımlayan yeni etiketlerin dil hizmetleri sektöründeki varlığıdır (Angelone, Ehrensberger-Dow ve Massey, 2020; Gambier, 2016; Bond, 2018). Son düzelti ve ön düzelti gibi süreçlerin getirdiği etiketlerin yanı sıra dikey sektörlerde bireyselleştirilmiş içeriklerle hedef kitlelerine hitap etmesi gereken şirketlere sunulacak hizmetler için ortaya çıkan bu çeşitli roller belirli seviyelerde kültürel arka plan bilgisi, hikâye anlatıcılığı ve içerik oluşturma becerileri gibi yaratıcı olarak değerlendirilebilecek beceriler kadar dil hizmetleri sektöründe merkezi bir konumda görülebilecek olan ‘verilerle’ beraber çalışma süreçlerinde uygulanabilecek teknik becerileri de gerektirmektedir.

Sektörden ve alandaki çalışmalardan elde edilen bilgilerin gösterdiği bir diğer durum ise Çeviribilimde merkezi konumdaki kavramlardan ikisi olan kaynak metin ve erek metin kavramlarının da önemli bir dönüşüm geçiriyor olmasıdır.² Geleneksel anlamda sadece yazı tabanlı düşünülen kaynak ve erek metinlerin kişiselleştirilmiş, hızlı ve kullanıcı ile etkileşim içinde olabilen içeriklere dönüştüğü günümüzün dijital dünyasında çevirmenlerin farklı türden içeriklerle ve medya türleri ile çalışabilecek arka plan bilgisine ve teknik yeterliliğe sahip olmaları beklenmektedir. Bu durum

² Ortamın metin türleri üzerindeki etkisi ve metin türlerinin dönüşümüne çeviri edinci bağlamında odaklanan bir çalışma için bkz. Tülek, 2017.

aslında çeviri kavramının da sınırlarının bulanıklaşmasına sebep olmaktadır. Nitekim, makine çevirisi gibi araçların kullanılmasıyla da kullanılmadığı durumlarda da 'çeviri' kavramı bir dönüşüm geçirmektedir. Bu dönüşümün temelde iki yönünün olduğu düşünülebilir. Makine çevirisinin giderek artan orandaki yaygın kullanımının sonucu olarak gelecekte 'çeviri' kavramının sadece makinenin yaptığı otomatik işleme karşılık geleceği iddiası söz konusudur (Karş. Kenny, 2020a: 305). Diğer taraftan, makine çevirisinin kullanılmadığı, daha çok yaratıcılık gerektiren dil hizmetlerinin ise geleneksel anlamda 'çevirinin ötesinde' farklı işlemler gerektireceği ifade edilmektedir (Gambier, 2016; Enríquez Raído, 2016; Joscelyne, 2018; Pym, 2019; van der Meer, 2020). Bu bağlamda, çevirmenlerin oluşan katma değerli yeni alanlara nasıl uyum sağlayabileceği, ne türden beceriler edinebilecekleri ve sürekli değişen/dönüşen teknoloji ile şimdiden kestirilemeyen rollere nasıl hazır olabilecekleri irdelenmesi gereken temel noktayı teşkil etmektedir.

Çevirinin neredeyse her uygulamanın sunabileceği otomatik bir özellik olarak karşımıza çıkıyor olması ve makine çevirisi sistemlerinin yapay zekâ ile oluşturulan veri tabanları sayesinde neredeyse sıfır maliyetle belirli müşterilerin ihtiyacını görebiliyor olması ücretlendirme konusunda baskı altında olan çevirmenlerin sektörün daha yaratıcı uygulamalarla hizmet sunan tarafında olmaları için de bir zemin oluşturmaktadır. Öte yandan teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkan ve teknik beceriler gerektiren roller de çevirmenlerin yine bu ücretlendirme baskısından kurtulabileceği alanlardan biri olarak görülebilir. Çevirmenlerin, uzman kimlikleri ile bu alanlardan hangisinde olursa olsun 'katma değer' sunabilecekleri, yaratıcı ve yüksek kalitede işler ortaya koyabilecekleri düşünülmektedir. Çevirmenlerin, bu bölüm boyunca anılan türden rolleri ve günümüzdeki teknolojik gelişmelerin ivmesi düşünüldüğünde, günümüz koşullarında önceden kestiremeyeceğimiz başka rollere de hazır olabilmeleri için, bilgi, beceri ve tutum olarak çok yönlü olmaya ihtiyaç duyacakları düşünülmektedir. Bu durum da çevirmenlerin uzmanlık kavramlarına yeni bir bakış açısı ile yaklaşılması ihtiyacına işaret etmektedir. Bu ihtiyaçtan hareketle, çeviride uzmanlığın, uzmanlığın temel bileşenlerinden biri olarak görülebilecek 'çeviri/çevirmen edinci' kavramının ve çeviri eğitiminin tüm bu gelişmeler ışığında değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Teknoloji bağlamında oluşan yeni uzmanlık alanlarının ve çevirmenlere biçilen nispeten yeni rollerin uzmanlığın değişen koşullar içerisinde karşılaşılan her yeni probleme yeni çözümler getirebilecek şekilde uyarlanmasını gerektirdiği söylenebilir

(Jääskeläinen, Kuusimäki ve Mäkelä, 2011). Nitekim, tüm bu gelişmeleri çeviri eğitimi ve uzmanlığı bağlamında irdeleyen Gary Massey ve Don Kiraly'ye (2019) göre de nöral makine çevirisi "bildiğimiz anlamda" çevirmenlik mesleğinin sonunu getirecektir ve oluşan yeni düzlemde insan çevirmenin etkinlik alanı için öne çıkan bazı kavramlar bulunmaktadır. Bunlardan ilki "çeviriyaratım" iken ikincisi "insan katma değeridir" (17). Çeviriyaratımın önemi, çevirmenlerin geleceğinin iki seçenek arasında yapacakları tercihe bağlı olduğunu iddia eden David Katan (2016) tarafından şu şekilde vurgulanmaktadır:

Gelenen bu yol ayrımında çevirmenler ya düşük risk taşıyan 'sadık' metinler üreterek hem makineler hem de düşen ücretler karşısında bir nevi savaş verecek ya da 'çeviriyaratıcı' rolünü üstlenerek, zaten yaratıcı oldukları kabul edilen bir uzman konumunda [...] yetki sahibi olacaklardır. (377)

Massey ve Kiraly (2019), çevirmenlerin 'çeviriyaratım' ve 'insan katma değeri' üzerinden değerlendirdikleri geleceğinin çeviri eğitimi bağlamındaki içerimini ise şu şekilde belirtmektedir:

Sonuç olarak çevirmenin kariyeri boyunca **uzmanlık alanını birkaç defa değiştirmesi** son derece doğaldır. [...] **Hakkında çok az şey bildiğimiz** bir alanla karşılaşırız ve onun içine dalıp dilini öğrenmemiz gerekiyor. Mezunlarımızdan da aynı şeyi **tek başlarına yapmalarını** neden beklemeyelim ve hatta onları bunun için cesaretlendirmeyelim? Öğrencilerimize bilmeleri gereken her şeyi öğretmek zorunda değiliz [...] Teknolojik ya da mesleki anlamda **ne öğrenmeleri gerektiğine değil, nasıl çalışmalarını ve nasıl öğrenmeleri gerektiğine** odaklanmalıyız. (22-25; italikler yazarlara, vurgular bana aittir)

Çeviri eğitiminde odaklanılması gereken noktayı kariyerlerini hakkında "çok az şey" bilinen gelecekte sürdürecektir çevirmen adaylarına "nasıl" çalışmalarını ve "nasıl" öğrenmeleri gerektiğinin öğretilmesi olarak ifade eden Massey ve Kiraly'nin (2019) bu yaklaşımlarıyla yaşam boyu öğrenme olgusuna vurgu yaptıkları söylenebilir. Araştırmacılar bu anlayışları dahilinde edinç modellerinin³ de yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedirler:

³ Kiraly (2006) "çevirmen eğitimi veren programlarda genellikle müfredatın tüm odağının çeviri edinci alanında, özellikle beceriler ve bilgi kısımlarında" olduğunu belirtmektedir (72). Buna karşın, farklı araştırmaların sonuçlarından ve kendi tecrübelerinden yola çıkarak sadece dil uzmanlığına özgü olmayan "otonomi, yaşam boyu öğrenmeye hazır olma, kalite kontrolü" ve "profesyonel sorumluluk hissi" gibi kişisel edinç alanlarının da söz konusu olduğunu belirterek "çevirmen edinci" kavramına odaklanmaktadır (Karş. Kiraly, 2006: 73). Bu anlamda bu tez

Edinç modellerinde **merkeze uyarlanabilirliğin, yaratıcılığın, öğrenmenin, etkileşimselliğin, danışmanlığın alındığı**, çeviri, son düzelti, gözden geçirme gibi hizmetlerin sunulduğu özel becerilerin ise çevrede olduğu bir yeniden düzenlemeye ihtiyaç vardır. (Massey ve Kiraly, 2019: 25; vurgular bana aittir)

Makine çevirisi ve dijitalleşme ile gelen pek çok yenilik, değişen 'çeviri', 'kaynak metin', 'erek metin' gibi kavramlar ve 'katma değerli hizmet'lerin gerektirdiği yeni beceriler bugün çevirmenlik mesleğinin çok boyutlu dönüşümünün bir sonucu olarak görüldüğünde, gelecekte bu alanda çalışacak çevirmen adaylarının yeni roller ve beceriler bağlamındaki tutum ve hazırbulunuşlukları daha da önem kazanmaktadır. Bu açıdan ele alındığında kilit bir konumda görülebilecek 'profesyonel benlik algısı' (*professional self-concept*) kavramının insan çevirmen üzerindeki etkilerinden hareketle artık "insan çevirmen edincinden" söz edilebileceğini belirten Senem Öner Bulut (2019), "yaşam boyu öğrenme" becerilerinin ve "bilinmeyen" bir gelecekte çıkabilecek fırsatları değerlendirmenin çevirmen adayları için son derece önemli olduğunun altını çizmektedir (19). Bu bağlamda bir sonraki bölümde, çeviri/çevirmen edinci modelleri ele alınarak söz konusu modellerin 'yaşam boyu öğrenme' tutumunu geliştiren temel edinçleri ne derece barındırdığı sorgulanacak, bu edinçlerin hangisinin/hangilerinin Çeviribilim bağlamında bugünün gerçeklikleri ve geleceğin belirsizlikleri karşısında çevirmen adaylarının 'profesyonel benlik algılarına' katkıda bulunabileceği değerlendirilmeye çalışılacak ve bu modellere eklenebilecek yeni edinç boyutlarının ne olabileceği irdelenecektir. Nitekim, sektörden elde edilen veri ve bulguların ve yaşanmakta olan dönüşümün Çeviribilimin kuramsal bakış açıları ile ilişkilendirilmesiyle, 'edinç' kavramına ve bununla ilişkili olarak da çeviri eğitimine yeni bir bakış açısı ile bakmaya, yeni bir açılım gerçekleştirmeye olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

kapsamındaki odak noktasını da 'çevirmen edinci' kavramı oluşturmakta olup, bunun ayrıntılı şekilde gerekçelendirilmesine bir sonraki bölümde yer verilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİ/ÇEVİRMEN EĞİTİMİ VE ÇEVİRİ/ÇEVİRMEN EDİNCİ

Bu bölümde, bir önceki bölümde ulaşılan sektöre ait veri ve bulgularla ilgili alanyazından elde edilen bulgulardan hareketle, çeviri/çevirmen eğitimi ve söz konusu eğitim kapsamındaki kilit kavramlardan biri olan çeviri/çevirmen edinci kavramı ele alınmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle genel hatları ile çeviri/çevirmen eğitime odaklanılmakta, sonrasında ise edinc kavramı tarihsel gelişimi içerisinde çeşitli edinc modelleri üzerinden değerlendirilmektedir. Daha sonra ise çeviri edinci ile çevirmen edinci arasındaki ayrım irdelenmekte, çevirmen edinci kavramının sunabileceği bakış açısı temelinde, günümüzdeki teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak öne çıkan ‘yaşam boyu öğrenme’ kavramı ile çevirmen edinci ve çeviri eğitimi kapsamında merkezi bir role sahip olabileceği savunulan girişimcilik edinci ele alınmaktadır. Bölüm sonunda yer alan değerlendirme kısmında ise bir önceki bölümde ortaya koyulan mesleğin teknoloji kaynaklı dönüşümüne ilişkin tespitler ışığında çeviri/çevirmen eğitimi ve çeviri/çevirmen edinci üzerine girişimcilik odaklı bir tartışma gerçekleştirilmektedir.

2.1. Çeviri/Çevirmen Eğitimi

Pym’e (2012) göre çevirmen eğitiminin pek çok farklı türü vardır; bunlardan ilki deneyim yoluyla eğitim, ikincisi çeviri becerileri kazandıran kısa süreli eğitim programları ve sonuncusu da üniversite derecesi kazandıran uzun süreli eğitimlerdir (475). Dünya üzerindeki çeşitli üniversitelerde, filoloji bölümlerinin bir parçası olan çeviri programlarının yanı sıra sadece çeviriye odaklanan ayrı bölümler de bulunmaktadır. Türkiye’de ise çeviri eğitimi veren iki yıllık ön lisans programları ile dört yıllık lisans programlarının yanı sıra yüksek lisans ve doktora seviyesinde lisansüstü eğitim programları bulunmaktadır. Yurt dışındaki yüksek lisans seviyesindeki çeviri programları daha çok sektör ihtiyaçlarını karşılayacak becerileri vermeye çalışan odak alanı daha sınırlı programlardır (Karş. Pym, 2012: 475). Bunlara ek olarak, kısa süreli eğitimler aracılığıyla sektörde ihtiyaç duyulan becerileri kazandırmaya çalışan, aralarında üniversitelerin de bulunduğu çeşitli kurumlar tarafından verilen sertifika programları da söz konusudur.

Çeviri eğitime yönelik yaklaşımlara bakıldığında ilk olarak adlandırmadan kaynaklı olarak iki farklı bakış açısının alana hâkim olduğu görülmektedir. İngilizcedeki '*translator training*' ifadesi, Türkçedeki mesleki eğitimi içeren karşılığından da anlaşılabilir. Üzere daha çok sektör ihtiyaçlarını temel alarak verilen bir tür eğitime karşılık gelmektedir. '*Translator education*' ifadesi ise yüksek öğretim seviyesinde verilmeye çalışılan daha geniş kapsamlı becerilerin edinildiği bir sürece karşılık gelmektedir. Ancak her ne kadar böylesi bir ayırmadan söz edilse de Kelly ve Martin'e göre bu iki terimin kullanılması bağlamında kesin çizgilerle bölünmüş alanlardan bahsetmek mümkün değildir (Karş. 2020: 591-592). Öte yandan, çevirmenlerin yetiştirilmesi söz konusu olduğunda "pedagojik uygulamalar, müfredat tasarımı ve yapılan araştırmaların olası katkıları" (Pym, 2012: 475) gibi birtakım sorunlar karşımıza çıkmakta ve gerçek hayattan uygulamalarla bağlantısı olmayan "kriterlerin" esas alınmasından dolayı "değerlendirme de sorunlu" bir alan hâline gelmektedir (a.y.).

Pym'e (Karş. 2012: 475) göre dil bilen herkesin bir dereceye kadar çeviri yapması mümkün iken, çeviri eğitiminin amacı insanlara çeviri yapmayı öğretmek değil, "belirli bir amaç, sektör veya teknolojik ortama" uygun şekilde iyi çeviri yapmaları için onları eğitebilmektir. Çeviribilim alanyazınında çeviri eğitime odaklanan çok sayıda araştırmada eldeki eğitim türlerinin "başarısız" olduğu iddia edilmektedir (Karş. Li, 2001; 2002; Pym, 2012: 481). "Değişen çeviri sektörü ve öğrencilerin algıladığı öğrenme ihtiyaçları, sınıf içindeki görevlerin otantik olmasına ve süreklilik arz eden dil eğitime duyulan ihtiyaç [...] ve kuramın uygulamaya daha iyi yansıtılmasına yönelik talepler" (a.y.) etrafında şekillenen argümanlar, eğitimin yapılandırılmasında çeşitli değişikliklere duyulan ihtiyaca işaret etmektedir. Bu ihtiyaçların yanı sıra, bir önceki bölümde ayrıntılı şekilde ele alındığı üzere, makine çevirisi ve dijitalleşmenin çevirmenlerin çalışma biçimlerinde ve çevirinin doğasında meydana getirdiği dönüşümlerin de eğitim anlayışında ve uygulamalarında köklü değişikliklerin yapılmasını gerekli kıldığı söylenebilir. Her ne kadar yüksek öğretimdeki çeviri eğitiminin amacının sektöre dayalı olarak belirlenemeyeceğini iddia eden araştırmacılar olsa da (Karş. Mossop, 2003: 20), "bugün artık 'çevirmek' fiilinin anlamı denklemin iki tarafında aynı olmayabilir" (Pym, 2012: 482). Öte yandan, pek çok ülkede bulunabilen ve üniversitelerden bağımsız olarak sunulan sertifika programlarının varlığı, üniversite derecesinin işverenler için çok fazla bir güven inşa etmediği şeklinde de yorumlanabilir (Karş. Pym, 2012: 483).

Yüksek öğretimin amaçlarının ne olduğuna ilişkin bir tartışma yürütmek bu tezin kapsamı dışında olsa da tezde sunulan argümanların bağlamını ortaya daha net bir şekilde koyabilmek için üniversite dereceleri ile işe alınabilirlik arasındaki ilişkiye kısaca değinmekte fayda olduğu düşünülmektedir. Nitekim, tezin daha önceki bölümlerinde de değinildiği üzere, sektörde dil hizmeti sunan işletmelerin sunulan çeviri eğitiminden memnun olmadığı ifade edilmiş (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 21), alanyazında yapılan anket çalışmaları ile eldeki eğitim türlerinin başarısız olduğu şeklindeki görüşler ortaya koyulmuştur (Karş. Li, 2001; 2002; Pym, 2012: 481). Öte yandan, Türkiye bağlamında, Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) üçüncü nesil üniversiteler kapsamında günümüzde sanayi ve üniversite iş birliğine son derece önem atfettiği de ortadadır (Karş. Çelik, 2021: III). Bu bağlamda, hem alanyazındaki bulgular, hem dil hizmetleri sektörüne ait değerlendirmeler, hem de ülkemizde yüksek öğretimi düzenleyen ve tayin eden kurumun hedefleri, bugün genel olarak yüksek öğretimde, özel olarak ise çeviri eğitiminde verilmeye çalışılan becerileri, uzmanlığı ve bunun sonucunda ortaya çıkması beklenen işe alınabilirlik durumunu değerlendirme ihtiyacını gözler önüne sermektedir.

Gambier'e (2012) göre "uzmanlaşma" ve "işe alınabilirlik" çeviri eğitimi alanında karşılaşılan problemler arasında yer almaktadır (Karş. 163). Nitekim, sektörde farklı profiller bulunmaktadır ve bu profilleri üstlenebilmek için farklı edinçlere sahip olmak gerekmektedir. Bu yüzden, çeviri eğitiminin odak noktasında bugün akademik ve mesleki eğitim şeklinde süregelen geleneksel iki farklı perspektiften çok, çeviriyle ilişkili farklı mesleklerin gerektirdiği beceri, bilgi ve araçların öğretilmesi bulunmaktadır (a.y.). Diğer bir ifade ile, bugünün eğitim programları "belirli dil edinçleri olan öğrencileri çeviri, yerelleştirme, gözden geçirme vb. görevleri gerçekleştirebilen profesyonellere dönüştürme amacı güden, nitelikli ve yüksek seviyede yeterlilik sahibi çevirmenler yetiştirmeyi hedefleyen" programlardır (Gambier, 2012: 164).

Buna karşın, sektördeki belirli şirketlerin genellikle üniversitelerin çeviri ve yerelleştirmeye ilişkin eksik veya geride kaldığı düşünülen teknolojik alanlarda, çalışanlarının üniversite eğitimlerini tamamlayıcı nitelikte kısa süreli gelişim kursları verdiği bilinmektedir (Kelly ve Martin, 2020: 593). Her ne kadar Gambier'in iddiasına göre çeviri eğitimi veren üniversite programlarının amacı bu farklı görevleri üstlenecek profesyonelleri yetiştirmek olsa da (Karş. 2012: 164), akademiye çeviri eğitiminde daha uzun süreli bilgi ve becerilerin edinilmesinin ön planda olduğu düşüncesi yayginken işverenlerde daha çok o günün ihtiyaçlarını cevaplayacak yazılımları

kullanmayı bilen kişilerin yetiştirilmesi ve kısa vadeli taleplerin göz önüne alınması gerektiği düşüncesi hâkim olduğundan mevcut eğitimin sektörün gerisinde kaldığı yönünde bir inanç söz konusudur (Karş. Kelly ve Martin, 2020: 593).

Öte yandan teknolojinin mesleğin dönüşümüne olan etkisinin boyutlarından dolayı, bu gelişmelerin eğitim programlarını etkilemediğini söylemek mümkün değildir. Bugün artık her profesyonel çevirmen için olmazsa olmaz olan teknolojik araçlar hem yazılı hem de sözlü çeviri eğitimi veren programlarda kendine yer edinmiştir (Kelly ve Martin, 2020: 595). Ancak, “özdüşünsel uygulayıcıların yetişmesi için teknolojinin kendisinden çok bu evrimle gelen yeni paradigmalara müfredat kapsamında dikkat edilmesi” (a.y.) gerektiği, sürekli dönüşen bu ortamda, makine çevirisinden elde edilen çıktılarının etrafında şekillenen yeni rollerle çevirmenler hiç olmadığı kadar teknoloji ile etkileşim içinde olduğundan, işe alınabilirlik ve uzmanlaşma açısından eğitim programlarının bu gelişmeleri göz ardı edemeyeceği ortadadır.

Nitekim, bu gelişmelerden bağımsız olarak dahi, çevirmenlik mesleğinin her türlü alanda ve konuda oluşturulmuş içeriklerle çalışma becerileri gerektiren bir meslek olması verilen eğitimin bugüne kadar hep çok yönlü olmasını gerektirmiştir. Ancak bugün, sadece “kalem ve kağıtla çeviri yapmayı” (Mossop, 2003: 20) bilmek, işe alınabilirlik açısından sektör paydaşları tarafından yetersiz olarak görülmektedir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017: 21; Joscelyne, 2018: 16). Schäffner’in günümüz sektöründeki çevirmenlerin rolleri ve sorumluluklarını ele aldığı çalışmasında verdiği örnek, eğitim programlarında göz önünde bulundurulması gereken hususlara işaret etmektedir:

Çeviri eyleminin pek çok yönü bulunmaktadır. Konu alanı (örn. uzmanlık metinleri çevirisi (bilimsel, teknik, ekonomi ve hukuki olmak üzere alt kategorilere de ayrılabilir)), mod (örn. görsel-işitsel çeviri) veya amaç (örn. özet çeviri) gibi yönlerden verilen etiketlerden bunu anlamak mümkündür. Profesyonel dernekler bu özel alanları kabul edip, bazılarını doğruca isimlendirerek, ilgili görevlerin ilave beceriler gerektirdiğini ifade etmektedir. Örneğin, altyazı çevirisi çevirmenlerin sadece sözlü bir şekilde ifade edilen kelimeleri yazılı metne geçirdikleri bir görsel-işitsel çeviri türü değildir. Bu türden çeviriyi yapanların ürettikleri metni doğruca ekrana yerleştiren belirli yazılımları kullanmaları gerekmektedir. Bu alandaki çevirmenlerin çoğu, görsel-işitsel içeriği kodlama, farklı formatlara dönüştürme ve hem görsel-işitsel içerikle hem de altyazılarla dosyalar oluşturma gibi daha karmaşık görevleri de yerine getirmektedirler. (Schäffner, 2020: 65)

Öte yandan, kurumlar geleceğin çevirmenlerini yetiştirirken, bu bireylerin çalışma ortamlarının ve koşullarının nasıl olacağını da bilmemektedir. Bu bireylerden beklenecek olan işler ve görevler, bu bağlamda da çokça değişiklik gösterebilecektir. Ancak ister serbest çevirmenlik yapsınlar, ister bir kurumun parçası olarak çalışan kişiler olsunlar, çevirmen adaylarının kariyerlerinden neler bekleyebilecekleri, ne gibi görevler üstlenecekleri ve bunun sonucunda deneyimlemek durumunda kalacakları sınırlılıklar ile imkânların neler olabileceğine ilişkin bilgi sahibi olmaları, hem kariyer yönlendirmesi yaparken onlara yardımcı olacak, hem de kendilerini daha çok geliştirmeleri gereken alanları tespit edebilmelerine olanak sağlayacaktır. Aşağıda verilen örnekten anlaşılabilceği üzere, çevirmen adaylarının pek çok farklı koşula hazırlıklı olmaları gerekmektedir:

Çevirmenlerin rolleri ve sorumlulukları bir kurum için çalışanlar (örn. büyük şirketlerin, devletlerin ya da uluslararası örgütlerin çeviri departmanlarında çalışanlar) ile kendileri için çalışanlar (serbest çevirmenler) kıyaslandığında da değişebilir. Bu farklılıklar çeşitli araçlara ya da uzmanlara erişebilme, iş akış süreçleri ve gelir açısından karşımıza çıkabilir. Büyük kurumlar ya da şirketler için çalışan çevirmenler çok sayıda referans materyalden faydalanabilir (örn. önceden çevirisi yapılmış büyük veri tabanları, terim bankaları ve terminoloji bölümleri) ve diğer uzmanlara daha kolay erişim imkânına sahiptir (örn. yazılım geliştiriciler). Böylesi kurumlar ve şirketler ayrıca çeviri belleği (TM) ve terminoloji yönetim sistemlerine de sahiptirler. Bu yüzden iş akışı takım çalışması ve düzenlenmiş kalite değerlendirme mekanizmaları ile şekillenmektedir. (Schäffner, 2020: 66)

İşe alınabilirlik açısından değerlendirildiğinde, çevirmen adaylarının bilgi, beceri ve arka planlarını değerlendirerek kendilerini belirli konumlara hazırlayabilmeleri, ne türden bir çalışma biçiminin onlar için daha uygun olacağına karar verebilmeleri ve farkındalıkla ve bilinçli şekilde tercihlerde bulunabilmeleri ancak üniversite sonrasında kendilerini bekleyen süreçlerin farkında olmaları ile gerçekleşebilir.

Bunun yanı sıra, her ne kadar çeviri bölümlerinde eğitim alan kişilerin mezuniyet sonrası meslek profilleri değişkenlik gösteriyor olsa da ve de alanda aktif çalışan serbest çevirmenlerin kesin sayısı net bir şekilde ortaya koyulamasa da bu grubun önemli bir paya sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, çeviri bölümü mezunlarının yüksek olasılıkla kariyerlerinin en azından bir döneminde gerek yarı zamanlı gerek tam zamanlı olarak serbest çevirmenlik yapmış/yapmakta/yapacak olması da yine işe alınabilirlik ve uzmanlaşma bağlamında değerlendirilebilecek bir

boyutu oluşturmaktadır. Nitekim, mesleğin bu kısmı da kendi içerisinde farklı alt beceriler gerektirmektedir:

[...] serbest çevirmenlerin kendilerini pazarlama, yeni müşteriler bulma, bütçelerini takip etme, vergi formlarını doldurma, mesleki tazminat sigortası yaptırma, çeviri araçlarını yükseltme (hem donanımsal hem yazılımsal olarak) ve benzeri diğer işleri kendilerinin halletmeleri gerekmektedir. Kısacası, işletme becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. 2015/16 yıllarında yürütülen çevrimiçi bir anket çalışmasıyla serbest çevirmenin iş yükünde pazarlamanın ne kadar yer kapladığı araştırılmıştır (Marketing Survey 2017). Cevap veren 117 kişiden 78'i (%66,67), pazarlamanın kendileri için sürekli devam eden bir etkinlik olduğunu belirtmiş, 80 katılımcı (%68,38) ise serbest çevirmen için pazarlamanın bir arka plan etkinliği olması gerektiği fikrine katılmıştır. (Schäffner, 2020: 67)

Müşteriler için sürecin akıcı bir şekilde ilerlemesi zaman faktörünü etkileyeceğinden, çevirmen adaylarının vergilendirme, çeviri araçlarının güncellenmesi gibi işletme süreçlerine dair bilgi sahibi olmasını beklemeleri ya da tecrübe sahibi olmalarını istemeleri olasıdır. Öte yandan, günümüzde ister bir kurumda çalışsın ister serbest olarak çalışsın, sektörde yer alacak her çevirmenin doğrudan bilmesi gerektiği düşünülen başka bilgiler de söz konusudur. Bu bilgilerin ve beklentilerin de müşteriler ve işverenler açısından, çevirmenlerin uzman konumunda görülmelerini ya da işe alınabilirlik seviyelerinin yüksek bulup bulunmamasını etkilemesi söz konusudur. Bu gibi konularda, resmi eğitim ortamlarının dışında, çevirmenlerin hem karşılaştıkları problemlere çözümler bulmak hem de kendilerini geliştirmeye devam edebilmek için oluşturdukları topluluklar bulunmaktadır. Örneğin, çevirmenlere yönelik en eski çevrimiçi platformlardan biri olan ProZ isimli topluluğa ait forumda

[...] düzelti işlemleri için fiyatlandırma, gözden geçirme işlemlerinde çeviri belleğinden kaynaklı indirimler, başka çevirmenler tarafından yapılan çevirilere yönelik gerekçesiz eleştirilerle başa çıkma, proje yöneticisinin çevirmendekinden farklı bir BDÇ aracına sahip olması durumunda proje üzerinde çalışabilme, Translation Workspace dosyalarının birleştirilmesi, çevrilmesi ve bölünmesi, kendini diğerleri arasında fark ettirebilme, iş amaçlı başka bir ülkeye taşınmaya dair izlenimler ve ilgisiz müşterilerle baş edebilme [...]. (ProZ Forum 2017 Schäffner, 2020: 67-68)

gibi konularda tartışmaların olduğu ve fikir alışverişinde bulunulduğu görülmektedir. Günümüzde sosyal medyadaki mecralarda (özellikle Twitter, Discord vb.) çevirmenlerin bir araya gelip çeşitli konularda fikir alışverişi yaparak yaygın bir öğretim etkinliği içinde bulundukları görülmektedir. “[...] Hem metin üretimi olarak dar

çerçeve de çeviriye ilişkin sorumlulukları[n] hem de giderek daha da çok teknoloji odaklı olmaya başlayan geniş çerçeve de çeviri eylemine ilişkin sorumlulukları[n]” (Schäffner, 2020: 67-68) tartışıldığı bu ortamların varlığı, hem örgün öğretimde mesleğin bu yönüne ilişkin bazı eksikliklerin olduğuna hem de çevirmenlerin sürekli değişen ve dönüşen bu meslekte devam edebilmeleri için sürekli öğrenme eğilimi içinde olmaları gerektiği yönünde bir inanç beslediklerine işaret ediyor olabilir.

Öte yandan, alanyazında çeviri eğitiminin daha çok sektör odaklı olması gerektiğine işaret eden çalışmalar da bulunmaktadır:

Bugünlerde çevirmen eğitimi veren programların iş odaklı olması ve çeviri sektörünün ihtiyaçları tarafından yönlendirilmesi gerektiğine yönelik bir inanç söz konusu. Bu yüzden, [bu ihtiyaçlara göre şekillenmiş] edinç modelleri, çeviri eğitimi veren programlarda müfredata yön göstermesi ve ders içeriklerinin geliştirilmesi ve öğretim yöntemlerinin belirlenmesi için kullanılmaktadır (bkz. Hubscher-Davidson ve Borodo 2012; Way, 2020). (Schäffner, 2020: 70)

Ancak sektörün ihtiyaçlarını temel alarak edinç odaklı bir eğitim verdiğini iddia eden programlarda temel alınan edinç modelleri de alanyazında belirli açılardan eleştiriler almıştır. Bu bakış açılarına edinç kavramının ele alındığı alt bölümde yer verilecektir.

Sektörün ihtiyaçlarını temel alarak eğitim programlarına yön vermek ilk bakışta makul bir durum olarak görülebilecek olsa da bu durumun da kendi içerisinde barındırdığı çeşitli problemler bulunmakta, bu problemlerden kaynaklı olarak eğitim programlarına yönelik böylesi bir tutumun benimsenmesi de bir kısım çeviribilimciler tarafından eleştirilmektedir. İlk sorun ve eleştiri noktası dil hizmetleri sektöründeki çeşitli meslek etiketlerine ilişkindir. Bu etiketlerden çok sayıda bulunduğu için, neyin hangi görev ve sorumlulukları kapsadığı tartışmaya açıktır. Bu tartışmaya dikkat çeken çeviribilimcilerden olan Schäffner’a (2020: 76) göre söz konusu etiketler çeviri olgusunun ele alınış biçimini değiştirecektir:

Ancak yeni profiller nasıl belirlenebilir? Spesifik ve/veya daha geniş çaplı görevler ve sorumluluklar için ayrı etiketler kullanmak yardımcı olabilir mi? Yani, ‘dil teknolojisi danışmanı’ veya ‘dil danışmanı’ ‘çevirmenden’ daha geniş çaplı veya farklı sorumluluklara mı işaret etmektedir? Jakobsen’in (2019) da belirttiği gibi, makine çevirisinin çıktılarını son düzelti işleminden geçirmek insan çevirmenin yaptığı çeviriye gözden geçirmeden son derece farklıdır ve farklı beceriler gerektirmektedir. EMT’nin çerçevesinde, son düzelti çeviri edinci altındaki becerilere dahil edilmiştir. Teknolojiler uygulamaları elbette ki değiştirdiler ancak

bu uygulamalar ne derece farklılar ki yeni etiketlere ihtiyaç duyuluyor? Örneğin, yerelleştirme ve çeviriyaratım çeviriye ek olarak ilave bileşenler mi içeriyor, ya da bunlar farklı uygulamalar mı? Hem Jiménez-Crespo (2019) yerelleştirmeye ilişkin çalışmasında, hem de Gambier ve Munday (2014) çeviriyaratımı tartışırken bu iki uygulama arasındaki sınırların bulanık olduğunu iddia etmişlerdir (*transediting* ile ilgili ayrıca bkz. Schäffner 2012). Bir yanda farklı etiketler profesyonel kimlikleri zorlarken diğer yanda [bu etiketlerin] kavramsallaştırılması çeviri olgusunun sınırlarını genişletmeye ve Çeviribilimin sınırlarını açmaya katkıda bulunabilir. (italik bana aittir)

Çeviribilim disiplinlerarası bir alan olmasından kaynaklı olarak, başta dilbilim, edebiyat ve kültürel çalışmalar olmak üzere pek çok alandan bakış açısı ile beslenmiştir. “Çeviribilimin doğası gereği her zaman ‘disiplinlerarası’ bir kimlik taşıdığı ve taşıyacağı” (Karadağ, 2006: 261) yaygın şekilde kabul edilen bir gerçektir. Bu bağlamda, zaten son derece geniş olan sınırları, yukarıda bahsi geçen ve bir önceki bölümde ayrıntılı şekilde ortaya koyulan yeni etiketlerle daha da çok genişleyebilir. Ancak günümüzde gerçekten bu kadar farklı etikete ihtiyaç olup olmadığı, sözü edilen işlerin çeviri eyleminin doğası ile ne kadar farklılaştığı/örtüştüğü gibi konuların üzerinde çalışılması gereken konular olduğu söylenebilir. Sektör ile Çeviribilim çevreleri arasında ‘çeviri’ (*translation*) kelimesine ve/veya olgusuna atfedilen kapsam açısından farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, “Çeviribilimin sınırlarının” (a.y.) sektörde oluşan yeni profillerle ne derece genişleyeceği de tartışmaya açık bir konu olarak değerlendirilebilir. Yine bugün dünya çapındaki çeviri eğitimi programlarına bakıldığında, “eğitimciler[in] ve araştırmacılar[ın] müfredat tasarlarken [genel olarak], mezunları uygulama sürecine hazırlayabilmek” için onlara sektöre dair bir “farkındalık” (Schäffner, 2020: 76) kazandırmaya çalıştıkları görülmektedir (Karş. Olohan, 2007; Dunne, 2012; Drugan, 2013 akt. a.y.).

Eğitimcilerin sektördeki değişiklikleri takip etmeleri gerektiğine yönelik inancın bir diğer tetikleyicisi de bir önceki bölümde de değinilen teknolojik gelişmelerden kaynaklı olarak “çeviri yapma eyleminin kendisinin değiştiği” (Schäffner, 2020: 80-81) fikridir:

Eskiden çevirmenler genellikle basılı metinlerle çalışırdı ve rolleri neredeyse sadece doğru bir dilsel aktarım yapıldığından emin olmakla sınırlıydı. Bugünlerde çevirmenler hem çok dilli hem de web içeriği, video oyunları veya uygulamalar gibi çok modlu dijital türlerle çalışmakta ve iş arkadaşları ve müşterilerle olduğu kadar bilgisayarlarla da etkileşim içinde olmaktadır. Sorumlulukları salt dilsel aktarımın ötesine geçmiştir ve bu sorumlulukların arasında

BDÇ araçlarına hâkim olmak, müşterilerle müzakerede bulunmak ve (sanal) takımlar içerisinde hareket etmek de bulunmaktadır. Dünyamızın giderek daha çok dijitalleşmesi çevirinin yarı ya da tam otomatik bir işlem olmasına neden olmakta ve çevirmenler birbirleri ile aynı ağın içerisinde çalışmayı tecrübe etmektedirler. Uyarlanabilir ve nöral makine çevirisindeki gelişmelerin, tıpkı makine çevirisinde yapılan son düzelti işlerindeki artış gibi, iş akışları ve sorumluluklar üzerinde daha fazla etkisi olacaktır. (a.y.)

Bu bağlamda, çeviri yapmanın, çeviri denen etkinliğin kendisinin gelişen her yeni teknoloji türü ile biçim değiştirebileceği ve bu bağlamda da çevirmenlerden beklenenlerin değişeceği ortadadır. Bu nedenle de sürekli değişecek bir etkinliğin uygulayıcıları olarak çevirmenlerin öğrenme sürecini biten bir süreç olarak algılamaması gerektiği, çeviri eğitimi veren programların da bu dinamizmi yansıtacak şekilde sürekli güncellenmeye ihtiyaç duyduğu düşünülebilir. Ancak, gelişen teknolojilerin ivmesi ile yaşanacak değişiklikler akademik eğitimin değişim hızına göre hep daha önden ve hızlı şekilde ilerleyeceğinden, bunun haksız bir beklenti olabileceği şeklinde değerlendirmelerin de yapıldığı belirtilmelidir (Karş. Way, 2020: 181).

Öte yandan, günümüz sektör talepleri, çevirmenleri sadece farklı roller için uygun bireyler hâline getirmeyi kapsamamakta, müzakerede bulunabilme, takım içerisinde hareket edebilme, “uyum yeteneği, eleştirel düşünme ve problem çözme” (Schäffner, 2020: 81) gibi pek çok sosyal beceriyi de içermektedir ki bu beceriler de aslında yüksek öğrenimin odaklanması gerektiği iddia edilen, daha geniş kapsamlı yaşam becerilerine de karşılık gelmektedir. Buna paralel şekilde, günümüz çevirmenlerinden “alet kullanıcısı” (*“tool user”*), “yapboz çözücü” (*“puzzle solver”*) ve özellikle daha yaratıcı metin üretim türleri için de “hikâye anlatıcısı” (*“story teller”*) (OECD, 2016: 11) olmaları gibi beklentilerin söz konusu olduğu söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında ise, günümüzün teknolojik gelişmeleri çevirmen adaylarının hem spesifik teknoloji kullanımı konusunda bilgi sahibi hem de sosyal ve yaşamsal beceriler konusunda kendini geliştirmiş bireyler olmasını gerektirmektedir ki bu durumun da aslında yüksek öğrenime ilişkin var olduğu iddia edilen iki farklı bakış açısının⁴ birleştirilmesini gerekli kıldığı söylenebilir.

4 Çeviri eğitimine ilişkin müfredat çalışmalarını hem tarihsel gelişimi açısından hem de sektörteki gelişmeler ışığında ele alan çalışmada Catherine Way (2020) “yüksek öğretim kurumları[nın] bütüncül, eleştirel düşünebilen vatandaşlar yetiştirmek ile sektörün taleplerini karşılayabilecek profesyonelleri yetiştirme arasında ikilemde” (181) kaldığını iddia ederek, “dil öğrencileri[nin] çeviri alanında ilerlemek istedikleri kariyer yönüne karar vere[memeleri] söz

Alanyazında çeviri eğitime odaklanan çalışmalara bakıldığında, üzerinde sıklıkla durulan ve çeşitli araştırmacılar tarafından modelleri ortaya koyulan, eleştirilen ve sorunsallaştırılan en önemli konu başlıklarından birini de çeviri/çevirmen edinci teşkil etmektedir. Edinç kavramının pedagojinin temel bileşenlerinden biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, eğitim öğretim süreçlerinin şekillenmesinde ve benimsenecek yaklaşımlara karar verilmesinde önemli bir konuma sahip olduğu düşünülmektedir. Çeviri eğitimindeki edinç kavramı da dahil olmak üzere, bütün kilit kavramlara yönelik bakış açısını şekillendiren pedagojik yaklaşımlara ilişkin yürütülen kuramsal çalışmalara bakıldığında, genel itibarıyla, alanın “devingen” olduğu ve “toplumsal-yapılandırmacı (*social constructivist*)” (Kiraly, 2000) bir yaklaşımdan, kilit ögenin ‘belirimcilik (*emergence*)’ olduğu post-pozitivist bir yaklaşıma (Kiraly, 2015)” (Way, 2020: 180) doğru evirildiği görülmektedir (Karş. Kiraly ve Hofmann, 2019).

Alanyazındaki bu türden tartışmaların yanı sıra çeviri eğitimi veren programların yapılanması da yukarıda bahsi geçen sorunlara ilave olarak ele alınabilir. Nitekim tüm eğitim seviyelerinde dersler belirlenirken “ideal olarak, ihtiyaçların belirlenmesi, müfredat amaç ve hedeflerinin geliştirilmesi, planlama ve organizasyon, tasarım, uygulama, gözden geçirme ve değerlendirme” (Way, 2020: 182) süreçlerinin işletilmesi beklenmektedir. Tüm bu süreçlerin, programın tüm paydaşlarının aktif katılımı ile yürütülmesi ideal olan düzen gibi gözükse de gerçek hayatta durum bu ideal düzlemdekinden farklı olabilmektedir. “Gerçekte müfredatın [...] toplumsal taleplerin karşılanmasına yönelik olarak yapılabilecek değişiklikler açısından siyasi, toplumsal, ekonomik ve kültürel sınırların sunabileceği esneklik kapasitesi dahilinde belirlendiği görülmektedir” (Kelly, 2005: 61–3; 2008; 2017; Calvo Encinas, 2010; 2011; Chouc ve Calvo Encinas, 2011 akt. Way, 2020: 182).

Özetlemek gerekirse, çeviri eğitimi söz konusu olduğunda, teknolojik gelişmelerin var olan tartışmalara yenilerini eklediği görülmektedir. Ancak, “yirminci yüzyılın ortalarından itibaren üniversitelerdeki akademik çalışmaların daha mesleki çalışmalara doğru değişmesi” (Way, 2020: 180) sürecine günümüzde teknolojiden kaynaklı değişikliklerin daha da ivme kazandırdığı görülmektedir. Her ne kadar sektörün taleplerinin çeviri eğitimi değiştirmemesi gerektiğini savunan araştırmacılar olsa da (Mossop, 2003; Way, 2020), alanyazındaki bulgular hem oluşan yeni rollere

konusu iken, yüksek öğretim kurumlarının dil sektöründeki tüm profillerde mesleki eğitim sağlamasını bekleme[nin] son derece adaletsiz olduğunu ve ekonomik olarak da mümkün olmadığı[nı]” (a.y.) savunmaktadır.

hem de bütüncül bir eğitim anlayışına beraber ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, her ne kadar çeviri eğitimi söz konusu olduğunda genellikle mesleki eğitim ve akademik yüksek öğrenim arasında varlığını sürdüren bir ayrımdan söz edilse de mevcut gelişmelerin bu iki yaklaşımın harmanlanmasını gerektirecek şekilde ayrımın sınırlarını bulanıklaştırdığı düşünülmektedir.

2.2. Çeviri Eğitimi Bağlamında Edinç Kavramı

Kuramsal ve betimleyici çalışmalardan elde edilen bulguların çevirmen adaylarının alacağı eğitimi yönlendirmesinden dolayı çeviri eğitiminin bu iki alandan beslendiğini söylemek mümkündür. Makine çevirisi ise her ne kadar eğitimin bir parçası olarak programlarda kendine yer buluyor olsa da bu çalışmaların büyük çoğunluğu uygulama kısmına, diğer bir ifade ile, çevirmen adaylarının makine çevirisinden en üst seviyede faydayı nasıl elde edebileceğine odaklanmaktadır. Salt Çeviribilim (Holmes, 2004: 173; çev. A. Koş) çalışmalarının iki alt alanını oluşturan kuramsal ve betimleyici alanlarda makine çevirisine odaklanan çalışmalar ise sınırlıdır. Holmes'ün haritasında makine çevirisi çeviri teknolojileri bağlamında çevirmenin yardımcı araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir (a.y.). Bu bağlamda, kuramsal ve betimleyici çalışmalarla son derece sıkı ilişkileri olan ve bu etkileşimlerle pek çok aşamadan geçen çeviri eğitimi alanına karşın çeviri teknolojilerinin kendi içinde farklı dönemeçlerinin olması ve neredeyse ayrı bir alanyazınının olması dikkat çekicidir. Bu çalışmanın amaçlarından biri de alandaki çalışmaların bulgularından hareketle, çevirmenlik mesleğinin bir dönüşüm içinde olduğu iddiasını yukarıda bahsi geçen sorgulamadan elde edilecek bulgular ışığında özellikle çeviri edinci bağlamında somutlaştırmaya çalışarak iki alan arasında var olduğu düşünülen boşluğu kapatmaya yönelik bir katkıda bulunmaktır.

Çeviri eğitimine odaklanan çalışmaların önemli bir kısmı bir çevirmenin çeviri edincini nasıl edinebileceğine ve ne türden becerilere sahip olması gerektiğine odaklanmaktadır (Li, 2017). Öte yandan, yukarıda değinilen gelişmelerin de etkisiyle 'çeviri edinci' kavramı üzerine çeşitli düşünceler ve modeller ortaya konulmuş ve kavram, "modern teknolojinin gelişimi ve çeviri kavramının daha derinden anlaşılmasıyla" farklı boyutlar kazanmıştır (Li, 2017: 245). Kavrama teknolojinin de farklı boyutlar kattığı alandaki çalışmalardan anlaşılmaktadır. Hatta günümüzde teknolojinin çeviri eylemi üzerindeki etkisi öyle bir noktaya ulaşmış durumdadır ki genel olarak Çeviribilimde (Zhang ve Cai, 2015) ve özel olarak da çeviri eğitiminde

(Bengi Öner, 2018) bir paradigma değişikliğinin yaşandığı ifade edilmektedir. Öte yandan bu alandaki çalışmalara tarihsel olarak bakıldığında bir disiplin olarak Çeviribilimde hüküm süren “epistemolojik ikilemin” çeviri eğitimini, buna bağlı olarak da çevirmenin sahip olması gereken becerilerin neleri kapsamı gerektiği düşüncesini etkilediği görülmektedir (Tennet: 2005, xiv). Bu ikilemin, “birbirine zıt kutuplar olarak değerlendirilen dilbilim (metindilbilim ve edimbilim başta olmak üzere) ve kültürel çalışmalar (feminist ve sömürgecilik sonrası kuramlar gibi pek çok kuramı da kapsayan ideolojik eleştiri yaklaşımı)” arasında var olduğu dile getirilmektedir (a.y.). Öte yandan bugün teknolojik gelişmeler sonucunda bahsi geçen ikileme yeni boyutların da eklendiği söylenebilir.

Çeviri edinci konusuna odaklanan araştırmacıların yaklaşımları ne olursa olsun ortak bir noktalarının olduğu söylenebilir. Yukarıda belirtilen epistemolojik ikilemin iki tarafındaki araştırmacıların da çeviri edinci kavramını çeşitli alt edinçler bağlamında ele aldıkları görülmektedir:

Araştırmacılar bu eşsiz edinci açıklamak için, karmaşık performans görevlerinin hepsinde olduğu gibi, çeviri edincini birbiriyle ilişkili bir dizi alt edince bölmüşlerdir. Bu alt edinçler tek başlarına incelenebileceği gibi diğerleriyle bir bütün içerisinde de incelenebilirler. Bu yüzden ilk olarak yapılması gereken şey çeviri sürecinde rol oynayan farklı alt edinçleri net bir şekilde tanımlamaktır. Böylece çeviri eğitiminde somut bir alt yapının temelini oluşturacak prensipleri belirlemek mümkün olacaktır. Ancak bu şekilde bu prensiplerin arasındaki ilişkiyi irdelemek ve son aşamada çevirmen adaylarının genel ve istendik bir çeviri edincine sahip olmalarına olanak sağlayacak bir müfredata bunları entegre etmek mümkün olacaktır. (Schäffner ve Adab, 2000: ix)

Andrew Chesterman’a (2000) göre çevirinin kendisi diğer tüm tanımlarının yanı sıra bir beceridir ve herhangi bir beceri gibi öğrenilebilirdir. Çevirmenler bu beceriyi edindiklerinde de doğal olarak “uzman” konumuna gelmektedir (78). Hangi edinçlerin öğretilmesi gerektiğini irdeleyen çalışmasında Jean Vienne (2000) çeviri kuramı ve uygulamasına odaklanan çalışmaların çeviri edincini çoğunlukla basit bir üç aşamalı beceri örgüsüne dayandırdıklarını belirtmektedir. Bu üç beceri ise anlamın çözümlenmesi (*deverbalisation*), aktarım (*transfer*) ve yeniden ifade etme (*reverbalisation*) olarak adlandırılmaktadır (91). Ancak bu model çeşitli çeviribilimciler tarafından “her kaynak metnin nasıl çevrilmesi gerektiğini belirtecek kendine ait bir çeviri yönergesinin olmasını gerektirdiği” düşüncesiyle eleştirilmiş ve çeviriyeye

işlevselci yaklaşımı benimseyen araştırmacıların fikirlerinin bu modelin yerini alabileceği iddia edilmiştir (a.y.).

Çeviri eğitimi ve edinci konusunda yürütülen çalışmaların sıklıkla odaklandığı bir başka kavram olan ‘uzmanlık’ kavramı işlevselci bakış açısı ile değerlendirildiğinde önemli içerimler sunabilecektir. Genel olarak meslekler bağlamında ve özel olarak da çevirmenlik bağlamında uzmanlık, kapsamlı bir alanyazını olan ve sıklıkla bilişsel çalışmalarla beraber ilerleyen son derece geniş bir alana karşılık gelmektedir. Tezin amaçları doğrultusunda her ne kadar bu alanyazına bu çalışmada çok geniş bir yer ayırlamayacak olsa da edinç kavramı ve modellerini sağlıklı bir zeminde değerlendirebilmek için, öncelikle çevirmenlik mesleği kapsamında uzmanlığın neleri ifade ettiğinin kısaca ele alınması önemli görülmektedir.

Her ne kadar çeviri eğitimi mesleki bir eğitim olarak nitelendirilebilecek olsa da “bir eğitim programını tamamlamak kişinin uzman bir profesyonel olduğu anlamına gelmemektedir; aksine, genellikle başlangıçta bir miktar denetleme ile minimum seviyede başarı garantisi ile bir mesleki etkinliğe başlayabilecekleri aşamaya geldikleri anlamına gelmektedir” (Kelly, 2010: 89). Bu durumda, kişinin profesyonel anlamda çevirmen olarak kabul görebilmesi için belirli bir süre boyunca çeviri etkinliği “alanında bilgi biriktirmiş” (Shreve, 2020: 153) olması beklenmektedir. Ancak uzman profesyoneller sadece biriktirdikleri bilgidan dolayı değil aynı zamanda yaptıkları iş için de gerek “maddi [gerek] farklı ayrıcalıklarla” bir karşılık görmektedirler (a.y.). “Eğer [kişilerin] performans kalitesi uygulamayı gerçekleştirdikleri süre boyunca ilerlerse [...] [bu] kişiler ‘uzman’ olarak görülebilirler” (a.y.). Performans kalitesindeki gelişim ise “nesnel ölçme işlemleri dahilinde [uzmanların] ortalama uygulayıcılardan daha iyi” (a.y.) ürünler ortaya koyması açısından değerlendirilmektedir.

Dil hizmetleri söz konusu olduğunda, uzman kavramı birçok farklı etiket altında bölünmüş durumdadır. Bir kişinin tüm “profesyonel çeviri uygulamaların[d]a (yerelleştirme, son düzelti, terminoloji çalışmaları, proje yönetimi)” (Shreve, 2020: 154) uzman olabilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmektedir. Dil hizmetlerinin yapısı ve kapsamı düşünüldüğünde farklı sorunlarla da karşılaşmaktadır. “Örneğin, verilen herhangi bir çeviri ya da yerelleştirme görevinin ‘bağdaşık’ (*coherent*) bir görev alanı olarak tanımlanmasına ilişkin zorluk bir sorun teşkil etmektedir” (a.y.). Bağdaşık alanın kapsamına bakıldığında, “beceri ve bilginin edinilmesine ve daha sonra bir birey tarafından artan bir verimlilikle uygulanmasına izin verecek şekilde

zaman içinde yeterli bir süre boyunca devam eden bir dizi ayrı, tanımlanabilir çalışma etkinliğini ve problem dizisini” (a.y.) kapsadığı görülmektedir. Bu da dil sektöründeki gelişmeler göz önüne alındığında sorun teşkil etmektedir. Nitekim “bugünün dil sektörü bağlamında, iş etkinlikleri, daha tanımlanabilir ve bağdaşık olmanın aksine kapsam olarak genişleme eğilimindedir” (a.y.).

Öte yandan, beceri ve bilgi biriktirilecek kapsamın genişlemesi gibi, birey tarafından artış gösterecek bir verimliliğin sağlanabilmesi için gereken yeterli sürenin de sektördeki teknolojik gelişmelerin ivmesinden etkilenmesi ihtimal dahilindedir. Bunun yanı sıra da “görev alanına ilişkin [kişinin] ‘öğrendiklerinin’ hangi kısımlarının sadece o örgütsel role veya iş tanımına uygun olduğunu ve hangi kısımlarının başka, birebir aynı olmasa da benzer rollere aktarılabilir olduğun[a]” (Shreve, 2020: 154) karar verebilmek benzer şekilde bir sorun teşkil etmektedir. Örneğin, bir çevirmen olarak yüksek seviyede çeviri becerisi geliştiren bir kişinin bu becerinin ne kadarını “son düzeltmen veya yerelleştirme uzmanı olarak” (a.y.) performansını iyi yönde etkileyecek şekilde kullanabileceği ayrı bir sorgulama alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi sorunlar aslında, çevirinin, uzmanlık çalışmalarında sıklıkla karşılaşılan iki kategori olan ‘iyi tanımlanmış problemler’ (*well-defined problems*) ve ‘kötü tanımlanmış problemler’ (*ill-defined problems*) kategorilerden ikincisine bir örnek teşkil etmesi ile ilişkilendirilmektedir. Çeviri alanında, uzmanlık kavramı ile yürüttüğü çalışmalarla bilinen Gregory M. Shreve (2020) iyi ve kötü tanımlanmış problemleri aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

Uzmanlığa yönelik ilk çalışmalar ‘iyi tanımlanmış’ sorunlar ve görev alanlarına (örn; satranç oyunu) odaklanmışlardır. İyi tanımlanmış sorunlar ya da görevlerde, ögeler nettir (bir satranç tahtasında sadece birçok parça vardır ve kişinin onları ilerletebileceği birçok kare vardır); sorunun amacı veya çözümü belirsizlik içermez (şah-mat yapabilmek); çözümlerin sınırları nettir (kişi oyunun kurallarını ihlal edemez); bir çözümün başarısını değerlendirmek basittir ve nettir (şah kaçabilir mi: evet veya hayır?). Bu türden problemler genellikle formüllerle ya da algoritmik olarak temsil edilebilir. Öte yandan, satranç veya matematik gibi alanların dışına çıktıkça, daha ‘kötü tanımlanmış’ sorunlarla karşılaşırız (van den Broek 2007: 4). Bu sorunlar söz konusu olduğunda, örneğin; (a) sorun ögelerinin doğası ve kapsamı belirsizdir, (b) istenilen sonucun doğası net bir şekilde tanımlanamaz, (c) birden fazla muhtemel çözüm veya bu çözümleri elde etmek için birden fazla yol vardır (ya da en kötüsünü düşünecek olursak, çözüm yoktur), (d) sorunun ne kadar iyi çözüldüğünü değerlendirmek zordur veya belirsizdir –

başarı kriterleri belirsiz ve değişkendir, (e) sorunu çözmeye ilişkin nasıl ilerlenebileceği konusunda (stratejiler) ve uygulanabilir stratejilerin sınırlılıkları konusunda (kurallar, prensipler ve müşteri talimatları) belirsizlik vardır.

Buna paralel şekilde, kötü tanımlanmış sorunlar iş yerinden daha fazla 'destek' gerektirebilir: daha fazla yönlendirme, daha fazla geri dönüt, daha fazla uygulama ve çözümler için geçerli olabilecek muhtemel prensipler ve sınırlara yönelik daha fazla netleştirme – ancak [...] eğer düzgün bir şekilde yönetilebilirse, kötü tanımlanmış sorunların doğasında var olan belirsizlik yararlı bir rol de üstlenebilir. (158)

Önceki iki bölümde ayrıntılı bir şekilde ele alınan değişimler göz önüne alındığında, kötü tanımlanmış sorunların doğasında var olan belirsizlik daha da karmaşık bir hâl almış olarak düşünülebilir. Zaten her çeviri işi ile gelen belirsizliklerin yanı sıra, bir de teknolojik gelişmeler ve onların ne gibi boyutlar getireceğine ilişkin belirsizlikler söz konusu olduğunda, çevirmenlerin kendilerini bekleyen koşullardan bağımsız olarak ellerindeki becerileri uyarlayabilme yetisine sahip olmaları olmazsa olmaz bir hâl almaktadır. Bu da bizi, uzmanlık çalışmalarında sıklıkla ele alınan ve teknolojik gelişmeler karşısında çevirmenlik bağlamında öne çıkan (Enríquez Raído, 2016) iki farklı türden uzmanlık kategorisine getirmektedir: rutin uzmanlık ve uyarlanabilir uzmanlık.

Shreve'ye (2020) göre rutin uzmanlık "uzmanlık alanındaki en erken tarihli çalışmaların nesnesi olmuş ve uzmanlığın kuramsal yapılarının en erken tarihli olanlarının çoğu rutin uzmanları[n]" (159) ne yaptığını anlatmak üzere ortaya konmuştur. Rutin uzmanların ne yaptığını kısaca anlatmak gerekirse,

rutin uzmanlar bilinçli uygulama yoluyla görevlerinde giderek daha iyi olurlar, verimli olarak değerlendirilebilecek yüksek seviyede beceriler (gerçekleştirilme hızı ile harcanan emeğe bakılarak ölçülür) ve performans seviyeleri (nihai çıktının kalitesine bakılarak ölçülür) geliştirirler. Performans gelişimleri bir takım bilişsel değişikliklerden kaynaklanmaktadır. Bu bilişsel değişiklikler öncelikli olarak, problemleri daha iyi anlama, uzun süreli hafızada görevle ilişkili şema oluşturabilme, daha güçlü problem çözme stratejileri, düşük seviyedeki işlemlerin otomatikleşmesi, anlama ve görev hakkında düşünme süreçlerinin (üst-biliş, planlama ve görev farkındalığı) prosedürleşmesi [otomatikleşmesi] ve [ilişkili] becerilerin gelişmesi gibi süreçleri kapsamaktadır. (Shreve, 2020: 159)

Tüm bunların sonucunda, rutin uzmanların tanıdıkları, bildikleri, aşına oldukları problemleri çözme konusunda iyi olmaları son derece doğal bir durum olup, onları

uyarlanabilir uzmanlardan ayıran en temel nokta bu uzmanlık kategorisinde olanların yeni bir durum karşısında zorlanmaları ile ortaya çıkmaktadır (a.y.). Tanıdık ve bilindik olan görevler, tıpkı iyi tanımlanmış sorunlar karşısında olduğu gibi, çözümler için şablonlar oluşturmaları konusunda neredeyse otomatikleşmiş kararlar almalarını sağlarken, “görev koşulları ve parametreler değiştiğinde” (a.y.) oluşan yeni durumlar rutin uzmanlar için kötü tanımlanmış bir problem işlevi görmektedir (Karş. Shreve, 2020: 159). “Hatano ve Inagaki (1986) rutin uzmanlığı ‘uyarlanabilir uzmanlıktan’ ayıran ilk kişiler olmuşlardır” (a.y.). Uyarlanabilir uzmanlar, verimlilik ve performans gelişimi bağlamında rutin uzmanların sahip oldukları avantajlara sahip olmalarının yanı sıra, yenilikler ve belirsizlikler karşısında da iyi sonuçlar elde edebilmektedirler. Bundan dolayı, uyarlanabilir uzmanlığa sahip olan kişilerin ilgilendikleri görevler ve işlerle ilişkili olarak daha kapsamlı ve derin bir kavrayışa sahip oldukları düşünülmektedir (a.y.):

[...] [uyarlanabilir] uzmanların daha zengin ve soyut şemalarının olduğu, daha esnek problem çözme sezgilerine ve daha büyük üst-bilişsel yeteneklere sahip oldukları [görülmektedir]. Bu durum, problemi tespit etme, görev planlama, çözüm üretme, çözüm değerlendirme ve strateji belirleme ve değişiklik yapma görevlerindeki verimliliğin ve yenilik getirme becerisinin optimal bir dengeye ulaşacak şekilde geliştiğini göstermektedir (Paletz vd. 2013; Schwartz, Bransford ve Sears 2005). Açıkça görünen o ki bir görev alanı ve sorunları ne kadar kötü tanımlanmışsa, bu durum çözüm üretme becerisi için o kadar avantaj sağlamaktadır. (Shreve, 2020: 159)

Diğer bir ifade ile bugünün sektöründe sürekli gelişen teknolojinin etkisi ile vurgulanan dönüşüm ve bu dönüşümün sonucunda kestirilemeyen belirsizlik, aslında uyarlanabilir uzmanlığı besleyebilecek bir durum teşkil etmektedir. Bu türden bir uzmanlığın beslenebilmesi için “görev repertuarının sabit olması ya da hiç ilerlememesi” (Shreve, 2020: 159) istendik bir durum olmadığı gibi, “uygulanan beceri setlerinde [de] uygun seviyede bir değişimin olması gerekmektedir” (a.y.). Bu değişim sayesinde, “bilişsel sabitli[ğin]” oluşması engellenerek “bilişsel esneklik” desteklenmektedir (a.y.). Ancak, uyarlanabilir uzmanlığın gelişmesi için sadece bilişsel esnekliği oluşturacak uygun seviyedeki değişikliklere ihtiyaç duyulmamaktadır. Çevirmenin çalıştığı kurum içinde “sistemi anlamaya değer veren ve onu destekleyen bir atmosfer olması” gerekmekte, diğer bir ifade ile “işe ve [işle] ilgili prensiplere dair daha derin bir kavramsal anlama sürecine” ihtiyaç bulunmaktadır (a.y.). Bu süreçlerin sonucunda, uyarlanabilir uzmanlar için işin kendisi bir ödül hâline gelmekte, bu da

içsel motivasyonu arttırmakta ve bu türden bir uzmanlığın gelişimini desteklemektedir (Karş. Shreve, 2020: 159).

Çevirinin uyarlanabilir uzmanlık gerektiren mesleklerden biri olması son derece doğal gözükmemektedir çünkü “çeviri görevleri [...] kötü tanımlanmış problemlerin klasik bir örneği olarak görülebilir. Çeviri işlerinin brüt parametreleri zaman içinde sabit kalsa da [...] gelen çeviri işlerinin spesifik amaçları (*skopos*) anlamlı bir değişkenlik gösterir” (Shreve, 2020: 162). Çevirinin hem doğası gereği hem de “konu alanı, metin türü, müşteri talimatları, işlev ve amaç, hedef kitlenin doğası vb. unsurlardan” (a.y.) dolayı gelen işlerde pek çok değişiklik olmaktadır. Bu bağlamda, çevirmen eğitimi söz konusu olduğunda, programların ne türden bir uzmanlık geliştirecek şekilde planlandığı günümüzün koşullarında daha da kritik bir önem taşımaktadır. Rutin uzmanlık gelişmeden uyarlanabilir uzmanlığın gelişmesi mümkün olmadığından, program çıktıları belirlenirken, programın içeriğinde hem rutin uzmanlığı hem de uyarlanabilir uzmanlığı geliştirebilecek öğelerin bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.3. Çeviri Edinci Modelleri

Çeviri eğitimine yönelik alanyazında uzmanlığın geliştirilmesi ve ne türden bir uzmanlığın geliştirilmesi gerektiği gibi bağlamlarda yürütülen tartışmaların odağında olan edinç kavramı, “mesleğin geleceğini garantiye almak üzere, öğrencilerin geleceğin rol ve sorumluluklarına hazır olmaları için” (Schäffner, 2020: 68) gerekli eğitimi alabilmeleri bağlamında eğitim programları açısından kilit konumda görülmektedir. Nitekim çevirmen eğitimi, “çeviri edincini geliştirmek için gerekli olan becerilerle ilişkilendirilmektedir” (Pym, 2012: 475). Bu bağlamda pek çok çeviri eğitimcisi veya çeviri eğitimi veren kurum tarafından çok sayıda çeviri edinci modeli ortaya koyulmuş ve test edilmiştir. Neubert (2000), Schäffner (2000), Kelly (2005), Pym (2003), Yazıcı (2007), PACTE (2009), Göpferich ve Jaaskelainen (2009), Bengi-Öner (2011) ve EMT (2017) bunlardan bazılarıdır. Bu modellerin çoğunda pek çok alt bilgi alanı ve alt beceri türü olsa da çevirmenin dil, araştırma, metin, kültür ve teknoloji becerileri bahsi geçen modellerin çoğunda ortak alanlar olarak görülmektedir. Bu bölümde çeviri edinci modellerine ilişkin alanyazın ışığında kavramın neleri barındırdığı ele alınacaktır.

Schäffner'a (2020) göre çeviri edinci "çevirmenlerin profesyonel bir şekilde iş görebilmeleri için gerekli olan bilgi ve beceriler" (68) bütünüdür. Bu kavram genel itibarıyla karmaşık bir yapıya sahip olup belirli alt edinçler etrafında şekillenmektedir. Her ne kadar farklı araştırmacılar tarafından farklı zaman dilimlerinde ortaya konmuş olsalar da karmaşık yapıdaki bu çeviri edinci modellerinin ortak pek çok noktası bulunmaktadır (a.y.). "Çeviri edinci modelleri, sektörün sürekli değişen ve karmaşık beklentilerini açıklama teşebbüsünün yanı sıra çevirmenlerin benimseyebileceği kararları temellendirme aracı olarak" (Washborne, 2020: 598) da işlev görmektedir. "Psikofizyolojik alt-edinç (PACTE 2003; Hurtado Albir 2017), sosyal beceriler (Krajcso 2011), performans (Bahadır 2011), tutum ve motivasyon (Pochhacker ve Liu 2015), belirsizlik yönetimi (Angelone 2010), eleştirel ideoloji farkındalığı (Pellatt 2012) ve değişken anlamın müzakeresi (Arrojo 2012)" gibi konular da alanyazındaki edinç çalışmalarının odak noktaları arasında bulunmaktadır (a.y.)

Handbook of Translation Studies'in birinci cildindeki "edinç" ("*competence*") başlığında, bu kavramın "yazılı ve sözlü çevirmenlerin çeviri sürecini başarılı bir şekilde tamamlamaları için gerekli işlemleri yerine getirmelerini sağlayan" (Hurtado Albir, 2010: 55) önemli bir bilişsel süreç olduğu ifade edilmektedir. Çeviri edincinin bu karmaşık yapısını ve alt edinçlerden oluşan çok bileşenli modellerini temelde bilişsel çalışmalardan aldığı söylenebilir. Nitekim, bir önceki bölümde de bahsedildiği üzere, çevirmenlik mesleği sıklıkla uzmanlık kavramı üzerinden irdelenmiş, edinç kavramı da sıklıkla uzmanlık üzerinden tartışılarak yapılandırılmıştır. Uzmanlık üzerine yürütülen çalışmalarda da "uzmanlık bilgisinin çok çeşitli alanlarda karmaşık yapılarda" (a.y.) kendini gösteren bir bilgi birikimi olduğu savunulmuştur.

1990'lardan itibaren üzerinde çalışmalar yürütülen çeviri edinci kavramı, çeviri becerisi (*translation ability/translation skills*), çeviriye dair edinç (*translational competence*), çevirmen edinci (*translator's competence*) veya çeviri uzmanlığı (*translation expertise*) gibi kavramlarla da ifade edilmektedir (Hurtado Albir, 2010: 56). Ancak bu ifadelerden biri olan, çevirmen edinci kavramı ile çeviri edinci arasında ayırım yapan ve bunların farklı boyutlara karşılık geldiğini ifade eden çalışmalar da söz konusudur. Bu çalışmalara ve çevirmen edinci kavramının kapsamına bir sonraki bölümde değinileceği için bu aşamada çeviri edinci modellerinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimleri ile devam edilecektir.

Çeviriyi bir üst edinç olarak gören Wills (1976) alanyazında edinç kavramına ilişkin en eski tarihli çalışmalardan birini ortaya koymuş olsa da çok bileşenli modeller 90'lı yıllarda ortaya atılmıştır (Pym, 2020). Çok bileşenli modellerin Neubert tarafından ortaya atılan ilk örneğinde dil edinci, alan bilgisi edinci ve aktarım edinci bulunmaktadır (Neubert, 1994). Çeviri edinci alanında en çok atıf alan araştırmacılardan biri olan Amparo Hurtado Albir'in 1996 yılında ortaya koyduğu modelde ise dilsel, dil dışı ve metinsel edinçler, aktarım edinçleri ve genel profesyonel becerilerin olduğu görülmektedir. Presas (1997 akt. Pym, 2020) yukarıda bahsi geçen modeldeki boyutlara sözlük ve teknolojik aletlerin kullanımını da eklemiştir. Mayoral (2001 akt. Pym, 2020) ise sağ duyu, merak, iletişim becerisi, öz eleştiri kapasitesi, titizlik ve sentez yapma becerisi üzerinden çeviri edincine dair bir model geliştirmiştir (Karş. Pym, 2020).

Çeviri edinci modelleri arasında en önde gelen ve en çok atıf alan modellerden biri de Procés d'Adquisició de la Competència Traductora i Avaluació (PACTE) grubu tarafından ortaya koyulan modeldir. Modelin kuramsal çerçevesi PACTE üyelerinin daha eski tarihli çalışmalarından faydalanarak oluşturulmuştur (Karş. PACTE, 2003). Grup bu modeli süren çalışmalarından elde ettikleri bulgularla 2002 ve 2003 yılında güncellemiştir (PACTE, 2017: 38-39). Modelin en son halinde çift dilli olma, dil dışı bilgiler, araç ve çeviri bilgisi alt edinçleri ile bu edinç alanlarının hepsinin karşılıklı etkileşim içinde olduğu stratejik alt edinç ve de dışarıda kalıp modeldeki tüm bileşenler üzerinde etkisi olduğu belirtilen psiko-fizyolojik bileşenler alanı bulunmaktadır (PACTE, 2017: 41). Kendinden önceki modellerden daha kapsamlı ve daha çok alt alana sahip olan bu modelde de kendinden önceki modellerdekine benzer şekilde dil bilgisine, bilgisayar, elektronik sözlükler, ansiklopediler vb. araçları kullanım bilgisine, çeviri görevine yönelik dilsel boyut dışında kalabilecek kültürel bilgileri kapsayan dil dışı bilgilere, çeviri eyleminin ne olduğunun bilinip yerine getirilmesine yönelik çeviri bilgisine, karşılaşılan problemleri çözebilmeyi ve sürecin verimli bir şekilde ilerlemesini sağlayacak stratejik bilgiye, aralarında bilişsel süreçlerin de olduğu psiko-motor mekanizmanın çeşitli boyutlarını kapsayan bilişsel ve tutumsal süreçlere odaklanılmaktadır (PACTE, 2017: 39-41).

TransComp projesinin bir parçası olarak boylamsal bir çalışmada çeviri eğitimi alan 12 öğrencinin yıllar içindeki gelişimini ele alan Susanne Göpferich (2009) de çok bileşenli bir çeviri edinci modeli ortaya koymuştur. Bu modelde “en az iki dilde iletişim

edinci, alan bilgisi edinci, araçlar ve araştırma edinci, çeviri rutini aktivasyon edinci, psikomotor edinç ve stratejik edinç” (Göpfich, 2009: 21-23) bileşenleri bulunmaktadır. Kendi modeli ile PACTE modeli arasında paralellikler kuran araştırmacı, “en az iki dilde iletişim edinci[nin]” PACTE modelindeki çift dilli olma edinci ile aynı olduğunu, alan bilgisi edincinin PACTE modelindeki dil dışı bilgileri kapsayan edince karşılık geldiğini, araçlar ve araştırma edincinin PACTE modelindeki araçlara dair edinçle örtüştüğünü ve yine her iki modelde stratejik edincin ortak olduğunu belirtmektedir (Karş. Göpfich, 2009: 21-23). Ancak çeviri rutini aktivasyon edinci ile psikomotor edinç alanını PACTE modelinden bağımsız açıklamakta ve tüm bu edinç alanlarının çeviri işine dair görev talimatı ve normların, çevirmenin benlik algısının ve çevirmenin psiko-fiziksel durumunun etkisinde olduğunu belirtmektedir (Karş. a.y.).

“[...] [K]ültür elçiliğine dayalı çevirmenlikle ilgili eski paradigmalara çevirmenin teknolojik bilgiyi ve sonucunda ortaya çıkan ürünü uluslararası pazara sunmadaki becerisi[nin]” (Yazıcı, 2007: 139) ekleneceğini savunan çeviribilimci Mine Yazıcı da çok bileşenli karmaşık yapıda bir çeviri edinci modeli ortaya koymuştur. Bu modelde yukarıda bahsi geçen modellerdekine benzer şekilde “kaynak ve erek dil/kültür bilgisi”, “metin oluşturma bilgisi”, “araştırmaya yönelik üst bilgi ve beceri” gibi alanların yanı sıra, çeviriye dair bilgi oluşumuna karşılık gelen “kuramsal bilgi” alt alanı ile daha genel ve teknolojik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan koşullara karşılık gelecek şekilde “elektronik araçlarla ilgili bilgi”, “proje tasarımı bilgisi” ve “pazarlama bilgisi” alt alanları da bulunmaktadır (Yazıcı, 2007: 139-140). Yazıcı, proje tasarımı ve pazarlama bilgisinin teknoloji kaynaklı gelişmelerden dolayı çeviri edinci kavramının kapsamını genişleten alt alanlar olduğunu belirtmektedir (a.y.).

Teknolojinin çeviriyle giderek daha iç içe hâle gelmesi ve çeviri üzerinde dönüştürücü etkilerde bulunması ile bu edinç modellerinde farklı alt alanların ortaya çıkması son derece doğal bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim teknolojik araçların kendileri gibi, teknolojik bilgi ve beceriler de çevirmen adayları için olmazsa olmaz öğeler hâline gelmiş durumdadır (Kelly, 2005: 74-75 akt. Kenny, 2020: 498). Örneğin EMT’nin çeviri edinci modelinin daha önceki versiyonlarında “makine çevirisinin imkânlarını ve sınırlarını bilme” şeklinde tanımlanan teknoloji edincinin ve “çeviri sürecinde makine çevirisi ile etkileşim içinde olma becerisi”nin 2017 yılındaki versiyonda “profesyonel çeviri edincinin ayrılmaz bir parçası” olarak nitelendirildiği

görülmektedir (EMT, 2017: 7 akt. Kenny, 2020: 499). Bunun yanı sıra, EMT'nin ilgili modelinde "hizmet sağlama edinci"nin altına "toplumdan ya da dil sektöründen gelebilecek yeni talepleri, yeni sektör koşullarını ve oluşan iş profillerini takip etme" gibi beceriler de eklenerek teknolojinin doğrudan kendisini ilgilendirmese de dolaylı olarak etkili olduğu diğer alanları da kapsayacak bir değişikliğe gidildiği görülmektedir (EMT, 2017: 11). Ayrıca, yine aynı alt edinç kapsamına giren "çeviri projelerini yönetme, bir dil hizmeti sağlamaya yönelik uygulanabilir standartları anlama ve uygulama" gibi beceriler de yine teknoloji güdümlü gelişmeler ışığında ortaya çıkmış durumdadır. EMT'nin modeline dahil ettiği "veri sahipliğinin ve veri güvenliği konularının öneminin farkında olma" (EMT, 2017: 8) gibi beceriler ise dönüşümün etkisinin ne kadar geniş kapsamlı olduğunu gösterir niteliktedir.

Makine çevirisinin çıktılarını kullanılabilir hâle getirme ya da metni makine çevirisine hazır hâle getirmek için düzenleme yapma gibi farklı alanların da ortaya çıkmasıyla birlikte bu beceriler de kendi alt becerileriyle modellerde yerini almaya başlamıştır. Örneğin Nitzke vd. (2019) yürüttükleri çalışmada son düzelti işleminin alt becerileri olan risk yönetimi üzerinde durmuş, PACTE'nin çeviri edinci modeli ile Robert vd. (2017) tarafından ortaya koyulan düzelti edinci modelini birleştirerek yeni bir model önerisinde bulunmuşlardır.

Pym (2019: 8) bu türden modellerin eğitimciler için müfredat geliştirme açısından faydalı olduğunu kabul etse de bunların çeviride otomatikleşme sürecini değerlendirme konusunda bazı dezavantajlarının olduğunu öne sürmektedir. Araştırmacıya göre bu modellerin sayısının çok olması belirli sosyo-ekonomik koşullara ya da çeşitli kişisel vizyonlara karşılık olarak geliştirildiklerinin göstergesidir. Dahası, Pym söz konusu modellerin çevirmenlerin gerçekte ne yaptığına odaklanan kontrollü deneysel çalışmalara dayanmadığı eleştirisinde bulunmaktadır. Ayrıca, modeller özellikle ve sadece çeviriye yönelik olarak geliştirildikleri için diğer meslek gruplarıyla karşılaştırma noktasında sorunlar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Pym bu modellerin karşılaştırmalı sosyolojik araştırmalar için elverişli olmadığını iddia etmektedir (Karş. Pym, 2019: 8-9). Her ne kadar Pym bu modellerin yukarıda değinilen amaçlara hizmet etmek zorunda olmadığını kabul etse de becerilerin, bilgi alanlarının ve yeteneklerin kolektif bir şekilde ele alındığı nicel bir karşılaştırmaların yanı sıra çeşitli meslek gruplarıyla karşılaştırma yapmayı da mümkün kılacak çalışmaların daha geniş bir bakış açısı sunabileceğini savunmaktadır (a.y.).

Çeviri edinci modelleriyle tartışılan konuların ve müfredat geliştirmeye yönelik çalışmaların “...birincil amacı[nın] öğrenciler[e] çeviri piyasasında hayatta kalabilmeleri için yeni bir metin türü, yeni bir uzmanlık alanı, her zaman değişen işveren profili vb. gibi yeni durumların getirdiği sorunları çözmelerine olanak sağlayacak ileri düzeyde bir çeviri edinci kazandırmak” olduğu (Yıldız, 2016: 10) varsayımından hareketle çeviri edinci modellerinin sektörde ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler doğrultusunda güncellemeye ihtiyaç duyması son derece doğaldır. Ancak çok sayıda alt edinç alanı olan bu kavram, çeşitli araştırmacılar tarafından farklı gerekçelerle eleştirel yaklaşımlara konu olmuş ve bu bağlamda alternatif bakış açıları ortaya konmuştur. Bir sonraki bölümde bu eleştiriler odağında çeviri edinci ile çevirmen edinci arasındaki ayrıma odaklanılarak, bu çalışmada ele alınan dönüşüm vurgusu çerçevesinde çevirmen edincinin hem kuramsal olarak hem de eğitim programları açısından ne gibi içerimler barındırdığı değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2.4. Çeviri Edincinden Çevirmen Edincine

Catherine Way, yakın tarihlerde yürütülen araştırmalar içinde çeviri eğitime odaklanan çalışmaların (Kiraly, 2014, 2015; Way, 2014, 2016) bir çeviri uzmanlığına ulaşmak için tüm alt edinç alanlarının öğretilmesi ve değerlendirilmesinin yürütülebilir bir süreç olmadığına vurgu yaptığına değinmektedir (Karş. Way, 2020: 190). Benzer şekilde, bu karmaşık yapıdaki modellerin bu kadar çok bileşenin olması eleştiren Pym (2012, 2020), bu durumu üniversite programlarında verilen çeviri eğitiminin dört yıl gibi uzun bir eğitim süresini kapsamasına bağlamaktadır.

Önerilen ve bir önceki bölümde de tanıtılan çeviri edinci modelleri arasında özellikle PACTE grubu tarafından ortaya koyulan çeviri edinci modelinin ampirik olarak test edilip değerlendirilmediğini, modeli ortaya atan kişilerin hazırladıkları sınavlarla değerlendirilen kişilerin, aynı mantıkla test edilip aynı mantık çerçevesinde değerlendirildikleri için kaçınılmaz olarak başarılı çıkacağını iddia eden Pym (Karş. 2020), edinç kavramına daha minimal bir bakış açısı ile yaklaşılması gerektiğini savunmaktadır. Araştırmacıya göre çeviri edinci sadece “üretim” ve “alternatiflerin yok edilmesi” (alternatifler içinde o görev için en uygun olanının seçilmesi) becerilerini kapsamaktadır (Pym, 2003, 2020). Günümüz koşullarında makine çevirisi bu iki eylemden ilki olan üretimi gerçekleştirirken, insan çevirmenlerden de belirli bir görev

için en uygun metni oluşturma sürecinin bir parçası olmalarının beklenebileceği savunulmaktadır (Karş. Pym, 2020).

Çevirmenlerin sahip olmaları gereken “çeviri yetisi”ni “kültür”, “metin” ve “araştırma” alanlarına ayırarak ele alan Bengi-Öner (2011) araştırma yetisinin sadece terminoloji gibi metnin içeriğiyle alakalı bileşenleri değil birçok çeviri edinci modelinde teknik beceriler olarak adlandırılan beceriler ile çevirmenin doğru bilgiye ulaşmasını sağlayacak tutumu da kapsayan bir yeti olduğunu ve bu yetinin diğer iki yetinin de üstünde bir kategori olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, diğer iki yetinin de üstünde gördüğü araştırma yetisi, çevirmenliğin esas yapı taşlarından birini oluşturduğu gibi, kişinin öğrenme sürecinin devamlılığına da işaret etmektedir (Karş. Bengi-Öner, 2011). Bengi-Öner (2011) sunduğu bu yapıyı “çeviri yetisi” olarak adlandırılıyor olsa da, kapsamına aldığı beceriler arasında en üst seviyede gördüğü araştırma yetisinin son derece bireysel bir şekilde gelişebilecek, öğrenmenin sürekliliğini vurgulayan, eksikliğin farkında olan ancak araştırarak bu eksikliği ortadan kaldırmayı hedefleyen bir çevirmen tutumuna karşılık geldiği söylenebilir. Mesleki gelişimin devamını etkileyecek olan bu yetiler bütününe bakıldığında çeviri eyleminin kendisinden çok, o eylemin gerçekleşeceği süreci belirleyen tutumlara ve bu doğrultuda geliştirilecek becerilere işaret ettikleri savunulabilir. Bunun ise Kiraly’nin (2000: 13) ‘çeviri edinci’ ile ‘çevirmen edinci’ arasında yaptığı ayrımı düşündüğü söylenebilir:

Çevirmenler profesyonel metin yorumcuları ve iletişimcilerdir. Onlar, anlam aktarımı yapmazlar; çalışırken anlam oluştururlar. Profesyonel bir ‘benlik algıları’ olmalıdır; ticari sözleşmeler, hukuki etkileşimler, tıbbi müdahaleler ve teknik işletmelerin başarı derecesini anlamlı bir şekilde etkileyen kilit bir rol üstlendikleri karmaşık bir iletişim sürecinin aktif katılımcıları olarak sorumluluklarına dair derin bir farkındalıklarının olması gerekir. [...] Çevirmenin ‘pazarlanabilirliği’, eldeki işin başarı ile tamamlanabilmesi için profesyonel şekilde bu modern çeviri ekipmanlarını kullanabilme, hızlı ve verimli bir şekilde yeni konuları araştırabilme, gerektiğinde yaptığı çevirileri gerekçelendirebilme, diğer çevirmenler ve konu alanı uzmanları ile müzakere ve iş birliği içinde bulunabilme becerilerine bağlıdır. Mezunların çok çeşitli görevlerin üstesinden gelebilecek yetilere sahip olması ve onlar öğrenim alırken henüz var olmayan dille ilgili görevlerde bile rol alabilecek güvene sahip olmaları son derece önemlidir. (Kiraly, 2000: 13)

Pym’in (2003, 2020) minimal tanımındaki ‘alternatifleri eleyip uygun olan metni seçebilme’ becerisine ilişkin değerlendirmesinden, Bengi-Öner’in (2011) diğer tüm

yetilerden üstün gördüğü araştırma yetisine ve bu yetinin kapsadığı geniş beceriler dizisine yönelik yaklaşımından ve de Kiraly'nin yukarıda sunulan düşüncelerinden hareketle, çevirmenin uzman olarak kendisine yönelik algısının yürüteceği tüm projelerde önemli bir rol oynayacağı ve uzman olarak farkındalığının gelişmesinin de bir çevirmen olarak geliştireceği tutum, algı ve anlayışla ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, çeviri eyleminden çok çevirmenin kendisine odaklanan 'çevirmen edinci' kavramının daha kapsayıcı olduğu düşünülebilir. Nitekim, Way de 'çeviri edinci' ile 'çevirmen edinci' arasındaki ayrıma dair şu tespitte bulunmuştur: "Çeviri edinci gereken standarda göre çeviri yapabilme becerisine karşılık gelirken, çevirmen edinci sektörde bir profesyonel olarak iş görebilmek için gerekli becerileri kapsamaktadır. İkinci tanım ilk tanımı da kapsayan bir şemsiye terimdir" (Way, 2020: 184).

Kiraly'nin 'çevirmen edinci' kavramını tercih etmesini, çeviri eğitime toplumsal yapılandırmacı bir yaklaşım sergilemesi ile ilişkilendiren Schäffner (2020: 68-69), profesyonel çevirmenlerin birbirinden beslenen üç farklı alandan oluşan bir "süper edinç" yapısına sahip olduklarını, bu üç alanın ise sosyal, kişisel ve çeviri alanlarından oluştuğunu ifade etmektedir. Bu alanlardan ilki olan sosyal alan müzakere ve takım çalışması gibi alt becerileri, kişisel alan çevirmenin özerk konumunu ve yaşam boyu öğrenmeye dair hazırbulunuşluğunu, çeviri alanı ise teknolojik alt beceriler de dahil olmak üzere metin, dil, kültür ve dünya bilgisi gibi bileşenleri kapsamaktadır (Kiraly, 2006 akt. Schäffner, 2020: 68-69).

Pym'e (2012: 477-478) göre, Kiraly'nin 'çeviri edinci' ile 'çevirmen edinci' arasında yaptığı bu ayrım, "tartışmaya açık" olsa da "faydalı" bir ayrımdır. Silvia Bernardini (2004) bu fikirlerden hareketle, 'mesleki çevirmen eğitimi' ile 'çevirmen eğitimi' arasındaki farka odaklanarak, "'mesleki eğitim'in çoğunlukla dilsel ve kabul edilebilir çeviri üretmek için ihtiyaç duyulan becerilere" (Bernardini, 2004 akt. Pym, 2012: 477-478) karşılık geldiğini iddia etmiş, bu becerileri elde etmek için ise "talimatlara" ve "uygulama" süreçlerine ihtiyaç olduğunu, profesyonel anlamda çevirmenlerden ısrarla beklenen becerilerin böylesi bir eğitimle alınabileceğini savunmuştur (a.y.). 'Çevirmen edinci' ise çevirmen adaylarının sadece teknik, dilsel, metinsel vb. beceriler geliştirmesini değil, kişilerarası beceri ve tutumlar geliştirmesini gerektirmekte ve bu türden bir edinç "sadece dilsel bilgiyi kavramayı değil, bilgiyi kendi başlarına nasıl bulabileceklerini ve değerlendirebileceklerini öğrenmelerini" (a.y.) de kapsamaktadır. Çevirmen edincinin kazandırılmasını hedefleyen ve buna göre

tasarlanmış bir eğitim programında, çevirmen adayları “sadece yaptıkları metinlerin düzeltilmesi yoluyla değil” (a.y.), gerçek çeviri görevleri ile tüm süreçlerde aktif rol alarak profesyonel normları da öğrenebilirler (a.y.). Böylesi bir perspektif dahilinde ise

[eğitim veren] kurum genç profesyonellerin sadece sektörde gerekli olan becerilere sahip olarak değil çok yönlü vatandaşlar olarak yetişebilmelerini sağlamalı[,] [...] onlara sadece bir şeyleri nasıl yapmaları gerektiğini öğretmemeli, aynı zamanda onların çevirilerin üretimi ile ilgilenen ve birbiri ile örtüşen profesyonel topluluklara katılmalarını [sağlamalıdır]. Bu yaklaşım, uzun vadeli eğitim programları için son derece uygundur. (Pym, 2012: 477-478)

Don Kiraly'nin yukarıda ele alınan bu düşünceleri ve irdellemeleri eğitime farklı bir bakış açısı ile yaklaşılabilirliğini göstermektedir. Kiraly'nin eğitim arka planı ile ortaya koyduğu çalışmalar çeviribilimciler tarafından “ilham verici”, “ufuk açıcı” ve “sınırları zorlayıcı” olarak nitelendirilmektedir (Way, 2020: 190). Bu nitelendirmelerin temel sebebi ise Kiraly'nin yakın tarihli çalışmalarıyla (2014, 2015), 1990'lı yıllara kadar çeviri eğitimi şekillendiren geleneksel “aktarımcı – öğretimsi” yaklaşımlara karşın gerçek çeviri projelerinin eğitime entegre edildiği toplumsal yapılandırmacı yaklaşımı ortaya koymuş olmasıdır (Karş. a.y.).

Kiraly (2013) “karmaşıklık kuramı” ve “bilişsel çalışmalardan” hareketle, çevirmen edincinin “canlandırılarak” edinilen bir olgu değil, “post-pozitivist” bir yaklaşım olarak nitelediği, bireysel tecrübeler ile şekillenen “belirimci” bir olgu olduğunu (Kiraly, 2015: 10) ifade etmektedir:

Bu belirimci süreç, türbülanslı ve etkileşimli girdaplarla temsil edilmekte olup, çevirmenin uğraştığı görevler, çeviriye yönelik kişisel ve kişilerarası konumları, mevcut kaynaklar ve benzeri unsurlarca ortak bir şekilde belirlenmektedir. Bu yüzden ‘edinç’ edinilen bir şey değildir, farklı aşamalarda bireysel bileşenlerle inşa edilen bir olgudur. Çevirmenin gerçek çeviri deneyimlerinde, kendisi tarafından şekillenmiş katılımı (habitus) ile kendi kendini yapılandırır. (Kiraly, 2013: 203 akt. Schäffner, 2020: 69)

Çevirmen edincinin son derece bireysel tecrübelere dayalı şekilde geliştiğini ve şekillendiğini savunan bu yaklaşım üzerinden değerlendirildiğinde, çeviri eğitimi veren programların çevirmen adaylarına bu türden deneyimleri tecrübe etme fırsatı vermesi beklenebilecektir. Nitekim, Kiraly'nin daha önceki çalışmalarından itibaren savunduğu öğrenici odaklı eğitim yaklaşımı aslında onun çevirmen edinci kavramına ilişkin iddialarını da tamamlar niteliktedir. Buna göre,

[ç]evirmen adaylarını, 'dillerarası, kültürlerarası iletişimin otantik durumlarında' birbiri ile çatışan koşullar, normlar ve birden çok etkenin 'çok boyutlu bağlamı' içinde çeviri problemi çözmeye odaklanan bu karmaşık sürece hazırlama görevi ile karşı karşıya kalındığında ve bununla birlikte müşteri beklentilerini de karşılamak söz konusu olduğunda (Kiraly, 2015: 11), 'proje tabanlı, öğrenci odaklı işbirlikçi çeviri dersleri[nin] otantik, senaryoya dayalı ya da gerçek çeviri görevleri' (akt. Way, 2020: 190)

ile birlikte verilmesinin ihtiyaç duyulan uzmanlığın geliştirilmesi noktasında verimli bir yol sunacağı söylenebilir.

Schäffner'a (2020: 69) göre her ne kadar Çeviribilim alanında, çeviri eğitime odaklanan araştırmalarda bu türden yenilikçi gelişmeler görülüyor olsa da "daha statik ve çok bileşenli" çeviri edinci modelleri eğitim kurumlarında hâlen ön plandadır (Karş. a.y.). Oysaki, Çeviribilim alanının devingenliği içinde değişiklik gösteren paradigmlar, çeviri eğitiminde de kendini göstermektedir. Nitekim Gambier (2016) "dilsel, kelimesi kelimesine ya da eşdeğerlik paradigmasının" önce kültürel dönemecin etkisi ile sonrasında ise bugünün çeviri ortamının ayrılmaz bir parçası olan "çok modlu" ortamlar ile sarsıldığını ifade etmektedir (890). Bu açıdan bakıldığında, genel olarak çeviri eğitime ve özelde ise çevirmen edincine odaklanan çalışmalarda ortaya koyulan yeni bakış açılarının eğitim kurumları tarafından takip edilmesinin sektörün mevcut koşullarına hitap edebilmek için bir gereklilik olarak karşımıza çıktığı söylenebilir.

Bir sonraki alt bölümde, önceki bölümlerde ele alınan sektörel ve teknolojik gelişmeler ile çeviri eğitime yönelik yeni yaklaşımlar göz önünde bulundurularak, bu tezde ele alınan yapısı ile çevirmen edinci kavramının bugünün ihtiyaçlarına hitap edecek şekilde nasıl yeniden ele alınabileceği 'yaşam boyu öğrenme' olgusu bağlamında irdelenecektir. Belirsizlikle dolu bir gelecekte ortaya çıkacak durumları bir tehdit olarak değil bir fırsat olarak görebilecek çevirmen adayları için "yaşam boyu öğrenmenin" son derece önemli olduğu ifade edilmektedir (Öner Bulut, 2019: 19). Bu kapsamda ilk olarak tezde neden 'yaşam boyu öğrenme' odaklı bir irdelemeye ihtiyaç duyulduğu temellendirilecek, daha sonra ise 'yaşam boyu öğrenme' edincinin mevcut edinç modellerine hangi kapsamda ve ne türden katkılar sunabileceği tartışılacaktır.

Çeviri/Çevirmen Edinci Bağlamında Yaşam Boyu Öğrenme

Bugüne kadar ortaya koyulan çeviri edinci modellerinin farklı amaçlar ve temellerle oluşturulduğu iddia edilebilir. Bazı modeller müfredat tasarımında kullanılmak üzere, bazı modeller sektör beklentilerini temel alarak, bazıları ise bir çevirmenden beklenen ve bir çevirmeni çevirmen yapan becerilerin işlevlerini saptamak üzere ortaya koyulmuştur (PACTE, 2017: 31). Çevirmen adaylarına bilmeleri gereken her şeyi öğretmektense teknolojik ya da mesleki açıdan kendi ihtiyaçlarını tespit ederek, nasıl çalışmaları ve nasıl öğrenmeleri gerektiğine odaklanma ihtiyacından (Karş. Massey ve Kiraly, 2019: 23) hareketle bu modeller üzerinde ‘yaşam boyu öğrenme’ edinci açısından bir irdeleme yapılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Yapılan incelemede ise söz konusu modellerde doğrudan böyle bir alt edinç alanına yer verilmediği tespit edilmiştir. Yaşam boyu öğrenme edincinin var olan modellerdeki araştırma alt edinci (örn. Schäffner, 2000; Göpferich, 2007; Yazıcı, 2007; Bengi-Öner, 2011), alan bilgisi alt edinci (örn. Schäffner, 2000; Göpferich, 2007; Yazıcı, 2007) ya da stratejik alt edinç (örn. Göpferich, 2007; PACTE, 2017) gibi alanlarla ilişkilendirilebilmesi mümkün olsa da kapsam bakımından daha farklı tutum ve becerileri içerdiği görülmektedir. Bu anlamda, eldeki çeviri/çevirmen edinci modellerinin, Avrupa Komisyonu tarafından tanımlanmış “yaşam boyu öğrenmede temel edinçler” (Avrupa Komisyonu, 2018) ile yine Avrupa Komisyonu tarafından yaşam boyu öğrenmenin özünde yer aldığı belirtilen ve “OECD 2030 Öğrenme Pusulası” (OECD, t.y.) kapsamında tanımlanan edinçler bağlamında yeniden ele alınabileceği düşünülmektedir.

Teknolojinin, makine çevirisinin ve dijitalleşmenin getirdiği/vadettiği değişim ve yenilikler karşısında oluşması beklenen/oluşmakta olan yeni alan ve rollerin ve bu alan ve rollerle beraber gelen farklı sorumlulukların karşılanabilmesi ve teknolojik gelişmelerin hızı ile kaçınılmaz bir hâle gelen geleceğe yönelik belirsizlik durumu karşısında mesleki varlığın sürdürülebilmesi açısından ‘yaşam boyu öğrenme’ çevirmen adayları için son derece önemli bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, çeviri/çevirmen edincini ‘yaşam boyu öğrenme’ odağıyla yeniden ele alan tez kapsamında bir sonraki bölümde Avrupa Komisyonu tarafından tanımlanmış “yaşam boyu öğrenmede temel edinçler” (Avrupa Komisyonu, 2018) ile yine Avrupa Komisyonu tarafından “yaşam boyu öğrenmenin ve eğitimin merkezinde yer aldığı”

(Francesca Caena, 2019: 14) belirtilen ve “OECD⁵ 2030 Öğrenme Pusulası”na (OECD, t.y.) dahil edilen edinçler irdelenecektir.

‘Yaşam Boyu Öğrenme’de Temel Edinçler

Avrupa Komisyonu tarafından ilk olarak 2006 yılında oluşturulan ve 2018 yılında güncellenen “Yaşam Boyu Öğrenmede Temel Edinçler” başlıklı belgenin giriş bölümünde belgenin dayanağı aşağıdaki düşüncelerle ifade edilmektedir:

Avrupa toplumları 2006 yılından bu yana önemli değişimler yaşadılar. Bu değişimler **dijital ve teknolojik yenilikler** alanlarında olduğu gibi **iş pazarında** ve demografik anlamda da kendini gösterdi. **Bugün var olan pek çok meslek, on yıl önce yoktu ve gelecekte de pek çok yeni türden iş alanı ortaya çıkacak. El ile yapılan işler otomatikleşmeye açık ve çalışma tür ve biçimlerindeki değişiklikler** giderek artıyor. [...] Toplum ve ekonomi belini büyük ölçüde **edinç seviyesi yüksek bireylere** dayanmış durumda ve **edinç gereksinimleri de değişiyor**. İyi seviyede temel becerilerin (okuryazarlık, matematik bilgisi ve temel dijital beceriler) ve vatandaşlık edinçlerinin yanı sıra, **yaratıcılık, eleştirel düşünme, inisiyatif alma ve problem çözme becerileri** de bugünün toplumunda **karmaşıklık ve değişikliklerle baş etmede** giderek daha önemli bir rol oynuyor. (Avrupa Komisyonu, 2018: 3; vurgular bana aittir)

Belgede ‘edinç’ kavramının bilgi, beceri ve tutum şeklinde üç yönünün olduğuna değinilmektedir. Bunlardan her birinin eşit derecede önemli ve birbirlerini destekleyici birer bileşen olarak görülmesi gerektiği (2018: 36) belirtilen belgede söz konusu bileşenlerin kapsamı şu şekilde ifade edilmektedir:

- Bilgi: Hâlihazırda yerleşik olan ve belirli bir alan ya da konunun anlaşılmasına hizmet eden kesin verilere, kavramlara, fikirlere ve kuramlara dair bilgiler;
- Beceri: Bir konuda sonuca ulaşmak amacıyla gerekli olan süreçleri gerçekleştirebilme ve mevcut bilgileri kullanabilme;
- Tutum: Fikirlere, kişilere ya da durumlara göre/karşı davranma eğilimi ve anlayışı. (Avrupa Komisyonu, 2018: 7)

Eğitim bağlamında “sadece bilgiyi” kapsamayan daha “geniş bir edinç yaklaşımını” (2018: 6) benimseyen belgede edincin sözü edilen üç bileşenine ilişkin olarak yapılan “sabit olmama” vurgusu ise önemlidir:

Edinç ihtiyaçları **sabit değildir; yaşam boyunca ve nesilden nesle değişmektedir**. Bu nedenle, tüm gençlerin ve yetişkinlerin

⁵ Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı.

gerekli olan edinçleri temel eğitimden yüksek öğrenime, sürekli mesleki eğitimden yetişkin eğitime ve her türlü yaygın eğitime kadar tüm eğitim süreçlerinde kazanma imkânına sahip olmaları gerekir. (Avrupa Komisyonu, 2018: 4; vurgu bana aittir)

“Bir paradigma değişimi” olarak tanımlanan “eğitimde edinç-odaklı yaklaşıma geçiş” (2018: 5) kapsamında belirlenen yaşam boyu öğrenme edinçleri şunlardır:

Şekil 2.1 Yaşam Boyu Öğrenmede Temel Edinçler (Avrupa Komisyonu, 2018)

- 1. Dil edinci:** Dil öğrenmeye ve birden fazla dilde iletişim kurabilmeye karşılık gelen bu edincin odak noktasında dilsel edinçlerin gelişimi ve insanların başka ülkelerdeki insanlarla iletişim kurabilmesi yer almaktadır (Avrupa Komisyonu, 2018: 46).

- 2. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik edinci:** Matematik, bilim, mühendislik ve teknoloji alanlarının eleştirel sorgulama ve problem çözme becerileri için öneminden dolayı bu edinç teknolojik olarak ilerlemiş, bilgi tabanlı toplum ve ekonomilerin işleyişi için bir ön koşul hâline gelmiştir (Avrupa Komisyonu, 2018: 47-48).
- 3. Dijital edinç:** Dijital edinç çerçevesinde öngörülen öğrenme çıktıları şu beş farklı alana yöneliktir: 1) Bilgi ve veri okuryazarlığı (içerik yönetimi de dahil olmak üzere), 2) İletişim ve iş birliği ve topluma katılım, 3) Dijital içerik oluşturma (etik ilkeler de dahil olmak üzere), 4) Güvenlik, 5) Problem çözme (Avrupa Komisyonu, 2018: 51).
- 4. Kişisel edinç, toplumsal edinç ve öğrenme edinci:** Otomatikleştirilemeyecek görevleri yerine getirmek için çapraz disiplinli edinçler ve yaratıcı beceriler son derece önemli olacaktır. Gelecek nesillerin belirsizlik ile stres karşısında dirençli olabilmeleri için kişisel edinç, toplumsal edinç ve öğrenme edinçlerinin güçlü olması gerekir. Kişisel edinç alanına öz farkındalık, fiziksel ve zihinsel iyi olma durumu; toplumsal edinç alanına kişilerarası etkileşim ve başkalarıyla çalışma becerileri; öğrenme edinci alanına ise yaşam boyu öğrenme stratejileri girmektedir (Avrupa Komisyonu, 2018: 51).
- 5. Vatandaşlık edinci:** İki yönü olan bu kavram öğrenmeyi öğrenme gibi daha kişisel öğeleri ve farklılıklara karşı saygı gibi toplumsal öğeleri kapsamaktadır. Bu edinç dahilinde değerlerin, tutumların, becerilerin ve bilgi ve eleştirel anlayışın kapsamına giren unsurlar aşağıdaki gibidir:
- Değerler:* İnsan onuruna ve haklarına, kültürel farklılığa, demokrasiye, adalete, eşitliğe ve kanunlara değer vermek.
- Tutumlar:* Kültürel ötekiliğe açık olma, saygı, vatandaşlık zihniyeti, sorumluluk sahibi olma, öz-yeterlik, hoşgörü.
- Beceriler:* Özerk öğrenme, analitik ve eleştirel düşünme becerileri, dinleme ve gözlem yapma becerileri, empati, esneklik ve uyum sağlayabilme, dilsel beceriler, iletişimsel beceriler ve çokdillilik becerileri, iş birliği becerileri, çatışma çözümüleme.
- Bilgi ve eleştirel anlayış:* Kişinin kendisine dair bilgisi ve eleştirel anlayışı, dil ve iletişime dair bilgi ve eleştirel anlayış, dünyaya dair bilgi ve eleştirel anlayış (Avrupa Komisyonu, 2018: 55-56).
- 6. Girişimcilik edinci:** Modern ekonomilerin ve toplumların politik gündemlerinde bir öncelik hâline gelen girişimcilik edinci yeni işletme fırsatları yaratan 'girişimciler' kategorisinde olmayan insanlar için dahi önemlidir.

Girişimcilik edinci fikirleri eyleme dönüştürmeye ve değer oluşturmaya vurgu yapmaktadır. Girişimcilik edinci kapsamında üç edinç alanı ve 15 edinç kavramı, öğrenme çıktısı ve yeterlik seviyesi bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2018: 58). Bu üç edinç alanı “fikirler ve fırsatlar”, “kaynaklar” ve “eyleme dökmedir”. Bu edinç alanlarının altında ifade edilen unsurlar ise şu şekildedir:

Fikirler ve fırsatlar: Fırsatları tespit edebilme, yaratıcılık, vizyon, fikirlere değer verme, etik ve sürdürülebilir düşünme.

Kaynaklar: Öz-farkındalık ve öz-yeterlik, motivasyon ve kararlılık, kaynakları harekete geçirme, finansal ve ekonomik okuryazarlık, diğer insanları harekete geçirme.

Eyleme dökme: İnisiyatif alma, planlama ve yönetim, belirsizlik ve riskle baş etme, diğer insanlarla çalışma ve deneyim yoluyla öğrenme (Bacigalupo vd., 2016: 12-13).

- 7. Kültürel farkındalık ve ifade edinci:** Girişimcilik edinci gibi kültürel farkındalık ve ifade edincinin faydaları da sosyo-ekonomik bağlamda karşımıza çıkmaktadır. Bu edinç hem bir sese hem de dünyayı görmek ve şekillendirmek için bir yola (araçlar/süreçler) sahip olmak anlamına gelmektedir. Bu, kültürün ortak ve toplumsal bir yapı olarak bireyin görüşlerini nasıl şekillendirdiğine ilişkin farkındalığa dayanmaktadır. Kişinin toplum içerisindeki yerine ve rolüne (‘sosyo-kültürel kimlik’ olarak tanımlanabilir) ve açık fikirli bir biçimde çeşitli kültürlerin farklılıklarına ve başkalarının kimliklerine yönelik farkındalık geliştirmesi önemlidir. Bu edincin kişisel edinç, toplumsal edinç ve öğrenme edinci ve vatandaşlık edinci ile güçlü bağları bulunmaktadır. Empati, kültürel farkındalık ve ifade edincinin önemli bir parçasıdır. Merak, yeni ihtimaller hayal edebilme ve katılım bu edincin diğer öğelerindendir (Avrupa Komisyonu, 2018: 59-61).

“OECD 2030 Öğrenme Pusulası” Bağlamında Öne Çıkan Edinçler

Dünya genelinden politika yapıcılar, araştırmacılar, okul yöneticileri, öğrenciler ve sosyal ortaklar 2016 ile 2018 yılları arasında “günümüz öğrencilerinin gelecekte başarılı olmaları ve geleceklerini şekillendirmeleri için ihtiyaç duyacakları edinç türlerini belirleyen bir öğrenme çerçevesi ve eğitim vizyonu geliştirmek üzere” (OECD, 2019a: 8) OECD ile birlikte çalışarak “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nı ortaya

koymuşlardır. “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nda “öğrenmeyi öğrenmeyi” içeren ‘üstbilişe’ vurgu yapılmakta, gelecekte ne gibi teknolojilerin egemen olacağını öngöremediğimiz için kendimize ve çocuklarımıza çok yönlü olmayı öğretmemiz gerektiği” belirtilmektedir (OECD, 2018: 4:).

Bu bağlamda projenin temelindeki düşünce şu şekilde özetlenmektedir:

Öğrencilerimizi **henüz oluşmamış meslekler** için nasıl hazırlayabilir, **henüz hayal edemediğimiz toplumsal zorluklarla** baş etmelerini nasıl sağlayabilir ve **henüz icat edilmemiş teknolojileri kullanmalarını** nasıl sağlayabiliriz? [...]. Gelecek, tanımı gereği, **öngörülemezdir**. Ancak şu anda dünyayı derinden etkileyen bazı trendlere uyum sağlayarak çocuklarımızın **geleceğin getireceği her şeye** uyum sağlamalarına, bunlarda başarılı olmalarına ve bunları şekillendirmelerine yardımcı olabiliriz. Öğrencilerin **sadece bilgi ve becerilere değil** kendilerine etik ve sorumlu eylemlerde bulunma konusunda yol gösterebilecek **tutum ve değerler** geliştirme konusunda desteğe ihtiyaçları var. Aynı zamanda insanlığı parlak bir geleceğe doğru itmek için **yaratıcı becerilerini** geliştirebilecekleri imkânlara ihtiyaçları var. [...] “Eğitim artık öğrencilere **sadece bir şeyler öğretmek değildir. Eğitimde artık daha önemli olan şey**, öğrencilere giderek daha da **karmaşık, değişken ve belirsiz** bir hâl alan dünyada **kendi yollarını bulabilmeleri için güvenilir bir pusula ve gezinme araçları geliştirmeyi öğretmektir**” (Schleicher, 2019). [...] “Toplumsal sancı” dönemini kısaltmak ve herkes için “refah” dönemini en uzun kılmak için eğitim sistemlerinin de **dönüştürücü değişimden** geçmesi gerekmektedir. (OECD, 2019a: 5-6; vurgular bana aittir)

Önerilen bu yeni “öğrenme çerçevesi ve eğitim vizyonunda” Antik Yunan’dan kalma ikili zıtlıklar çerçevesinde (örn. teoriğe karşı pratik, zihinsel olana karşı fizyolojik) inşa edilen Batı eğitim anlayışının (OECD, 2016: 4) geçmişten bugüne sadece bilinen bilgilerin aktarılmasına dayandığı vurgulanmaktadır. Bu şekilde devam eden bir eğitim sisteminin ancak ve ancak “ikinci sınıf bilgisayardan daha fazlası olarak görülemeyecek insanlar üretmeye” (OECD, 2018: 3) yarayacağı belirtilmektedir. Makine öğrenmesi ile çok farklı sektörlerde iş alanlarının önemli bir kısmının otomatikleşebileceği ancak bu otomatikleşme sürecinin ardından insan çalışanların yerini makinelerin alması sürecinin yavaş gerçekleşeceğini, çünkü bilgisayarlaşmanın belirli “darboğazlarının” olduğu öngörülmektedir (OECD, 2018: 5). Bu “darboğazlar” ise “algı ve yönlendirme içeren görevlerde mobil robotiğin sınırları”, “hâlihazırda yapay zekânın başaramadığı yaratıcı zekâ gerektiren görevler” ve “sosyal zekâ (insan duygularını gerçek zamanlı anlayabilme ve bunlara akıllıca karşılık verebilme) gerektiren görevler” olarak ifade edilmektedir (OECD, 2018: 5).

Geleceğin talebini karşılayacak yeni bir eğitim anlayışında kazandırılması hedeflenen becerilerin belirlenmesinde insan zekâsının yeniden kavramsallaştırılmasına vurgu yapılan projede Howard Gardner'ın (2006) ve Rosemary Luckin'in (2018) insan zekâsını ele aldıkları çalışmalarından faydalanılmıştır.

Gardner *Five Minds for the Future* (2006) başlıklı kitabında insanlarda bulunması gereken beş farklı zekâ türünü ya da zihinsel kapasiteyi şu şekilde sıralamaktadır: 1) Akademik alan bilgilerini öğrenmek için **Disiplin Zekâsı**; 2) Farklı disiplinlere ait fikirleri bir bütün olarak değerlendirmek ve bu sentezi başkalarına aktarabilmek için **Sentez Zekâsı**; 3) Yeni sorunları, soruları ve olguları keşfetmemizi ve açıklığa kavuşturmamızı sağlayacak **Yaratıcı Zekâ**; 4) İnsanlarla ve (gelecekte de muhtemelen yapay zekâyla) olan farklılıklarımızın farkında olmamız ve bunları anlayışla karşılamamız için **Saygı Zekâsı**; 5) Hem bir çalışan hem de bir vatandaş olarak sorumluluklarımızı yerine getirmemizi sağlayacak **Etik Zekâ** (akt. OECD, 2018: 8).

Luckin ise *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century* (2018) başlıklı kitabında “öğrenmemizi, bildiklerimizi uygulamamızı, sorunları çözmek amacıyla bildiklerimizi sentezlememizi, başkalarıyla iletişim kurmamızı, kararlar vermemizi, düşünmemizi, düşüncelerimizi ifade etmemizi ve deneyimlerimizden dersler çıkarmamızı sağlayan şey[in] zekâmız [olduğunu] ve bu[nun] da okulda öğrendiklerimizden çok daha fazlasını ifade et[tiğini]” (akt. OECD, 2018: 8) belirterek insan zekâsının yedi ögesinin olduğunu belirtmektedir:

1. Disiplinlerarası akademik zekâ (*interdisciplinary academic intelligence*)
2. Sosyal zekâ (*social intelligence*)
3. Üst-bilme zekâsı (*metaknowing intelligence*)
4. Üst-biliş zekâsı (*metacognitive intelligence*)
5. Üst-öznel zekâ (*metasubjective intelligence*)
6. Üst-bağlamsal zekâ (*meta-contextual intelligence*)
7. Algılanan öz-yeterlik (*perceived self-efficacy*)

Luckin'e göre insan zekâsında tüm bunlar iç içe geçmiş durumdayken yapay zekâ şu anda sadece disiplinlerarası akademik zekâ alanında işlev görebilmekte,

ancak bu alanda mükemmel iş çıkarmaktadır. Diğer taraftan, insanların sahip olduğu bağlamsal ve öznel bilgiye sahip değillerdir, kendi kendilerini anlayamamakta, kararlarını açıklayamamakta ya da gerekçelendirememektedirler ve öz farkındalıkları yoktur (akt. OECD, 2018: 8-9).

Tüm bu arka plan dahilinde eğitimde “talep odaklı” ya da “işlevsel” bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini savunan projede 21. yüzyılın getirdiği “belirsizlik” ve “karmaşa” karşısında üç “yeterli insan modeli” tanımlanmaktadır (OECD 2016: 11):

- Yapboz çözücü (*puzzle solver*)
- Hikâye anlatıcı (*storyteller*)
- Alet kullanıcısı (*tool user*)

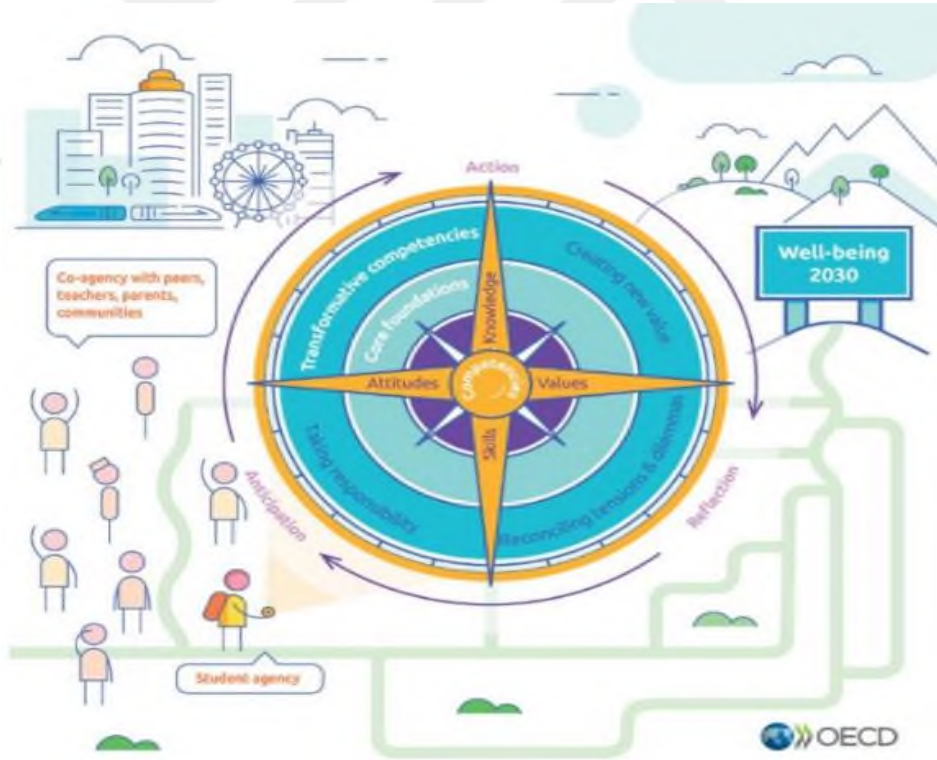
Bu modellere uyum sağlayan kişilerin her şeyden önce “kalıpların dışında düşünebilen” bireyler oldukları ifade edilmektedir (OECD, 2016: 11). Yapboz çözücü insan modelindeki ‘yapboz çözme’ ‘problem çözmeden’ farklı bir olgu olarak ele alınmaktadır. Problem çözmenin sınırları kesin çizgilerle belirlenmiş durumlar için uygun bir beceri olarak görülebileceği ancak “karmaşanın” hâkim olduğu, “lineer olmayan” süreçlerin ve “belirsiz” sınırların var olduğu durumlarda yapılması gerekenin, çözüme giden birden çok yolun var olmasından dolayı, bir “problem çözmek” değil “yapboz çözmek” olduğu belirtilmektedir (OECD, 2016: 11).

Hikâye anlatıcı insan modeli ise dil, toplumsal etkileşim ve kültürel davranışların beklenti ve normları uygulayan ve yeniden üreten mekanizmasına odaklanmaktadır. Beklenen toplumsal ve teknolojik değişimler ışığında “anlam oluşturma” ve “yeni anlatı ihtiyacı” (örn. biyoteknoloji ve yapay zekâ alanlarında yaşanan devrim niteliğindeki gelişmeler karşısında “insan” olmanın ne demek olduğunun, ahlaki ve etik sınırlarımızın, diğerleriyle ve çevremizle olan ilişkilerimizin yeniden tanımlanması) öne çıktığından bunlara yönelik beslemelere ihtiyaç söz konusudur (OECD, 2016: 12).

Son model olan alet kullanıcısı insan modelinde ise dünya ile karşılaşmamızın kullandığımız aletler aracılığıyla olduğu ve bu karşılaşmaların dünyayı anlama biçimimizi ve dünya ile olan etkileşimimizdeki yetkinliğimizi belirlediği düşüncesi hakimdir. Buna göre aletler birey ile çevresi arasındaki aktif diyalogun bir aracı değil parçası konumundadır ve sadece bir görevin başarılı şekilde gerçekleştirilmesini

sağlamazlar, aynı zamanda dünyayla olan ilişkimizi dönüştürmemizin yeni yollarını açarlar. Artan dijitalleşme ve yaratıcılık ve yenilik arayışları bağlamında vurgulanan bir diğer nokta ise pratik becerilerin ve zanaat mantığının (*craft logic*) önemidir. Bu bağlamda bir şeyin nasıl yapıldığını anlayarak bu bilginin diğer alanlara uyarlanabilmesi vurgulanmakta, zanaat aracılığıyla kişilerin yaratıcılığa erişebileceği ve fiziksel dünya üzerinde yüksek teknoloji ile etkileşimin yapamayacağı biçimlerde etkiye bulunabileceği iddia edilmektedir. Yaratıcılık ve yenilik bağlamında pratik yaratımın, zanaat mantığının ve katılımın teşvik edilmesi gerektiği belirtilmektedir (OECD, 2016: 12).

Bu anlamda geleceği şekillendirebilecek ve gelecekte başarılı olabilecek yetkin insan modellerinin oluşturulabilmesi için eğitimin yeniden düzenlenmesi için öngörülen edinçleri içeren “OECD 2030 Öğrenme Pusulası” aşağıda özetlenmektedir.

Şekil 2.2 OECD 2030 Öğrenme Pusulası (OECD, t.y.)

“OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nın dahil olduğu “OECD Eğitimin ve Becerilerin Geleceği 2030” projesi kapsamında “edinç” (“*competence*”) kavramı “bilgi”, “beceri”, “tutum” ve “değerlerden” oluşacak şekilde “belirli bir bağlam içinde

bilginin (bilişsel, üstbilişsel, sosyo-duygusal ve pratik bilgi), becerilerin, tutumların ve değerlerin harekete geçirilmesiyle karmaşık talepleri başarılı bir şekilde karşılama yeteneği” olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2016: 3). Bu dört farklı alanın birbiri ile olan ilişkisi ise şu şekilde açıklanmaktadır: “Bilgi, beceri, tutum ve değerler birbiri ile rekabet içerisinde değildir. Bu alanlar, birbirlerine bağlı bir şekilde gelişmektedir” (OECD, 2019a: 100).

“Çekirdek temeller” (*“core foundations”*) adı verilen alan temel bilişsel, sosyal ve duygusal gereksinimlerle sağlığa ilişkin en temel gereksinimleri içermektedir. Bilişsel temeller, okuryazarlık ve matematik bilgisinin yanı sıra bu iki alanın üzerine inşa edilebilecek dijital okuryazarlık ve veri okuryazarlığını kapsamaktadır. Sağlıkla ilgili temeller fiziksel ve zihinsel sağlık ile genel iyilik durumunu içermektedir. Duygusal düzenleme, iş birliği, açık fikirlilik ve başkalarıyla ilgilenmek gibi unsurları içeren sosyal ve duygusal temeller ise kişilerin çevreleriyle sağladıkları uyum ve etkileşime ilişkindir. Bu alan aynı zamanda ahlaki ve etik temellerle de yakın ilişki içerisinde (OECD, 2019b: 4).

Sözü edilen çekirdek temellerin üzerine inşa edilen ve “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nın gelecek öngörüsünün odak noktasını oluşturan “dönüştürücü edinçler” (*“transformative competencies”*) “toplumu dönüştürmek” ve “daha iyi bir yaşam için geleceği şekillendirmek” üzere **yeni bir değer oluşturma, gerilimleri ve ikilemleri çözme** ve **sorumluluk alma** olarak tanımlanmıştır. Bu dönüştürücü edinçler pek çok “farklı bağlam ve durumda kullanılabilirler” ancak sadece “insana özgü” edinçlerdir. Bu edinçler aynı zamanda kişinin “tüm hayatı boyunca” kullanabileceği edinçlerdir. Nitekim, “hedefler değişirken belirsizlik ile baş edebilme, yeni tutumlar ve değerler geliştirme, üretken ve anlamlı bir şekilde davranabilme mevcut süreçte tamamen insana özgü becerilerdir” (OECD, 2019c: 4).

İlk dönüştürücü edinç olarak tanımlanan **yeni bir değer oluşturma** edinci, kişinin, bilgiye dayalı ve sorumluluk sahibi eylemlerde bulunurken, genel anlamda, yenilikler üretebilmesi ve girişimci davranış sergileyebilmesidir. Bu edince ilişkin temel yapılar, amaç sahibi olma, merak, açık fikirlilik, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği, çeviklik, risk yönetimi ve uyum sağlayabilme şeklinde sıralanmaktadır (OECD, 2019c: 5)

Gerilimleri ve ikilemleri çözme edinci ise çok sayıda ve genellikle birbiri ile zıtlık içerisinde olan fikirler ve konumlar arasında bir uzlaşma sağlayabilmek ve

çözümüne giden yolda birden fazla seçeneğin ya da yöntemin olabileceğini fark etmekle ilişkilidir. Bu edince ilişkin temel yapılar bilişsel esneklik ve bakış açısı alma (*perspective-taking*), empati, saygı, yaratıcılık, problem çözme, çatışma çözümü, psikolojik sağlamlık, karmaşıklık ve belirsizlik karşısında tolerans ve sorumluluk sahibi olma olarak ifade edilmektedir (OECD, 2019c: 5-6)

Sorumluluk alma edinci yenilik, değişim, çeşitlilik, belirsizlik ve zorluklarla başa çıkmanın bireylerin kendi başlarına düşünebilmelerini ve başkalarıyla birlikte çalışabilmelerini gerektirdiği düşüncesinden hareketle, kişinin deneyimlerinin, kişisel ve toplumsal hedeflerinin, kendisine öğretilenlerin ve yanlış-doğru algısının ışığında eylemleri üzerinde yansıtıcı düşünebilmesi ve değerlendirmede bulunabilmesi olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2019c: 6-7). Sorumluluk sahibi olma bilinciyle hareket etmenin hesaplı düşünmeyi ve normlar, değerler, anlamlar ve sınırlara ilişkin sorular sormayı gerektiriyor olması itibarıyla sorumluluk alma edincinin temel yapıları kontrol odağı (*locus of control*), bütünlük, insanlara karşı merhamet ve saygı, eleştirel düşünme, öz-farkındalık, öz-düzenleme, yansıtıcı düşünme ve güven olarak belirtilmektedir (OECD, 2019c: 7).

Dönüştürücü edinçler, bunlara ait temel yapılarla birlikte aşağıdaki tabloda toplu olarak gösterilmektedir.

Dönüştürücü Edinçler	Temel Yapılar
<i>Yeni Bir Değer Oluşturma</i>	1- Amaç sahibi olma 2- Merak 3- Açık fikirlilik 4- Eleştirel düşünme 5- Yaratıcılık 6- İş birliği 7- Çeviklik 8- Risk yönetimi 9- Uyum sağlayabilme
<i>Gerilimleri ve İkilemleri Çözme</i>	1- Bilişsel esneklik ve bakış açısı alma 2- Empati 3- Saygı 4- Yaratıcılık

	5- Problem çözme 6- Çatışma çözümü 7- Psikolojik sağlamlık 8- Karmaşıklık ve belirsizlik karşısında tolerans 9- Sorumluluk sahibi olma
<i>Sorumluluk Alma</i>	1- Kontrol odağı 2- Bütünlük 3- İnsanlara karşı merhamet ve saygı 4- Eleştirel düşünme 5- Öz-farkındalık 6- Öz-düzenleme 7- Yansıtıcı düşünme 8- Güven

Tablo 2.1 Dönüştürücü Edinçler ve Temel Yapıları

“OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nda dairenin dışında görülen “öngörme”, “eylem” ve “yansıtma” edinçlerininse yukarıda sözü edilen dönüştürücü edinçlerin “katalizörü” olarak görev yaptığı belirtilmektedir (OECD, 2019: 7). Birbirine bilgi sağladığı, birbirini tamamladığı ve güçlendirdiği vurgulanan bu üç becerinin oluşturduğu döngünün işleyişi ise şu şekildedir:

Öngörme-eylem-yansıtma döngüsü, bireylerin düşüncelerini geliştirmek, belirli bir amaç doğrultusunda ve sorumlu şekilde davranmalarını sağlamak [...] için oluşturulmuş yinelemeli bir öğrenme sürecidir. [...] Öngörme aşamasında, öğrenciler eylemlerinin kısa ve uzun vadedeki sonuçlarını öngörme becerilerini kullanırlar; hem kendilerinin hem de başkalarının amaçlarını anlarlar ve yine hem kendilerinin hem de başkalarının bakış açılarını genişletirler [...] Bir sonraki aşama olan eylem aşamasında, öğrenciler belirli amaçlar doğrultusunda eyleme geçerler. [...] Yansıtma aşamasında ise öğrenciler düşüncelerini geliştirirler, anlayışlarını derinleştirirler, gelecekte bulunacakları eylemleri ortak değerler ve amaçlarla uyumlu hâle getirme ve değişen koşullara başarılı şekilde uyum sağlama becerilerini geliştirirler. (OECD, 2019d: 2)

Buna göre öngörme aşaması soru sormaktan daha fazlasını yapmayı, bir şeyi değil de başka bir şeyi yapmanın ya da hiçbir şey yapmamanın sonuçlarını ve potansiyel etkisini tahmin etmeyi gerektirmekteyken eylem aşaması öğrencilerin

zaten bildikleri şeyler ile meydana getirmek istedikleri şeyler arasında köprü görevi görmektedir. Yansıtma yoluyla ise öğrenciler gelecekteki eylemleriyle ilgili bir perspektif ve bunlar üzerindeki kontrolleriyle ilgili bir anlayış geliştirirler (OECD, 2019d: 2).

Dönüştürücü edinçlerin bu üç edinçle olan ilişkisi ise temel olarak şu şekilde özetlenmektedir:

Sorumluluk alma, herhangi bir eylem dizisini çeşitli paydaşlar ve ilişkiler üzerindeki etkisine göre değerlendirmeyi ifade eder ve “öngörme-eylem-yansıtma” döngüsünün öngörme ve yansıtma aşamalarında geliştirilen bakış açısı almayı gerektirir. Gerilimleri ve ikilemleri çözme, değişiklik yapmak için kaldıraç noktaları bulmak amacıyla mevcut sistemin haritasını çıkararak eylemde bulunmanın etkilerini öngörmeyi gerektirir (Meadows, 2008[22]). Yeni değer oluşturma sadece yenilik geliştirmeyi değil, aynı zamanda bu yeniliklerin başkalarının ve genel olarak toplumun faydasına olduğunun garanti edilmesi anlamına gelir. Yeni değer oluşturma ayrıca yeni düşünceler geliştirme ve zorluklara farklı şekillerde yaklaşma becerisini de içerir ki bu beceri “öngörme-eylem-yansıtma” döngüsü ve onun düşünmeyi sürekli olarak geliştirmeye verdiği önem sayesinde gelişmektedir. (OECD, 2019d: 7)

Özetlemek gerekirse, çeşitli “darboğazlardan” (OECD, 2018: 5) dolayı kademe kademe gerçekleşiyor olsa da bugünün ve geleceğin meslekleri açısından radikal olarak tanımlanabilecek değişim ve dönüşümleri ifade eden teknoloji ve makineleşme hemen her alanda olduğu gibi Çeviri(bilim) alanı ve çevirmenlik mesleği üzerinde de büyük etkilerde bulunmaktadır. Bu anlamda, çevirmen adaylarının belirsizlik, öngörülemezlik, değişkenlik ve karmaşıklık içeren ve pek uzak olmadığını söyleyebileceğimiz gelecekte başarılı olabilmeleri ve onu şekillendirebilmeleri için katma değer ya da yeni değer üretebilmeleri noktasında gerekli olan yaratıcılık, çok yönlülük, uyumluluk ve “uyarlanabilir uzmanlık” (Enríquez Raído, 2016) gibi özelliklere yapılan vurgunun çeviri eğitimi ve çeviri edinci açısından son derece önemli olduğu söylenebilir.

Bu iki alana yönelik irdelemeler bağlamında bilimsel ve teknolojik gelişmelerin etkilerini insan odağıyla ele almanın önemli bir bakış açısı sağlayabileceği düşünülen bu tezde çevirmenlerin geleceğe hazırlanması bağlamında çevirmen edincinin ve çeviri eğitiminin sadece günümüzün tespit edilen ihtiyaçları üzerinden tasarlanmaması, pro-aktif bir tutum sergilenerek çevirmen adaylarının teknolojiyle dönüşen geleceğin barındırdığı öngörülemezlik ve değişkenlik karşısında “nasıl öğreneceklerini öğrenmelerine” katkıda bulunulması gerektiği düşünülmektedir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, “Yaşam Boyu Öğrenmede Temel Edinçler”, yaratıcılık, eleştirel düşünme, inisiyatif alma ve problem çözme becerilerinin giderek artan karmaşıklık ve değişikliklerle baş etmedeki rolünü temel almakta olup “sabit olmayan” (Avrupa Komisyonu, 2018: 4) bir edinç anlayışının üzerine inşa edilmiş durumdadır. “OECD 2030 Öğrenme Pusulası” ise bireylerin karmaşık, değişken, belirsiz ve öngörülemez gelecekte kendi yollarını bulabilmeleri için güvenilir bir “pusula” ve “gezinme araçları” (OECD, 2019a: 6) geliştirmeyi öğrenmelerine katkıda bulunmak üzere ortaya koyulmuş olup ‘işlevsel’, ‘talep odaklı’ bir eğitim anlayışının benimsenmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu kapsamda, insan zekâsının makineden ayrılan yönlerine ve geleceğin yetkin insan modellerine göre tasarlanmış olan söz konusu belge ve proje çerçevesinde tanımlanan edinçlerin, geleceğin çevirmenlerinin yeni açılacak alanlar ve roller dahilinde yaratıcılık, çok yönlülük, uyumluluk ve “uyarlanabilir uzmanlık” (Enríquez Raído, 2016) gibi özellikleri sergilemeye hazır hâle gelmelerini sağlayacak şekilde çeviri edincine ve çeviri eğitim programlarına dahil edilmesi gerektiğine inanılmaktadır.

Çevirmenlik mesleğine ilişkin önceki bölümlerde değinilen gelişmelerin çevirmenlerden beklenen becerilere ilişkin dönüşümünden hareketle, ‘uyarlanabilir uzmanlık’ geliştirebilmeleri, belirsizlik karşısında ve oluşan yeni roller bağlamında hazırlıklı olabilmeleri için, hem sürekli değişecek devingen yapıdaki bir edinç kavramına hem de kariyerleri boyunca tecrübe edecekleri çeşitli değişikliklerden dolayı (gerek teknoloji ile gerekse sektörde hizmet sundukları alan/konumlardan dolayı) çok yönlü bir tutuma, oluşan yeni koşullarda fırsatları tespit edebilme ve kendilerini ‘tanıtma ve pazarlama’ becerilerine ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Öte yandan teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak, insan çevirmenin dil hizmeti sunma açısından sürece dahiliyetinin ‘katma değerli’ hizmetler üretmek üzerinden tartışılması da önemli görülmektedir.

Bu bağlamda, “Yaşam Boyu Öğrenmede Temel Edinçler” çerçevesindeki ‘Girişimcilik Edinci’nin çevirmen edinci kavramına, özellikle teknolojinin getirdiği değişiklikler sonrasında hem kuramsal olarak hem de böylesi bir edinci oluşturmaya hedefleyecek çeviri eğitimi programlarındaki planlamayı yönlendirme bağlamında önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim, girişimcilik edinci, bir önceki bölümde belirtildiği gibi fırsatları görüp değerlendirerek, kaynakları harekete geçirerek eylemde bulunma üzerinden tanımlandığı için ‘yeni bir değer oluşturma’ fikrine

dayanmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu edincin çevirmen edinci ve çeviri eğitimi üzerinde nasıl bir etki oluşturabileceğiyle ilgili değerlendirmelerde bulunabilmek için bir sonraki bölümde girişimcilik edinci irdelenecektir.

2.5. Çevirmenlik Mesleğinin Dönüşümü Bağlamında Çevirmen Edincinde Yeni Bir Yönelim: Girişimcilik Edinci

Bu bölümde ilk olarak girişimcilik edinci ve alt alanları üzerine bir irdeleme gerçekleştirilecek, ardından da kavramın çeviri eğitimi bağlamındaki konumu alanyazından çalışmalarla değerlendirilecektir.

2.5.1. Girişimcilik Edinci

Girişimcilik edincini tanımlayan çerçeve bir belge olan “EntreComp” (Bacigalupo vd., 2016) girişimciliği “*transversal*” bir edinç, yani “hayatın tüm alanlarına uygulanabilir” (2016: 6), hayatın tüm etkinlik alanlarıyla kesişebilecek bir yetkinlik alanı olarak tanımlamaktadır. Bu alanlar “kişisel gelişimin beslenmesi, topluma aktif bir şekilde katılım sağlama, bir çalışan ya da serbest meslek erbabı olarak iş sektörüne (yeniden) giriş yapabilme ve (kültürel, toplumsal ve ticari) işletme kurabilme” (a.y.) şeklinde örneklendirilmektedir. “EntreComp” çerçevesinin resmi eğitim ve mesleki eğitim veren kurumlar tarafından müfredat tasarlama kapsamında bir başvuru kaynağı olarak kullanılabileceği yine aynı belgede ifade edilmektedir (a.y.).

Girişimcilik edinci, “fikirler ve fırsatlar”, “kaynaklar” ve “eyleme dökme” olarak üç ana kategoriye bölünmüş 15 alt beceriden ve 442 öğrenme çıktısından oluşmaktadır. Aşağıdaki tablo edinç modelinin bu yapısının ayrıntılarını göstermektedir:

Alanlar	Edinçler	İpuçları	Tanımlayıcılar
1. Fikirler ve Fırsatlar	1.1 Fırsatları tespit etme	Değer yaratmak üzere fırsatları tespit edebilmek için hayal gücünü ve yeteneklerini	Sosyal, kültürel ve ekonomik manzarayı keşfederek değer oluşturacak fırsatları belirler ve yakalar Karşılanması gereken ihtiyaçları ve zorlukları belirler

		kullanma	Değer yaratacak fırsatlar oluşturmak için manzaradaki farklı unsurları bir araya getirir ve yeni bağlantılar kurar
	1.2 Yaratıcılık	Yaratıcı ve amaçlı fikirler geliştirme	Mevcut ve yeni zorluklara yönelik çözümler de dahil olmak üzere çeşitli fikir ve fırsatlar geliştirerek değer yaratmaya çalışır Yenilikçi yaklaşımları keşfeder ve onları deneyimler Değerli etkiler oluşturabilmek için bilgiyi ve kaynakları birleştirir
	1.3. Vizyon	Kendi gelecek vizyonuna göre çalışma	Geleceği hayal eder Fikirleri eyleme dökmek için vizyon geliştirir Çaba ve eylemi yönlendirmeye yardımcı gelecek senaryoları planlar
	1.4 Fikirlerle değer verme	Fikirler ve fırsatlardan sonuna kadar yararlanma	Sosyal, kültürel ve ekonomik açılarından değer ne olduğuna dair yargıya varır Bir fikrin değer yaratmaya yönelik potansiyelini fark eder ve bu fikirden tam anlamıyla faydalanabilmek için uygun yollar belirler
	1.5 Etik ve sürdürülebilir düşünme	Fikirler, fırsatlar ve eylemlerin sonuçlarını ve etkilerini değerlendirme	Hedef topluluk, pazar, toplum ve çevre üzerinde değer getiren fikirlerin sonuçlarını ve girişimci eylemin etkilerini değerlendirir Uzun vadeli sosyal, kültürel ve ekonomik hedeflerin ve seçilen eylem kanalının ne kadar sürdürülebilir olduğunu değerlendirir Sorumluluk bilinci ile hareket eder
2. Kaynaklar	2.1 Öz farkındalık ve öz yeterlik	Kendine inanma ve geliştirmeye devam etme	Kısa, orta ve uzun vadedeki ihtiyaç, amaçlar ve istekler üzerinde düşünür Bireysel olarak ve bir ekibin parçası olduğundaki güçlü ve zayıf yönlerini tespit eder ve değerlendirir

			Belirsizlik, aksilik ve geçici başarısızlıklara rağmen olayların gidişatını etkileme yeteneğine inanır
	2.2 Motivasyon ve sebat	Odaklanabilme ve vazgeçmeme	Fikirleri eyleme dökmeye ve başarma isteğini tatmin etmeye karardır Sabırlı olmaya ve uzun vadeli bireysel ya da ekip amaçlarını başarmak için sebat etmeye hazırlıdır Baskı, aksilikler ve geçici başarısızlıklar karşısında dayanıklıdır
	2.3 Kaynakları harekete geçirme	İhtiyaç duyulan kaynakları bir araya getirme ve yönetme	Fikirleri eyleme dökmek için gerekli maddi, manevi ve dijital kaynakları edinir ve yönetir Kısıtlı kaynaklardan en yüksek verimi alacak şekilde faydalanır Herhangi bir aşamada ihtiyaç duyulabilecek teknik, hukuki, vergi ile ilgili ve dijital edinçleri edinir ve yönetir
	2.4 Finansal ve ekonomik okuryazarlık	Finansal ve ekonomik olarak işleri yürütmeye dair bilgi geliştirme	Bir fikri değer yaratan bir etkinliğe dönüştürmenin maliyetini tahmin eder Zaman içinde finansal kararları planlar, uygular ve değerlendirir Değer yaratan etkinliğinin uzun vadeli olabilmesini sağlamak için finansman yönetimi yapar
	2.5. Diğer insanları harekete geçirme	Diğer insanlara ilham verme, şevklendirme ve aynı fikre ikna etme	İlgili paydaşlara ilham verir ve onları şevklendirir Değerli çıktılar alabilmek için gerekli desteği elde eder Etkili iletişim, ikna, müzakere ve liderlik becerileri gösterir
3. Eyleme Dökme	3.1 İnisiyatif alma	Deneme	Değer yaratan süreçler başlatır Zorluklarla mücadele eder Hedeflerine ulaşmak, niyetine bağlı kalmak ve planlanmış görevleri yerine getirmek üzere eylemde

			bulunur ve bağımsız bir şekilde çalışır
	3.2 Planlama ve yönetme	Önceleme, düzenleme ve takip etme	Uzun, orta ve kısa vadeli hedefler koyar Önceliklerini ve eylem planını belirler Öngörülemeyen değişikliklere uyum sağlar
	3.3 Belirsizlik ve riskle baş edebilme	Belirsizlik ve riskle baş edebilecek kararlar verme	Bir kararın sonuçları belirsiz olduğunda, mevcut bilgi kısmi veya muğlak olduğunda veya istenmedik sonuçların oluşma riski olduğunda karar alır Değer yaratma sürecinin içerisine başarısız olma riskini azaltmak için ilk safhalardan itibaren fikirleri ve prototipleri test edecek yapısal yöntemleri dahil eder Hızla ilerleyen durumlarla zamanında ve esnek bir şekilde baş eder
	3.4 Diğer insanlarla çalışabilme	Ekip oluşturma, iş birliği yapma ve çevre edinme	Fikir geliştirmek ve diğer insanları harekete geçirmek için onlarla birlikte çalışır ve iş birliğinde bulunur Çevre edinir Anlaşmazlıkları çözüp gerektiğinde rekabete olumlu bir şekilde karşılık verir
	3.5. Deneyimle öğrenme	Yaparak öğrenme	Değer yaratma için herhangi bir inisiyatifi öğrenme fırsatı olarak değerlendirir Akranlar ve mentörler dahil olmak üzere başkaları ile öğrenebilir Hem başarı hem de başarısızlık üzerine düşünür ve ders çıkarır (hem kendisinin hem de başka insanların başarıları ve başarısızlıklarına dair)

Tablo 2.2 Girişimcilik Edincinin Kavramsal Modeli (Bacigalupo vd., 2016: 12-

Tablodan da görülebileceği gibi girişimcilik edincinin alt becerileri olan “Fırsatları tespit etme”, “Yaratıcılık”, “Vizyon”, “Fikirlerle değer verme”, “Etik ve sürdürülebilir düşünme”, “Öz farkındalık ve öz yeterlik”, “Motivasyon ve sebat”, “Kaynakları harekete geçirme”, “Finansal ve ekonomik okuryazarlık”, “Diğer insanları harekete geçirme”, “İnisiyatif alma”, “Planlama ve yönetme”, “Belirsizlik ve riskle baş edebilme”, “Diğer insanlarla çalışabilme” ve “Deneyimle öğrenme”nin, önceki bölümlerde bahsi geçen çevirmenlerden beklenen yeni roller, farklı çalışma ortamları, yaratıcılık becerileri gerektiren farklı görev etiketleri, teknoloji kaynaklı ve uzmanlık alanı kaynaklı değişiklikler/belirsizlikler, özellikle serbest çalışan çevirmenler için sürdürülebilir bir gelir elde edecek şekilde finansal ve ekonomik planlar yapabilme ve de, en önemlisi, katma değerli ürünler ve hizmetler ortaya koyabilme açısından gerekli olan becerilerin inşa edilmesinde önemli rol oynayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, bir önceki bölümde değerlendirilen çevirmen edinci modelleri açısından bakıldığında, girişimcilik edincinin, çevirmen edinci modellerine bunları çevreleyecek bir üst, kapsayıcı alan olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu durumun ayrıca, bugüne kadar yüksek öğrenim alanında varlığını sürdürdüğü belirtilen sektör odaklılık ile bunun yerine daha çok üst beceriler verilmesini önceleyen akademik anlayışı ortak zeminde birleştireceğine de inanılmaktadır. Nitekim, bahsi geçen girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi durumunda, hem sektörün talep edeceği tanımı çok net olmayan roller ve görevleri üstlenebilecek bir zihniyete sahip olunabilecek, hem de gerektiğinde ilgili kaynaklara (becerilere) sahip değilse bile onları edinmenin yollarını araştırarak, öğrenmeye ve kendini geliştirmeye devam edecek bir anlayışın geliştirilmesi mümkün olabilecektir. Böylece, bireylerin hem sektörde şu anki koşullara ve gelişmelere uygun taleplerini karşılayabilecek ve bunlardan hareketle yeni değerler yaratabilecek bir anlayışa sahip olmaları hem de kendini uzman konumlarında, bilinçli ve sürdürülebilir bir kariyer geliştirmeye odaklanarak sürekli gelişim içerisinde olmaları, öz farkındalık ve yeterlik geliştirmeleri mümkün olabilecektir.

“EntreComp” son derece kapsamlı ve geniş bir çerçeve olduğu için çeviri eğitimi veren programlara entegrasyonunda belki de ilk olarak değerlendirilmesi gereken nokta burada bahsi geçen her alanın eşit derecede müfredata eklenmesinin ya da aynı seviyede yeterlilikler verilecek şekilde planlanmasının gerekip gerekmediğine karar verilmesi olabilir. Nitekim, çerçeveyi sunan belgede de

değinildiği gibi, bu çerçeve bir referans kaynağı olarak değerlendirilip, hitap edilecek kitleye ve onların ihtiyaçlarına göre uyarlanarak benimsenebilir (Bacigalupo vd., 2016: 14).

Girişimci öğrenme söz konusu olduğunda, gelişim gösterme sürecinin temel olarak iki yönü bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “değer yaratmak için fikirlere ve fırsatlara göre davranabilme özerkliği ve sorumluluğu geliştirmek” (a.y.), ikincisi ise “basit ve öngörülebilir bağlamlardan karmaşık ve sürekli değişen ortamlara yönelik değer üretme kapasitesini geliştirmek” (a.y.) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Verilen bu iki yönün her ikisinin de çevirmen adayları için önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim, “iyi tanımlanmamış” (Shreve, 2020: 158) görevlere yönelik çeşitli format ve türlerde metin üretiminin söz konusu olduğu koşul ve bağlamlarda “değer yaratmak için fikirlere ve fırsatlara göre davranabilme özerkliği ve sorumluluğunun” çevirmen adayları için önemli bir tutum olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. “Basit ve öngörülebilir bağlamlardan karmaşık ve sürekli değişen ortamlara yönelik değer üretme kapasitesini geliştirmek” ise teknolojik gelişmelerin getireceği belirsizliklere, diğer bir deyişle “iyi tanımlanmamış” (Shreve, 2020: 158), belirsizlik içeren bir geleceğe hazırlanması gereken çevirmen adayları için kritik önem taşımaktadır.

“EntreComp” çerçevesi herkesin bir işletme kurması ya da yetkin bir girişimci olmak için atması gereken adımları göstermekten çok, değer yaratan girişimler aracılığıyla daha büyük etkiler oluşturabilecek bireysel veya kolektif girişimcilik becerilerinin sınırlarını zorlama konusunda yol göstermektedir (Bacigalupo vd., 2016). Bu bağlamda, ilerleme süreci dışarıdan alınan bir yardımla (gözetim altında) değer yaratma konusunda yetkinlik gelişiminden başlayarak dönüştürücü değer yaratımına kadar giden adımları kapsamaktadır. Bu süreç için tanımlanmış dört ana seviye bulunmaktadır. Bunlar; temel, orta, ileri ve uzmanlık seviyeleridir. Her bir seviye kendi içinde iki alt seviye barındırmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu seviyelerin ne gibi öğrenim çıktılarını kapsadığı görülebilir:

Temel Seviye		Orta Seviye		İleri Seviye		Uzmanlık Seviyesi	
Diğerlerinden gelecek desteğe ihtiyaç duyar		Bağımsızlık geliştirir		Sorumluluk alır		Dönüşümü, yenilikçiliği ve gelişimi yönlendirir	
Doğrudan gözetim altında	Diğerlerinden gelecek olan destek azalmıştır, belirli bir derecede özerklik vardır, akranları ile birliktedir	Kendi başına ve akranlarla	Bazı sorumlulukları alma ve paylaşma	Bazı yönlendirmeler ile ve diğerleriyle beraber	Karar verme ve diğerleri ile çalışma konusunda sorumluluk alma	Belirli bir alanda karmaşık gelişmelere katkıda bulunmak için sorumluluk alma	Belirli bir alanın gelişimine anlamlı bir şekilde katkıda bulunma

Keşfet	Araştır	Dene	Meydan oku	Geliştir	Destekle	Genişlet	Dönüştür
1. seviye temel olarak özelliklerinizi, potansiyelinizi, ilgi alanlarınızı ve isteklerinizi keşfetmeye yöneliktir. Aynı zamanda, yaratıcı bir şekilde çözülebilecek farklı türden problemleri ve ihtiyaçları belirlemeye ve bireysel beceri ve tutumları tanımayla odaklanmaktadır.	2. seviye problemlere farklı yaklaşımlarla yaklaşabilmeyi, çeşitliliğe odaklanmayı ve sosyal beceriler ile tutumlar geliştirmeye odaklanmaktadır.	3. seviye eleştirel düşünme ve öğrenin uygulamalı girişimcilik deneyimleri aracılığıyla değer yaratımıyla ilgili denemeler yapmayı kapsamaktadır.	4. seviye fikirleri 'gerçek hayatta' eyleme dökmeyi ve bununla ilgili sorumluluk almayı kapsamaktadır.	5. seviye fikirleri eyleme dökmeye, değer yaratımına ilişkin daha fazla sorumluluk alma ve girişimcilikle ilgili bilgi geliştirme becerilerini iyileştirmeye odaklanmaktadır.	6. seviye diğer insanlarla çalışma, değer oluşturmak için sahip olunan bilgiyi kullanma ve giderek artan karmaşıklıkta sorunlarla baş edebilmeye odaklanmaktadır.	7. seviye karmaşık zorluklarla baş edebilmek için gerekli edinçlere, belirsizlik derecesinin yüksek olduğu sürekli değişen bir ortama uyum sağlamaya odaklanmaktadır.	8. seviye yeni bilgiler geliştirme, araştırma ve geliştirme çalışmaları ve yenilikçilik becerileri aracılığıyla oluşan zorluklarla baş edebilme becerilerinin mükemmeliyetini ve bir şeylerin yapılma şeklinin dönüştürülmesini kapsamaktadır.

Tablo 2.3 Girişimcilik Edinci Gelişim Modeli (Bacigalupo vd., 2016)

Tablodan da anlaşılabileceği üzere, temel seviyede girişimcilik dışarıdan alınan desteklere dayanırken, orta seviyede giderek artan bir özerklik gözlemlenmekte, ileri seviyede fikirleri eyleme dönüştürme becerisinin gelişimi, uzmanlık seviyesinde de yaratılan değer kendi referans alanı içinde anlamlı bir etki oluşturması söz konusu olmaktadır. Ancak, “EntreComp” çerçevesi farklı ihtiyaçlar doğrultusunda uyarlanabilir kapsamlı bir çerçeve olduğundan, her bireyin aynı yetkinlik seviyesine ulaşması gerektiğini iddia etmemektedir. Bu bağlamda kuralcı olmaktan çok devingen bir yapı oluşturabilecek bir esnekliğe sahip olduğu düşünülmektedir (Bacigalupo vd., 2016: 14). Dolayısıyla, çeviri eğitimi veren üniversite programlarındaki müfredatlar açısından, yukarıdaki tabloda verilen seviyeler ayrıntılı bir şekilde incelenerek ve her bir kurumun kendi programının kapsamı ve öğrenim çıktıları göz önüne alınarak, şu an verilen derslerde benimsenen yaklaşımlar ya da doğrudan girişimciliğe odaklanan derslerin dahil edilmesi noktasında değerlendirme yapılması suretiyle girişimcilik edincinin programlarına dahil edilmesi söz konusu olabilir. Çerçevenin sunduğu bu esnekliğin, çevirmen adaylarının günümüz koşullarında başarılı bir kariyer süreci geçirebilmelerini sağlayabilecek ve uzmanlıklarına katkıda bulunabilecek bu edinci müfredatlara uyarlamayı kolaylaştırdığı görülmektedir.

Girişimcilik edinci çeşitli çeviribilimciler tarafından önemli bir edinç alanı olarak görülmeye başlanmıştır. Her ne kadar, çeviri alanında girişimciliği ele alan ilk çalışmanın yürütüldüğü 2014 yılından 2019'a kadar konu hakkında yürütülmüş sadece 46 çalışma ile Çeviribilim alanında bu konunun çok nadiren çalışıldığı

görüldüyse da (Karş. Galán-Mañas ve Olalla-Soler, 2021: 397), *Hermes Journal of Language and Communication in Business*'ın (2020) çeviri alanında girişimcilik becerilerini ele alan tematik sayısı konuya olan ilgilinin ivme kazandığını düşündürmektedir. Bu bağlamda bir sonraki bölümde ilk olarak girişimcilik edincinin çeviribilimciler tarafından nasıl ele alındığı, hangi kavramlar etrafında tartışıldığı ve eğitim programlarına nasıl yansıtıldığı yukarıda bahsi geçen kısıtlı alanyazın üzerinden değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2.5.2. Çeviri Eğitiminde Girişimcilik Edinci

Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler (2020) tarafından yürütülen "Entrepreneurship in Translator and Interpreter Training" isimli çalışmada çeviri bölümlerinden mezun olan öğrencilerin girişimcilik edincinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, girişimcilik kavramının çok farklı şekillerde tanımının yapılabileceğine değinen yazarlar, kendi çalışmalarında da bu kavramı geniş kapsamda ele aldıklarını, kişinin sadece kendi işine sahip olması anlamının ötesinde fırsatları ve fikirleri diğer insanlar için değerlere dönüştürebilme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, sebat ve takım çalışması gibi özellikleri barındırma üzerinden değerlendirdiklerini belirtmişlerdir (2020: 7). Bu türden bir ayrıma gitmenin, uygulanacak öğretim modeli açısından önemli olduğunu belirten yazarlar çalışmalarında Avrupa'da girişimcilik ve eğitim politikalarını geliştirmeye yönelik bir stratejik referans kaynağı olan "The Entrepreneurship 2020 Action Plan"a yer vermişlerdir. Bu belge, müfredat tasarlama ve yenileme bağlamında yasal ve eğitimsel bir reform aracı olması hedeflenerek oluşturulmuştur (Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 8).

Söz konusu çalışmada, Avrupa Komisyonunun yürüttüğü bir araştırmada orta öğrenim döneminde bir mini-şirket projesine katılan öğrencilerin %15 ila %20'sinin sonradan kendi işlerini kurduklarının belirtilerek girişimcilik edincinin önemine dikkat çekildiği ifade edilmektedir. Bu nedenle, üniversitelerin de girişimcilik alanında hem örgün hem de yaygın öğrenme fırsatları sunulmasına yönelik daha proaktif bir tavır sergilemeleri gerekliliğinin altı çizilmektedir (Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 8). Yazarlar bu noktada bir üniversitenin gerçekten girişimci olabilmesi için sadece destek imkânları sunmasının yeterli olmadığını, çünkü bu imkânlardan faydalanan kişilerin zaten üniversiteye girerken girişimci becerileri olduğunu belirtmektedir (Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 8). Bir üniversitenin

girişimci olarak görülebilmesi için üniversiteye gelen tüm öğrencilere girişimcilik eğitimi sağlaması gerektiği, böylece hiçbir girişimcilik arka plan bilgisine sahip olmayan öğrencilerin de girişimci olabilmek için gerekli akademik ve uygulama edinçlerine sahip olmasının mümkün hâle gelebileceği savunulmaktadır (a.y.). Ayrıca araştırmacılar üniversite öğrencilerinin girişimci olabilmeleri için tüm bilgi alanlarında girişimciliğe yönelik eylemlerde bulunmaları gerektiğini belirtmekte, özellikle lisans seviyesinde ve beşerî bilimler alanındakilerin bu türden bir eğitime ihtiyaç duyduklarına vurgu yapmaktadır (Karş. a.y.: 8).

Her ne kadar uluslararası kurumların yayımladığı belgelerde son derece önemli bir beceri olarak karşımıza çıksa da yazarlara göre İspanya'daki çeviri bölümlerinde bu edince genel olarak yeterli vurgu yapılmamaktadır (a.y.). Yazarların çalışmalarında önemle vurguladıkları bir diğer nokta ise çeviri sektörüne açısından girişimcilik edincinin iş bulma konusunda daha bilinçli adımlar atma, işsiz kalma ihtimalini azaltma, kendi işine sahip olma konusunda daha çok güven duyma ve daha yüksek gelir sahibi olabilmek gibi avantajlar sunmasıdır (Karş. Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 9).

Konu ile ilgili olarak Klimkowska ve Klimkowski (2020) "Entrepreneurial Potential of Students Graduating from Translation Studies" isimli çalışmalarında Polonyalı çeviribilim öğrencilerinin girişimcilik potansiyellerini değerlendirmeye çalışmışlardır. Söz konusu dönemde, üniversite derecesine sahip kişilerin ister serbest ister tam zamanlı olarak sektöre başarılı bir şekilde girmeleri kilit niteliklerden biri olarak görülmektedir. Bu çalışmada 436 öğrenciden oluşan bir örnekleme Çeviribilim programında eğitim alan öğrencilerin teknik ve sosyal beceriler açısından algıları incelemeye tabi tutulmuştur. Bu çalışmadan elde edilen verilerin de müfredat tasarlamada kullanılabileceği ve eğitimcilerin, öğrencilerinin girişimci çevirmenler olarak ne türden fikirlere sahip olduğunu öğrenmelerini sağlayabileceği belirtilmektedir (2020: 13). Bu makalede de bu tezde faydalanılan OECD ve Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan temel edinçlere yönelik belgelerin argümanlarından hareketle, Avrupa'daki yüksek öğretim kurumlarının öğrencilerine girişimcilik odaklı bir eğitim verme konusunda sorumluluk alması gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (Karş. Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 14). Nitekim, bu belgelerin amacı, sosyal anlamda bireylerin ve dolayısıyla üniversite mezunlarının da hayatlarını daha verimli ve başarılı geçirmeleri, dünyanın ekonomik, sosyal ve kültürel anlamdaki

gelişmelerine katkıda bulunabilmeleri için hem karar alıcılara hem de müfredat tasarlama sürecinde kurumlara yardımcı olmaktır.

Yazarlar, günümüzde artık çevirmenlik mesleğinin klasik anlamda bir tanımının yapılmasının güç olduğunu iddia etmekte, mesleğin farklı seviyelerde ve birden fazla yönü olan ilgi alanları gerektiren devingen bir profesyonel etkinlik ağı olarak görülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Karş. Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 14). Bu bağlamda çalışmada çeviri öğrencilerinin girişimci becerileri ne kadar ileri seviyede ise çeviri edinçlerinin de o kadar gelişeceği iddia edilmektedir (Karş. Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 15). Çalışmada ayrıca çeviri öğrencilerinin girişimcilik potansiyellerini ölçmek için “Girişimcilik Eğilimi Ölçeği” (*Entrepreneurial Aptitude Questionnaire*”, 2008) örnekleme dahil edilen 436 öğrenciye uygulanmıştır. Bu ölçeğin beş boyutu bulunmaktadır. Bunlar, çalışma enerjisi, başarı, uygulama edinçleri, öz-denetim ve öz-yönetimdir. Girişimcilik eğitiminin sağlayacağı faydalar arasında mezunların sektördeki işleyişten, ne türlü iş imkânlarına sahip olabileceklerinden, işverenlerin aradığı becerilerden ya da kendi işlerini kurup bu süreci etkili bir şekilde nasıl yönetebileceklerine ilişkin bilgilerden haberdar olabilmeleri gibi fırsatların bulunduğunu belirten yazarların (2020: 18) aynı grup öğrenci ile EMT tarafından belirlenen hizmet sağlama edinci bağlamında bir değerlendirme sunduğu diğer bir çalışmada da akademik girişimcilik eğitiminin önemine değinilmektedir (Klimkowska ve Klimkowski, 2015: 173).

Uygulanan ölçeğin boyutlarına bakıldığında, öğrencilerin bir kısmının öz-denetim boyutundan yüksek puan aldıkları gözlemlenmiştir. Öz-denetimden yüksek puan alanların yaşadıkları duyguları kavramada ve ifadelerini kontrol etmede ileri seviyede yetenekleri oldukları, böylece etkili bir iletişim kurabildikleri, diğer insanlarla olumlu ve yeterli ilişkiler içinde olabildikleri görülmektedir (Karş. Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 21). Dahası, bu alandaki puanı yüksek olan kişilerin genellikle ekip çalışması için uygun koşullar oluşturma becerisi de dahil olmak üzere yönetsel becerileri de iyi seviyededir (Noworol, 2008: 9 akt. Klimkovska ve Klimkovski, 2020: 21). Bu bulgu da çeviri öğrencilerinin girişimsel potansiyellerine ilişkin olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir (Karş. a.y.). Çalışmada ayrıca, başarı ve uygulama becerileri boyutlarında en yüksek puanı alan öğrencilerin ileride kendi işletmelerini kurmak isteyen öğrenciler oldukları görülmüştür (Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 21-23) (Klimkowska ve Klimkowski, 2020: 21-23).

Girişimcilik edincinin geliştirilmesine ilişkin önemli bulgular sunan bir diğer çalışma ise Ana Muñoz-Miquel tarafından yürütülmüş “Translation and Interpreting as a Profession: Some Proposals to Boost Entrepreneurial Competence” isimli makaledir. Bu makalenin giriş bölümünde, bu tezdeki temel argümanlardan birini oluşturan bir gerçekliğe dikkat çekilmektedir. Yapay zekâ ve makine çevirisinin giderek daha kaliteli çıktılar vermesiyle birlikte hızlanan otomasyon süreci iletişim ihtiyaçlarını ve biçimlerini değiştirdiği kadar çevirmenlerin de görev tanımını dönüştürmekte, dolayısıyla üstlendikleri rolleri ve çalışma ortamlarını da etkilemektedir (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 29). Bu bağlamda istihdam edilebilirliği arttırmak amacıyla öğrencilerin de mezuniyet sonrası ne türden roller üstlenebileceklerine ilişkin bilgilere sahip olmaları ve topluma değer katabilecekleri alanları keşfetmeleri bir tür zorunluluk hâlini almaktadır (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 29-30). Bu bağlamda, girişimciliğin bölüm mezunlarına katabileceği değerlerin altında yatan sebeplerden bir diğeri ise insan faktörünün sadece gerekli değil aynı zamanda istendik bir etmen olarak görülebileceği pozisyonların ne türden beceriler gerektirdiği ile ilgilidir. Bu beceriler doğrultusunda, mezunlar öğrenme sürecini biten bir süreç olarak değerlendirmeyen, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerine sahip, fırsatları tespit edip sektördeki niş alanlara yönelik olarak da uzmanlık geliştirmeye istekli kişiler olarak değerlendirilebilir (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 29).

Yazar bu makalede, geleneksel olarak uzmanlaşmanın istihdam edilebilirlik açısından en faydalı yöntem olarak görülmesine rağmen geniş kapsamlı ve birkaç alanı kapsayan edinçlerin gelişiminin teşvik edilmesinin (Pym, 2005 akt. Muñoz-Miquel, 2020: 29) öğrencilerin yeni bakış açıları geliştirip uyarlanabilir bir uzmanlık elde ederek değişen sektör ihtiyaçlarına hizmet edebilmesi açısından önemli olduğunu savunmaktadır (Karş. a.y.). Bunun içinse çeviri bölümlerinden mezun olduktan sonra elde ettikleri becerilerle atılabilecekleri profesyonel rollerin geniş bir yelpazede neleri kapsadığına dair bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (a.y.). Böylece, yazarlar, Pym’in (2019) görüşlerine de gönderme yaparak, sadece diller arası aktarım ile ilgilenmeyen bundan daha fazlasını yapan ve yaptığı işe bir katma değer atfedebilen çevirmenlerin yetiştirilebileceğini belirtmektedirler.

Makalede bütüncül (Dam vd., 2018 akt. Muñoz-Miquel, 2020: 30) ve birden fazla alanı kapsayan (Morón, 2017 akt. Muñoz-Miquel, 2020: 30) bir çeviribilim bakış açısı ile girişimcilik ele alınmakta ve istihdam edilebilirliği de arttıracak şekilde didaktik

öneriler verilerek girişimcilik edincinin nasıl geliştirilebileceği değerlendirilmektedir (Karş. a.y.). Yazarlara göre, bu öneriler doğrultusunda, istihdam edilebilirliğin teşvik edilmesi ile üniversite eğitimi ile sektör arasındaki boşluğun kapatılmaya çalışılması mümkün olabilecektir (a.y.).

Bu bağlamda makalede istihdam edilebilirlik (*employability*) ile iş sahibi olma (*employment*) kavramları arasında bir ayrıma gidilmekte, istihdam edilebilirliğin daha çok iş pazarının bir parçası olabilmek için gerekli becerileri kapsadığı belirtilmekte, dolayısıyla da istihdam edilebilirliğin sadece iş alanlarının kaydını tutmak gibi olmadığı, daha bütüncül bir bakışla değişen sektör ihtiyaçlarına uyum sağlayabilmek için gereken becerileri de barındırdığı belirtilmektedir (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 30). Bu noktada, istihdam edilebilirlik sektörün değişen ihtiyaçlarına sadece kısa vadede uyum sağlamakla ilgili olmayıp uzun vadede oluşabilecek senaryolara karşı kişinin daha üst bir bakış açısı ile hareket etmesini de gerektirmektedir ki bu da girişimcilik edincinin alt bileşenleri ile son derece ilişkili görünmektedir. Diğer bir ifade ile girişimcilik edincinin bir önceki bölümde ayrıntılarıyla verilen alt bileşenleri üzerinden bir değerlendirme yapıldığında, iş pazarına hâkim olma, kendi yeteneklerinin farkında olma, fırsatları değerlendirebilme, kendi hizmetleri için talep oluşturabilme ve katma değer sağlama, çok yönlü olabilme ve inisiyatif alabilme çeviri bölümü mezunlarının istihdam edilebilirliğine katkıda bulunabilecek bileşenler arasında yer almaktadır (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 31).

Bugüne kadar ortaya koyulmuş olan çeviri edinci modellerinde girişimcilik edinci kendine ait bir alt alan olarak karşımıza çıkmamasına karşın, söz konusu makalede istihdam edilebilirliği çeviri bölümü mezunlarında arttırmayı hedefleyen bazı çalışmalarda girişimcilik edincinden faydalandığı ortaya koyulmaktadır (Muñoz-Miquel, 2020: 32). Bu tez çalışmasında ilgili alanyazının betimlenmesiyle elde edilen bulgulardan hareketle, girişimcilik edincinin daha çok metin temelli uzmanlaşmaya odaklanan çeviri edinci modellerinde kendine ayrı bir yer bulamamış olması, söz konusu edincin kişisel beceriler ile fırsatları keşfederek ürünlere katma değer sağlamayı vurgulayan yönüyle “çevirmen edinci”ne (Kiraly, 2006) daha yakın görülmesi ile ilişkili olabilir.

Söz konusu makalede öğrencilerin girişimcilik edinçlerini geliştirmek üzere yürütülen birtakım etkinliklere de değinilmektedir. Öğrencilerin çeviri büroları, doğrudan çeviri odaklı olmayan ancak yazılı ve sözlü çeviri hizmetlerine ihtiyaç duyan

şirketler, yazılı ve sözlü çeviri hizmeti sunan kurumlar, iş teklifleri, dernekler, profesyonel web siteleri, yazılı ve sözlü çeviriye odaklanan bloglar, forumlar ve sosyal medya hesapları ile profesyonel konulara odaklanan akademik dergi makaleleri vb. gibi farklı maddelerden oluşan şablonlar üzerinden içerik hazırlamaları sağlanmış, sanal bir sınıf uygulaması ile çeviri üzerine düşünceleri gereken eğitim uygulamaları yürütülmüş (örn; bir üniversitenin web sitesindeki çeviri yanlışı üzerinden başlayan ve nasıl geliştirilebileceğine odaklanan tartışmalar), bu türden hataların düzeltilmesi için uygulanabilecek yöntemler üzerinde durulmuş, hatta öğrencilere ilgili kurumlara “mantıklı ve saygılı” bir şekilde durumu açıklayan ve gerçekten de o kuruma gönderilen mektuplar yazdırılmış, böylece iletişim, dil ve kültür konusundaki uzmanlıklarını ve becerilerini ortaya koyabilme fırsatı sunulmuştur (Karş. Muñoz-Miquel, 2020: 38-41). Bunun dışında, müfredat dışı birer etkinlik olarak son beş yıl içinde mezun olup farklı kariyer yollarında ilerlemekte olan mezunlardan, öğrencilere konuşmalar yapmaları ve kendi alanlarına yönelik çeşitli ipuçları paylaşmaları da sağlanmıştır.

María Teresa Veiga Díaz tarafından kaleme alınmış “Moving towards Entrepreneurial Translator Education: a Review of Entrepreneurship Competence in Spanish Translator Education Programmes” isimli makalede İspanya’daki çeviri programlarının müfredatlarına dahil edilen girişimcilik alt edinçleri incelenmiş ve Avrupa Komisyonu tarafından sunulan “EntreComp” çerçevesindeki alt edinçlerle doğrudan ya da dolaylı olarak ne derece örtüştüğü irdelenmiştir. Çalışmanın sonucunda “EntreComp” girişimcilik edincine eldeki müfredatlarda yeteri kadar yer verilmediği ancak “kaynak yönetimi” ile “yaparak yaşayarak öğrenme” alt edinçlerinin bu genel durumun dışında kaldığı tespit edilmiştir. Çalışmanın vurgu noktalarından biri de eldeki müfredatlar içerisinde girişimcilik edincinin daha çok geliştirilmesinin, değer yaratan öğrenciler yetiştirerek dış paydaşların da yararına bir durum sağlayacağıdır (Karş. Veiga Díaz, 2020: 48). Bu çalışmada da, diğer makalelerde olduğu gibi, girişimcilik edincinin Avrupa’daki yüksek öğretim kurumlarında yaşam boyu öğrenme edincinin en temel alt edinçlerinden biri olduğu vurgulanmaktadır (Karş. Veiga Díaz, 2020: 49).

Çalışmanın bir diğer vurgu noktası da girişimcilik edincine yönelik eğitimin nasıl yürütülebileceğine ilişkindir. Genel olarak meslek odaklı bir biçimde gerekli bilgi ve becerilerin edinilmesini kapsayan süreç kapsamında geleneksel öğretim

yöntemlerinden çok akranlar ile etkileşime yönelik olan ve deneyim kazandıran öğrenme yöntemlerinin ön plana çıktığı görev odaklı öğretim yaklaşımlarının daha etkili olduğuna ilişkin kanıtların bulunduğu çalışmada ifade edilmektedir (BIS, 2015: 19-20 akt. Veiga Díaz, 2020: 50). Bu temellere dayanan bir öğretim yönteminin ekip çalışması ve değer yaratımı odaklı, öğrencilerin dış dünya ile bağ kurmasına ve kendi bilgi ile becerileri doğrultusunda hareket etmelerine olanak sağlayan yönlerinin olması gerektiğine de değinilmektedir (Karş. Veiga Díaz, 2020: 50).

Çalışmanın ilgi çekici bulgularından biri de girişimcilik edincinin alt bileşenlerinden biri olan “fikirler ve fırsatlar” ile ilişkilendirilen fırsatları değerlendirme, fikirlere değer verme, vizyon sahibi olma ve sürdürülebilir düşünme becerilerinin programlarda en az verilen kısmı teşkil ediyor olmasıdır. Buna benzer şekilde, “kaynaklar” alt bileşeni kapsamındaki öz farkındalık, öz yeterlik, motivasyon ve sebat gibi çevirmenlerin tutumunu doğrudan etkileyebilecek yönleri programlarda çok az verildiği görülmüştür (Karş. Veiga Díaz, 2020: 52).

Pia Salo, Outi Veivo ve Leena Salmi, “Building Pre-professional Identity during Translator Education – Experiences from the Multilingual Translation Workshop at the University of Turku” isimli makalelerinde, çevirmen eğitiminin işe hazır bulunuşluk ve mezunların istihdam edilebilirliğine yatırım yapması gerektiği argümanından hareketle, öğrencilerinden aldıkları öz-yansımacı denemelerle öğrencilerin oluşmakta olan profesyonel kimliklerini değerlendirmektedir. Yazarlar verileri yüksek lisans seviyesindeki öğrencilerin kendi çeviri işletmelerini kurdukları uygulamalı bir ders kapsamında toplamışlardır. Çalışmada profesyonel kimliğin çalışılmaya değer bir konu olduğu, çevirmenlerin iş hayatında kimlikleri bağlamında sürekli ve hızlı bir şekilde değişim yaşadıkları, teknolojik gelişmelerin iş hayatının sınırlarını muğlaklaştırdığı savunulmaktadır. Bunun yanı sıra, serbest çevirmenlerin sürekli olarak değişen bir bağlantılar ağı içinde çalıştıkları da göz önünde bulundurulduğunda, çevirmenlerin söz konusu değişimler karşısında sadece pasif birer alıcı olarak değil aktif birer profesyonel olarak da konumlandırımlarının gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Salo, Veivo ve Salmi, 2020: 97).

Gys-Walt van Egdom, Kalle Konttinen, Sonia Vandepitte, María Fernández-Parra, Rudy Looock ve Joop Bindels “Empowering Translators through Entrepreneurship in Simulated Translation Bureaus” başlıklı çalışmalarında EMT çeviri edinci modelindeki kişisel ve kişilerarası edinç ile hizmet sağlama edinci

kapsamında değerlendirilen işletme ile ilgili alt bileşenlerin yanı sıra çeviri eğitiminde çevirmenin bir girişimci olarak ihtiyaç duyacağı beceriler ile bir çeviri işletmesini kurma, yürütme ve geliştirmeye yönelik becerilerin de verilmesinin fayda sağlayacağını, girişimciliğe yönelik bir eğitimin çeviri bölümü öğrencilerinin öz-yeterlikleri açısından olumlu bir katkıda bulunacağını ifade etmektedir. Bu bağlamda yazarlar kendi ülkelerinde bir derneğin üyesi olan üniversitelerin çeviri bölümlerindeki öğrencilerine simülasyon bir çeviri işletmesi uygulamasını kapsayan derslerinden önce ve sonra bir test uygulamış ve girişimcilik edincilerine bu dersin etkisi ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmanın sonuçları ilgili uygulamanın öğrenciler üzerinde olumlu bir etkide bulunduğunu ortaya koymuştur (Karş. van Egdom, vd. 2020).

Bu bölümde irdelenecek son çalışma ise girişimcilik edincinin bir alt bileşeni olarak görülen katma değerli bir ürün ortaya koyabilme açısından örnek teşkil edebilecek çeviriyaratıma yönelik bir çeviri uygulamasına odaklanan “Transcreation as a Way to Promote Employability in Translation Training: Adding Value to Translation Training” isimli çalışmadır (Morón Martín, 2020). Çalışmada bir proje kapsamında dil hizmetleri sektöründe katma değerli bir hizmet ürünü olarak görülen çeviriyaratımın öğrencilere sunulmasının istihdam edilebilirliklerine katkıda bulunacağı savunulmaktadır (Karş. Morón Martín, 2020). Çalışmada ayrıca

günümüzde çeviri ile ilişkilendirilen teknik iletişim (Risku 2004), çeviriyaratım, son düzelti ya da çok dilli telif hakkı sağlama (Mangell vd. 2019) gibi kavramlar[ın] son derece birbiriyle bağlantılı [olduğu], her ne kadar hiçbir dilsel aktarım söz konusu olmasa da bu hizmetler[ın] bazen doğrudan çeviri olarak tanımlan[dığı] (Gambier 2016; Dam vd. 2018) (Morón Martín, 2020: 125)

ifade edilmektedir. Yazarlar yürüttükleri proje ile öğrencilerin çeviriyaratımla tanışmasını sağlayarak sadece yaratıcı bir şekilde onların istihdam edilebilirliğine katkıda bulunmakla kalmadıklarını, aynı zamanda çeviri eğitimine de bir değer kattıklarını iddia etmektedir (Karş. a.y.). Çeviri alanında çeviriyaratım uygulamasının giderek daha da artan önemde bir konuma geldiğini vurgulayan yazarlar bunun günümüzün gittikçe dijitalleşen dünyasında kaçınılmaz olduğunu belirtmekte ve bunu dijital metinlerdeki etiketlemelerin, anahtar kelime planlamalarının, içerik pazarlamasının ve sosyal medya kurallarının küresel iletişim standartlarını belirlemesiyle ilişkilendirmektedir (Karş. a.y.). Tüm bu yeni olgular çeviri sektöründe hizmet sağlama biçimlerini değiştirirken, artık sektörde çeviri ile ilişkilendirilen 23 farklı

ve yeni görev tanımının olduğu da ifade edilmektedir (Pedersen, 2014: 60; Calvo, 2018 akt. Morón Martín, 2020: 125). Oluşan bu yeni etiketlerin katma değerli ürünler ile ilişkilendirilmesi dikkat çekicidir. Yazarlara göre bu gelişmelerin hepsi geleneksel olarak kabul edilen çeviri kavramlarının, kaynak metne yüklenen rolün ve hatta çeviri teknikleri ile stratejilerinin yeniden ele alınmasını gerektirmektedir (Østegaard, 2015: ii akt. Morón Martín, 2020:126). Bu noktada, yazarların bulunduğu en çarpıcı tespitlerinden biri şu şekildedir:

Öylese, ihtiyacımız olan nedir? Eski çeviri dükkanındaki ışıklar sönünceye kadar, bizim peşine düşmemiz gereken beceriler nelerdir? Evet, hâla edebiyat çevirmenlerine ve ‘çeviriyaratıcılara’ ihtiyacımız var (makine çevirisinin şiir, edebiyat, pazarlama sloganları çevirisini ve metin yazarlığını başarılı bir şekilde yapabilmesini beklemeyin). (...) ancak şu net ki düz metin çevirisine giderek daha az ihtiyaç duyuyoruz. Sektörün geleceği için üniversitelerin gelecek yetenekleri nasıl yetiştirmesi gerektiğine karar verilmesi yapılacaklar listemizde ilk sıralarda olmalı. (Morón Martín, 2020: 126)

2.6. Değerlendirme

Bu bölümde ilk olarak çeviri eğitimi söz konusu olduğunda mesleki eğitim ile yüksek öğrenim arasında bir tür ikili karşıtlık olduğ u, sektör taleplerinin yüksek öğrenimin daha uzun sürede edinilen ve tutumları da kapsayan çok boyutlu eğitimi ile yeterince karşılanamadığı, daha kısa süreli ve eldeki sistemin iç erdiği durumlara yönelik becerilerin çeviri eğitime dahil edilmesi gerektiği şeklindeki iddialar ortaya konmuştur. Bu bağlamda birtakım çeviribilimciler (örn. Way, 2020) sektörün çok çeşitli profillerde insana ihtiyaç duyduğunu ve çeviri eğitimi veren kurumlardan tüm bu profillerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek kişileri yetiştirmesini beklemenin haksızlık olduğ u ifade ederken, diğerleri (örn. Pym, 2012) sektörde farklı kurumların çevirmenlere eğitim vermeye çalışmasının aslında üniversitelerden elde edilen derecelerin tatmin edici olmadığına ilişkin düşünceden kaynaklanıyor olabileceğini ifade etmiştir. Sektörün çeviri eğitimi programlarını güncel bulmadığı, bu nedenle de beklentiler açısından bir ‘beceri boşluğunun’ (*skills gap*) oluştuğ u bu tezin daha önceki bölümlerinde de ifade edilmiştir (Karş. Massardo ve van der Meer, 2017). Bu ise çeviri bölümlerinde eğitim almış kişilerin sektörde aktif birer çalışan olduklarında kendilerinden beklenecek roller ve sorumluluklara yönelik çok fazla fikir sahibi olmamalarına (Karş. Joscelyne, 2018: 16) neden olarak hem benlik algılarına hem de mezuniyet sonrası iş e alınabilirliklerine olumsuz etki edebilmektedir.

Teknolojik ve dijital gelişmelerle gelen yenilikler karşısında uzmanlaşmanın işe alınabilirlik açısından eskisinden daha çok ön plana çıktığı günümüzde, uzmanlık geliştirmenin kilit kavramlarından biri olarak görülen edinç kavramının da yeniden ele alınması önemli hâle gelmiştir. Bir önceki bölümde ayrıntılı şekilde ortaya koyulduğu üzere günümüzde makine çevirisi ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmenlerden beklenen roller ve sorumluluklar geçmişe kıyasla çok daha fazla çeşitlenmiş ve birçok farklı isimle anılır hâle gelmiştir. Bu durum edinçle ilgili yürütülen çalışmalara da etki etmiş; örneğin, günümüzde sektörde önemli oranda yer bulan bir hizmet türü hâline gelmiş olan son düzelti işlemi üzerinden var olan edinç modellerinin mantığına benzer bir mantık ile çok bileşenli bir son düzelti modeli ortaya koyulmuştur (Nitzke, Hansen-Schirra ve Canfora, 2019: 250). Bu noktada, çeviri edinci kavramı kapsamında, oluşan yeni rollerin hepsi için tek tek bir yeniden yapılandırmaya ve/veya modellemeye gidilmesi yerine sözü edilen yeni gelişmeler ışığında bütüncül bir anlayışın geliştirilip geliştirilemeyeceği önemli hâle gelmektedir.

Edinç kavramı uzmanlığı geliştiren önemli bir beceriler bütünü olarak ele alındığında günümüzdeki dönüşümünün getirdiği, sürekli bir dönüşüm içerisinde bulunan ve gelecekteki alacağı biçimler oldukça belirsiz olan yeni roller ve sorumlulukların 'rutin' bir uzmanlıktan çok 'uyarlanabilir' bir uzmanlık gerektirdiği iddia edilebilir. Nitekim, yakın geçmişe kadar baskın konumda bulunan, geleneksel olarak nitelendirilebilecek çeviri uygulamalarında karşılaşılan sorun, kısıt ve karar alma boyutları açısından, günümüzde metin kavramının, üretim biçimlerinin ve çeşitliliğinin dijitalleşme ile birlikte geçirdiği dönüşümün etkisiyle büyük değişiklikler meydana gelmiş, bunlara yeni ve öngörülemez boyutlar eklenmiştir. Bu bağlamda, ortaya çıktığı andan günümüze kadar "kötü tanımlanmış" (Shreve, 2020: 158) problemlerin iyi bir örneğini teşkil eden çevirinin bugün artık 'daha kötü tanımlanmış' şekilde karşımıza çıktığı söylenebilir. Dolayısıyla, öngörülemezliğin ve belirsizliğin bu dönüşümdeki payı nedeniyle, gelişebilecek yeni durumlar ve rollere uyum sağlamayabilmeleri için çevirmenlerin 'uyarlanabilir' bir uzmanlığa olan ihtiyaçları kritik bir konu hâline gelmiş durumdadır.

Birçok alt bileşenden oluşan halihazırdaki çeviri edinci modellerinin genel olarak rutin bir uzmanlık geliştirmek üzere yapılandırılmış modeller oldukları söylenebilir. Çeviri eyleminin doğasını dönüştüren gelişmeler karşısında bu modellerde yeni alt alanların eklenmesi yoluna gidildiği görülmektedir. Her ne kadar

uzun vadeli çeviri eğitimi programlarının yapıları ile örtüşen bu uzmanlık modelleri bu anlamda kullanışlı olsa da, günümüzün koşullarında daha devingen bir yapı ile sadece eldeki beceriler ve tutumları değil, proaktif davranarak kendini oluşacak/oluşmakta olan gelişmeler karşısında uygun şekilde konumlandıran, uzmanlık bilgisini yeni formlarda uygulayabilecek kadar değerlendirebilen ve mesleki anlamda kendini güncellemek için öğrenmeyi bitmeyen bir süreç olarak gören bir zihniyeti ortaya koyabilecek yapıda bir modele ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, günümüzdeki gelişmeler ve geleceğin öngörülemezliği karşısında, bireysel olarak çevirmenlerin kendi 'belirimci' (Kiraly, 2019) kimliklerinin inşasına vurgu yapan 'çevirmen edinci'nin, daha çok çeviri eyleminin kendisi ile ilgili olan ve çeviri uzmanlığının geliştirilmesi noktasında vazgeçilmez nitelikte olan 'çeviri edinci'ne göre daha belirleyici ve daha çok değer ve fark yaratıcı olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada yürütülen gerek alanyazın incelemeleri gerekse sektörel veriler içeren belgelerdeki bilgilerde ortak olarak işaret edilen en temel hususlardan biri çeviri ile ilişkili pek çok farklı isimle adlandırılan hizmet türü ve profilinin bulunmasıdır. Bu tür ve profildeki hizmetlerin teknolojiyle gelen yeniliklerle oluşturulma süreç ve araçları açısından tespit edilen dönüşümlerini gelecekte de öngörülemez biçimlerde sürdürmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, çevirmen adaylarının eldeki hizmet türlerine ve profillerine dair bilgileri ve becerileri gelişmiş olsa dahi, kariyerleri boyunca bu bilgi ve becerilerin onlar için yeterli olmayabileceği, bu yüzden de öğrenmeyi biten bir süreç olarak değil, yaşam boyu devam etmesi gereken bir süreç olarak görmeleri gerektiği savunulabilir. Dolayısıyla, yaşam boyu 'öğrenici' olmak, aktif birer çalışan olmaları durumunda dahi çevirmenler için olmazsa olmaz bir zihniyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çeşitli çeviribilimciler tarafından (Kiraly, 2019; Öner Bulut, 2019) çevirmen adaylarının mutlaka edinmesi gereken niteliklerden biri olduğu öne sürülen yaşam boyu öğrenme edincinin, bütün alt alanlarıyla sunacağı katkının yanı sıra, çevirmen adaylarının özellikle bugünün iş piyasasında var olmayan roller ve sorumluluklar karşısında hazır bulunma, belirsizlik karşısında dirençli olabilme ve özerk birer öğrenici olabilme gibi açılardan teknolojinin getirdiği değişiklikler karşısında kendilerini güçlü tutmalarını sağlayacak becerileri kapsadığı görülmüştür (Avrupa Komisyonu, 2018). Bu noktada, 'yaşam boyu öğrenmede temel edinçler'in eğitim kurumları tarafından nasıl uygulanabileceğine ilişkin kavramsal bir yol haritası sunan "OECD

2030 Öğrenme Pusulası”na bakıldığında ise, yukarıda sözü edilen vurgulara paralel şekilde makine öğrenmesi ile pek çok sektörde iş alanlarının değişmesi bağlamında insan zekâsının makine zekâsından ayrılan yönlerine değinildiği, makinelerin Gardner’ın (2006) ortaya koyduğu beş farklı zekâ türü içinden (disiplin zekâsı, sentez zekâsı, yaratıcı zekâ, saygı zekâsı ve etik zekâ) sadece bir tanesinde (disiplin zekâsı) önemli bir gelişme kaydettiğinin belirtildiği (akt. OECD, 2018: 8) görülmüştür. Benzer şekilde Luckin’in (2018 akt. a.y.) ortaya koyduğu yedi farklı zekâ türü içinden (disiplinlerarası akademik zekâ, sosyal zekâ, üst-bilme zekâsı, üst-biliş zekâsı, üst-özel zekâ, üst-bağlamsal zekâ, algılanan öz-yeterlik) sadece disiplinlerarası akademik zekâ alanında makinelerin gelişme kaydedebildiği (OECD, 2018: 8-9) belirtilmiştir. Bu bağlamda, “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nda insan zekâsının diğer alanlarını geliştirecek şekilde talep odaklı ve işlevsel bir eğitim yaklaşımı savunulmaktadır (a.y.). Çevirmen adayları açısından bir değerlendirme yapıldığında, bahsi geçen farklı zekâ türlerine odaklanacak işlevsel bir eğitim verilmesi ile makineleşen ve/veya makineleşmesi beklenen alanların dışında kalan alanlarda ve makineleşen ve/veya makineleşmesi beklenen alanlar üzerine çevirmenlerin ‘katma değerli’ ürün ve hizmetler ortaya koymasının mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öne çıkan bir diğer nokta ise OECD’nin 21. yüzyılda yaşanan gelişmeler karşısında ‘yeterli’ bir insan olabilmek için ortaya koyduğu ‘yapboz çözücü’, ‘hikâye anlatıcı’ ve ‘alet kullanıcısı’ modellerinin sunabileceği bakış açısıdır. Çevirmen adaylarının, sözü edilen üç modelden ‘yapboz çözücü’ niteliğiyle gerek ortaya çıkmakta olan yeni rol ve profiller gerekse öngörülemeyen gelecekte karşılaşılabilecek rol ve profiller karşısında karşılaşılan ve sınırları kesin, çözümleri tek yönlü olmayan sorun alanlarında çözüm üretici rollerde bulunabilmelerinin ve, belki de daha önemlisi, çözümlerini hizmet olarak sunabilecekleri yeni sorunlar tespit edebilmelerinin, üretmelerinin ve sunabilmelerinin mümkün olabileceği düşünülmektedir. Çevirmen adaylarına kazandırılacak ‘hikâye anlatıcı’ niteliğiyle çevirinin geleneksel tanımlarının dışında kalan ‘yaratıcı’ alanlarda yeni hizmet alanlarının tanımlanmasının ve bu alanlarda katma değerli ürün ve hizmetlerin sağlanmasının mümkün hâle gelebileceği iddia edilebilir. ‘Alet kullanıcısı’ modelinin makine çevirisi, dijitalleşme ve buna paralel şekilde yaratıcılık bağlamında bir şeyin nasıl yapıldığını anlayarak bu bilgiyi farklı alanlara uyarlamak/uygulamak olarak tanımlanan (a.y.) “zanaat mantığı” (OECD, 2016: 12) çerçevesinde işe koşulmasının ise ‘uyarlanabilir uzmanlık’ kavramı ile ilişkili bir biçimde hem yeni ortaya çıkan araçların etkin kullanıcıları olarak yeni rol ve

profillerde etkin şekilde varlık gösterilmesini hem de yeni ürün ve hizmet alanlarının oluşturucusu konumunda katma değerler ortaya koyulmasını mümkün kılabilceği düşünülmektedir. Bu anlamda, makine çevirisi ve dijitalleşme çağında yaşam boyu öğrenme ve buna ilişkin temel edinçlerden biri olan girişimcilik edincine dayalı, talep odaklı, işlevsel, katma değer üretimine yönelik bir çeviri eğitiminde sözü edilen üç modele dayalı anlayışın merkezi bir rol üstelenmesi gerektiği iddia edilebilir.

Çeviri/çevirmen eğitime ve çeviri/çevirmen edincine yaşam boyu öğrenme odağıyla yaklaşıldığıdaysa, yukarıda bulunulan irdelemeden de hareketle, yenilik ve belirsizlikle nitelenebilecek olan bir alanda var olacak olan geleceğin çevirmen profilinin inşasında girişimcilik edincinin diğer tüm çeviri/çevirmen edinçlerini çevreleyen ve onlarda yansımalarının görülmesi gereken bir üst edinç alanı olarak ele alınabileceği savunulabilir. Nitekim, “EntreComp” çerçevesinde ifade edildiği üzere girişimcilik edincinin alt becerileri olan “fırsatları tespit etme”, “yaratıcılık”, “kendi gelecek vizyonuna göre çalışma[yı]” kapsayan “vizyon”, “bir değer yaratma[ya]” yönelik çeşitli etkinliklerde bulunmayı sağlayan “fikirlere değer verme”, “uzun vadeli sosyal, kültürel ve ekonomik hedeflerin ve seçilen eylem kanalının ne kadar sürdürülebilir olduğunu değerlendirme[yi]” öngören “etik ve sürdürülebilir düşünme”, başarısızlık ya da belirsizlik gibi durumlarda işlevsel hâle gelebilecek “öz farkındalık ve öz yeterlik”, “motivasyon ve sebat”, “ihtiyaç duyulan kaynakları bir araya getir[ip] yönetme[yi]” kapsayan “kaynakları harekete geçirme”, “finansal okuryazarlık”, “inisiyatif alma”, “planlama ve yönetme”, “belirsizlik ve riskle baş edebilme”, “diğer insanlarla çalışabilme”, “diğer insanları harekete geçirebilme” ve “deneyimle öğrenme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alanlarının bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, hatta gerektiğinde öncelikle bugünün ve geleceğin problemlerini/ihtiyaçlarını oluşturup bunlara çözümleri de üretebilecek, ilgili eylemleri planlayıp uygulayabilecek çevirmen adaylarının yetiştirilmesini sağlayabilecek beceriler olduğu düşünülmektedir.

Bu üst edinç alanının çeviri yapabilme, kültür ve dil bilgisi alanları ile bütünleştirilmesi ile çevirmen adaylarının karşılaştıkları koşullara göre kendilerini konumlandırmak suretiyle öncelikle kendi potansiyellerinin farkında olan ve/veya bunları keşfetme ihtiyacı duyan ve keşfeden, eksikliklerini tespit edip gideren, gelişim alanlarını tespit edip bu alanlarda kendini geliştiren, çeviri sektörü ve çeviri ile üretilebilecek ürün ve hizmetler açısından fırsatlar oluşturan ve/veya fırsatların

peşinden gidererek katma değer yaratan, kendi kariyerlerinin aktif yönlendiricileri olan, uyarlanabilir uzmanlık ve yaşam boyu öğrenme prensiplerini benimseyen bireyler olmalarına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Böylece, öngörüleemeyen geleceğin getireceği herhangi bir değişiklik ve dönüşüm bu üst edinci geliştiren çevirmenler açısından birer kriz veya tehdit unsuru olmaktan çıkarak gerekli aksiyonların alınıp, yeni fırsatların tespit edilebileceği, yeni ürün ve hizmet alanlarının açılabilceği, proaktif davranışların benimsendiği süreçlere dönüşebilecektir.

Bölüm kapsamında söz konusu edinc bağlamında incelenen Çeviribilim odaklı çalışmaların bulguları da dikkate alındığında, girişimcilik edinci ve bu edincin alt alanları ile şekillendirilen bir eğitim yaklaşımının yukarıda sözü edilen tutum ve beceri kazanımlarının uzun vadeli etkilerine ek olarak kısa vadede de çevirmen adaylarını ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri planlama, yönetme ve gerçekleştirme konusunda harekete geçirerek sektörün şu anki taleplerine de yanıt verilmesine ve bu anlamda 'beceri boşluğunun' (Massardo ve van der Meer, 2017) giderilmesine katkı sağlayabileceği iddia edilebilir. Böylece, çeviri eğitimi açısından akademi ile sektör arasında bu konuda var olduğu ileri sürülen ikili karşıtlığın (Karş. Kelly ve Martin, 2020: 593) ortadan kalkmasına katkıda bulunulması mümkün olabilir.

Bu bağlamda, bir sonraki bölümde, girişimcilik edincinin hem Türkiye'de çeviri eğitimi veren dört yıllık (İngilizce) lisans programlarındaki konumu programlar kapsamında verilen dersler üzerinden irdelenmeye çalışılacak, hem de Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yayımlanan, "bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için [...] gerek[en] bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren"⁶ bir referans çerçevesi olarak değerlendirilebilecek "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6" (2020) belgesinde girişimcilik edincinin konumu incelenecektir. İncelemeden elde edilen bulgular doğrultusunda hem eğitim programlarına yönelik hem de meslek standartlarına yönelik önerilerde bulunulmaya çalışılacaktır.

⁶ MYK, <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-meslek-standard-tanm-ve-cerii>

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇEVİRMENLİK MESLEĞİNDEKİ DÖNÜŞÜM VE YENİDEN ELE ALINAN ÇEVİRMEN EDİNCİ ODAĞIYLA TÜRKİYE'DEKİ ÇEVİRİ EĞİTİMİ PROGRAMLARININ VE ÇEVİRMENLİK MESLEK STANDARDININ İNCELENMESİ

Bu bölümde, önceki bölümlerde hem alanyazından hem de sektörel veriler üzerinden ortaya konulan mesleğin dönüşümüne ilişkin elde edilen bulgulardan yola çıkarak ve bir önceki bölümde değinilen, çevirmen edincini girişimcilik odağıyla yeniden ele almanın sunabileceği katkılar göz önünde bulundurularak, önce Türkiye'de çeviri eğitimi veren lisans programlarında, daha sonra da çevirmenlik mesleğine ilişkin standartları ve yeterlilikleri ortaya koyan ve bu açıdan eğitim programları üzerinde de etkisi olan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6” belgesinde girişimciliğin konumu incelenmektedir. Bölüm sonundaki değerlendirme kısmında ise söz konusu eğitim programlarında ve meslek standardında girişimcilik odağıyla nasıl bir yaklaşımın geliştirilebileceğine dair bir tartışma gerçekleştirilmektedir.

3.1. Türkiye'deki Dört Yıllık Çeviri Eğitimi Programlarının Müfredatlarının Girişimcilik Edinci Odağıyla İncelenmesi

Bu bölümde girişimcilik edincinin Türkiye'deki dört yıllık İngilizce Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümlerindeki konumu irdelenmeye çalışılacaktır. Derslerde benimsenen öğretim içerikleri ve yöntemleri, öğrenme çıktıları, kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri gibi farklı unsurlar öğrenim sürecini etkilediği için öğrencilerde oluşturulmak istenen davranış ve tutumlar üzerinde belirleyici olsalar da söz konusu unsurlara ilişkin kurumlarca paylaşılan verilerin kısıtlılığı nedeniyle bu bölümde yapılan inceleme müfredatlarda bulunan dersler üzerinden gerçekleştirilerek girişimcilik edincinin programlardaki konumuna dair genel bir tablo ortaya konulması amaçlanmaktadır. Diğer bir ifade ile bölüm kapsamında, müfredattaki dersleri veren öğretim elemanlarının benimsedikleri yaklaşımlar ve yöntemlerden bağımsız şekilde ve öğrencilerin sahip olduğu girişimcilik edincinin farklı başlangıç seviyelerinde olabileceği kabul edilerek, yüksek öğrenimin ilk ayağı olarak görülebilecek olan, çevirmen adaylarının yetiştirildiği lisans eğitimlerinde doğrudan bu edince yönelik

derslerin olup olmadığı ve bu noktada bir önceki bölümde ihtiyaç olduğu belirtilen bütüncül bir girişimci zihniyete hizmet edebilecek derslerin ne derecede ve biçimlerde var olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.⁷

İncelemeye geçmeden önce bu çalışma kapsamında temel alınan girişimcilik tanımını yeniden ifade etmek, özellikle incelemeye dahil edilen ve edilmeyen dersler bağlamında faydalı olacaktır. Girişimcilik edincinin temellendirildiği “EntreComp” (Bacigalupo vd., 2016: 6) çerçevesine göre çok geniş bir kavram olarak ele alınabilecek olan girişimciliğin farklı türlerinden söz edilebilir. En genel şekliyle girişimcilik “kültürel, sosyal veya ekonomik değer yaratımı” (a.y.) üzerinden tanımlanmaktadır. Girişimcilik, özel sektör, kamu sektörü ya da üçüncü sektörden birinde ya da birden fazlasının bir arada oluşturduğu hibrit sektörlerde değer oluşturan ve hangi alandan olduğu fark etmeyen kişi ya da grupların hepsine uyarlanabilir bir kavramdır (a.y.). Bu bağlamda, bu bölümdeki incelemeye isimlerinde doğrudan girişimciliğin olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünülen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; çevirmenlik mesleğine yönelik dersler ve girişimciliğin bir önceki bölümde açıklanan alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğer dersler dahil edilmiştir.

Çalışma kapsamında, YÖK Atlas web sitesinden Mart 2021 tarihinde elde edilen verilere dayanarak toplamda 49 üniversitenin İngilizce Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümünün müfredatı incelenmiştir. Farklı dillerde uzmanlık sağlayan Mütercim-Tercümanlık ya da Çeviribilim bölümleri çalışmanın kapsamına dahil edilmemiştir. Ayrıca çalışmanın verileri yukarıda belirtilen tarihte toplandığı için, bu tarih sonrasında açılan yeni programlar veya müfredat değişiklikleri bu incelemenin kapsamında yer almamaktadır. Çalışmaya dahil edilen bölümlerin 38 tanesi fakülte bünyesinde, 11 tanesi ise yüksekokul bünyesinde eğitim vermekte olan dört yıllık programlardır. 49 programdan 1 tanesi müfredat bilgilerine ve dolayısıyla ders listelerine ulaşamaması nedeniyle irdelemeye dahil edilememiştir. 13 programın müfredatlarındaki ders listesinde bulunan derslerin tamamınınsa doğrudan dil ve çeviri becerileri ile kültür odaklı dersler olduğu, bu programların isimlerinde doğrudan

⁷ İncelemenin sunulması kapsamında belirlenen kategorilere dahil olmayan derslerin girişimcilik edincini herhangi bir şekilde beslemediği iddia edilmemekte, sözü edilen kategorilerin de kesin sınırlarla birbirinden ayıramayacağı, örtüşme noktalarının bulunabileceği düşünülmektedir.

girişimciliğın olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünölen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; çevirmenlik mesleğine yönelik dersler; ve girişimciliğın bir önceki bölümde açıklanan alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek dersler bulundurmadiğı görölmüştür. Bu bağlamda bu bölümde girişimcilik edincinin konumu toplamda 36 üniversitenin müfredatlarındaki toplam 2768 ders üzerinden irdelenmiştir.⁸ Söz konusu inceleme şu 4 kategori dahilinde sunulmuştur: (1) isimlerinde doğrudan girişimciliğın olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; (2) katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünölen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; (3) çevirmenlik mesleğine yönelik dersler; (4) girişimciliğın alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğer dersler. Aşağıdaki tabloda ilgili kategoriler ve kategoriler kapsamında belirlenen derslere ait rakamlar gösterilmektedir:

1. Kategori	2. Kategori	3. Kategori	4. Kategori
22 ders (9 üniversite)	70 ders (28 üniversite)	52 ders (29 üniversite)	8 ders (7 üniversite)

Tablo 3.1 İncelemeye Dahil Edilen Kategoriler Kapsamında Verilen Derslerin ve Verildikleri Üniversitelerin Sayıları

Müfredatlar üzerinden yapılan taramada 36 üniversitenin 9'unun müfredatında isminde doğrudan girişimcilik terimini içeren ve/veya işletme mantığına yönelik olan 22 dersin bulunduğu görölmüştür. Bu derslerin 3 üniversitede zorunlu dersler olarak programlara dahil edildiği, kalan 6 üniversitede ise ya bölüme ait ya da fakölteye ait seçmeli dersler olarak verildiği görölmektedir. Derslerin listesi aşağıdaki gibidir:

1. Örgütsel Davranış I
2. Örgütsel Davranış II
3. Girişimci Çevirmenlik
4. Girişimcilik ve Kalite
5. Girişimcilik ve İş Planı Hazırlama
6. İnovasyonun Ticarileştirilmesi ve Girişimcilik
7. Girişimcilik Uygulamaları I
8. Girişimcilik Uygulamaları II
9. Çeviride Özel Konular: İşletme ⁹

⁸ Söz konusu programlara ait dersler üniversite ve bölüm bazında Ek-1'de sunulmaktadır.

⁹ Bu ders iki kategoriye de giriyor olması itibarıyla "çevirmenlik mesleğine yönelik dersler" listesinde de yer almıştır.

10. Girişimcilik (2) ¹⁰
11. Business and Society (İşletme ve Toplum) ¹¹
12. Introduction to Business (İşletmeye Giriş)
13. Building Managerial Skills (Yönetim Becerileri Geliştirme)
14. Introduction to Business Functions (İşletme Fonksiyonlarına Giriş)
15. International Business Environment (Uluslararası İş Ortamı)
16. İşletme Yönetim İlkeleri
17. Girişimcilik ve Aile İşletmeleri
18. Pazarlama
19. Uluslararası Ticarete Giriş
20. Girişimcilik ve İş Planlaması
21. Sosyal Girişimcilik

Tablo 3.2 İsimlerinde Doğrudan Girişimciliğın Olduğu ve/veya İşletme Mantığına Yönelik Dersler

Yukarıdaki tablodaki bilgilere bakıldığında, her ne kadar 9 üniversitede verilen toplam 22 ders sayıca çok az gibi gözükme de bu derslerin büyük çoğunluğunun (15) fakülte kapsamında açılan seçmeli dersler olduğu göz önüne alındığında, ilgili bölümlerden mezun olan çevirmen adaylarının ne kadarının bu dersleri alabildiği önemli bir soru hâline gelebilecektir. Öte yandan, incelemeye dahil edilen özel üniversitelerinden 2'sinin toplam 3 zorunlu girişimcilik dersini ("Girişimcilik", "Girişimcilik Uygulamaları I", "Girişimcilik Uygulamaları II") müfredatlarına dahil ettiğı görölmektedir. Ayrıca, daha önce de ifade edildiğı üzere, yukarıdaki tabloya işletmelere ve bunların yürütölme süreçlerine odaklı dersler de dahil edilmiştir. Nitekim, yapılan bir anket çalışmasına göre ticari işletmelere ilişkin içeriklere erişebilen öğrencilerin, bir işletme kurma oranının bu eğitimi almayan kişilere oranla daha fazla olduğu bildirilmektedir (Karş. Avrupa Komisyonu, 2013 akt. Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 8). Dahası, bu türden ders içeriklerine erişebilen öğrencilerin, girişimci gibi düşünebilme, değır yaratacak fikirler üretebilme ve programların bazılarında var olan çevirmenlerin yeni rolleri ve sorumluluklarına ilişkin derslerle birleştiğinde katma değırli dil hizmetleri ile fikirler ve fırsatlar geliştirebilme

¹⁰ Aynı ders ismi farklı üniversitelerde bulunduğunda parantez içinde rakam bilgisi verilmiştir. Programlar İngilizce ve/veya Türkçe dillerinde hazırlandığından, İngilizce isimler ayrıca verilmeyip, parantez içindeki bu rakama dahil edilmiştir.

¹¹ İlgili program sayfalarında isimleri İngilizce olarak yer alan derslerin isimlerinin orijinal halleri korunmuş, parantez içerisinde tarafımca yapılmış çevirilerine yer verilmiştir.

açısından belirli bir arka plana sahip olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, bir işletme kurma, yürütme ve bunun üzerinden hem kendisi hem de içinde bulunduğu toplum için bir katma değer üretebilme bağlamında, girişimci adayların bilmeleri gereken teknik bilgiler ve süreçler de yine bu dersler kapsamında çevirmen adaylarına kazandırılabilir. Bu türden doğrudan girişimciliğe ve işletme mantığına odaklanan derslerin “EntreComp” çerçevesindeki alt alanlardan “eyleme dökme” kategorisini oluşturan “inisiyatif alma”, “planlama ve yönetim”, “belirsizlik ve riskle baş etme”, “diğer insanlarla çalışabilme” ve “deneyimle öğrenme” becerilerini de besleyebileceği düşünülmektedir. Öte yandan, bu becerilerin yanı sıra, edineç kavramının tutum boyutu açısından düşünüldüğünde, doğrudan girişimcilik odaklı derslerin, öğrencilere bir girişimci olarak düşünebilme, karşılaştıkları sorunları, yenilikleri ve dönüşümleri yenilikçi ve yaratıcı çözümler, ürünler ve hizmetler sunabilecekleri fırsatlar olarak görebilme ve bu doğrultuda eylemde bulunabilme becerileri kazandırabileceği düşünülmektedir. Bu dersler, ilgili müfredatların fakülte bünyesinde açılan seçmeli dersleri olsalar da ilgili programların doğrudan ders listelerinde de yer aldıkları için bu listeye eklenmişlerdir.

İkinci kategoride ise katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünülen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler bulunmaktadır. Toplamda 28 üniversitedeki 70 dersten oluşan liste aşağıda sunulmaktadır:

1. Advertising Practices and Translation (Reklam Uygulamaları ve Çeviri)
2. Translation of Media and Advertising Texts (Medya ve Reklam Metinleri Çevirisi)
3. Reklam Metinleri Çevirisi (2)
4. Technical Writing (Teknik Metin Yazarlığı) (4)
5. Comparative Technical Writing (Karşılaştırmalı Teknik Metin Yazarlığı)
6. Expository Writing (Bilgilendirici Metin Yazarlığı)
7. Yaratıcı Yazarlık (8)
8. Okuma Edinci ve Yaratıcı Yazma
9. Makine Çevirisi ve Çeviride Düzeltme/Son Okuma
10. Precis Writing (Özetleyerek Yazma) (2)
11. Transcreation (Çeviriyaratım)
12. Computational Linguistics (Bilgisayarlı Dilbilim)
13. Derlem Dilbilim (2)
14. Machine Translation (Makine Çevirisi)

15. Machine Translation and Editing (Makine Çevirisi ve Düzeltme)
16. Research and Innovation in Translation Studies and Translation Technologies (Çeviribilimde ve Çeviri Teknolojilerinde Araştırma ve Yenilik)
17. Translation and Technology (Çeviri ve Teknoloji)
18. Dijital Medya Çalışmaları
19. Dijital İletişim ve Yeni Medya
20. Çeviride Özel Konular: Görsel Tasarım
21. Güncel Görsel Kültür ve Çeviri
22. Medya ve Çeviribilim İlişkisi
23. Dijital Medya ve Çeviri
24. Blogging, V-logging and Translation in Digital Culture (Dijital Kültürde Blog Yazma, Video Günlüğü ve Çeviri)
25. Çeviri ve Sosyal Medya
26. Subtitle, Mass Media and Social Media Translation (Altyazı, Kitle İletişim ve Sosyal Medya Çevirisi)
27. Mass Culture and Media (Kitle Kültürü ve Medya)
28. Translation for Media (Medya Çevirisi)
29. Medya Çevirisi ve Haber Düzenleme (2)
30. Multimedya Çeviri Çalışmaları
31. Technical Translation and Localisation I – II (Teknik Çeviri ve Yerelleştirme I – II)
32. Yerelleştirme (7)
33. Oyun Yerelleştirmesi ve Altyazı/Dublaj Çevirisi
34. Yazılım ve Web Sitesi Çevirisi
35. CAT and Localisation (BDÇ ve Yerelleştirme) (2)
36. Translation and Localisation (Çeviri ve Yerelleştirme)
37. Yerelleştirme ve Çeviri
38. Dijital Oyun Çevirisi
39. Oyun Lokalizasyonu
40. Yazılım Yerelleştirme
41. Çeviri ve Yerelleştirmeye Giriş
42. Çeviri ve Yerelleştirme Türleri
43. Yerelleştirmede Düzelti
44. Çeviri ve Uyarlama (3)
45. Yeniden Çeviri ve Çeviride Uyarlama
46. Sesli Betimlemeye Giriş

Tablo 3.3 Katma Değer Üretimi ile Nitelenen Girişimciliği Dolaylı Olarak Besleyebileceği Düşünülen Sektördeki Yeni Rollere, Yeni Alanlara ve Yeni Metin Türlerine Yönelik Dersler

Bu derslerin 7 tanesinin zorunlu, kalan 63 tanesininse seçmeli ders olarak programlarda kendine yer bulduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, derslerin çok büyük bir yüzdesi seçmeli dersler olarak sunulmaktadır. Yeni oluşan rollere, alanlara ya da yeni oluşan metin türlerine ilişkin dersleri alabilen öğrencilerin girişimcilik edinçlerine katkıda bulunulmasının yanı sıra, giderek daha karmaşık hâle gelen, daha çok çeşitlilik barındıran, daha muğlak sınırları olan ve daha özel uzmanlıklar gerektiren dil hizmetleri sektöründe kendilerine bir yol haritası çizebilmelerine de yardımcı olunabileceği düşünüldüğünden, programlar içerisinde öğrencilerin bu türden dersleri mümkün olduğunca çok almalarının sağlanmasının önemli olduğu söylenebilir.

Derslerin yeni metin türleri ve roller açısından kazandıracağı bilgiler, özellikle teknoloji odağıyla çevirmen adaylarının zihinlerinde kariyerlerine yönelik olarak katma değerli, geleceğin belirsizliğine karşın sürdürülebilir iş alanlarının yapılandırılmasına yardımcı olabilir. Bu türden derslerin çevirmen adaylarını özellikle “yaratıcı ve amaçlı fikirler” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) geliştirmeleri konusunda besleyebileceği, böylece çevirmen adaylarının kendilerini bu fikirler doğrultusunda geliştirmelerini sağlayacak şekilde kısa, orta ve uzun vadeli amaçlarını belirlemelerine katkı sunabileceği düşünülmektedir. Böylesi bir gelişimin sağlanması ile çevirmen adaylarının öz-farkındalık seviyelerinin artmasının ve ihtiyaç duyacakları becerilere ilişkin planlamada bulunarak gerçekçi bir öz-yeterlik algısı oluşturmalarının mümkün hâle gelebileceği düşünülmektedir. Girişimcilik edinci açısından bu derslerin bir diğer katkısı ise hızla ve her geçen gün daha da derinleşen ve çeşitlenen biçim ve açılarda teknoloji ile entegre hâle gelen dil hizmetleri alanında, insan faktörünün etkinlik alanının sadece hâlihazırdaki sınırlı, mecburi noktalarda olmadığı, girişimci bir bakış açısıyla insan olarak yeni ürün ve hizmet alanlarının keşfedilmesinde veya ortaya koyulmasında da geçerliliğinin olabileceği iddia edilebilir.

Girişimcilik edincini besleyeceği düşünülen bir diğer ders kategorisini ise çevirmenlik mesleğine yönelik dersler oluşturmaktadır. Bu bağlamda incelenen müfredatlar arasında, toplam 29 üniversitede çevirmenlik mesleğine odaklanan 52 dersin olduğu görülmüştür. Bu derslerin 28 tanesinin zorunlu, 22 tanesinin seçmeli

derslerden oluştuğu, 2 dersinse zorunlu ya da seçmeli şeklindeki niteliğinin belirtilmediği tespit edilmiştir. İlgili derslerin listesi aşağıdaki gibidir:

1. Günümüzde Çevirmenlik Mesleğinin Algılanışı ve Sorunlar
2. Çevirmenlikte Meslek Bilgisi
3. Çevirmenlik Meslek Bilgisi (2)
4. Çeviride Özel Konular: İşletme ¹²
5. Yerinde Uygulama I (2)
6. Yerinde Uygulama II (2)
7. Yerinde Uygulama III
8. Professional Responsibilities and Ethics (Profesyonel Sorumluluklar ve Etik) (2)
9. Günümüzde Çeviri ve Çevirmenlik (2)
10. Çeviri İşletmeleri Yönetimi I
11. Çeviri İşletmeleri Yönetimi II
12. Çeviri Mevzuatı ve Etiği
13. Çevirmenlik Mesleği (2)
14. Professional Standards and Practices (Profesyonel Standartlar ve Uygulamalar)
15. Çevirmenlik Meslek Standartları
16. Çeviri Piyasası ve Mevzuatlar
17. Çevirmenlik Ulusal ve Uluslararası Meslek Standartları
18. Meslek Standartları ve Çeviri Etiği
19. Çevirmenler için Meslek ve Kurum Bilgisi
20. Çeviride Kalite Standartları (2)
21. Yazılı ve Sözlü Çeviri Hizmeti Sektörü
22. Proje Yönetimi (2)
23. Introduction to Project Management (Proje Yönetimine Giriş)
24. Çeviri Projeleri Yönetimi
25. Çevirmenler için Proje Yönetimi I
26. Çevirmenler için Proje Yönetimi II
27. Çeviri Projesi Yönetimi
28. Translation and Project Management (Çeviri ve Proje Yönetimi)
29. Yerelleştirme Proje Yönetimi
30. Kariyer Planlama (3)
31. Danışmanlık ve Kariyer Planlama
32. Kariyer ve Yaşam

¹² Bu ders iki kategoriye de giriyor olması itibarıyla aynı zamanda “isimlerinde doğrudan girişimciliğin olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik dersler” listesinde de yer verilmiştir.

33. Zaman ve Proje Yönetimi
34. Oryantasyon ve Kariyer Planlama
35. Translation Ethics (Çeviri Etiği)
36. Mesleki Etik I
37. Mesleki Etik II
38. Translation Sociology and Professional Ethics (Çeviri Sosyolojisi ve Profesyonel Etik)
39. Çevirmenler için Profesyonel İletişim (2)
40. Etik Kültürü

Tablo 3.4 Çevirmenlik Mesleğine Yönelik Dersler

Daha önceki bölümlerde sektörden verilerle ortaya koyulan çevirmenlik mesleğinin dönüşümüne ilişkin olarak çevirmen adayları tarafından geliştirilen farkındalıklar, yukarıda belirtilen meslek odaklı dersler aracılığıyla öğrencilerin pro-aktif davranabilecekleri alanları keşfetmeleri konusunda yardımcı olabilir. Öte yandan, bu dersler kapsamında ele alınan meslek standartları, kalite standartları ve etik gibi teknolojinin getirdiği dönüşümle yeni boyutlar kazanan konuların öğrenilmesi, tartışılması ve deneyimlenmesinin çevirmenlerin benlik algıları üzerinde de etkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim bu dersler, temel çeviri becerilerinin üzerine çevirmen olmanın neleri kapsayabileceğine dair bilgileri inşa ederek çevirmen adaylarının girişimci tutumlarına katkı sağlayabilir.

Çevirmen adaylarını çevirmenlik mesleğine hazırlayabilecek bu derslerin, “EntreComp” çerçevesinde “kaynaklar” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) olarak adlandırılan alt alan kapsamındaki kişisel ve kişilerarası becerileri besleyebileceği, kendi ihtiyaç, amaç ve istekleri doğrultusunda kariyer planlaması yapmalarına yardımcı olabileceği; bu dersler sayesinde hâkim olabilecekleri mevzuatlar, standartlar ve teknik bilgilerle iş akışlarını öğrenebilecekleri proje yönetimi bilgisinin yanı sıra etik kavramına odaklanan içeriklerin çevirmen adaylarının bir sektörün, kurumun ve ortamın parçası olacak beceri ve tutumları edinmelerine, böylelikle de “kaynaklar” ve “eyleme dökme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alanlarının alt boyutlarında gelişim sağlamalarına katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Girişimciliğin alt alanlarıyla (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ilişkilendirilebilecek diğer dersler kategorisinde ise 8 ders tespit edilmiştir. Bu derslerden 3’ü zorunlu, 5’i ise seçmeli ders olarak gözükmemektedir. Derslerin listesi aşağıdaki gibidir:

1. Gönüllülük Çalışmaları
2. Topluma Hizmet Uygulamaları
3. Sosyal Sorumluluk
4. Eleştirel Düşünme ve Yaratıcılık ve Yenilikçilik
5. Critical Thinking Skills (Eleştirel Düşünme Becerileri)
6. Eleştirel Düşünme ve Tartışma
7. Ekolojik Okur-Yazarlık ve Sürdürülebilirlik
8. Finansal Okur-Yazarlık

Tablo 3.5 Girişimciliğin Alt Alanlarıyla İlişkilendirilebilecek Diğer Dersler

Bu derslerin, çevirmen adaylarına, hem doğrudan işletme boyutunda sergileyecekleri girişimci bakış açısı için temel oluşturarak hem de parçası olacakları projeler, kurumlar ve topluluklar için katma değer ortaya koyabilmeleri açısından katkı sunabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu derslerin, çevirmen adaylarının bu yüzyılın gerçeklerinin ve küresel sorunlarının farkında olan, bunlara karşı yaratıcı, yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunacak şekilde eyleme geçebilen bireyler olarak yetişmelerine katkı sunma potansiyelinin olduğuna inanılmaktadır.

Bu incelemeye tabi tutulan derslerin hepsi doğrudan ilgili bölümlerin müfredatlarında listelenen derslerdir. Ancak bu programların listelerinde doğrudan adı geçmediği hâlde hem özel hem de devlet üniversitelerinde fakültelere özel açılan seçmeli dersler de söz konusudur. Her ne kadar her üniversitenin ilgili fakültelerinde açılan tüm derslerin girişimcilik üzerinden irdelenmesi bu çalışmanın kapsamında olmasa da, girişimciliği besleyebilecek bu türden derslere bazı örnekler şu şekilde verilebilir: Business and Society (İşletme ve Toplum), Introduction to New Media (Yeni Medyaya Giriş), Introduction to Business (İşletmeye Giriş), Global Business Trends (Küresel İş Trendleri), Network Effect on Digital World (Dijital Dünyada Ağ Etkisi), Digital Communication and Culture (Dijital İletişim ve Kültür), Building Managerial Skills (Yönetim Becerileri Geliştirme), Sustainable Development (Sürdürülebilir Kalkınma), Digital Game Design (Dijital Oyun Tasarımı), Current Issues in Science and Technology (Bilim ve Teknolojide Güncel Konular), Introduction to Business Functions (İşletme Fonksiyonlarına Giriş), International Business Environment (Uluslararası İş Ortamı), İşletme Yönetim İlkeleri, Girişimcilik ve Aile İşletmeleri, Pazarlama, Satış Yönetimi, Tasarım Düşüncesi, Kişisel İmaj Yönetimi, Küresel Vatandaşlık Bilgileri, Tasarım Kültürü, Girişimcilik ve İş Planlaması, Sosyal Girişimcilik, Tasarım Bilinci, Tasarımda Renk ve Kültür, Uluslararası Ticarete Giriş,

Ağ Toplumu ve Küreselleşme, Yeni Medya Teknolojileri, Girişimcilik ve Proje Yönetimi, İletişim ve Reklam, Uluslararası İletişimde Çevirinin Rolü, Web Tasarımı, Yeni Medya, Davranış Bilimine Giriş, Yeni Hizmet Tasarımı, Marka Yönetimi, İletişim Teknikleri, Web Teknolojileri, Çağdaş Video Uygulamaları, Medya ve İletişim Teknolojileri, Senaryo Yazımı, Video Yapımı, Medya Okuryazarlığı, Bilişimde Güvenlik ve Etik, Sosyal Medya ve Öğrenme, Dördüncü Sanayi Devrimi: Endüstri 4.0, Grafik ve Tasarım, E-Ticaretin Temelleri, Stratejik Planlama ve Süreçlerle Yönetim, Girişimcilikte Örnek Olaylar, Girişimciliğin Hukuki Çerçevesi, Girişimcilik Finansmanı, Dış Ticaret Girişimciliği, Uluslararası Ticaretin Temelleri, Uluslararası Ticaret, Kalite Yönetim Sistemleri ve Standartları, Proje Yönetimi, İş Hayatında Yaratıcılık, Girişimcilik Becerilerinin Gelişimi için Tiyatro, Çağdaş Sanatın Girişimci Dünyası, Doğadan Esinlenen Girişimcilik: Disiplinlerarası Yaklaşımlar, Gönüllülük Çalışmaları, Etiğe Giriş, Eleştirel Düşünmeye Giriş, Girişimciler İçin Finansal Okur Yazarlık ve Mevzuat, Sürdürülebilirliğe Giriş, Ürün Geliştirme ve Marka Yönetimi, Girişimcilik ve İş Planı, Girişimcilik ve Yenilikçilik Seminerleri.

Öğrencilerin gerek doğrudan girişimcilik ve işletme mantığı ile, gerek sektörde oluşan yeni roller, alanlar ve metin türleri üzerinden, gerekse girişimciliğin alt alanları açısından girişimcilik edinçlerini besleyebilecek bu türden derslerin fakülteler bünyesinde açılan ortak dersler olmasının, proje tabanlı bir eğitim yaklaşımı ile verildiğinde disiplinlerarası projeler ve katma değer yaratımı konusunda çevirmen adaylarını besleyerek “yaratıcılık” ve “fırsatları tespit edebilme” başta olmak üzere girişimciliğin tüm alt alanlarında (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) gelişim kaydetmelerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Ancak, bu derslerin yine fakülte bünyesinde açılan seçmeli dersler olması ilgili bölümlerde öğrenim gören çevirmen adaylarının ne kadarı tarafından alınabildiği önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu alt bölüm kapsamında sözü edilen eğitim programlarındaki dersler yukarıda görüleceği üzere şu kategoriler altında irdelenmiştir: (1) isimlerinde doğrudan girişimciliğin olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; (2) katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünülen sektörteki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; (3) çevirmenlik mesleğine yönelik dersler; (4) girişimciliğin alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğer dersler. Bu kategorilere ait derslerin söz konusu programlarda birlikte sunulmasına dair niceliksel karşılaştırmalı bir değerlendirme

yapıldığında ise karşımıza şu şekilde bir tablo çıkmaktadır: 1. ve 2. kategorilerden derslerin beraber verildiği 8 üniversite, 1. ve 3. kategorilerden derslerin beraber verildiği 5 üniversite, 1. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 2 üniversite tespit edilmiştir. Buna ilaveten, 2. ve 3. kategorilerden derslerin beraber verildiği 19 üniversite, 2. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 7 üniversite; 3. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 6 üniversite bulunmaktadır. Üçlü gruplar hâlinde değerlendirildiğinde, 1., 2. ve 3. kategorilerden derslerin beraber verildiği 5 üniversite, 2., 3. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 6 üniversite, 1., 3. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 2 üniversite, 1., 2. ve 4. kategorilerden derslerin beraber verildiği 3 üniversite bulunmaktadır. Son olarak ise, dört kategoriden derslerin beraber verildiği 2 üniversitenin olduğu tespit edilmiştir. Aşağıdaki tablo ilgili değerlendirmeye yönelik verileri göstermektedir:

1. Kategori	2. Kategori	3. Kategori	4. Kategori
X	X		
Toplam: 8 üniversite			
X		X	
Toplam: 5 üniversite			
X			X
Toplam: 2 üniversite			
	X	X	
Toplam: 19 üniversite			
	X		X
Toplam: 7 üniversite			
		X	X
Toplam: 6 üniversite			
X	X	X	
Toplam: 5 üniversite			

	X	X	X
Toplam: 6 üniversite			
X		X	X
Toplam: 2 üniversite			
X	X		X
Toplam: 3 üniversite			
X	X	X	X
Toplam: 2 üniversite			

Tablo 3.6 Farklı Kategorilerden Derslerin Birlikte Sunuluşu

Tüm bu kategorilerdeki derslerin girişimcilik edincini farklı boyutlarda ve farklı derecelerde besleyebileceği göz önüne alındığında, bu derslerin bir bütünlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla beraber verilip verilmediği de önemli hâle gelmektedir. Bu bağlamda elde edilen niceliksel bulgulardan hareketle, sözü edilen bütünlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla sunuluşun yaygın olmadığı söylenebilir. Öte yandan, ilgili dersler arasında çok sayıda seçmeli dersin bulunması da bu örtüşmelerden ortaya çıkan karşılaştırmalı değerlerin vadedeceği kategorik entegrasyon, tamamlayıcılık ve bütünlüğün söz konusu bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin geneli için geçerli olmayabileceği anlamına gelmektedir. Aşağıdaki tabloda ilgili kategoriden derslerin zorunlu veya seçmeli olmalarına ilişkin olarak rakamlar verilmiştir:

Kategori	Zorunlu	Seçmeli
1	3	19
2	7	63
3	28	22
4	3	5

Tablo 3.7 Derslerin Kategori Bazında Zorunlu/Seçmeli Olma Durumları

3.2. Türkiye’deki Çevirmenlik Ulusal Meslek Standardının Girişimcilik Edinci Odağıyla İncelenmesi

Ulusal Meslek Standartları’nın “bir mesleğin başarı ile icra edilebilmesi için Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından kabul edilen gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların neler olduğunu gösteren asgari norm[ları]”¹³ ortaya koyan ve “iş piyasasının ve eğitim kurumlarının öncelikli ihtiyaçları ve sektör komitelerinin önerileri dikkate alınarak” (a.y.) oluşturulan belgeler olarak mesleğin neleri kapsadığına, ne gibi beceri ve tutumlar gerektirdiğine ve bu anlamda da genel itibarıyla meslek profiline ışık tuttuğu için son derece önemli referans kaynaklar oldukları söylenebilir. Bu çalışmada ise sektörel veri ve bulgularla Çeviribilim alanyazınından elde edilen bulguların işaret ettiği makine çevirisi ve dijitalleşme kaynaklı dönüşümden hareketle, gerek Avrupa Komisyonu tarafından ‘yaşam boyu öğrenmeye’ dayalı bir eğitim anlayışına yönelik olarak ortaya koyulan çerçeve belgeler kapsamında günümüz ve gelecek açısından ihtiyaç duyulan bilgi, beceri, tutum ve değerler gerekse “OECD 2030 Öğrenme Pusulası”nda üzerinde durulan devingen eğitim yapısı, zekâ alanları ve yeterli insan modelleri çevirmenlik mesleği açısından irdelenerek çevirmen edincinin merkezinde girişimcilik edincinin bulunmasını gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu bağlamda, Ulusal Meslek Standartları kapsamında çevirmenliğe yönelik olarak hazırlanan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6”nın çalışmanın bu noktaya kadar yukarıda sözü edilen açılardan bulunduğu tespitler bağlamında incelenmesinin, çevirmenlik mesleği için tanımlanan “gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumların” makine çevirisi ve dijitalleşme kaynaklı dönüşümü çok yönlü şekilde dikkate alan, geleceğe yönelik bir bakışla yeniden düşünülmesi bağlamında önemli olduğu düşünülmektedir. İlgili meslek standardının, bir önceki alt bölümde tespit edildiği şekilde, çeviri eğitimi veren kurumların bazılarında meslek odaklı dersler kapsamında öğrenim sürecine dahil edilmiş olmasının da bu incelemeyi önemli kıldığı söylenebilir. Bu bağlamda, inceleme kapsamına sadece “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6”nın dahil edildiğini, bu standarda dayanarak oluşturulan ve “[ö]ğrenme, ölçme-değerlendirme amacıyla kullanılan”¹⁴ ulusal yeterliliklerin dahil edilmediği belirtilmelidir. Nitekim, ölçme ve değerlendirme süreçleri ile ilgili bir değerlendirme yapılması, bu tezin kapsamı dışında kalmaktadır.

¹³ <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-meslek-standard-ana>

¹⁴ MYK, 2022: <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-yeterlilik-tanm-ve-cerii>

Bu alt bölümde yürütülen irdeleme kapsamında “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6”da sunulan tanımlar, görevler ve beceriler girişimcilik edinci ve alt alanları bağlamında incelenerek girişimcilik edincinin bu standarttaki konumu, potansiyel katkıları ve olası yeni dahil edilme biçimleri değerlendirilecektir. Bu anlayışla, ilk olarak belgede meslek profilini ortaya koyduğu söylenebilecek olan ‘çevirmen’ tanımı ele alınabilir:

Çevirmen (Seviye 6), ilgili mevzuat veya sözleşme, İSG önlemleri, kalite standartları ve hizmet prosedürleri çerçevesinde çeviri süreçlerinin iş organizasyonu ile hazırlık faaliyetlerini gerçekleştiren; sözlü çeviri, işaret dili çevirisi veya görsel-işitsel çeviri de dâhil olmak üzere yazılı çeviri faaliyetlerini yürüten ve bireysel mesleki gelişimini sağlayan nitelikli kişidir. Çevirmen (Seviye 6), yazılı çeviri hizmetlerinin sunulduğu durumlarda, bir dildeki çeşitli nitelikte belgelerin, fikir ve sanat eserlerinin, çeşitli medya ve görsel-işitsel metinlerin gerek görsel gerekse işitsel düzgü içeriklerinin, bir erek (hedef) dile aktarılması ve yerelleştirilmesi çalışmalarını; sözlü çeviri hizmetlerinin sunulduğu durumlarda, farklı dili/dilleri konuşan katılımcıların bulunduğu toplantı, konferans gibi ortamlarda ve görüşmelerde katılımcılar arasında, bir dildeki sözlü iletilerin ardıl veya simultane olarak erek (hedef) dile/dillere aktarılması faaliyetlerini; işaret dilinin kullanıldığı ortamlarda, bu dilde iletilenleri sesli dile veya bir başka işaret diline, sesli veya yazılı bir dille ifade edilen içeriği de işaret diline çevirmeye yönelik faaliyetleri yürütür. Çevirmen (Seviye 6), çeviri sürecinde üstlendiği bölümün uygulama ve yönetiminden sorumludur. Bu kapsamda işin niteliğine göre bazı durumlarda ekip çalışmasının aktif bir üyesi olarak çalışır. (MYK, 2020: 8)

Bu tanıma ilk olarak bakıldığında, bir ürün olarak çevirinin üretimine ilişkin, ağırlıklı olarak çeviri edinci modellerinde de üzerinde durulan beceriler ekseninde bir tanımlamaya yer verildiği görülmektedir. Çevirmenin görevlerinin “yazılı çeviri faaliyetlerini yürüt[mek]”, “bireysel mesleki gelişimini sağla[mak]”, “aktar[mak]” ve “yerelleştir[mek]” gibi eylemlerle somutlaştırıldığı görülmektedir. Bu eylemlerin ve görevlerin bugün çevirmenlerden beklenen görevler arasında olduğu tartışmasız bir durumdur. Diğer taraftan, bu çalışma kapsamında, teknoloji, makine çevirisi ve dijitalleşmeden kaynaklı olarak dil hizmetleri sektöründe çevirmenlerden beklenen görev ve sorumlulukların oldukça arttığı, dönüşüm geçirdiği ve çeşitlilik kazandığı tespit edilmiştir. Nitekim, ISO 17100 (2015) standartlarında çevirmenlikle ilişkili olarak verilen 23 farklı yeni katma değerli hizmet alanı bulunmaktadır. Yukarıda verilen tanıma yerelleştirme gibi nispeten daha ‘yaratıcı’ ya da ‘katma değerli’ bir dil hizmeti türü dahil edilirken daha önceki bölümlerde bahsi geçen diğer yeni rol, etiket ve türlere

ise henüz yer verilmediği görülmektedir. Günümüzde, teknolojinin etkisi ile sıfırdan metin çevirmeye duyulan ihtiyaç giderek azalıp (Nimdzi, 2021) ön düzelti, son düzelti, kalite kontrol başta olmak üzere makine çevirisinin etkisiyle doğan yeni roller, çeviriyaratım ve içerik oluşturma gibi çevirmenlerin katma değerleri ile ön plana çıktıkları yeni alanlar ve dil hizmetleri sektöründe giderek daha merkezi bir konum alan niş alanlar (Karş. Morón Martín, 2020: 126) düşünüldüğünde çevirmenlerin etkinlik alanlarının geleneksel anlamda çeviri dışında sadece yerleştirme ile sınırlı olmayacağı düşünülebilir. Belgede, mesleğin tanımını ve kapsamını takip eden kısımlarda

Çeviri çalışmalarında, genel olarak analitik inceleme, konsantrasyon, araştırma ve bilgi edinme ve iletişim yoğunluklu faaliyetler söz konusudur. Bu tarz çalışmaya bağlı olarak yoğun bilgi iletişim teknolojisi araçları kullanılmaktadır (MYK, 2020: 9)

ifadesi yer almaktadır. Bu kısımda özellikle bilgi iletişim teknolojisi araçlarının kullanımına gerekçeleri ile birlikte vurgu yapılmaktadır. Söz konusu kullanımın, çeviri edinci modellerindeki araştırma alanı ile ilişkilendirildiği söylenebilir. Diğer bir ifade ile çeviri ürünün üretimi için bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarının kullanımından bahsedilmektedir. Çeviri teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte sıfırdan çeviriye olan ihtiyacın giderek azaldığı ve yapılan her bir çeviriyle üretilen çevirilerin ve bunlar üzerinden türetilebilecek verilerin gerek sonraki çeviri projeleri ve süreçleri, gerekse makine çevirisi ve kalite değerlendirme sistemlerinin eğitilmesi, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi yoluyla katma değer üretimine katkı sağlayabileceği düşünüldüğünde, çeviri süreçlerinin en merkezinde olacak şekilde özellikle çeviri teknolojileri kullanımlarının vurgulanması önemli görülmektedir. Bu araçların kullanımının tanımlanması kapsamında daha önce ifade edilen girişimcilik anlayışına sahip çevirmen profiline yer verilmesi de önemli hâle gelebilecektir çünkü ancak bu şekilde tüm bu araçların kullanımı ile fırsatlar tespit edilip, kaynaklar harekete geçirilerek yaratıcı çözümlerle eyleme geçilebilecektir. Nitekim, 21. yüzyılın getirdiği 'belirsizlik' ve 'karmaşa' karşısında üç 'yeterli insan modeli'nden biri olarak tanımlanan 'alet kullanıcısı' insan modelinde dünya ile karşılaşmamızın kullandığımız aletler aracılığıyla olduğu ve bu karşılaşmaların dünyayı anlama biçimimizi ve dünya ile olan etkileşimimizdeki yetkinliğimizi belirlediği düşüncesinden hareketle, kullanılan araçların birey ile çevresi arasındaki aktif diyalogun bir aracı değil parçası konumunda olduğu ve bunların sadece bir görevin başarılı şekilde gerçekleştirilmesini

sağlamadıkları, aynı zamanda dünyayla olan ilişkimizi dönüştürmemizin yeni yollarını açtıkları (OECD, 2016: 12) belirtilmektedir.

Belgenin sonraki kısımlarında ayrıntılı bir şekilde verilen “iş organizasyonu yapmak” (MYK, 2020: 10-12) görevine bakıldığında “tanıtım faaliyetlerini yapmak” ve “çeviri talebini şekillendirmek” maddesi altındaki “[b]ildirilen talep ve koşullara göre işin ön tanımını, işi talep eden ile birlikte oluşturur” yeterliliği, girişimcilik edinci ile örtüşebilecek yönlerden biridir çünkü girişimcilik edincinin geliştirilmesinin hedeflerinden biri de kişinin hem kendi kaynaklarını kullanabilmesi hem de bu kaynakların harekete geçirilmesi ile planlama ve yönetim gerçekleştirip eyleme geçebilmesidir (Bacigalupo vd., 2016: 12-13). Diğer taraftan, “iş organizasyonu yapmak” görevinin B.5 kodlu “kaynak metni ve yardımcı malzemeleri temin etmek” kısmına ait B.5.1 kodlu açıklamada yer verilen “yazılı veya sözlü çeviri konusuna ilişkin (görsel-işitsel, yazılı, kayıtlı ve benzeri) kaynak metin veya çeviri hizmetine destek olacak malzemeyi (koşut metin, alan sözlükleri, bellekler ve benzeri) ilgili kaynaklardan temin eder” (MYK, 2020: 11) şeklindeki ifadeler de girişimcilik edincinin “kaynakları harekete geçirme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanıyla ilişkilendirilebilir niteliktedir. Ancak, tanımlamanın ve buna bağlı olarak da öngörülen kaynakların belirli çeviri ve metin türleri üzerinden ortaya koyulduğu görülmektedir. Bu noktada, makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında yaşanan dönüşüm ışığında çeviri ve çevirmenliğin etkinlik alanında oluşan yeni alanlar ve profillerin çevirmenlerin hem kullanımını hem de yeniden şekillendirilmesine katkı sunmalarını bekleyen çeviri teknolojilerinin, programların ve yazılımların da aralarında bulunduğu farklı kaynakları harekete geçirmeyi gerektirdiği söylenebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, yeni ortaya çıkan/çıkabilecek olan rol ve profilleri dikkate alarak oluşturulacak bir kapsama yer verilmesi kaynaklar konusuna daha bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesine imkân sağlayabilir.

“İş organizasyonu yapmak” başlıklı görevin B.8 kodlu “mali prosedürleri yürütmek” şeklinde adlandırılan ve yapılan işlerin “faturalandırılmasının ve vergilendirilmesinin ilgili mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi” (MYK, 2020: 12) ile “muhasabe kayıtlarının ilgili mevzuata uygun olarak tutulması ve muhafaza edilmesini” kapsayan görev tanımının “EntreComp” çerçevesindeki “finansal ve ekonomik okuryazarlık” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanı ile örtüştüğü gözlemlenmektedir. Belgede ifade edilen yeterlilik sadece geçmişe yönelik olarak

yapılan işlerin kayıtlarının tutulmasına ilişkin girişimcilik edincinin bir alt alanı olarak tanımlanan “finansal ve ekonomik okuryazarlık” daha geniş çaplı bir yeterliliği kapsamakta, gelecekte ortaya koyulabilecek değer yaratan ürün ve hizmetler için finansal tahminlerde bulunmayı, geleceğe yönelik finansal planlar yapmayı, uygulamayı ve değerlendirmeyi ve uzun vadede bu değer yaratımını sürdürebilecek bir sistemin sağlanabilmesi için finansal yönetimi de içine almaktadır (a.y.).

Yine “iş organizasyonu yapmak” görevinin B.9 kodlu “çeviri belleğinin bakımını yapma” kısmı kapsamında çeviri belleğine ilişkin “güncel sürümü yedek[leme]”, “arşivle[me]”, “iyileştirme yap[ma]”, “içeriye alma (import) ve dışarıya verme (eksport) işlemi ile kullanım alanının genişliğini sağla[ma]” ve “gizlilik sözleşmesine uygun bir şekilde kullan[ma]” (MYK, 2020: 12) becerilerine değinilmektedir. Girişimcilik edincinin “EntreComp” çerçevesinde sorumluluk bilinci ile farklı türden kaynakları bir araya getirerek değer oluşturmayı kapsayan (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) “kaynakları harekete geçirme” alt alanıyla ilişkilendirebilecek olan bu kısımda verilen bilgilerin, çevirmenlerin teknolojik bağlamda belirli arka plan bilgilerine ve belirli yazılımları nasıl kullanacaklarına ilişkin bilgiye sahip olmalarını gerektirdiği ortadadır. Ancak, bu tez çalışması kapsamında ele alınan yeni profiller açısından hem sektörel hem de alanyazından sağlanan bilgilere bakıldığında, makine çevirisinin çevirmenlik mesleğinin en büyük dönüştürücülerinden biri olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, bugünün çevirmen profilinden beklenen beceriler açısından, sadece bilgisayar destekli çeviri araçlarına dair bilgi sahibi olmak değil, makine çevirisi sistemlerinin işleyişine dair genel bilgilere sahip olmanın yanı sıra bu sistemlerin hangi alanlarda, metin türlerinde ve dil çiftlerinde nasıl performans gösterdiğine hakim olmak, belirli bir çeviri işinde kullanımlarının uygun olup olmadığına karar verebilmek ve ne gibi riskler barındırabileceğini tespit etmek üzere makine çevirisi çıktılarına eleştirel yaklaşabilmek de önemli olduğundan, sözü edilen kısma “makine çevirisi okuryazarlığı”nın (“*machine translation literacy*”) (Bowker ve Clro, 2019) da eklenmesi veya farklı bir başlık altında bir araya getirilecek şekilde yeniden yapılandırılması önerilebilir. Bu noktanın standarttaki “Çeviri öncesi hazırlık yapmak” görevinin C.2 Kodlu “Çeviri için araştırma yapmak” ve C.3 Kodlu “Çeviri stratejisini belirlemek” becerileri açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim standarttaki açıklamalar ilgili becerilerin “arka plan bilgilerine ve terimceye ilişkin bilgi ihtiyacını gider[me]”, “konu, alan ve arka plan bilgilerini çeviri amaçlarına göre incele[me]” ve “terimlerin erek (hedef) dildeki karşılıklarını belirle[me]” gibi alt

becerileri kapsamaktadır. Yukarıda sözü edilen makine çevirisi okuryazarlığının sağlayacağı bakış açılarıyla yürütülecek bir süreç “Çeviri öncesi hazırlık yapmak” görevinin kapsamının da genişlemesi anlamına gelebilecektir. Ayrıca, günümüzde ihtiyaç duyulduğu vurgulanan girişimci bir zihniyete sahip çevirmenlerin gerek bağımsız şekilde gerekse çalıştıkları kurum ve topluluklarla makine çevirisi ve kalite değerlendirme sistemlerinin eğitilmesi, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi yoluyla katma değer üretimine katkı sağlayabileceği düşünüldüğünde buna imkân veren teknik bilgilerinin yanı sıra ilgili etik ve hukuki konularda bilgili olmalarının da önemli olduğu savunulabilir. Bu açıdan söz konusu standarda, girişimcilik edincinin “hedef topluluk, pazar, toplum ve çevre üzerinde değer getiren fikirlerin sonuçlarını ve girişimci eylemin etkilerini değerlendir[meyi]”, “uzun vadeli sosyal, kültürel ve ekonomik hedeflerin ve seçilen eylem kanalının ne kadar sürdürülebilir olduğunu değerlendir[meyi]”, ve “sorumluluk bilinci ile hareket e[tmeyi]” gerektiren “etik ve sürdürülebilir düşünme” alt alanının (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) sunacağı bakış açısının eklenmesi önerilebilir.

Standardın “yazılı çeviri yapmak” görevi kapsamında verilen E.1 kodlu “özel alan çevirisi yapmak” ve “yazın çevirisi yapmak” kısımları için verilen mesleki bilgi ve uygulama becerilerine bakıldığında, listenin “çeviri sorunları[na]” ilişkin becerilerle başladığı görülmektedir. Bahsi geçen görevler ve bunlara ilişkin beceriler açısından son derece kapsamlı olan bu kısımdaki “çeviri sorunlarını saptayabilme” (MYK, 2020: 18) becerisinin kapsamı, girişimci bir bakış açısıyla, salt verilen bir kaynak metin üzerinden ele alınmak yerine daha geniş bir ölçekte, çevirmenlerin “kalıpların dışında düşünebilen”, “yapboz çözücü” bireyler (OECD, 2016: 11) olarak katma değerli, toplum yararına “çözümler üret[melerini]” (a.y.) sağlayacak bir anlayışla çeviri ile çözülebilecek sorunların tespitini, tanımlanmasını, sunulmasını ve çözümünü de içerecek şekilde genişletilebilir. Dahası, girişimci zihniyete sahip çevirmenler, üreteceği ve ortaya koyacağı bu katma değerli hizmetlere talep oluşturup söz konusu hizmetin sürdürülebilirliğini de sağlayabilecektir. Bu açıdan girişimciliğin özellikle “fikirler ve fırsatlar” alanındaki “fırsatları tespit etme”, “yaratıcılık”, “vizyon”, “fikirlere değer verme”, “etik ve sürdürülebilir düşünme” boyutlarının alt boyutlarıyla birlikte dikkate alınması çevirmenlerin sağlayabileceği katma değer alanları için önemli açılımlar sağlayabilecektir.

Standardın “[y]azılı çeviri yapmak” görevine ilişkin E.4 “yerelleştirme yapmak” kodu ile verilen “kaynak içeriği talep, içeriğin özellikleri, alımlama koşulları, kullanılan

terimce ve alan dili ile yerel kullanıma uygun olarak (varsa yazılım kodları ve değişkenleri dikkate alıp) ilgili yazılımları kullanarak erek (hedef) dile aktarır” kısmına da tezin daha önceki bölümlerinde bulunulan tespitlerden hareketle değinilmesi gerektiği düşünülmektedir. Nitekim, yerelleştirme, bu tez kapsamında ortaya koyulan yeni rol ve alanlardan sadece biridir. Bu anlamda diğer yeni rol, alan ve profillere yönelik tanımlamalara da imkân veren ve aynı zamanda sürekli bir açılım, dönüşüm ve gelişim içinde olan bu alanlara yönelik kapsayıcı bir yapının ortaya koyulması önemli görülmektedir. Yerelleştirme açısından bir değerlendirme yapıldığındaysa, çevirmenlerden sadece verilen “kodlar veya değişkenler dikkate al[arak]” çevirileri üretmesinin beklendiği görülmektedir. Diğer taraftan, çevirmen profillerinde ve rollerinde yaşanan dönüşümle birlikte günümüzde yerelleştirme söz konusu olduğunda, özellikle hacimli projeler bağlamında, çevirmenlerin ilgili ürünün test edilmesini sağlamak ve gerekli olduğunda sorunların giderilmesinde de rol alabilmesi için temel seviyede de olsa kodlama gibi yeni teknolojik bilgi ve becerile de ihtiyacı söz konusu olabilir. Dahası, gelen dosyalar içinde çevrilmemesi gereken kısımları otomatik olarak arka plana atıp, sadece çevrilmesi gereken kısımları çevirmene gösterebilme gibi çevirmenin işini kolaylaştırabilecek yazılım özelliklerinden ya da kurallı ifadeler (*regular expressions*) gibi teknik bilgilere temel seviyede sahip olunması da önemli görülmektedir. Çevirmenlerin sahip olabilecekleri bu türden beceriler, müşterileri için güvenilirlik ve tek elden hizmet alabilme gibi kolaylıklar sağlayabileceği için ilgili çevirmenin sunduğu hizmete katma değer ekleyebilecektir. Burada da çevirmenlerin, sadece işin metinsel boyutu ile değil, temel seviyede de olsa teknik boyutu ile müşteriler için değer üreten, aktif bir katılımcı olması söz konusu olabilecektir. Bu bağlamda, değinilmesi gereken bir diğer nokta ise bu türden teknolojilerin sürekli güncellenmesi ve yeni özellikler kazanarak ilerlemesidir. Bu durum da teknik anlamda yeni sorun ve zorluk alanlarının oluşması anlamına gelebilir. Dolayısıyla çevirmenlerin sürekli olarak öğrenmeye devam etmesini ve yeri geldiğinde kendi bilgilerini güncellemesini, bu alandaki gelişmeleri takip etmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, girişimcilik edincinin “kaynaklar” alanındaki “öz farkındalık ve öz yeterlik”, “motivasyon ve sebat” ve “kaynakları harekete geçirme” alt alanlarının göz önünde bulundurulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Belgedeki bir diğer görev olan “çeviri hizmeti ile ilgili kalite faaliyetlerini yürütmek” (MYK, 2020: 20) kısmına bakıldığında F.1 kodlu “Hizmet talep eden kişi ve kuruluşlarla ilişkileri yönetmek” görevi “EntreComp” çerçevesindeki “diğer insanlarla

“çalışma”, “diğer insanları harekete geçirme”, “planlama ve yönetme”, “inisiyatif alma”, “fikirlere değer verme” ve “etik ve sürdürülebilir düşünme” alt alanları ile ilişkilendirilebilir niteliktedir (Bacigalupo vd., 2016: 12-13). Nitekim, standarttaki ilgili görev, müşteri portföyü oluşturma ve bunun üzerinden memnuniyet sağlayacak şekilde çeviri sürecini tasarlama gibi görevleri kapsamaktadır. Çeviri yoluyla yaratıcı ve katma değerli ürünler ortaya koyabilecek girişimci zihniyete sahip bir çevirmenin bu değer oluşturan etkinlik için diğer insanlar ile iş birliği içinde olması, gelen talepler ve alınan geri dönütler doğrultusunda hem daha iyi hem de farklı ihtiyaçlara hitap edecek çözümler üretmesi, böylece kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri doğrultusunda planlama yapması ve katma değerli ürünlerinin sürdürülebilirliğini sağlaması mümkün olabilir. Yine aynı bölümdeki F.2 kodlu “çeviri iş süreçlerini izlemek” (a.y.) görevi bağlamında verilen “[ç]eviri iş süreçlerini oluşturduğu akışa göre kayıt altına alır” (a.y.) ve “yazılı çeviride işi talep edenden geri bildirim alır” (a.y.) becerileri de girişimciliğin “fikirlere değer verme”, “etik ve sürdürülebilir düşünme”, “öz farkındalık ve öz yeterlik” ve “deneyimle öğrenme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanlarıyla ilişkilendirilebilir ve bu anlayışları benimseyen çevirmenler açısından katma değerli ürün ve hizmetler bağlamına yeni potansiyellerin keşfedilmesi mümkün hâle gelebilir. Diğer taraftan, teknolojinin etkisi ile sıfırdan metin çevirmeye duyulan ihtiyacın giderek azaldığı günümüzde (Nimdzi, 2021) çeviri kalite faaliyetlerinin yürütülmesi kapsamında olmazsa olmaz unsurlardan birinin de makine çevirisi çıktılarının kalite değerlendirmesinin yapılması süreçleri olduğu düşünüldüğünde, çevirmenlerin otomatik ve manuel kalite değerlendirme standartlarına, programlarına ve süreçlerine dair bilgi ve farkındalıklarının olması da büyük önem taşımaktadır. Bu da söz konusu görev kapsamında girişimciliğin “kaynakları harekete geçirme” alt alanının “ihtiyaç duyulan kaynakları bir araya getirme ve yönetme” boyutu dikkate alınarak yeniden ele alınmasını önemli kılmaktadır. Yine bu görev dahilinde ifade edilen “görsel-işitsel çeviride gelişen yeni tür ve aktarım ortamlarını takip etme” becerilerinin de özellikle “fırsatları tespit etme” ve “yaratıcılık” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) açısından önemli olduğu, gelişen yeni tür ve aktarım ortamlarının yeni gelişen farklı ürün ve hizmet türleri (örn. çeviriyaratım) için de potansiyeller sunabileceği için bu becerinin genel olarak çevirmenliği kapsayacak şekilde ele alınması önemli görünmektedir.

Standartta “mesleki gelişim faaliyetlerine katılmak” (MYK, 2020: 21) olarak isimlendirilen görev dahilindeki G.1 kodlu “bireysel mesleki gelişimini sağlamak” (a.y.) becerisi dahilinde mesleki konulara yönelik eğitim etkinliklerine katılarak kendi

ihtiyaçlarını belirleme, meslekte ve sektörde yaşanan gelişmeleri izleme ve çeşitli hukuki değişiklikleri takip etme gibi beceriler (MYK, 2020: 21) bulunmaktadır. Söz konusu alt beceriler “EntreComp” erevesindeki “motivasyon ve sebat”, “vizyon”, “z farkındalık ve öz yeterlik” ve “belirsizlik ve riskle baş edebilme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanları ile ilişkilendirilebilir niteliktedir.

Belirsizlik içeren ve uyarlanabilir bir uzmanlık gerektiren gelecekte çevirmenlerin güçlü şekilde varlıklarını sürdürebilmeleri açısından büyük önem arz eden yaşam boyu öğrenme becerisi ve bununla sağlanacak benlik algısı anlamında son derece önemli olan söz konusu girişimcilik alt edinleriyle çevirmenlerin “geleceği hayal e[tmeleri]”, “fikirleri eyleme dökmek için vizyon geliştir[meleri]”, “aba ve eylemi yönlendirmeye yardımcı gelecek senaryoları planla[maları]”, kendilerine inanarak “kısa, orta ve uzun vadedeki ihtiyaç, amaçlar ve istekler üzerinde düşün[meleri]”, “bireysel olarak ve bir ekibin parçası olunduğundaki güçlü ve zayıf yönlerini tespit ed[ip] değerlendir[meleri]”, “belirsizlik, aksilik ve geçici başarısızlıklara rağmen olayların gidişatını etkileme yetene[klerine] inan[maları]”, “fikirleri eyleme dökmeye ve başarma isteğini tatmin etmeye kararlı [olmaları]”, “sabırlı olmaya ve uzun vadeli bireysel ya da ekip amaçlarını başarmak için sebat etmeye hazırlıklı [olmaları]”, “[b]askı, aksilikler ve geçici başarısızlıklar karşısında dayanıklı olmaları”, “bir kararın sonuçları belirsiz olduğunda, mevcut bilgi kısmi veya muğlak olduğunda veya istenmedik sonuçların oluşma riski olduğunda karar ver[ebilmeleri]” ve “değer yaratma sürecinin içerisine başarısız olma riskini azaltmak için ilk safhalardan itibaren fikirleri ve prototipleri test edecek yapısal yöntemler dahil olmak üzere hızla ilerleyen durumlarla zamanında ve esnek bir şekilde baş e[tmeleri]” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) mümkün hâle gelebilecektir. Bunlar gerçekleştiğinde ise girişimci çevirmenlerin “fikirler ve fırsatlar” ile “kaynaklar”ını (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) bir araya getirmeleri suretiyle karşılaştıkları yeni türlerden, profillerden, belirsizliklerden, yeni oluşan ve ara alanlardan ve birer tehdit olarak görülen zorluklardan katma değerli hizmet ve ürünler ortaya koyma potansiyelleri ortaya çıkabilecektir.

Yine “mesleki gelişim faaliyetlerine katılmak” (MYK, 2020: 21) şeklinde isimlendirilen görev dahilindeki “[m]eslek içi eğitime katkıda bulunmak” kısmında vurgulanan “meslektaşları ile bilgi paylaşımında bulunma” ve “meslektaşlarının talebi hâlinde geri bildirimlerde bulunma” gibi becerilerinse girişimciliğin “EntreComp”

çerçevesindeki “diğer insanlarla çalışabilme” ve “diğer insanları harekete geçirme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanlarıyla ilişkilendirilmesi mümkündür.

Aynı doğrultuda, standartların “Tutum ve Davranışlar” (MYK, 2020: 22) kısmındaki “Çeviri süreçlerinde risklere karşı öngörölü ve hazırlıklı olmak” maddesinin “EntreComp” çerçevesindeki “belirsizlik ve riskle baş etme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ile, “çeviri süreçlerinin yönetiminde teknik, mali ve hukuki detaylara ve kurallara özen göstermek” (MYK, 2020: 22) maddesinin “etik ve sürdürülebilir düşünme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ile, “çeviri süreçlerinin yönetiminde, yetki sınırları içinde, etkili ve hızlı inisiyatif kullanmak” (MYK, 2020: 22) maddesinin “inisiyatif alma” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ile, “iş için doğru kişilerden, zamanında ve doğru bilgiyi almak ve aktarmak” (MYK, 2020: 22) maddesinin “diğer insanlarla çalışabilme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ile ve “kaynakların verimli kullanılmasına özen gösterme” (MYK, 2020: 22) maddesinin “kaynakları harekete geçirme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ile değişen derecelerde örtüştüğü düşünülebilir. Öte yandan, girişimcilik alt edinçleri bağlamında kurulan paralelliklerin standartlarda çeviri süreci üzerinden tanımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda, söz konusu girişimcilik alt alanlarının çeviri yoluyla/çeviri bağlamında katma değerli hizmet ve ürün yaratılıp sunulması bağlamında da standartlara dahil edilmesi mevcut yeni rol ve alanlarda arzı da sağlanacak olan yeni sektörel talep alanlarının oluşturulabilmesine imkân sağlayabilecektir. Böylece, standarttaki tutumlardan biri olan “[m]esleğine ilişkin konulara yönelik yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirme[nin]” (MYK, 2020: 22) yanı sıra bu öğrenme etkinliğini değere dönüştüren, “mesleğine ilişkin yeniliklere ve yeni fikirlere açık ol[manın]” (a.y.) yanı sıra bu açık fikirliliği yeni yaratıcı fikirlere ve fırsatlara dönüştürebilen, sadece ulusal değil, uluslararası ortamlarda da yeni rollere hazırlıklı olabilecek çevirmenlerden söz etmek mümkün olabilecektir.

3.3. Değerlendirme

Bu bölümde yapılan iki farklı incelemeden ilki girişimciliğin Türkiye’de çeviri eğitimi veren dört yıllık lisans (İngilizce) programlarındaki konumunu irdelemek üzere gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, isimlerinde doğrudan girişimciliğin olduğu ve/veya işletme mantığına yönelik derslerin incelenen 48 üniversiteden sadece 9’unda bulunduğu ve bu kapsamda 21 farklı dersin söz konusu olduğu görülmüştür. Katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünülen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik olaraksa toplamda

28 üniversitede 70 dersin verildiği tespit edilmiştir. Bu iki kategorideki derslerin %85'inden fazlasının seçmeli ders olarak verilmesi, ders programlarında merkezi bir konumda olmadıklarına işaret etmektedir. Ticari işletmelere ilişkin içeriklere erişebilen öğrencilerin, bir işletme kurma oranının bu eğitimi almayan kişilere oranla daha fazla olduğu (Karş. Avrupa Komisyonu, 2013 akt. Galán-Mañas, Kuznik ve Olalla-Soler, 2020: 8) ve doğrudan girişimcilikle ve işletme mantığı ile ilgili olan ders içeriklerine erişebilen öğrencilerin, girişimci gibi düşünebilme, değer yaratacak fikirler üretebilme ve çevirmenlerin yeni rolleri ve sorumluluklarına ilişkin derslerle birleştğinde katma değerli dil hizmetleri ile “yaratıcı ve amaçlı fikirler” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) ve fırsatlar geliştirebilme açısından belirli bir arka plana sahip olabileceği, karşılaştıkları sorunları, yenilikleri ve dönüşümleri yenilikçi ve yaratıcı çözümler, ürünler ve hizmetler sunabilecekleri fırsatlar olarak görebilme ve bu doğrultuda eylemde bulunabilme imkânına sahip olabileceği düşünüldüğünde, söz konusu derslerin nitelik ve nicelik olarak kapsamının artmasının önemli olduğu savunulabilir. Nitekim bu türden dersler özellikle teknoloji odağıyla çevirmen adaylarının zihinlerinde kariyerlerine yönelik olarak katma değerli, geleceğin belirsizliğine karşı sürdürülebilir iş alanlarını yapılandırmalarına, bu doğrultuda kısa, orta ve uzun vadeli amaçlar belirlemelerine, öz-farkındalık seviyelerini arttırmak suretiyle ihtiyaç duyacakları becerilere ilişkin planlamada bulunarak gerçekçi bir öz-yeterlik algısı oluşturmalarına ve hızla ve her geçen gün daha da derinleşen ve çeşitlenen biçim ve açılarda teknoloji ile entegre hâle gelen dil hizmetleri alanında, insan faktörünün etkinlik alanının sadece hâlihazırdaki sınırlı, mecburi noktalarda olmadığını göstererek girişimci bir bakış açısıyla insan olarak yeni ürün ve hizmet alanlarının keşfetmelerine veya ortaya koymalarına katkıda bulunabilecektir.

Çevirmenlik mesleğine yönelik olaraksa toplam 29 üniversitede 52 dersin olduğu ve bu derslerin çoğunluğunun (28) zorunlu olduğu görülmüştür. Bu anlamda, söz konusu derslerin diğer iki kategorideki derslere oranla programlarda daha merkezi bir konumda olduğu düşünülebilir. İlgili derslerin, öğrencilerin pro-aktif davranabilecekleri alanları keşfetmelerine ve meslek standartları, kalite standartları ve etik gibi teknolojik gelişmelerden kaynaklı olarak sürekli değişim ve gelişimlerin söz konusu olduğu konuları ele almaları itibari ile çevirmen adaylarının sektörün gerçekliklerini öğrenerek daha güçlü bir benlik geliştirmelerine imkân sağlayabileceği, bunun da çevirmen edincinin önemli bir boyutu olan tutumlarını olumlu yönden etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu açıdan girişimci düşünme kapasitesine de

olumlu katkıları olabileceği düşünölen derslerin programlarda daha merkezi bir konumda kendilerine yer bulmuş olmaları, girişimcilik odaklılık açısından değeriendirildiğinde olumlu bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Girişimciliğin alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğeri dersler kategorisinde ise sadece 8 dersin bulunduğı ve bunların da sadece 3'ünün zorunlu dersler olduğı tespit edilmiştir. Çevirmen adaylarına, hem doğrudan işletme boyutunda sergileyecekleri girişimci bakış açısı için temel oluşturarak hem de parçası olacakları projeler, kurumlar ve topluluklar için katma değeri ortaya koyabilmeleri açısından katkı sunabileceğı, aynı zamanda çevirmen adaylarının içinde bulunduğumuz yüzyılın gerçeklerinin ve küresel sorunlarının farkında olan, bunlara karşı yaratıcı, yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler sunacak şekilde eyleme geçebilen bireyler olarak yetişmelerine katkı sunma potansiyelinin olduğı düşünölen bu derslere nitelik ve nicelik olarak daha fazla yer verilmesinin önemli olduğı söylenebilir.

Faköltelerin ortak ders havuzlarında girişimciliğı çok çeşitli boyutlar açısından besleyebileceğı düşünölen çok sayıda dersin bulunduğı görölmüştür. Gerek girişimcilik ve işletme mantığı ile, gerek sektörde oluşarı yeni roller, yeni alanlar ve metin türleri üzerinden, gerekse girişimciliğin alt alanları açısından öğrencilerin girişimcilik edincilerini besleyebilme potansiyeli bulunan bu derslerin katma değeri yaratımı konusunda çevirmen adaylarını besleyerek “yaratıcılık” ve “fırsatları tespit edebilme” başta olmak üzere girişimciliğin tüm alt alanlarında (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) gelişim kaydetmelerine katkı sağlayabileceğı düşünölmektedir. Diğeri taraftan, bu derslerin fakölte bünyesinde açılan seçmeli dersler olması ilgili bölümlerde öğrenim gören çevirmen adaylarının ne kadarı tarafından alınabildiğini gündeme getirmektedir.

Yukarıda verilen dört kategorideki derslerin birlikte sunuluşu açısından yapılan değeriendirmede, dört kategoriden derslerin beraber verildiğı sadece 2 üniversitenin olduğı tespit edilmiştir. Sözü edilen kategorilerdeki derslerin girişimcilik edincini farklı boyutlarda ve derecelerde besleyebileceğı göz önüne alındığında, bu derslerin bir bütönlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla beraber verilip verilmediğı de önemli hâle gelmektedir. Ancak, bu durumun incelenen programlarda söz konusu olmadığı görölmektedir. Öte yandan, ilgili dersler arasında çok sayıda seçmeli dersin bulunması da iki ya da üç kategoriye ait dersleri birlikte sunan kurumlara ait karşılaştırmalı değerielerin vadedeceğı kategorik entegrasyon,

tamamlayıcılık ve bütünlüğün öğrenim gören öğrencilerin geneli için geçerli olmayabileceği anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak, girişimcilik edincinin incelenen çeviri eğitimi veren programlardaki dersler açısından merkezi bir konumda olmadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, çeviri eğitimi veren programların, makine çevirisinin ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmen edinci bağlamında merkezde yer alması gerektiği ortaya koyulan girişimcilik edincini inşa edecek derslerin bir bütünlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla verilmesini sağlayacak şekilde güncellenmesi önerilebilir. Bu noktada söz konusu derslerin daha fazla oranda zorunlu dersler hâline getirilmesi veya seçmeli olsalar dahi belirli bir sistem ve çerçeve dahilinde uyarlanabilir, modüler bir düzende alınmalarının sağlanması yoluyla kilit çevirmen edinci olarak girişimciliğin eğitim programlarının her aşamasında beslenmesi sağlanabilir.

Bu bölümde yapılan ikinci inceleme kapsamında, Ulusal Meslek Standartları kapsamında çevirmenliğe yönelik olarak hazırlanan ve çevirmenlik mesleği için tanımlanan “gerekli bilgi, beceri, tavır ve tutumları” ortaya koyan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6”da sunulan tanımlar, görevler ve beceriler girişimcilik edinci ve alt alanları bağlamında irdelenerek girişimcilik edincinin bu standarttaki konumu, potansiyel katkıları ve olası yeni dahil edilme biçimleri ele alınmıştır. Bu bağlamda yapılan irdeleme ilgili standardın girişimcilik odağı ile yeniden yapılandırılmasını bir tür zorunluluk olarak görmemiş, söz konusu standardı sadece girişimci bakış açısının makine çevirisi ve dijitalleşme çağında yaşanan gelişmeler karşısında sunabileceği katkılar açısından değerlendirmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, ilgili standartta mesleğin tanımı bağlamında, yerelleştirme hariç olmak üzere yeni oluşan roller ve alanların genel olarak bu standarda dahil edilmediği söylenebilir. Sektörel verilere dayanarak, giderek daha fazla oranda sektörel uygulamalarda kendine yer bulan makine çevirisi sistemleri ve bu sistemlerin kullanılmasıyla ortaya çıkan yeni meslek etiketleri (ön düzelti, son düzelti, makine çevirisi kalite değerlendirmesi gibi görevler başta olmak üzere) ile insan faktörünün özellikle yaratıcılığının sergilemesi bağlamında katma değer sunabileceği, doğrudan dilsel aktarımın ötesine geçen çeviri yoluyla metin/içerik üretimi yapılan diğer etiket ve süreçlerin (çeviriyaratım başta olmak üzere) birer alt profil olarak (yerelleştirmede söz konusu olduğu gibi) standarda eklenmesi veya sektörel verilerde dil hizmetlerinin ulaştığı belirtilen kapsam ve genişlik dikkate

alınarak çok daha bütüncül ve kapsayıcı bir anlayışla tanımlamaların yapılması meslek profilinin girişimci bir zihniyetle ilişkilendirilmesi bağlamında faydalı olabilir. Böylesi bir ekleme veya yeniden yapılandırma ise standartta yer alan beceriler, kaynaklar ve araçlar da dahil olmak üzere tüm kısımların güncellenmesini gerekli kılacaktır.

Ele alınan standartta çeviri sürecine odaklanarak kullanılan araçlara vurgu yapıldığı görülmüştür. Öte yandan, çeviri teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte sıfırdan çeviriye olan ihtiyacın giderek azaldığı ve yapılan her bir çeviriyle üretilen çevirilerin ve bunlar üzerinden türetilebilecek verilerin gerek sonraki çeviri projeleri ve süreçleri, gerekse makine çevirisi ve kalite değerlendirme sistemlerinin eğitilmesi, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi yoluyla katma değer üretimine katkı sağlayabileceği düşünüldüğünde, çeviri süreçlerinin en merkezinde olacak şekilde özellikle çeviri teknolojileri kullanımlarının vurgulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim, 21. yüzyılın getirdiği 'belirsizlik' ve 'karmaşa' karşısında üç 'yeterli insan modeli'nden biri olarak tanımlanan "alet kullanıcısı" insan modelinde dünya ile karşılaşmamızın kullandığımız aletler aracılığıyla olduğu, kullanılan araçların birey ile çevresi arasındaki aktif diyalogun bir aracısı değil parçası konumunda olduğu ve bunların sadece bir görevin başarılı şekilde gerçekleştirilmesini sağlamadıkları, aynı zamanda dünyayla olan ilişkimizi dönüştürmemizin yeni yollarını açtıkları (OECD, 2016: 12) belirtilmektedir.

Belgede "iş organizasyonu yapmak" görevi kapsamında harekete geçirilmesi öngörülen kaynakların belirli çeviri ve metin türleri üzerinden ortaya koyulduğu görülmektedir. Bu noktada, makine çevirisi ve dijitalleşme bağlamında yaşanan dönüşüm ışığında çeviri ve çevirmenliğin etkinlik alanında oluşan yeni alanlar ve profillerin, çevirmenlerin hem kullanımını hem de yeniden şekillendirilmesine katkı sunmalarını bekleyen çeviri teknolojilerinin, programların ve yazılımların da aralarında bulunduğu farklı kaynakları harekete geçirmeyi gerektirdiği söylenebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, yeni ortaya çıkan/çıkabilecek olan rol ve profilleri dikkate alarak oluşturulacak bir kapsama yer verilmesi kaynaklar konusuna daha bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesine imkân sağlayabilir. Yine bu görev kapsamında ortaya koyulan "mali prosedürleri yürütme" becerisinin sadece geçmişe yönelik olarak yapılan işlerin kayıtlarının tutulmasına ilişkin olduğu görülürken girişimcilik edincinin bir alt alanı olarak tanımlanan "finansal ve ekonomik okuryazarlık" daha geniş çaplı

bir yeterliliği kapsamakta, gelecekte ortaya koyulabilecek değer yaratan ürün ve hizmetler için finansal tahminlerde bulunmayı, geleceğe yönelik finansal planlar yapmayı, uygulamayı ve değerlendirmeyi ve uzun vadede bu değer yaratımını sürdürebilecek bir sistemin sağlanabilmesi için finansal yönetimi de içine almaktadır (Bacigalupo vd., 2016: 12-13). Söz konusu standarda bu şekilde geleceğe yönelik bir finansal anlayışın dahil edilmesinin girişimci bir yaklaşımın inşası açısından önemli olduğu söylenebilir.

Ele alınan belgede “yazılı çeviri yapma” görevi kapsamında verilen “çeviri sorunlarını saptayabilme” becerisinin çeviri süreci odaklı olduğu söylenebilir. Öte yandan, girişimci çevirmenlik bakış açısıyla, “çeviri sorunlarının” salt verilen bir kaynak metin üzerinden ele alınmak yerine daha geniş bir ölçekte, çevirmenlerin “kalıpların dışında düşünebilen”, “yapboz çözücü” bireyler (OECD, 2016: 11) olarak katma değerli, toplum yararına “çözümler üret[melerini]” (a.y.) sağlayacak bir anlayışla çeviri ile çözülebilecek sorunların tespitini, tanımlanmasını, sunulmasını ve çözümünü de içerecek şekilde genişletilebileceğine inanılmaktadır. Dahası, girişimci zihniyete sahip çevirmenlerin, üreteceği ve ortaya koyacağı bu katma değerli hizmetlere talep oluşturup söz konusu hizmetin sürdürülebilirliğini de sağlamaları mümkün olabilecektir. Bu açıdan, girişimciliğin özellikle “fikirler ve fırsatlar” alanındaki “fırsatları tespit etme”, “yaratıcılık”, “vizyon”, “fikirlere değer verme”, “etik ve sürdürülebilir düşünme” (Bacigalupo vd., 2016: 12-13) alt alanlarının boyutlarıyla birlikte dikkate alınmasının çevirmenlerin sağlayabileceği katma değer alanları için önemli açılımlar sağlayabileceği iddia edilebilir.

Belgedeki “çeviri hizmeti ile ilgili kalite faaliyetlerini yürütme” görevi kapsamında tanımlanan beceriler arasında makine çevirisi kalite değerlendirme süreçlerine yer verilmediği tespit edilmiştir. Teknolojinin etkisi ile sıfırdan metin çevirmeye duyulan ihtiyacın giderek azaldığı günümüzde (Nimdzi, 2021) çeviri kalite faaliyetlerinin yürütülmesi kapsamında olmazsa olmaz unsurlardan biri olan makine çevirisi kalite değerlendirmesi bağlamında çevirmenlerin otomatik ve manuel kalite değerlendirme standartlarına, programlarına ve süreçlerine dair bilgi ve farkındalıklarının olması büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda söz konusu görev kapsamındaki becerilere bu unsurların da dahil edilmesi önemli görülmektedir.

Son olarak, belgede “Tutum ve Davranışlar” kapsamında yer verilen niteliklerin ağırlıklı olarak çeviri süreci üzerinden tanımlandığı görülmektedir. “EntreComp”

(Bacigalupo vd., 2016) çerçevesinde tanımlanan girişimcilik alt alanlarının çeviri yoluyla katma değerli hizmet ve ürün yaratılıp sunulması bağlamında standartlara dahil edilmesi mevcut yeni rol ve alanlarda arzı da sağlanacak olan yeni sektörel talep alanlarının oluşturulabilmesine imkân sağlayabilecektir. Böylece, standarttaki tutumlardan biri olan “mesleğine ilişkin konulara yönelik yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirme[nin]” (MYK, 2020: 22) yanı sıra bu öğrenme etkinliğini değere dönüştüren, “mesleğine ilişkin yeniliklere ve yeni fikirlere açık ol[manın]” (a.y.) yanı sıra bu açık fikirliliği yeni yaratıcı fikirlere ve fırsatlara dönüştürebilen, sadece ulusal değil, uluslararası ortamlarda da yeni rollere hazırlıklı olabilecek çevirmenlerden söz etmenin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Böylesi bir meslek profili ile teknolojinin getireceği belirsizliklerin bir tehditten çok fırsat olarak algılanabileceği, ağırlıklı olarak teknoloji güdümünde giden bir süreç olarak görüldüğü için ‘insandışı’ bir eylem olarak değerlendirilebilen çevirinin yeniden insanın merkezde olduğu bir yapıya dönüşmesinin mümkün olabileceği, bu bağlamda da çevirmenlerde güçlü bir profesyonel benlik algısının inşa edilebileceği savunulabilir. Bunun için bütüncül, kapsayıcı, güncellenebilir, dinamik, uyarlanabilir, salt doğrudan dilsel aktarım odaklı olmaktan ziyade çok yönlü, reaktif olmaktan ziyade proaktif olan ve girişimci düşünce setini merkeze alan bir meslek standardının geliştirilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir.

SONUÇ

Teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan otomatikleşme olgusunun bir sonucu olarak çevirinin insanların yaptığı bir eylem olmaktan çıkacağı ve çevirmenliğin de aralarında bulunduğu birçok mesleğin ortadan kalkacağı yönündeki iddialardan hareketle gerçekleştirilen bu tez çalışmasında, günümüzde makine çevirisi ve dijitalleşme konusunda yaşanan gelişmelerle birlikte çevirmenlik mesleğinin geçirdiği dönüşüm dil hizmetleri sektöründen verilere dayanarak irdelenmiş ve söz konusu dönüşüm bağlamında ihtiyaç duyulan ve çevirmen adaylarına kazandırılması ve çevirmen profilinde tanımlanması gerektiği düşünülen beceriler üzerine bir değerlendirme yapılmıştır. Bu incelemede, çevirmenlik mesleği, ortaya çıkan yeni roller, görevler, etiketler, alanlar ve metin türleri göz önünde bulundurularak, ‘uzmanlık’ ve ‘edinç’ kavramları ve bu kavramlarla ilişkili olarak da ‘işe alınabilirlik’ olgusu üzerinden değerlendirilmiş; bugünün koşullarında ilgili kavramların çevirmenlik bağlamında neleri kapsadığı ortaya konarak ‘yaşam boyu öğrenme’ anlayışına göre kilit bir kavram olan ‘girişimciliğin’, karşılaşılan değişken, esnek, belirsiz, yenilik barındıran ve sürekli bir dönüşüm içindeki koşullar karşısında çevirmenler için merkezi ve şekillendirici role sahip olabileceği iddia edilmiştir. Tez kapsamında ayrıca Holmes’ün Çeviribilimin araştırma alanlarını tanımladığı ve bunların birbirlerine bağlılığını ortaya koyduğu “Çeviribilimin Adı ve Doğası” (“The Name and Nature of Translation Studies”) (1972) başlıklı çalışmasından hareketle, çeviriye ilişkin gerçek hayattan alınan verilere ve bulgulara dayanarak ortaya koyulan kuramsal iddianın uygulama alanında sınanabilmesi için, kilit bir edinç olarak görülen girişimcilik edincinin çeviri eğitiminde oynayabileceği role ek olarak hem Türkiye’de çeviri eğitimi veren lisans programlarında hem de Mesleki Yeterlilik Kurumunun ‘Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6’ belgesindeki yansımaları değerlendirilmiştir.

Bu amaçla, giriş bölümünde çalışmanın çıkış noktası ve gerekçesi ortaya konularak, çalışmanın cevaplamaya çalışacağı araştırma sorularına yer verilmiştir. Bunu takip eden bölümde cevap aranan birinci ve ikinci araştırma sorusu kapsamında, makine çevirisi ve dijitalleşmeyle ilgili sektörel veri ve bulgularla Çeviribilim alanyazınında yer alan bulguların meslek açısından ne tür bir dönüşüme işaret ettiğini irdelenmiştir. Bu doğrultuda, dil hizmetleri sektörünü veriler üzerinden değerlendiren uluslararası araştırma kurumlarının rapor ve değerlendirmeleri ve Çeviribilim alanyazınında ilgili konulara değinen çalışmalar incelenerek, mesleğin

dönüşümüne işaret eden bulgular ve sonuçlar ele alınmıştır. Hem sektörel veriler içeren raporlar hem de Çeviribilim alanyazınından elde edilen bulgular, çeviri iş akışında makine çevirisinin kendine giderek daha fazla yer bulması ile çevirmenlerin üstlendikleri farklı rollerin oluştuğunu, ancak oluşan yeni rollerin sadece makine çevirisinin etkisi ile açıklanamayacağını, Çeviribilimde son derece merkezi bir konumda olan kaynak metin ve erek metin kavramlarının da büyük bir dönüşüm geçirmesi anlamına gelecek şekilde farklı içerik üretim ortamlarının ve biçimlerinin ortaya çıktığını, bununla da bağlantılı olarak daha geniş bir bağlamda 'dijitalleşmenin' bir getirisi olarak katma değerli bir çok dil hizmetinin de sektörde kendine yer bulduğunu ve bu görevlerin çok çeşitli etiketlerle adlandırıldığını ortaya koymuştur. Bu tespitler, çeşitli çeviribilimcilerin çevirmenlerin ya makine çevirisi teknolojilerini geliştiren kişiler ile beraber çalışacakları (Karş. O'Brien, 2012; Öner Bulut, 2019) ya da insan dokunuşunun çeviri sürecine sağlayacağı 'katma değeri' pazarlayacak ve geleneksel anlamdaki çeviriden daha fazlasını yapacakları (Karş. Raído, 2016; Pym, 2019; Morón Martín, 2020) şeklindeki değerlendirmeleri ile ilişkilendirilebilir niteliktedir. Bununla ilişkili olarak araştırmacılar, "yeni iletişim ihtiyaçlarının" (Munöz-Miquel, Montalt ve García-Izquierdo, 2020: 141) ortaya çıktığı bu gelişmeler ışığında çevirmenliğin neleri kapsadığını/kapsayabileceğini ortaya koyarak çeviri eğitimi günümüzün ve geleceğin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden ele almanın ve böylece proaktif bir tutum sergileyerek geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmanın faydalı olacağını (Karş. Schäffner, 2020: 82) ifade etmektedir.

Üçüncü araştırma sorusu kapsamında ise sözü edilen dönüşüm bağlamında günümüzde çeviri ve çevirmenlikten beklenen nitelikler ve yeterlilikler irdelenmiştir. Elde edilen bulgular, makine çevirisinin kullanımı ve çeviriye ilişkin süreçlerdeki otomatikleşme, dijitalleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan yeni metin türleri, alanlar ve roller ve tüm bunların etkisiyle 'çeviri' olgusunda yaşanan dönüşüm ile birlikte geleneksel anlamda çeviri süreci ile ilişkilendiren temel becerilere ek yeni arka plan bilgilerine ve teknik becerilere ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur. Makine çevirisinin sahip olduğu kullanım alanları ve etkinliği açısından bir değerlendirme yapıldığında öne çıkan yeni beceriler arasında son ve ön düzelti işlemlerinin müşteri talepleri ve/veya ilgili standartlara göre sağlanması, ilgili sistemlerin sürdürülebilirliği için yürütülmesi gereken eğitime ve bakım gibi süreçlerin gerçekleştirilmesi, kalite değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi ve makine çevirisi sistemlerinin kullanımıyla ilişkili hukuki ve etik arka bilgilerini de içeren makine çevirisi okuryazarlığının

bulunduğu görülmüştür. Dijitalleşmeyle birlikte öne çıkan, çevirmenlerin daha ‘yaratıcı’ olmalarını gerektiren ve geleneksel anlamda kaynak metne daha bağlı kalınan bir anlayışla yürütülen ‘çeviri’ süreçlerinin ötesine geçilen farklı tür ve derecelerde içerik üretimini kapsayan yeni metin türleri ve alanlarının temel olarak sahip olunması gereken dilsel, kültürel ve metinsel bilgilere ek olarak çeşitli teknolojik araçların ve programların kullanılabilmesini sağlayan teknik becerilerin rolünü daha merkezi hâle getirdiği gözlenmiştir.

Bununla ilişkili olarak çevirmenlerin sahip olmaları beklenen nitelik ve yeterlilikler açısından dikkate alınması gereken en temel noktalardan biri, sözü edilen bilgi ve becerilerin kendilerinin de yaşanan hızlı dönüşümün etkisiyle devingen bir biçimde sürekli gelişme, güncellenme, farklılaşma ve karmaşıklıkla içerisinde olmasıdır. Bu anlamda, tezde, yakın geçmişe kadar baskın konumda bulunan, geleneksel olarak nitelendirilebilecek çeviri uygulamalarında karşılaşılan sorun, kısıt ve karar alma boyutları açısından günümüzde metin kavramının, üretim biçimlerinin ve çeşitliliğinin dijitalleşme ile birlikte geçirdiği dönüşümün etkisiyle ortaya çıkan yeni ve öngörülemez boyutların, ortaya çıktığı andan günümüze kadar “kötü tanımlanmış” (Shreve, 2020: 158) problemlerin iyi bir örneğini teşkil eden çeviriyi bugün artık “daha kötü tanımlanmış” hâle getirdiğinin düşünülebileceği iddia edilmiştir. Bu bağlamda, çevirmenlerin otomatikleşmesi daha zor ve/veya zaman alıcı roller bağlamında ‘uzman’ kimliklerinden hareketle ‘yüksek kalitede’ işler ortaya koymalarına, hâlihazırdaki bilgi ve becerilerini yeni ve/veya farklı uzmanlık alanlarıyla entegre ederek ‘katma değerli’ yeni ürün ve hizmetler sunabilmelerine ve belirsiz bir gelecek karşısında önceden kestirilmesi mümkün olmayan farklı rollere hazırlıklı olmalarını sağlayabilecek çok yönlülüğe, esnekliğe, sürekli öğrenici olmaya, bu bağlamda da ‘uyarlanabilir’ bir uzmanlığa sahip olmalarına ihtiyaç duyacakları öne sürülmüştür.

Dördüncü araştırma sorusu çerçevesindeyse, makine çevirisi ve dijitalleşmeye ilişkin gelişmeler bağlamında çeviri/çevirmen edinci kavramı ve söz konusu kavramın yapılandırılmasına yönelik edinç modelleri (yeniden) ele alınmıştır. Bu kapsamda, çeviri/çevirmen edinci alanyazınından elde edilen bulgular bir önceki bölümde makine çevirisi ve dijitalleşmenin çevirmenlik mesleğine etkisine ilişkin olarak sektörden ve Çeviribilim alanyazınından elde edilen bulgulara dayanarak irdelenmiştir. Buna göre, yaşanan gelişmeler karşısında çevirmenlerden beklenen roller ve sorumluluklara ilişkin çeşitlenmenin, çevirmenin uzmanlığını inşa etmede kilit bir kavram olarak

görülen edinç kavramının kapsamını da farklı şekillerde ve derecelerde etkilediği ve en çok yaygınlık kazanan hizmetlerden biri olan son düzelti işlemi ile birlikte var olan edinç modellerinin mantığına benzer bir mantık ile çok bileşenli bir son düzelti modelinin ortaya koyulması (Nitzke, Hansen-Schirra ve Canfora, 2019: 250) gibi gelişmelerin söz konusu olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, ilgili bölümde, ortaya çıkan ve çıkması muhtemel olan birçok yeni rol göz önüne alındığında, bu hizmet türlerine ilişkin taleplerin oranlarından bağımsız olarak, çevirmen adaylarının üstlenebilecekleri her yeni rol için bireysel modeller ortaya konulması yerine sözü edilen yeni gelişmeler ışığında bütüncül bir anlayışın geliştirilip geliştirilemeyeceği değerlendirilmiştir.

Bu kapsamda, ikinci bölümde, var olan çeviri/çevirmen edinci modelleri betimlenerek aralarındaki farklılıklar üzerinde durulmuş ve 'çevirmen edinci' kavramının, daha çok çeviri eyleminin kendisi ile ilgili olan ve çeviri uzmanlığının geliştirilmesi noktasında vazgeçilmez nitelikte olan 'çeviri edinci'ne göre bireyin (insan çevirmenin) katma değerine daha çok vurgu yapabileceği düşünülen niteliğiyle, günümüzdeki ve öngörülemez gelecekte yaşanabilecek gelişmeler düşünüldüğünde, daha merkezi bir role sahip olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Söz konusu edincin ise, sadece var olan roller ve sorumluluklar üzerinden tanımlanacak ve bunun gerektirdiği bilgi ve becerileri kapsayacak şekilde nispeten 'sabit' bir yapıda olması yerine çevirmenlerin ve çevirmen adaylarının geleceğin içerdiği belirsizlik ve öngörülemezlik karşısında proaktif bir tutum sergileyebilmelerine imkân sağlayan, bu anlamda öğrenmenin devamlılığını önceleyen, hâlihazırdaki uzmanlıklarını ve tecrübelerini geleceğe yönelik beklentiler ile bütünleştirerek geleceğine ilişkin planlar yapabilmelerini ve fırsatlar tespit edebilmelerini öngören ve her bir çevirmenin kendi 'belirimci' (Kiraly, 2019) kimliğini oluşturmasını mümkün kılan bütüncül bir nitelikte olması gerektiği savunulmuştur.

Tezde, bu türden bir edincin merkezinde yer alması gerektiği sonucuna varılan 'yaşam boyu öğrenme' olgusu ise teknolojik gelişmelerin getirdiği dönüşümler doğrultusunda geleceğe yönelik kapsamlı bir eğitim tasarımı ortaya koyabilmek ve nitelikli bir işgücü yetiştirmek amacıyla Avrupa Komisyonu ve OECD tarafından geliştirilen çerçeve belgelerde bu olguya ilişkin olarak tanımlanan beceriler ve kavramlar kapsamında ele alınmıştır. Yapılan incelemede, geleceğin getireceği öngörülemezlik ve belirsizlik karşısında önemli bir beceri olarak karşımıza çıkan

'yaşam boyu öğrenme' edincini oluşturan çeşitli alt edinçlerin olduğu görülmüş ve bunlardan birinin de sözü edilen belirsizlik karşısında ortaya çıkan gelişmelere ayak uydurarak mesleki anlamda varlığın sürdürülebilmesi için geleceğin getireceklerini birer tehditten çok fırsat olarak görebilmeyi sağlayacak girişimcilik zihniyeti olduğu gözlemlenmiştir. Bu zihniyet ile ilişkili olarak ve otomatikleşmeye karşı insanın etkinlik alanını sürdüreceği öngörülen zekâ türlerinden hareketle 21. yüzyılın 'yeterli' üç insan modeli olarak 'yapboz çözücü', 'hikâye anlatıcı' ve 'alet kullanıcısı' insan modellerinin tanımlandığı görülmüştür. Bu üç yeterli insan modeline dayanan bir girişimcilik edinci geliştirmelerinin çevirmen adaylarının hâlihazırda var olan ve oluşmakta olan yeni profillere cevap verebilmeleri, sınırları kesin, çözümleri de tek yönlü olmayan problemler karşısında çözüm üretebilmeleri ve, belki de daha önemlisi, çözümlerini hizmet olarak sunabilecekleri yeni sorunlar tespit edebilmeleri, üretmeleri ve sunabilmeleri, geleneksel anlamda çeviri tanımının dışında kaldığı savunulan 'yaratıcı' alanlarda yeni ürün/hizmet türleri ve alanları keşfederek uygulayabilmeleri, dijitalleşmenin getirisi olan yeni araçlarla çalışabilmeleri, söz konusu araçların geliştirilmesi süreçlerine dahil olabilmeleri, bu araçlarla otomatikleşen süreçler üzerine söz söyleyebilecekleri ürün ve hizmetler ortaya koyabilmeleri ve tüm bu bilgi ve becerilerini farklı alanlara uyarlamalarına imkân sağlayan 'zanaat mantığını' geliştirebilmeleri açısından kritik önem taşıdığı savunulmuştur.

Bu bağlamda, bu tez çalışmasında girişimciliğin, diğer tüm alt edinçleri çevreleyen bir üst edinç alanı olarak, herhangi bir değişiklik veya dönüşüm karşısında gerekli adımların atılmasını ve her yeni gelişmenin bir fırsat ve katma değer üretim alanı olarak değerlendirilmesini sağlayabilecek temel edinç olarak ele alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Diğer bir deyişle, çalışmada, günümüzdeki rol ve alanlar ile öngörülemez gelecekte oluşacak rol ve alanlarda yüksek kaliteli ve yaratıcı işlerin ortaya koyulabilmesi, çeviri yoluyla ve/veya çeviri bağlamında katma değerli ürün ve hizmetlerin üretiminin sağlanabilmesi için ihtiyaç duyulan edincin uyarlanabilir bir uzmanlığa ve yaşam boyu öğrenme anlayışına dayalı, bilgi, beceri, tutum ve değerlerden oluşan ve sabit olmayan, çok yönlü girişimcilik edinci olduğu sonucuna varılmıştır. Bu üst edinç alanının çeviri yapabilme, kültür ve dil bilgisi alanları ile bütünleştirilmesi ile çevirmen adaylarının karşılaştıkları koşullara göre kendilerini konumlandırarak öncelikle kendi potansiyellerinin farkında olan ve/veya bunları keşfetme ihtiyacı duyan ve keşfeden, eksikliklerini tespit edip gideren, gelişim alanlarını tespit edip bu alanlarda kendini geliştiren, çeviri sektörü ve çeviri ile

üretilebilecek ürün ve hizmetler açısından fırsatlar oluşturan ve/veya fırsatların peşinden giderek katma değer yaratan, kendi kariyerlerinin aktif yönlendiricileri olan, uyarlanabilir uzmanlık ve yaşam boyu öğrenme prensiplerini benimseyen bireyler olmalarına katkı sağlanabileceği iddia edilmiştir. Böylece, öngörülemeyen geleceğin getireceği herhangi bir değişiklik ve dönüşümün bu üst edinci geliştiren çevirmenler açısından birer kriz veya tehdit unsuru olmaktan çıkarak gerekli adımların atılıp, yeni fırsatların tespit edilebileceği, yeni ürün ve hizmet alanlarının açılabilceği, proaktif davranışların benimsendiği süreçlere dönüşebileceğine vurgu yapılmıştır.

Çalışmanın beşinci araştırma sorusu çerçevesinde, ele alınan tüm bu gelişmelerin çeviri eğitimi açısından içerimleri ele alınmıştır. Yapılan incelemede, sektör taleplerinin yüksek öğrenim kapsamında temelde daha uzun sürede edinilen bilgi, beceri ve tutumları kapsayan eğitimle yeterince karşılanamadığının ve eğitim kurumlarında sunulanlarla sektörde beklenenler arasında bir “beceri boşluğunun” (Massardo ve van der Meer, 2017) bulunduğunun sıklıkla temel bir sorun olarak vurgulandığı görülmüştür. Bu bağlamda, çalışmada çeviri/çevirmen edinci odağında yürütülen tartışma sonucunda öne çıkan girişimciliğin ele alınan tüm alt alanlarıyla birlikte, talep odaklı, işlevsel, katma değer üretimine yönelik bir eğitim anlayışıyla, çeviri eğitiminde bütünlüklü şekilde beslenmesi gereken bir unsur olduğu sonucuna varılmıştır. Böylelikle çevirmen adaylarının ilgili beceri, tutum ve davranışlar aracılığı ile sektörel gelişmeler ve talepler karşısında ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri tespit edebilmeleri, planlayabilmeleri, yönetebilmeleri ve gerçekleştirebilmelerinin mümkün hâle gelebileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, girişimcilik edincinin beslenmesinin çeviri eğitimi açısından akademi ile sektör arasında var olduğu ileri sürülen boşluğun ve karşıtlığın (Karş. Kelly ve Martin, 2020: 593) ortadan kalkmasına katkıda bulunabileceği savunulmuştur.

Ayrıca, günümüzde üçüncü neslin birer örneği olmaları beklenen ancak dördüncü nesil olma gerekliliğinin ortaya çıkışı ile (teknolojinin getirdiği ivme ile yaşanan tüm dönüşümlerin sonucu olarak) yeniden yapılandırılmalarının kaçınılmaz olduğu savunulan üniversiteler ve yüksek öğretim sistemi düşünüldüğünde, girişimciliğe dayalı çevirmen eğitimi tasarımının, çeviri yoluyla/ çeviri bağlamında katma değerli ürün ve hizmet üretimi bağlamında yeni bir etki ve etkinlik alanının sağlanması açısından da kritik önem taşıyabileceği belirtilmiştir. Nitekim, amacı “eğitim ve açık inovasyon”, oynayacakları rol “değer yaratımını mümkün kılmak” olan

ve bunu da “çok aktörlü inovasyon” yoluyla gerçekleştirmeleri beklenen, dördüncü nesil üniversitelerde yetiştirilmesi hedeflenen merkezi unsurlardan birinin girişimciler olduğu ortaya koyulmaktadır (Steinbuch, 2016: 1). Bu anlamda tezde proaktif bir anlayışla yeniden ele alınması gereken çevirmen eğitimi programlarına girişimciliğin tüm alt alanlarıyla birlikte kapsayıcı ve merkezi bir unsur olarak dahil edilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Çalışmanın altıncı araştırma sorusu kapsamında, Türkiye’de çeviri eğitimi veren dört yıllık lisans programlarında uygulanmakta olan müfredatlardaki dersler, çevirmenlik mesleğinde tespit edilen dönüşümden hareketle önemli hâle geldiği saptanan girişimcilik edinci açısından ele alınmıştır. Söz konusu incelemede tespit edilen dersler şu 4 kategoride ele alınmıştır: (1) isimlerinde doğrudan girişimcilik olan ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; (2) katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliği dolaylı olarak besleyebileceği düşünülen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; (3) çevirmenlik mesleğine yönelik dersler; (4) girişimciliğin alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğer dersler. Yapılan inceleme sonucunda söz konusu dört kategoriden derslerin üniversitelerin büyük çoğunluğunda birbirlerini tamamlayabilecekleri bir sistem dahilinde, bütünlük içerisinde verilmediği, kategori fark etmeksizin var olan derslerin büyük oranda seçmeli dersler olarak verildiği, bu bağlamda da ele alınan müfredatlarda girişimciliğin merkezi bir konumda olmadığı saptanmıştır.

Bu bağlamda, tezde, geleceğin getireceği belirsizlik ve teknolojik etkiler nedeniyle sürekli bir dönüşüm içinde olan çevirmenlik açısından, girişimciliğin ilgili programların kilit kavramlarından biri hâline getirilmesinin, kariyerleri boyunca birçok belirsizlikle ve değişikliklerle baş etmesi gereken çevirmen adayları için önemli katkılar sunabileceği iddia edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, çeviri eğitimi veren programların, makine çevirisinin ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmen edincinin merkezinde yer alması gerektiği savunulan girişimcilik edincini inşa edecek derslerin bir bütünlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla verilmesini sağlayacak şekilde güncellenmesi önerilmiştir. Yüksek öğretim kurumlarında gerçekleştirilmesi beklenen yeniden yapılanma ve dönüşüm (Steinbuch, 2016: 1) çerçevesinde girişimcilerin değer yaratımına yönelik olarak yetiştirilmesi hedeflenen beşerî sermaye içerisindeki temel gruplardan biri olduğu düşünüldüğünde, çeviri eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının girişimcilik zihniyetini besleyecek bir

yaklaşım ve müfredat ile oluşturacakları tasarımın sadece öğrencilerinin kariyerlerine katkıda bulunmayacağı aynı zamanda yüksek öğretimin yeni nesil amaçları ile de son derece uyumlu olacağı vurgulanmıştır.

Çalışmanın son araştırma sorusu kapsamında ise, çevirmenlik meslek profilini ve mesleğin başarılı bir şekilde icra edilebilmesi için gereken bilgi, beceri, tavır ve tutumları ortaya koyan “Ulusal Meslek Standardı Çevirmen Seviye 6”, çevirmenlik mesleğinin dönüşümünden hareketle merkezi konuma geldiği savunulan girişimcilik edinci ve alt alanları açısından ele alınmıştır. Yapılan inceleme sonucunda belgede yer verilen görev ve becerilerden bazılarının girişimcilik edincinin bazı alt alanları ile belirli açılardan örtüştüğü, sektörde oluşan çok çeşitli rol ve görev tanımları ve alanlarından sadece bir kısmının belgenin alt alanlarına dahil edildiği, sıfırdan çeviriye olan ihtiyacın giderek daha da azaldığı günümüzde çeviri teknolojilerinin her yönüyle çeviri süreçlerinin tamamının en merkezinde olacak şekilde vurgulanmasına yönelik bir ihtiyacın söz konusu olduğu, çevirmenlerin görevlerine ilişkin bilgileri içeren kısımların özellikle katma değerli alanlarda ürün ve hizmet ortaya koyabilme açısından girişimciliğin çeşitli alt alanlarıyla beslenebileceği, belgede verilen çevirmen tutum ve davranışlarının ağırlıklı olarak çeviri süreci üzerinden tanımlanmasına karşın, bu tutum ve davranışların yeni sektörel talep ve alanların oluşturulabilmesini de sağlayabilecek şekilde genişletilebileceği ve tüm bunların günümüzün esnek çalışma imkânları düşünüldüğünde, çevirmenlerin sadece ulusal değil uluslararası ortamlarda oluşabilecek yeni roller dahilinde etki ve etkinlik alanı kazanmalarını sağlayacak şekilde tanımlanabileceği iddia edilmiştir.

Bu şekilde yapılandırılabilir bir meslek profili ile sadece bugünün değil geleceğin ihtiyaçlarına da cevap verecek bir esneklik ve proaktifliğin sağlanabileceği savunulmuştur. Bu çerçevede, söz konusu standardın özellikle yeni oluşan roller ve alanlar bağlamında girişimcilik edinci odağında yeniden ele alınmasının, teknolojinin getireceği belirsizliklerin bir tehditten çok fırsat olarak görülebilmesi, ağırlıklı olarak teknoloji güdümünde giden bir süreç olarak görüldüğü için ‘insandışı’ bir eylem olarak değerlendirilebilen çevirinin yeniden insanın merkezde olduğu bir yapıya dönüşebilmesi ve bu bağlamda da öngörülemeyen ve belirsiz gelecekte çıkabilecek fırsatları değerlendirebilmeleri için çevirmenlerde güçlü bir profesyonel benlik algısının inşa edilebilmesi açısından önemli bir zihinsel dönüşüme öncülük edebileceği iddia edilmiştir.

Yukarıda çalışmanın bölümlerine ve araştırma sorularına göre özetlenen değerlendirmelerden çıkan temel sonuçları bir kez daha ana hatlarıyla verecek olursak:

- Çevirmenlik mesleğinin teknoloji kaynaklı büyük bir dönüşüm içinde olduğu görülmüştür. Sektörel veriler içeren raporlardan elde edilen bulgular, makine çevirisinin çevirmenin iş akışında giderek artan oranda kendine yer bulduğunu, yeni görev, rol ve süreçleri beraberinde getirdiğini, 'kaynak metin' ve 'erek metin' gibi merkezi bir konumda olan kavramların da dijitalleşmenin etkisi ile büyük bir dönüşüm geçirdiğini, 'yaratıcı' olarak nitelendirilebilecek ve geleneksel anlamdaki çeviri üretiminin ötesine geçen yeni metin türlerinin ortaya çıktığını, bu doğrultuda dijitalleşme olgusu dahilinde yeni ürün ve hizmet alanlarının, yeni etiketlerin ortaya çıktığını göstermiştir.
- Çeviribilim alanyazınında çevirmenlerin rol ve sorumlulukları bağlamında yapılan incelemelerdeki bulguların sektörel bulguları desteklediği görülmüştür. Bu konuda yapılan Çeviribilim odaklı araştırmalarda temel olarak çevirmenlerin bu dönüşüm sonucunda üstlendikleri rol ve sorumlulukların farklılaştığına ve çeşitlendiğine, çevirmenlerin makine çevirisi teknolojilerini geliştiren kişilerle çalışabileceklerine, sunabilecekleri 'katma değerli' ürünler üzerinden geleneksel anlamda çevirinin ötesine geçecek üretim ve hizmetlerde bulunabileceklerine ve oluşan/oluşabilecek yeni iletişim türlerine hizmet edecek yeni alanların ortaya çıkmaya devam ettiği bir ortamda varlıklarını sürdürmek durumunda olduklarına vurgu yapıldığı tespit edilmiştir.
- Ele alınan dönüşüm ışığında günümüzde çevirmenlerin sahip olmaları beklenen niteliklere bakıldığında, insan müdahalesinin istendik olduğu alanlarda katma değerli hizmet ve ürünler sunacak şekilde beceri gelişimlerini sağlamaları gerektiği, temel çeviri becerilerine ek olarak gerek makine çevirisi ve çeviri teknolojileri gerekse ortaya çıkan yeni metin türleri, roller, hizmet ve ürün alanları bağlamında sürekli bir dönüşüm içinde olan ve sürekli güncel tutulması gereken, üstlenilecek projelere göre son derece çeşitlilik gösterebilen yeni teknik becerilere ve arka plan bilgilerine ihtiyaç duydukları ve makine çevirisi ve dijitalleşme çağında değişen derecelerdeki otomatikleşme süreçleriyle ortaya koyulan ürünler

üzerine söz söyleyebilen bireyler olmalarının beklendiği tespit edilmiştir. Tüm bunlara ek olarak geleceğin belirsizlik ve öngörülemezliği de dikkate alındığında, çevirmenlerin yüksek kalitede, katma değer sağlayan ürün ve hizmetleri sürdürülebilir şekilde ortaya koyabilmelerini sağlayacak çok yönlülüğe, esnekliğe, sürekli öğrenici olmaya, bu bağlamda da 'uyarlanabilir' bir uzmanlığa sahip olmalarının önemli bir nitelik olarak öne çıktığı saptanmıştır.

- Uzmanlıkla ilişkilendirilebilecek kilit kavramlardan biri olan edinc kavramı bağlamında 'çevirmen edinci' kavramının, bireyin (insan çevirmenin) katma değerine daha çok vurgu yapabileceği düşünülen niteliğiyle, günümüzdeki ve öngörülemeyen gelecekte yaşanabilecek gelişmeler düşünüldüğünde, 'çeviri edinci' kavramına oranla daha merkezi bir role sahip olması gerektiği iddia edilmiştir. Çevirmen edincinin, sadece var olan roller, sorumluluklar, bilgi ve becerileri kapsayan, 'sabit' bir yapıda olmaması, geleceğin belirsizlik ve öngörülemezliği karşısında proaktif bir tutumun sergilenebilmesine imkân sağlayan, öğrenmenin devamlılığını önceleyen, çevirmenlerin hâlihazırdaki uzmanlıklarını ve tecrübelerini geleceğe yönelik beklentiler ile bütünleştirerek geleceğe ilişkin planlar yapabilmelerini ve fırsatlar tespit edebilmelerini öngören ve her bir çevirmenin kendi 'belirimci' (Kiraly, 2019) kimliğini oluşturmasını mümkün kılan bütüncül ve devingen bir nitelikte olması gerektiği savunulmuştur. Çevirmen edincinin merkezindeki unsurun ise yaşam boyu öğrenmenin alt alanlarından biri olarak tespit edilen, çevirmen adaylarına ihtiyaç duyabilecekleri uyarlanabilir bir zihniyeti, geleceğin getireceği belirsizlikleri tehditten çok fırsat olarak değerlendirebilecek bir bakış açısını kazandırabilecek olan, otomatikleşmeye karşı insanın etkinlik alanını sürdüreceği öngörülen zekâ türlerinden hareketle 21. yüzyılın 'yeterli' üç insan modeli olarak 'yapboz çözücü', 'hikâye anlatıcı' ve 'alet kullanıcısı' insan modellerine dayanan bir girişimcilik edinci olabileceği iddia edilmiştir.
- Çeviri eğitimi açısından yapılan irdilemede, sektörel talepler ile yüksek öğretim düzeyinde sunulan eğitim arasında olduğu iddia edilen 'beceri boşluğunun' giderilebilmesi, çeviri yoluyla/ çeviri bağlamında katma değerli ürün ve hizmet üretimi bağlamında yeni bir etki ve etkinlik alanının sağlanabilmesi ve de temelde 'inovasyon', 'değer yaratımı' ve

'girişimcilerin' yetiştirilmesi odağında yeniden yapılandırılmasının gerekliliğı vurgulanan yüksek öğretim anlayışına uygun bir yapının elde edilebilmesi için, talep odaklı, işlevsel ve katma değer üretimine yönelik, girişimciliğı tüm alt alanlarıyla birlikte kapsayıcı ve merkezi bir unsur olarak temel alan bir çeviri eğitiminin benimsenmesi gerektiğı sonucuna varılmıştır.

- Türkiye'de çeviri eğitimi veren dört yıllık lisans programlarında uygulanmakta olan müfredatlardaki dersler üzerine girişimcilik edinci açısından yapılan inceleme sonucunda girişimcilikle ilişkilendirilebilecek derslerin dört farklı kategoride (isimlerinde doğrudan girişimcilik olan ve/veya işletme mantığına yönelik dersler; katma değer üretimi ile nitelenen girişimciliğı dolaylı olarak besleyebileceğı düşünölen sektördeki yeni rollere, yeni alanlara ve yeni metin türlerine yönelik dersler; çevirmenlik mesleğine yönelik dersler; girişimciliğın alt alanlarıyla ilişkilendirilebilecek diğerk dersler) verildiğı ancak bunların birbirlerini tamamlayabilecekleri bir sistem dahilinde, bütönlük içerisinde verilmediğı, kategori fark etmeksizin var olan derslerin büyük oranda seçmeli dersler olarak verildiğı, bu bağlamda da ele alınan müfredatlarda girişimciliğın merkezi bir konumda olmadığı saptanmıştır. Bu kapsamda, çeviri eğitimi veren programların, makine çevirisinin ve dijitalleşmenin etkisiyle çevirmen edincinin merkezinde yer alması gerektiğı savunulan girişimcilik edincini inşa edecek derslerin bir bütönlük ve sistem dahilinde, birbirini tamamlayıcı bir anlayışla verilmesini sağlayacak şekilde güncellenmesi önerilmiştir.
- Çevirmenlik meslek profilini ve mesleğın başarı ile icra edilebilmesi için gereken bilgi, beceri, tavır ve tutumları ortaya koyan "Ulusal Meslek Standardı Çevirmen 6" üzerine girişimcilik odağıyla yapılan incelemede ilgili standardın bazı alt alanları ile girişimcilik edincinin çeşitli alt alanlarının belirli derecelerde örtüştüğü ancak oluşın yeni rol, görev ve alanlardan sadece bir kısmının belgenin alt alanlarına dahil edildiğı, çeviri süreçlerinin her noktasında merkezi bir konum elde etmeye başlayan makine çevirisi ve çeviri teknolojilerine belirli süreçlere ilişkin tanımlama ve açıklamalarda yeterince yer verilmediğı, çevirmen tutum ve davranışlarının ağırlıklı olarak çeviri süreci üzerinden tanımlandığı, yeni sektörel taleplerin, alanların ve çözümlerin oluşturulması anlamında bir açılıma yönelik olmadığı, söz

konusu standardın özellikle yeni oluşan roller ve alanlar bağlamında girişimcilik edinci odağında yeniden ele alınmasının teknolojinin getireceği belirsizliklerin bir tehditten çok fırsat olarak görülebilmesi, ağırlıklı olarak teknoloji güdümünde giden bir süreç olarak görüldüğü için 'insandışı' bir eylem olarak değerlendirilebilen çevirinin yeniden insanın merkezde olduğu bir yapıya dönüşebilmesi ve bu bağlamda da öngörülemeyen ve belirsiz gelecekte çıkabilecek fırsatları değerlendirebilmeleri için çevirmenlerde güçlü bir profesyonel benlik algısının inşa edilebilmesi açısından önemli bir zihinsel dönüşüme öncülük edebileceği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, bu tezde "farklı soruların gündeme geldiği [yeni bir] dönüm noktası[nda]" (Bengi-Öner, 1997: 8), Çeviribilimin betimleyici, kuramsal ve uygulamalı alanlarının birbirine karşılıklı bağlılığını (Holmes, 1972) da ortaya koyacak şekilde, çevirmenlik mesleğinin dönüşümüne dair "çevirinin gerçek yaşamdaki yerin[den] ve çeviri süreçlerinin gerçeklerin[den]" (Bulut, 2004: 26) hareketle hem kuramsal bir yapı olarak çeviri/çevirmen edinci yeniden ele alınmış hem de bu ikisinden hareketle uygulama alanındaki çeviri eğitime ve meslek standartlarına yönelik yeni bir bakış açısı önerisinde bulunulmuştur.

Bu çalışmanın alanımızda gelecekte yapılacak olan çeviri eğitimi, meslekleşme ve çeviri/çevirmen edinci konulu çalışmalar için faydalı olması ve kuram ve uygulama ilişkisi açısından bugüne kadar ortaya konan görüşleri çevirmenlik mesleğinin değişimi ve dönüşümüyle bağlantılı olarak ileriye taşınması umulmaktadır. Bu bağlamda çalışma bulgularından hareketle bazı önerilerde bulunulabilir. İlk olarak, çeviri eğitimi özelinde, öğrencilerin girişimcilik edinci ve bunun alt alanları açısından düzeyleri ölçek ve anket gibi çeşitli veri toplama ve ölçüm araçları kullanılarak tespit edilebilir. Aynı zamanda, çevirmen adaylarının çeviri eğitimleri süresince girişimciliğin hangi alanlarında ne derecede gelişim kaydettikleri boylamsal araştırmalar yürütülerek saptanabilir. Yapılacak bu sorgulamalar aracılığı ile müfredatların içerikleri ve yapılarında yapılabilecek güncellemeler değerlendirilebilir ve söz konusu yeniliklerin etkisi de farklı betimleyici çalışmalar ile ortaya konularak kendini sürekli olarak güncel tutan devingen bir anlayışın geliştirilebilmesi için atılabilecek adımlar belirlenebilir. Bunun yanı sıra, girişimci bir zihniyeti besleyebilecek şekilde, doğası gereği disiplinlerarası olan Çeviribilim alanında eğitim alan öğrencilerin, Çeviribilimin

etkileşim içerisinde bulunduğu alanlardan öğrencilerle girişimcilik odaklı iş birliğı yapabilecekleri projeler yürütülebilir.

Meslekleşme açısından bir değerlendirme yapıldığında, Türkiye'deki dil hizmetleri sektörüne ilişkin verilerin yurt dışındaki örneklere paralel şekilde tespit edilip düzenli aralıklarla tüm paydaşlarla paylaşılabilceğı bir yapının kurulması önerilebilir. Böylesi bir yapı dahilinde dil hizmetleri sektöründe oluşan yeni alanlar, roller ve görevler bağlamında ihtiyaç duyulan becerilere dair Türkiye özelinde derinlikli değerlendirmelerin yapılabilmesi mümkün hâle gelebilecek, akademi ile sektör arasındaki beceri boşluğunun asgari düzeye indirilmesine yönelik adımların atılması sağlanabilecektir, çevirmen adaylarının içerisinde etki ve etkinlik gösterebilecekleri sektörlere dair bilgi ve farkındalık inşa etmeleri mümkün olabilecektir. Bu bağlamda, düzenli olarak güncellenecek şekilde yayımlanacak raporlar aracılığı ile mesleğin görünürlüğü ve dönüşen profilinin mesleğe yönelik katkıları ortaya konulabileceğı gibi, hem örgün öğretimde eğitim alan çevirmen adaylarının güncel bilgilere ulaşarak planlama yapabilmesi mümkün olabilecek hem de böylesi raporlardan elde edilebilecek veriler ile meslek standartlarının ihtiyaçlara göre güncellenmesine katkı sunulabilecektir. Ayrıca, bu türden sistematik değerlendirmeler, çeviri eğitimi veren kurumların kendi müfredatlarında yapacakları çeşitli güncellemeler için yol gösterici olabilecek, akademi-sektör iş birliğinin sürdürülebilir şekilde daha da sağlam, şekillendirici ve üretken bir zemine oturmasına katkı sağlayabilecektir.

Son olarak, kuram-uygulama ilişkisinden hareketle büyük bir hızla ilerlemeye devam eden teknolojinin oluşturmaya devam ettiğı dönüşümün izleri takip edilerek yeni oluşan roller, (ara) alanlar ve profiller üzerine yapılacak betimleyici çalışmalarla yeni kavramsallaştırmaların yolu açılabilir, Çeviribilim araştırmalarının sınırlarına genişlik kazandırılabilir, çeviriye ve Çeviribilime yönelik yeni ve farklı soruların sorulması mümkün hâle gelebilecektir.

KAYNAKÇA

- Alonso, Elisa, Elisa Calvo: "Developing a Blueprint for a Technology-Mediated Approach to Translation Studies," **Meta**, 60, 2015, s. 135-157.
- Angelone, Erik, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey: "Introduction," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 1-13.
- Avrupa Komisyonu: "Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for LifeLong Learning," 2018, (Çevrimiçi), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604%2801%29>, 20 Mart 2020.
- Bacigalupo, Margherita, vd.: "EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework," Luxemburg, Publications Office of the European Union, 2016.
- Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı: **Türkiye’de Çevirmenlik Mesleği Araştırma Raporu** (Güncellenmiş 2. Versiyon), 2015.
- Bawa Mason, Sarah: "Joss Moorkens, Sheila Castilho, Federico Gaspari, Stephen Doherty (eds): Translation Quality Assessment: From Principles to Practice", **Machine Translation**, 33, 2019, s. 269-277.
- Bengi-Öner, Işın: **Çeviri Kuramlarını Düşünürken...**, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- Bengi-Öner, Işın: "Çeviri Eğitiminde Üniversite Sektör İlişkisi," **TÜÇEB Türkiye Çeviri Öğrencileri Birliği ve Çeviride Terminolojinin Önemi**, 2011, (Çevrimiçi), https://www.youtube.com/watch?v=d_Akadk0Uzw, 28 Ağustos 2021.

- Bengi-Öner, Işın: “Dönüm Noktaları,” **Türkiye’de Çeviri Eğitimi: Nereden Nereye**, Yay. Haz. Turgay Kurultay, İlknur Birkandan, 1997, s. 7-13.
- Bond, Esther: “The Stunning Variety of Job Titles in the Language Industry,” 2018, (Çevrimiçi), <https://slator.com/the-stunning-variety-of-job-titles-in-the-language-industry/>, 20 Nisan 2021.
- Bowker, Lynne, Jairo B. Ciro: **Machine Translation and Global Research: Towards Improved Machine Translation Literacy in the Scholarly Community**, Bingley BD161WA, Emerald Publishing, 2019.
- Bulut, Alev: “Gazete ve Dergilerden Toplumsal Belleğe Çeviri ve Çevirmen,” **Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi**, 14, 2004, s. 25-39.
- Caena, Francesca: “Developing a European Framework for the Personal, Social & Learning to Learn Key Competence (LifEComp),” **JRC Technical Reports**, Lüksemburg, Luxembourg Publications Office of the European Union, 2019.
- Cambridge: “Digital Age,” **Cambridge Dictionary**, (Çevrimiçi), <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/digital-age>, 22 Haziran 2021.
- Canan, Sinan, Mustafa Acungil: **Dijital Gelecekte İnsan Kalmak**, Tuti Kitap, İstanbul, 2019.
- Castilho, Sheila vd.: “Approaches to Human and Machine Translation Quality Assessment,” **Translation Quality Assessment: From Principles to Practice, Machine Translation: Technologies and Applications I**, Ed. Joss Moorkens, Sheila Castilho, Federico Gaspari, Stephen Doherty, 2018, Cham, Springer, s. 9-38.
- Catford, John: **A Linguistic Theory of Translation**, 1965, Oxford, Oxford University Press.

- Chesterman, Andrew: "Teaching Strategies for Emancipatory Translation," **Developing Translation Competence**, Ed. Christina Schäffner, Beverly Adab, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2000, s. 77-90.
- Cresceri, Diego: "#AskTheExperts - New and Essential Skills for a Localization Career (3)," (Çevrimiçi), 2021, <https://www.gala-global.org/knowledge-center/professional-development/blogs/asktheexperts-new-and-essential-skills-1>, 10 Mayıs 2022.
- Çelik, Mehmet: "Komisyon Yürütücüsünün Önsözü," **Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi Eylem Planı**, Ed. Mehmet Çelik, 2021, Ankara, s. III-IV.
- DePalma, Donald A.: "Augmenting Human Translator Performance," 2021, (Çevrimiçi), <https://csa-research.com/Blogs-Events/Blog/Augmenting-Human-Translator-Performance>, 20 Nisan 2021.
- Desjardins, Renée: "Social Media and Translation," **Handbook of Translation Studies IV**, Ed. Yves Gambier, Luc Van Doorslaer, 2013, Amsterdam: John Benjamins Publishin, s. 156-159.
- Dünya Ekonomi Forumu: "The Future of Jobs Report," 2020, (Çevrimiçi), https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf, 8 Nisan 2020.
- ELIS: "European Language Industry Survey 2022: Trends, Expectations and Concerns of the European Language Industry," 2022, (Çevrimiçi), <https://www.wko.at/branchen/gewerbe-handwerk/gewerbliche-dienstleister/elis-2022-report.pdf>, 10 Mayıs 2022.
- EMT: "Competence Framework 2017," 2017, (Çevrimiçi), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/emt_competence_fw_k_2017_en_web.pdf, 29 Eylül 2019.

- Eryatmaz, Selçuk: **Makine Çevirisi Değerlendirme Dinamiklerinin Çeviri Piyasasının İş Sınıflaması Bağlamında İncelenmesi İçin Bir Yöntem Önerisi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- Folaron, Debbie: "Technology, Technical Translation and Localization," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, 2020, Kindle.
- Forcada, Mikel L.: "Machine Translation Today," **Handbook of Translation Studies I**, Ed. Yves Gambier, 2010, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, s. 215-223.
- Forcada, Mikel L.: "Making Sense of Neural Machine Translation," **Translation Spaces**, 6, 2017, s. 291-309.
- Galán-Mañas, Anabel, Anna Kuznik, Christian Olalla-Soler: "Entrepreneurship in Translator and Interpreter Training," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 7-11.
- Galán-Mañas, Anabel, Christian Olalla-Soler: "Perceptions of Entrepreneurship in Translation Training," **The Interpreter and Translator Trainer**, 15, 2021, s. 395-410.
- Gambier, Yves: "Rapid and Radical Changes in Translation and Translation Studies," **International Journal of Communication**, 10, 2016, s. 887-906.
- Gambier, Yves: "Teaching Translation/Training Translators," **Handbook of Translation Studies III**, Ed. Yves Gambier, Luc van Doorslaer, 2012, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, s. 163-171.
- Gambier, Yves, Jeremy Munday: "A Conversation Between Yves Gambier and Jeremy Munday About Transcreation and the Future of the Profession," **Cultus the Journal of Intercultural Mediation and Communication**, 7, 2014, s. 20-36.

- Göpferich, Susanne: "Towards a Model of Translation Competence and Its Acquisition: The Longitudinal Study TransComp," **Copenhagen Studies in Language**, 2009, s. 11-37.
- Göpferich, Susanne, Riita Jaaskelainen: "Process Research into the Development of Translation Competence: Where Are We, and Where Do We Need to Go?," **Across Languages and Cultures**, 10, 2009, s. 169-191.
- Griffin-Mason, Sarah: "The Translation Sector of the Future: Indications from the FIT 2017 Conference 'Disruption and Diversification'," **Revista Tradumàtica tecnologies de la traducció**, 16, 2018, s. 71-84.
- Guerberof Ana, Arenas, "Pre-Editing and Post-Editing," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 333-360.
- Hickey, Sarah: "The 2022 Nimdzi 100: The Ranking of Top 100 Largest Language Service Providers," 2022, (Çevrimiçi), <https://www.nimdzi.com/nimdzi-100-top-lsp/>, 10 Mayıs 2022.
- Hickey, Sarah, Belén Agulló García: "The 2021 Nimdzi 100: The Ranking of Top 100 Largest Language Service Providers," 2021, (Çevrimiçi), <https://www.nimdzi.com/nimdzi-100-2021/>, 20 Nisan 2021.
- Holmes, James S.: "Çeviribilimin Adı ve Doğası," Çev. Ayşenaz Koş, **Çeviri Seçkisi II**, Haz. Mehmet Rifat, İstanbul, Dünya Kitapları, 2004, s. 165-182.
- Holmes, James S.: "The Name and the Nature of Translation Studies (1972)," **The Translation Studies Reader**, Ed. Lawrence Venuti, Routledge, New York, 2000, s. 172-185.
- Horváth, Ildikó: "Linguistic Mediation in the Digital Age," **Acta Universitatis Sapientiae, Philologica**, 11, 2019, s. 5-15.

- Hu, Ke, Patrick Cadwell: "A Comparative Study of Post-Editing Guidelines," **Baltic J. Modern Computing**, 4, 2016, s. 346-353.
- Hurtado Amparo: Albir, "Competence," **Handbook of Translation Studies I**, Ed. Yves Gambier, Luc van Doorslaer, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2010, s. 55-59.
- Hurtado Amparo: Albir, "Translation and Translation Competence," **Researching Translation Competence by PACTE Group**, Ed. Amparo Hurtado Albir, Amsterdam, John Benjamins, 2017, s. 3-34.
- Hutchins, W. John: "Machine Translation: A Brief History," **Concise History of the Language Sciences: From the Sumerians to the Cognitivists**, Ed. E.F.K. Koerner, R. E. Asher, Oxford, Pergamon Press, 1995, s. 431-445.
- ISO: "International Standard ISO 17100 Translation Services – Requirements for Translation Services," İsviçre, 2015.
- Ive, Julia, Aurélien Max, François Yvon: "Reassessing the Proper Place of Man and Machine in Translation: A Pre-Translation Scenario," **Machine Translation**, 32, 2018, s. 279-308.
- Jääskeläinen, Riitta, Pekka Kujamäki, Jukka Mäkisalo: "Towards Professionalism - or Against it? Dealing with the Changing World in Translation Research and Translator Education," **Across Language and Cultures**, 12, 2011, s. 143-156.
- Jia, Yanfang, Michael Carl, Xiangling Wang: "How Does the Post-Editing of Neural Machine Translation Compare with From-Scratch Translation? A Product and Process Study," **The Journal of Specialised Translation**, 31, 2019, s. 60-86.
- Joscelyne, Andrew: **Translators in the Algorithmic Age**, TAUS, 2018.
- Karadağ, Ayşe B.: "Disiplinlerarası Etkileşim Bağlamında Dilbilim-Çeviribilim İlişkisine Genel Bir Bakış," **Dilbilim**, 15, 2006, s. 251-262.

- Katan, David: "Translation at the Cross-Roads: Time for the Transcreational Turn?," **Perspectives: Studies in Translatology**, 24, 2016, s. 365-381.
- Kelly, Dorothy: **A Handbook for Translator Trainers: A Guide to Reflective Practice**, Manchester, St Jerome Publishing, 2005.
- Kelly, Dorothy: "Curriculum," **Handbook of Translation Studies I**, Ed. Yves Gambier, Luc van Doorslaer, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2010, s. 87-93.
- Kelly, Dorothy, Anne Martin: "Training and Education, Curriculum," **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, Ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha, 2020, New York: Routledge, s. 591-596.
- Kenny, Dorothy: "Electronic Tools and Resources for Translators," **The Oxford Handbook of Translation Studies**, Ed. Kirsten Malmkjær, Kevin Windle, Oxford University Press Inc., New York, 2012, s. 455-472.
- Kenny, Dorothy: "Introduction," **Human Issues in Translation Technology**, Ed. Dorothy Kenny, 2017, s. 1-7.
- Kenny, Dorothy: "Machine Translation," **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, Ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha, 2020a, New York: Routledge, s. 305-310.
- Kenny, Dorothy: "Technology and Translator Training," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, Routledge, New York, 2020, Kindle.
- Kenny, Dorothy: "The Translator and the Machine," **The Linguist**, 55, 2016, s. 10-13.
- Kiraly, Don: **A Social Constructivist Approach to Translator Education: Empowerment from Theory to Practice**, Manchester, St Jerome, 2000.

- Kiraly, Don: "Beyond Social Constructivism: Complexity Theory and Translator Education," **Translation and Interpreting Studies**, 1, 2006, s. 68-86.
- Kiraly, Don, Sascha Hofmann: "Towards an Emergentist Curriculum Development Model for Translator Education," **Towards Authentic Experiential Learning in Translator Education**, Ed. Don Kiraly, Gary Massey, Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholar Publishing, 2019, E-Kitap.
- Klimkowska, Katarzyna, Konrad Klimkovski: "Entrepreneurial Potential of Students Graduating from Translation Studies," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 13-27.
- Koskinen, Kaisa: "Tailoring Translation Services for Clients and Users," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 139-152.
- Läubli, Samuel, Spence Green: "Translation Technology Research and Human-Computer Interaction (HCI)," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, 2020, Kindle.
- Li, Defeng: "Needs Assessment in Translation Teaching: Making Translator Training More Responsive to Social Needs," **Babel**, 46, 2021, s. 289-299.
- Li, Defeng: "Translator Training: What Translation Students Have To Say," **Meta**, 47, 2002, s. 513-531.
- Li, Li: "Training Undergraduate Translators: A Consciousness-Raising Approach," **The Interpreter and Translator Trainer**, 11, 2017, s. 245-258.
- Liu, Henry: "Foreword: Language Industry Studies?," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. iix-xi.

- Lommel, Arle, Hans
Uszkoreit, Aljoscha
Burchard: "Multidimensional Quality Metrics (MQM): A Framework for Declaring and Describing Translation Quality Metrics," **Revista Tradumàtica: tecnologies de la traducció**, 12, 2014, s. 455-463.
- Massardo, Isabella,
Jaap van der Meer: **The Translation Industry in 2022**, TAUS, 2017.
- Massey, Gary, Don
Király: "The Future of Translator Education: A Dialogue," **Cultus: the Intercultural Journal of Mediation and Communication**, 12, 2019, s. 15-34.
- Massey, Gary,
Maureen
Ehrensberger-Dow: "Machine Learning: Implications for Translator Education," **Lebende Sprachen**, 62, 2017, s. 300-312.
- Massey, Gary, Regine
Wieder: "Educating Translators for New Roles and Responsibilities: Interfacing with Corporate and Technical Communication," **4th International Conference on Research into Didactics of Translation (didTRAD)**, 2018, Barselona, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Melby, Alan: "The Future of Machine Translation: Musings on Weaver's Memo," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, 2020, Kindle.
- Mercader-Alarcón,
Julia, Felipe Sánchez-
Martínez: "Analysis of Translation Errors and Evaluation of Pre-Editing Rules for the Translation of English News Texts into Spanish with Lucy LT," **Revista Tradumàtica: tecnologies de la traducció**, 14, 2016, s. 172-186.
- Mesleki Yeterlilik
Kurumu: "Sıkça Sorulan Sorular," (Çevrimiçi), <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/skca-sorulan-sorular/genel-sorular>, 6 Kasım 2021.
- Moorkens, Joss: "Under Pressure: Translation in Times of Austerity," **Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice**, 25, 2017, s. 464-477.

- Morón Martín, Marián: "Transcreation as a Way to Promote Employability in Translation Training: Adding Value to Translation Training," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 2020, s. 125-139.
- Mossop, Brian: "What Should Be Taught at Translation Schools?," **Innovation and E-Learning in Translator Training**, Ed. Anthony Pym, Carmina Fallada, José Ramón Biau, Jill Orenstein, 2003, Tarragona: Intercultural Studies Group, s. 20-22.
- Muegge, Uwe: "Controlled Language: The Next Big Thing in Translation?," **ClientSide News Magazine**, 7, 2007, s. 21-24.
- Muñoz-Miquel, Ana: "Translation and Interpreting as a Profession: Some Proposals to Boost Entrepreneurial Competence," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 29-46.
- Muñoz-Miquel, Ana, Vicent Montalt ve Isabel García-Izquierdo: "Fostering Employability through Versatility within Specialisation in Medical Translation Education," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, s. 141-154
- Neubert, Albrecht: "Competence in Language, in Languages, and in Translation," **Developing Translation Competence**, Ed. Christina Schäffner, Beverly Adab, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2000, s. 3-18.
- Neubert, Albrecht: "Competence in Translation: A Complex Skill, How to Study and How to Teach It," **Translation Studies: An Interdiscipline II: Selected Papers from the Translation Studies Congress, Vienna, 1992**, Ed. Mary Snell-Hornby, Franz Pöchhacker, Klaus Kaindl, Amsterdam, John Benjamins Publishing, s. 411-420.
- Nitzke, Jean: "Monolingual Post-Editing: An Exploratory Study on Research Behaviour and Target Text Quality," **Eyetracking and Applied Linguistics**, Ed. Silvia Hansen-Schirra, Sambor Grucza, Berlin, Language Science Press, 2016, s. 83-109.

- Nitzke, Jean, Silvia Hansen-Schirra, Carmen Canfora: "Risk Management and Post-Editing Competence," **The Journal of Specialised Translation**, 31, 2019, s. 239-259.
- Nunes Vieira, Lucas: "Automation Anxiety and Translators," **Translation Studies**, 13, 2018, s. 1-21.
- Nunes Vieira, Lucas: "Post-Editing of Machine Translation," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, 2020, Kindle.
- O'Brien, Sharon: "Translation as Human-Computer Interaction," **Translation Spaces**, 1, 2012, s. 101-122.
- O'Brien, Sharon, vd.,: "Foreword," **Post-Editing of Machine Translation: Processes and Applications**, Ed. Sharon O'Brien, Laura Winther Balling, Michael Carl, Michel Simard, Lucia Specia, 2014, Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, s. vii-viii.
- O'Hagan, Minako: "Introduction: Translation and Technology: Disruptive Entanglement of Human and Machine," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, Routledge, New York, 2020, Kindle.
- OECD: "Anticipation – Action – Reflection Cycle for 2030," 2019d, (Çevrimiçi), http://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/aar-cycle/AAR_Cycle_concept_note.pdf, 20 Mart 2020.
- OECD: "Core Foundations for 2030," 2019b, (Çevrimiçi), http://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/core-foundations/Core_Foundations_for_2030_concept_note.pdf, 20 Mart 2020.
- OECD: "E2030 Conceptual Framework: Key Competencies for 2030," 2016, (Çevrimiçi), <http://www.oecd.org/education/2030/E2030-CONCEPTUAL->

FRAMEWORK-KEY- COMPETENCIES-FOR-2030.pdf, 20 Nisan 2020.

OECD: "Future of Education and Skills 2030: Conceptual Learning Framework Education and AI: Preparing for the Future & AI, Attitudes and Values," 2018, (Çevrimiçi), <http://www.oecd.org/education/2030/Education-and-AI-preparing-for-the-future-AI-Attitudes-and-Values.pdf>, 20 Mart 2020.

OECD: "Future of Education and Skills 2030: Curriculum Analysis: Learning Progression in History," 2019, (Çevrimiçi), <https://www.oecd.org/education/2030-project/about/documents/Learning%20progression%20in%20history%20-%20Zarmati.pdf>, 20 Mart 2020.

OECD: "OECD Future of Education and Skills 2030," t.y., (Çevrimiçi), <http://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/>, 20 Mart 2020.

OECD: "OECD Learning Compass 2030: A Series of Concept Notes," 2019a, (Çevrimiçi), http://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/learning-compass-2030/OECD_Learning_Compass_2030_Concept_Note_Series.pdf, 20 Mart 2020.

OECD: "Transformative Competencies for 2030," 2019c, (Çevrimiçi), http://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/transformativecompetencies/Transformative_Competencies_for_2030_concept_note.pdf, 20 Mart 2020.

Öner, Işın: "Towards a Paradigm Shift in Translator Training: The Role of Machine Translation," **Human Translation vs. Machine Translation: Competition or Collaboration?**, Arel Üniversitesi, İstanbul, 26 Kasım 2018.

Öner Bulut, Senem: "Integrating Machine Translation into Translator Training: Towards 'Human Translator Competence'?", **transLogos Translation Studies Journal**, 2, 2019, s. 1-26.

- Özel İhtisas İşgücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu: **Komisyonu Raporu**, Ankara, 2018.
- PACTE: "Building a Translation Competence Model," *Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research*, Ed. Fabio Alves, Amsterdam, John Benjamins, 2003, s. 43-66.
- PACTE: **Researching Translation Competence by PACTE Group**, Ed. Amparo Hurtado Albir, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2017.
- PACTE: "Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Acceptability and Decision Making," **Across Languages and Cultures**, 10, 2009, s. 207-230.
- Popović, Maja: "Informative Manual Evaluation of Machine Translation Output," **Proceedings of the 28th International Conference on Computational Linguistics**, 2020, s. 5059-5069.
- Pym, Anthony: "How Automation Through Neural Machine Translation Might Change the Skill Sets of Translators?," *Language Competence and Work Project 2017-2019*, 2019, (Çevrimiçi) https://www.academia.edu/40200406/How_automation_through_neural_machine_translation_might_change_the_skill_sets_of_translators, 20 Ağustos 2019.
- Pym, Anthony: "Redefining Translation Competence in an Electronic Age: In Defence of a Minimalist Approach," **Meta**, 48, 2003, s. 481-497.
- Pym, Anthony: "Training Translators," **The Oxford Handbook of Translation Studies**, Ed. Kirsten Malmkjær, Kevin Windle, 2012, Oxford: Oxford University Press, s. 475-489.
- Pym, Anthony: "Translation Competence and Skills," 2020, (Çevrimiçi), <https://www.youtube.com/watch?v=AH2dEptK43Y>, 21 Eylül 2021.

- Pym, Anthony: "Translation Skills-Sets in a Machine-Translation Age," **Meta**, 58, 2013, s. 487-503.
- Quah, C.K.: **Translation and Technology**, Palgrave Macmillan, New York, 2006.
- Raído, Vanessa Enríquez: "Translators as Adaptive Experts in a Flat World: From Globalization 1.0 to Globalization 4.0?," **International Journal of Communication**, 10, 2016, s. 970-988.
- Rodríguez de Céspedes, Begoña: "Beyond The Margins of Academic Education: Identifying Translation Industry Training Practices Through Action Research," **The International Journal for Translation & Interpreting Research**, 12, 2020, s. 115-126.
- Sakamoto, Akiko: "Unintended Consequences of Translation Technologies: From Project Manager's Perspectives," **Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice**, 27, 2018, s. 58-73.
- Salo, Pia, Outi Veivo, Leena Salmi: "Building Pre-professional Identity during Translator Education – Experiences from the Multilingual Translation Workshop at the University of Turku," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 97-110.
- Schäffner, Christina: "Running Before Walking? Designing a Translation Programme at Undergraduate Level," **Developing Translation Competence**, Ed. Christina Schäffner, Beverly Adab, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2000, s. 143-156.
- Schäffner, Christina: "Translators' Roles and Responsibilities," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 63-89.

- Schäffner, Christina, Beverly Adab: "Introduction," **Developing Translation Competence**, Ed. Christina Schäffner, Beverly Adab, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2000, s. vii-xv.
- Shreve, Gregory M.: "Professional Translator Development from an Expertise Perspective," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Londra, Bloomsbury Publishing, 2020, s. 153-177.
- Steinbuch, Maarten: "Towards the 4th Generation University," 2016, (Çevrimiçi), <https://maartensteinbuch.com/2016/07/23/towards-the-4th-generation-university/>, 22 Nisan 2021.
- Susskind, Daniel: **A World Without Work: Technology, Automation, and How We Should Repond**, New York, Metropolitan Books, 2020.
- Şahin, Mehmet, Oral, Şevket B.: "Translation and Interpreting Studies Education in the Midst of Platform Capitalism," **The Journal of Specialised Translation**, 36b, 2021, s. 276-300.
- T. C. Mesleki Yeterlilik Kurumu: "Çevirmen Seviye 6," **Ulusal Meslek Standardı**, 2020.
- Tennent, Martha: "Introduction," **Training for the New Millennium: Pedagogies for Translation and Interpreting**, Ed. Martha Tennent, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2005, s. xv-xxv.
- Torrejón, Enrique, Celia Rico: "Controlled Translation: A New Teaching Scenario Tailor-Made for the Translation Industry," **Proceedings of the 6th EAMT Workshop: Teaching Machine Translation**, 2002, Manchester.
- Toudic, Daniel: **OPTIMALE (Optimising Professional Translator Training in a Multilingual Europe)**, Education, Audiovisual & Cultural Executive Agency, 2013.

- Tucker, Ian: "Daniel Susskind: 'Automation of jobs is one of the greatest questions of our time'," **The Guardian**, 2020, (Çevrimiçi), <https://www.theguardian.com/technology/2020/jan/18/automation-jobs-universal-basic-income-daniel-susskind-interview>, 10 Nisan 2020.
- Turovsky, Barak: "Ten Years of Google Translate," 2016, (Çevrimiçi), <https://www.blog.google/products/translate/ten-years-of-google-translate/>, 20 Nisan 2021.
- Tülek, Ragıp G.: **Çeviride Ortamın Görünümleri: Metin Türlerinin Dönüşümü**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- van der Meer, Jaap: "Choose Your Own Translation Future," 14 Ocak 2013 (Çevrimiçi) <https://www.taus.net/think-tank/articles/translate-articles/choose-your-own-translation-future>, 29 Ağustos 2021.
- van der Meer, Jaap: "Translation Technology – Past, Present and Future," **Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 285-309.
- van der Meer, Jaap, Andrew Joscelyne: **Nunc est Tempus: Redesign Your Translation Business, Now!**, De Rijp, TAUS BV, 2017.
- van Egdom, Gys-Walt vd.,: "Empowering Translators through Entrepreneurship in Simulated Translation Bureaus," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 81-95.
- Veiga Díaz, Maria T.: "Moving towards Entrepreneurial Translator Education: a Review of Entrepreneurship Competence in Spanish Translator Education Programmes," **Hermes Journal of Language and Communication in Business**, 60, 2020, s. 47-64.

- Vienne, Jean: "Which Competences Should We Teach to Future Translators and How?," **Developing Translation Competence**, Ed. Christina Schäffner, Beverly Adab, Amsterdam, John Benjamins Publishing, 2000, s. 91-100.
- Washborne, Kelly: "Training and Education, Theory and Practice," **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, Ed. Mona Baker, Gabriela Saldanha, 2020, New York: Routledge, s. 597-602.
- Way, Andy: "Machine Translation: Where Are We at Today?," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Bloomsbury Publishing, Londra, 2020, s. 311-332.
- Way, Catherine: "Training and Pedagogical Implication," **The Bloomsbury Companion to Language Industry Studies**, Ed. Erik Angelone, Maureen Ehrensberger-Dow, Gary Massey, Londra, Bloomsbury Publishing, 2020, s. 179-207.
- Weaver, Warren: "Translation," **Machine Translation of Languages**, Ed. W.N. Locke, A. D. Boothe, 1955 (1949), Cambridge: MIT Press, s. 15-23.
- Yazıcı, Mine: **Yazılı Çeviri Edinci**, İstanbul, Multilingual Yayınları, 2007.
- Yıldız, Mehmet: **Mütercim Tercümanlık Öğrencilerinin Özel Alan Çevirisi Kapsamında Yazılı Çeviri Edinçlerinin Ölçülmesi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2016.
- Zaretskaya, Anna: "The Use of Machine Translation Among Professional Translators," **EXPERT Scientific and Technological Workshop**, 2015.
- Zetzsche, Jost: "Freelance Translators' Perspectives," **The Routledge Handbook of Translation and Technology**, Ed. Minako O'Hagan, 2020, Kindle.

Zhang, Chengzhi, Hui Cai: "On Technological Turn of Translation Studies: Evidences and Influences," **Journal of Language Teaching and Research**, 6, 2015, s. 429-434.

Zohar, Itamar E.: "Yazınsal oğuldizge İçinde eviri Yazının Durumu," ev. Saliha Paker, **eviri Seçkisi II**, Haz. Mehmet Rıfat, İstanbul, Dünya Kitapları, 2004, s. 191-201.

EKLER

EK-1. GİRİŞİMCİLİKLE İLİŞKİLENDİRİLEBİLECEK DERSLER İÇEREN TÜRKİYE'DEKİ 4 YILLIK ÇEVİRİ EĞİTİMİ PROGRAMLARININ DERS LİSTELERİ

Aşağıda verilen ders listeleri 15.03.2021 tarihinde ilgili kurumların web sitelerinden ya doğrudan dosya şeklinde indirilerek ya da, ders listelerini ayrı bir dosya şeklinde sunmayan kurumlarda, ilgili sayfaların ekran görüntüleri alınarak kaydedilmiştir. Ders listeleri, kurumların tercihleriyle uyumluluğun sağlanması adına, her bir kurumun kendi verdiği biçim korunarak bu kısma dahil edilmiştir. Aynı düşünceyle, bölüm isimlerine de söz konusu web sayfalarındaki hâllerıyla yer verilmiştir.

1- Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu – Mütercim – Tercümanlık

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
2402001112014	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Zorunlu	1	1	2
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
2402001132014	Türk Dili I	Zorunlu	1	1	2
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT101	İngilizce Dil Bilgisi I	Zorunlu	1	1	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT103	İngilizce Yazılı Anlatım I	Zorunlu	1	1	6
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT105	İngilizce Sözlü Anlatım I	Zorunlu	1	1	5
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT107	Çeviriye Giriş I	Zorunlu	1	1	5
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT109	Sözcük Bilgisi ve Metin İnceleme I	Zorunlu	1	1	6
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
2402001122014	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Zorunlu	1	2	2
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
1402001122014	Türk Dili II	Zorunlu	1	2	2
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT102	İngilizce Dil Bilgisi II	Zorunlu	1	2	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT104	İngilizce Yazılı Anlatım II	Zorunlu	1	2	6
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT106	İngilizce Sözlü Anlatım II	Zorunlu	1	2	5
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT108	Çeviriye Giriş II	Zorunlu	1	2	5

Ders Kodu MTT110	Ders Adı Sözcük Bilgisi ve Metin İnceleme II	Ders Türü Zorunlu	Y 1	D 2	AKTS 6
Ders Kodu MTT201	Ders Adı Çeviri Kuramları I	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 3	AKTS 4
Ders Kodu MTT203	Ders Adı Yazılı Çeviriye Giriş I	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 3	AKTS 6
Ders Kodu MTT205	Ders Adı Sözlü Çeviriye Giriş I	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 3	AKTS 6
Ders Kodu MTT207	Ders Adı Karşılaştırmalı Dil Bilgisi I	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 3	AKTS 6
Ders Kodu MTT202	Ders Adı Çeviri Kuramları II	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 4	AKTS 4
Ders Kodu MTT204	Ders Adı Yazılı Çeviriye Giriş II	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 4	AKTS 6
Ders Kodu MTT206	Ders Adı Sözlü Çeviriye Giriş II	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 4	AKTS 6
Ders Kodu MTT208	Ders Adı Karşılaştırmalı Dil Bilgisi II	Ders Türü Zorunlu	Y 2	D 4	AKTS 6
Ders Kodu MTT301	Ders Adı Çeviri Teknikleri I	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 5	AKTS 6
Ders Kodu MTT303	Ders Adı Yazılı Çeviri I	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 5	AKTS 6
Ders Kodu MTT305	Ders Adı Sözlü Çeviri I	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 5	AKTS 6
Ders Kodu MTT307	Ders Adı İngilizce Metin İncelemeleri	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 5	AKTS 4
Ders Kodu MTT302	Ders Adı Çeviri Teknikleri II	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 6	AKTS 6
Ders Kodu MTT304	Ders Adı Yazılı Çeviri II	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 6	AKTS 6
Ders Kodu MTT306	Ders Adı Sözlü Çeviri II	Ders Türü Zorunlu	Y 3	D 6	AKTS 6
Ders Kodu MTT401	Ders Adı Mesleki Çeviriler I	Ders Türü Zorunlu	Y 4	D 7	AKTS 6
Ders Kodu MTT403	Ders Adı Yazılı Çeviri Eleştirisi I	Ders Türü Zorunlu	Y 4	D 7	AKTS 6
Ders Kodu MTT405	Ders Adı Sözlü Çeviri Eleştirisi I	Ders Türü Zorunlu	Y 4	D 7	AKTS 6

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT402	Mesleki Çeviriler II	Zorunlu	4	8	6
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT404	Yazılı Çeviri Eleştirisi II	Zorunlu	4	8	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT406	Sözlü Çeviri Eleştirisi II	Zorunlu	4	8	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT408	Bitirme Ödevi	Zorunlu	4	8	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT217	Çeviride Özel Konular I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT219	Dilbilim I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT221	Örgütsel Davranış I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT223	Güncel Tartışmalar	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT225	Güncel Konular	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT227	Popüler Kültür	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT209	Almanca I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT211	Fransızca I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT213	Arapça I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT215	İspanyolca I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT229	İtalyanca I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT231	Rusça I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT233	Çince I	Seçmeli	2	3	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT218	Çeviride Özel Konular II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT220	Dilbilim II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT222	Örgütsel Davranış II	Seçmeli	2	4	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT224	Yaratıcı Yazarlık	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT226	Not Alma Teknikleri	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT228	Çeviri Araçları	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT210	Almanca II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT212	Fransızca II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT214	Arapça II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT216	İspanyolca II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT230	İtalyanca II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT232	Rusça II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT234	Çince II	Seçmeli	2	4	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT317	Çeviride Özel Konular III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT319	AB Terim ve Kavramları I	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT321	İleri Not Alma Teknikleri	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT323	Spor Çevirmenliği	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT325	Ardıl Çeviri I	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT327	İngiliz Edebiyatı	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT335	Çevirmenler için Türkçe I	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT309	Almanca III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT311	Fransızca III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT313	Arapça III	Seçmeli	3	5	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT315	İspanyolca III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT329	İtalyanca III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT331	Rusça III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT333	Çince III	Seçmeli	3	5	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT316	Çeviride Özel Konular IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT318	AB Terim ve Kavramları II	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT320	Ardıl Çeviri II	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT322	Karşılaştırmalı Dil ve Kültür Çalışmaları	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT324	Eleştirel Okuma	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT332	Çevirmenler için Türkçe II	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT308	Almanca IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT310	Fransızca IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT312	Arapça IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT314	İspanyolca IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT326	İtalyanca IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT328	Rusça IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT330	Çince IV	Seçmeli	3	6	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT415	Çeviride Özel Konular V	Seçmeli	4	7	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT417	İnternet Uygulamalı Çeviri I	Seçmeli	4	7	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
MTT419	Konferans Çevirisi I	Seçmeli	4	7	4

Ders Kodu MTT421	Ders Adı Çevirmenler için Osmanlıca I	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT423	Ders Adı Cümle Bilgisi I	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT425	Ders Adı Çeviri Araştırma Çalışmaları	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT427	Ders Adı Ticaret ve Finans Metinleri Çevirileri	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT429	Ders Adı Çağdaş Batı Edebiyatına Giriş	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT431	Ders Adı Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT407	Ders Adı Almanca V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT409	Ders Adı Fransızca V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT411	Ders Adı Arapça V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT413	Ders Adı İspanyolca V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT433	Ders Adı İtalyanca V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT435	Ders Adı Rusça V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT437	Ders Adı Çince V	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 7	AKTS 4
Ders Kodu MTT418	Ders Adı Çeviride Özel Konular VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT420	Ders Adı İnternet Uygulamalı Çeviri II	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT422	Ders Adı Konferans Çevirisi II	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT424	Ders Adı Çevirmenler için Osmanlıca II	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT426	Ders Adı Cümle Bilgisi II	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT428	Ders Adı Çağdaş Edebiyat Terimleri	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4

Ders Kodu MTT430	Ders Adı Fikir Hareketleri	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT432	Ders Adı Diploması Metinleri Çevirisi	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT434	Ders Adı Çevirmenler İçin Profesyonel İletişim	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT436	Ders Adı Eleştirel Düşünme Yaratıcılık ve Yenilikçilik	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT410	Ders Adı Almanca VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT412	Ders Adı Fransızca VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT414	Ders Adı Arapça VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT416	Ders Adı İspanyolca VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT438	Ders Adı İtalyanca VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT440	Ders Adı Rusça VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4
Ders Kodu MTT442	Ders Adı Çince VI	Ders Türü Seçmeli	Y 4	D 8	AKTS 4

2- Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI101	Introduction to Syntax I	C	3	0	3	6
TAI105	Etymology I	C	3	0	3	5
TAI107	Introduction to Translation Studies I	C	3	0	3	5
TUR101	Turkish Language and Literature I	C	2	0	NC	2
HIS101	Atatürk's Principles and History of Turkish Revolution I	C	2	0	NC	2
TAI109	Introduction to Literature I	C	2	0	2	4
SL1..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	4	0	4	6

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI102	Introduction to Syntax II	C	3	0	3	6
TAI106	Etymology II	C	3	0	3	5
TAI108	Introduction to Translation Studies II	C	3	0	3	5
TUR102	Turkish Language and Literature II	C	2	0	NC	2
HIS102	Atatürk's Principles and History of Turkish Revolution II	C	2	0	NC	2
TAI110	Introduction to Literature II	C	2	0	2	4
SL1..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	4	0	4	6

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI203	Basic Translation Skills-I	C	3	0	3	5
TAI207	Introduction to Linguistics-I	C	3	0	3	4
TAI217	Critical Thinking Skills	C	2	0	2	4
TAI219	Audiovisual Translation	C	2	0	2	4
TAI2..	Departmental Elective Course	E	3	0	3	4
TAI2..	Departmental Elective Course	E	3	0	3	4
SL2..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	4	0	4	5

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI204	Basic Translation Skills-II	C	3	0	3	5
TAI208	Introduction to Linguistics-II	C	3	0	3	4
TAI2...	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI2...	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI2...	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI2...	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
SL2..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	4	0	4	5

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI301	Note taking Techniques	C	2	0	2	4
TAI303	Sight Translation	C	2	0	2	5
TAI305	Translation of Legal Texts	C	2	0	2	5
TAI3..	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI3..	Departmental Elective Course	E	3	0	3	4
SSE...	Non-Departmental Elective	E	3	0	3	4
SL3...	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	3	0	3	4

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI302	Introduction to Consecutive Translation	C	3	0	3	5
TAI318	Translation of Technical Texts	C	3	0	3	5
TAI3..	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI3..	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI3..	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
TAI3..	Departmental Elective Course	E	2	0	2	4
SL3..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	3	0	3	4

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI4...	Departmental Elective	E	2	0	2	5
TAI4..	Departmental Elective	E	2	0	2	5
TAI4...	Departmental Elective	E	3	0	3	5
TAI4..	Departmental Elective	E	2	0	2	5
TAI 4..	Departmental Elective	E	2	0	2	5
SL4..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	3	0	3	5

Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
TAI4..	Departmental Elective	E	3	0	3	6
TAI4..	Departmental Elective	E	3	0	3	6
TAI4..	Departmental Elective	E	3	0	3	6
TAI4..	Departmental Elective	E	3	0	3	6
SL4..	Departmental Elective (Second Foreign Language) Course	E	3	0	3	6

DEPARTMENTAL ELECTIVE COURSES						
Code	Course Name	Compulsory/ Elective	T	P	C	ECTS
SL111	Second Foreign Language-I (German)	E	4	0	4	6
SL113	Second Foreign Language-I (French)	E	4	0	4	6
SL112	Second Foreign Language-II (German)	E	4	0	4	6
SL114	Second Foreign Language-II (French)	E	4	0	4	6
TAI209	Contemporary World Literature	E	3	0	3	4
TAI221	Academic Literacy	E	2	0	2	4
TAI223	Drama	E	3	0	3	4
SL211	Second Foreign Language-I (German)	E	4	0	4	5
SL213	Second Foreign Language-I (French)	E	4	0	4	5
TAI210	Rhetoric and Public Speaking	E	2	0	2	4
TAI216	Written and Verbal Communication (Turkish)	E	2	0	2	4
TAI220	Translation of Academic Texts I	E	2	0	2	4
TAI222	Comparative Grammar	E	2	0	2	4
TAI224	Translating for Voice-over and Dubbing	E	2	0	2	4
TAI226	English as a Lingua Franca and World Englishes	E	2	0	2	4
SL212	Second Foreign Language-II (German)	E	4	0	4	5
SL214	Second Foreign Language-II (French)	E	4	0	4	5
TAI307	Translation of Social Sciences Texts	E	2	0	2	4
TAI309	Critical Discourse Analysis	E	2	0	2	4
TAI311	Sign Language-I	E	2	0	2	4
TAI317	Translation of Art Texts	E	2	0	2	4
TAI319	Screen Translation	E	3	0	3	4

TAI321	Career Planning	E	1	0	1	4
SSE317	Political Science-I	E	3	0	3	4
SSE319	Introduction to Law	E	3	0	3	4
SL311	Second Foreign Language-I (French)	E	3	0	3	4
SL313	Second Foreign Language-I (German)	E	3	0	3	4
TAI310	Translation of Political Texts	E	2	0	2	4
TAI312	Sign Language-II	E	2	0	2	4
TAI316	Media Translation	E	2	0	2	4
TAI322	Translation of Medical Texts I	E	2	0	2	4
TAI324	Information Technologies for Translators	E	2	0	2	4
TAI326	Translation of Travel and Tourism Texts	E	2	0	2	4
SL312	Second Foreign Language-II (French)	E	3	0	3	4
SL314	Second Foreign Language-II (German)	E	3	0	3	4
TAI403	Translation of Medical Texts II	E	2	0	2	5
TAI405	Computer-Assisted Translation and Localisation	E	2	0	2	5
TAI409	Introduction to Simultaneous Interpreting	E	3	0	3	5
TAI411	Cultural Politics and Post-Colonial Translation	E	2	0	2	5
TAI413	Translation of Psychological and Self-Improvement Texts	E	2	0	2	5
TAI417	Literary Criticism	E	2	0	2	5
SL413	Second Foreign Language I (German)	E	3	0	3	5
SL417	Second Foreign Language I (French)	E	3	0	3	5
TAI404	Rhetoric and Public Speaking (Advanced)	E	3	0	3	6
TAI406	Approaches and Methods in English Language Teaching	E	3	0	3	6
TAI408	Advanced Interpreting Practice	E	3	0	3	6
TAI412	World Languages and Human Rights	E	3	0	3	6
TAI414	Advanced Verbal and Communication Skills	E	3	0	3	6
TAI418	Short Story and Poetry Translation	E	3	0	3	6
TAI416	Philosophy of Language	E	3	0	3	6
SL416	Second Foreign Language II (German)	E	3	0	3	6
SL418	Second Foreign Language II (French)	E	3	0	3	6

3- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
TDL101	Türk Dili -I	Z	2	0	2	1
TİT 101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi- I	Z	2	0	2	1
İMT103	İkinci Yabancı Dil -I	Z	2	0	2	5
İMT105	Sözcük Bilgisi	Z	3	0	3	5
İMT107	Okuma ve Yazma Becerisi I	Z	3	0	3	4
İMT109	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım I	Z	4	0	4	4
İMT111	İngiliz Edebiyatına Giriş	Z	3	0	3	5
İMT113	Türkçe Dilbilgisi	Z	2	0	2	5

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
TDL102	Türk Dili- II	Z	2	0	2	1
TİT 102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi – II	Z	2	0	2	1
İMT104	İkinci Yabancı Dil-II	Z	2	0	2	5
İMT106	Okuma ve Yazma Becerisi II	Z	3	0	3	4
İMT108	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım II	Z	4	0	4	4
İMT110	Dil Kültür ve Toplum	Z	3	0	3	5
İMT112	Dil Bilimine Giriş	Z	3	0	3	5
İMT114	Toplumbilim ve Kültürel Çalışmalarda Güncel Konular	Z	3	0	3	5

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
İMT201	Çeviribilime Giriş	Z	3	0	3	5
İMT203	Karşılaştırmalı İngilizce-Türkçe	Z	2	0	2	3
İMT205	Yazılı Çeviri	Z	4	0	4	5
İMT207	Dinleme ve Not Alma I	Z	3	0	3	4
İMT209	İngilizce Konuşma I	Z	3	0	3	4
İMT211	Uygulamalı Dil Bilim	S	2	0	2	3
İMT213	Karşılaştırmalı Dil-Edebiyat ve Kültür	S	2	0	2	3
İMT215	Bilgisayar	S	2	0	2	3
İMT217	Dünyada İngilizce	S	2	0	2	3
İMT219	Amerikan Kültür Tarihi	S	2	0	2	3
İMT221	Edebi Metinler ve Terimler	S	2	0	2	3
İMT223	Arapça	S	2	0	2	3

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
IMT202	Çeviri Kuramları	Z	2	0	2	5
IMT204	Dil Edinimi	Z	2	0	2	4
IMT206	Dinleme ve Not Alma II	Z	3	0	3	4
IMT208	İngilizce Konuşma II	Z	3	0	3	4
IMT210	Medya Çevirisi	Z	2	0	2	5
IMT212	Kültürlerarası İletişim	S	3	0	3	4
IMT214	Rusça	S	2	0	2	4
IMT216	Dil Becerilerinin Öğretimi	S	2	0	2	4
IMT218	Popüler Kültür Çalışmaları	S	2	0	2	4
IMT220	Girişimci Çevirmenlik	S	2	0	2	4
IMT222	İngiliz Kültür Tarihi	S	2	0	2	4
IMT224	Amerikan Kültür ve Edebiyatı	S	2	0	2	4

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
IMT301	Ardıl Çeviri I	Z	4	0	4	5
IMT303	Eşzamanlı Çeviri I	Z	4	0	4	5
IMT305	Bilgisayar Destekli Çeviri	Z	2	0	2	4
IMT307	Edebi Çeviri	Z	3	0	3	4
IMT309	Söylem Çözümlemesi	Z	2	0	2	3
IMT311	Turizm Çevirisi	S	2	0	2	3
IMT313	Sağlık Çevirmenliği	S	2	0	2	3
IMT315	Çağdaş Amerikan Edebiyatı	S	2	0	2	3
IMT317	Çiftdillilik ve Çokdillilik	S	2	0	2	3
IMT319	Çocuk Edebiyatı	S	2	0	2	3
IMT321	Dil Felsefesi	S	2	0	2	3
IMT323	Osmanlı Tarihi	S	2	0	2	3

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
IMT302	Ardıl Çeviri II	Z	4	0	4	5
IMT304	Eşzamanlı Çeviri II	Z	4	0	4	5
IMT306	Çevirmenlik Uygulaması (Staj)	Z	2	4	6	6
IMT308	Teknik Çeviri	Z	4	0	4	3
IMT310	Hukuk Çevirisi	Z	4	0	4	3
IMT312	Tıbbi Çeviri	S	2	0	2	4
IMT314	Çeviride Güncel Konular	S	2	0	2	4
IMT316	Çeviribilimde Araştırma Yöntemleri	S	2	0	2	4
IMT318	Avrupa Birliği Metinleri Çevirisi	S	2	0	2	4
IMT320	Karşılaştırmalı Mitoloji	S	2	0	2	4
IMT322	İngiliz ve Amerikan Kısa Hikayeler	S	2	0	2	4
IMT324	Uluslararası İlişkiler	S	2	0	2	4

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
IMT401	Konferans Çevirisi I	Z	3	0	3	5
IMT403	Çeviride Etkili Konuşma ve Sunum Teknikleri	Z	3	0	3	4
IMT405	Görüşme Çevirmenliği	Z	3	0	3	5
IMT407	Çeviri Projesi I	Z	2	6	8	8
IMT409	Osmanlı Türkçesi I	S	2	0	2	4
IMT411	Görsel-İşitsel Çeviri	S	2	0	2	4
IMT413	Altyazı ve Dublaj Çevirisi	S	2	0	2	4
IMT415	Patent Çevirisi	S	2	0	2	4
IMT417	Dil Yitimi	S	2	0	2	4
IMT419	Türkiye'deki Tarihi Yerler ve Müzeler	S	2	0	2	4

Dersin Kodu	Dersin Adı	Türü(S/Z)	T	U	K	AKTS
IMT402	Konferans Çevirisi II	Z	3	0	3	5
IMT404	Diplomasi Çevirisi	Z	3	0	3	5
IMT406	Çeviri Projesi II	Z	2	6	8	8
IMT408	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	Z	2	0	2	4
IMT410	Osmanlı Türkçesi II	S	2	0	2	4
IMT412	Derlem Dilbilim	S	2	0	2	4
IMT414	Çocuk Edebiyatı Çevirisi	S	2	0	2	4
IMT416	Medya ve Çeviribilim İlişkisi	S	2	0	2	4
IMT418	Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar	S	2	0	2	4

4- Amasya Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
TDB101	Türk Dili I	2	-	2	2
AIT101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	-	2	2
İMT101	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi I	3	-	3	7
İMT103	Ek Dil I (CEFR Level A1)	2	2	3	7
İMT105	Okuma Becerisi	3	-	3	6
İMT107	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi	2	-	2	6

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
TDB102	Türk Dili II	2	-	2	2
AIT102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	-	2	2
İMT102	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi II	3	-	3	7
İMT104	Ek Dil II (CEFR Level A1)	2	2	3	7
İMT106	İleri Okuma ve Yazma Becerileri	2	2	3	6
İMT108	Sözlü Anlaşım Becerileri	3	-	3	6

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT201	Yazılı Çeviri Becerileri I	3	-	3	5
İMT203	Sözlü Çeviri Becerileri I	3	-	3	5
İMT205	Ek Dil III (CEFR Level B1)	2	2	3	7
İMT207	İleri Bağlamsal Dilbilgisi	3	-	3	5
İMT209	Uygulama Tarihi ve Çevirinin Rolü	2	-	2	4
İMT211	Karşılaştırmalı Dünya Edebiyatı I	2	-	2	4

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT202	Yazılı Çeviri Becerileri II	3	-	3	5
İMT204	Sözlü Çeviri Becerileri II	3	-	3	5
İMT206	Ek Dil IV (CEFR Level B2)	2	2	3	7
İMT208	İşitsel-görsel Çeviri	3	-	3	4
İMT210	Çeviri Araçları	3	-	3	5
İMT212	İleri Sözcük ve Terim Çalışmaları	2	-	2	4

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT301	Çeviri Kuramı I	3	-	3	6
İMT303	Yerelleştirme I	3	-	3	5
İMT305	Söylem Çözümlemesi	3	-	3	5
İMT307	Karşılaştırmalı Dünya Edebiyatı II	2	-	2	4
Zorunlu Ders Toplamı		11	-	11	20
İMT309	Toplum Çevirmenliği I – Sağlık Çevirmenliği	3	-	3	4
İMT311	Yazınsal Çeviri I	1	2	2	4
İMT313	Temel Not Alma Teknikleri	3	-	3	4
İMT315	Dilbilim I	3	-	3	4
İMT317	Çeviri İşletmeleri Yönetimi I	3	-	3	4
İMT319	İşaret Dili Çevirisi I	1	2	2	4
İMT321	Eşanlı Çeviri I	3	2	4	6
İMT323	Ek Dil V (CEFR Level C1)	2	2	3	6
İMT325	Özel Alan Çevirisi I	3	-	3	4

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT302	Çeviri Kuramı II	3	-	3	6
İMT304	Yerelleştirme II	3	-	3	5
İMT306	Çeviri Projesi Yönetimi	2	-	2	4
İMT308	Çeviri Teknolojileri	3	-	3	5
Zorunlu Ders Toplamı		11		11	20
İMT310	Toplum Çevirmenliği II – Hukuk Çevirmenliği	3	-	3	4
İMT312	Yazınsal Çeviri II	1	2	2	4
İMT314	İleri Not Alma Teknikleri	3	-	3	4
İMT316	Dilbilim II	3	-	3	4
İMT318	Çeviri İşletmeleri Yönetimi II	3	-	3	4
İMT320	İşaret Dili Çevirisi II	1	2	2	4
İMT322	Eşanlı Çeviri II	3	2	4	6
İMT324	Ek Dil VI (CEFR Level C2)	2	2	3	6
İMT326	Özel Alan Çevirisi II	3	-	3	4

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT401	Çeviri Eleştirisi I	3	-	3	6
İMT403	Çeviri Projesi Uygulaması I	1	4	3	8
İMT405	Toplum Çevirmenliği III – Afet Çevirmenliği	3	-	3	4
İMT407	Ek Dil Çevirisi I	3	-	3	4
İMT409	Çocuk Edebiyatı Çevirisi I	3	-	3	4
İMT411	Bilgisayar Çevirisi	3	-	3	4
İMT413	Eşanlı Çeviri III	3	2	4	6
İMT415	AB Metinleri Çevirisi I	3	-	3	4
İMT417	Çevirmenler için Mesleki Etik I	3	-	3	4
İMT419	Çeviri Stajı	0	3	2	6

Ders Kodu	Dersin Adı	Teo	Uyg	Ders Kredisi	AKTS
İMT402	Çeviri Eleştirisi II	3	-	3	6
İMT404	Çeviri Projesi Uygulaması II	1	4	3	10
Zorunlu Ders Toplamı		4	4	6	16
İMT406	Toplum Çevirmenliği IV – Çatışma Bölgeleri Çevirmenliği	3	-	3	4
İMT408	Ek Dil Çeviri II	3	-	3	4
İMT410	Çeviri Düzeltme ve Son Okuma	3	-	3	4
İMT412	Eşanlı Çeviri IV	3	2	4	6
İMT414	AB Metinleri Çevirisi II	3	-	3	4
İMT416	Çocuk Edebiyatı Çevirisi II	3	-	3	4
İMT418	Çevirmenler için Mesleki Etik II	3	-	3	4
İMT420	Yaratıcı Yazarlık	2	-	2	4

5- Atatürk Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu – İngilizce Mütercim & Tercümanlık

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS					
☐	AlİT1	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I (61523)	Var	1.0					
☐	MT103	Çeviri Tarihi ve Kuramları I (82665)	Var	5.0					
☐	MT101	Dil Bilim I (82667)	Var	5.0					
☐	MT107	İleri Konuşma Becerileri I (84899)	Var	5.0					
☐	MT109	İleri Yazma Becerileri I (84901)	Var	5.0					
☐	MT105	Metin Türleri I (82640)	Var	5.0					
☐	TD1	Türk Dili I (61512)	Var	1.0					
						D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
					☐	MT115	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi I (84911)	Var	3.0
					☐	MT115	Dil ve Kültür I (85190)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	AlİT2	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (61560)	Var	1.0
☐	MT104	Çeviri Tarihi ve Kuramları II (82677)	Var	5.0
☐	MT102	Dil Bilim II (82668)	Var	5.0
☐	MT108	İleri Konuşma Becerileri II (84900)	Var	5.0
☐	MT110	İleri Yazma Becerileri II (84902)	Var	5.0
☐	MT106	Metin Türleri II (82669)	Var	5.0
☐	TD2	Türk Dili II (61519)	Var	1.0
☐	MT116	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi II (84912)	Var	3.0
☐	MT116	Dil ve Kültür II (85191)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT201	Çeviri Bilimine Giriş I (85112)	Var	4.0
☐	MT203	Dil Edinimi I (85115)	Var	4.0
☐	MT209	İleri Konuşma Becerileri III (85138)	Var	4.0
☐	MT207	İngiliz ve Amerikan Kültür Tarihi I (85168)	Var	4.0
☐	MT205	Kültür ve Düşünce Dünyası I (85118)	Var	4.0
☐	MT211	Temel Bilgisayar Becerileri I (82940)	Var	2.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT215	Almanca I (85124)	Var	5.0
☐	MT213	Fransızca I (85134)	Var	5.0
☐	MT217	Üniversite Seçmeli I (68739)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT202	Çeviri Bilimine Giriş II (85113)	Var	4.0
☐	MT204	Dil Edinimi II (85116)	Var	4.0
☐	MT210	İleri Konuşma Becerileri IV (85139)	Var	4.0
☐	MT208	İngiliz ve Amerikan Kültür Tarihi II (85169)	Var	4.0
☐	MT206	Kültür ve Düşünce Dünyası II (85119)	Var	4.0
☐	MT212	Temel Bilgisayar Becerileri II (82941)	Var	2.0
☐	MT216	Almanca II (85125)	Var	5.0
☐	MT214	Fransızca II (85135)	Var	5.0
☐	MT218	Üniversite Seçmeli II (68740)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT309	Çeviri Araçları I (82664)	Var	3.0
☐	MT311	Çeviride Bilgi Teknolojileri (85144)	Var	3.0
☐	MT305	İngiliz ve Amerikan Edebiyatları I (85141)	Var	3.0
☐	MT301	Sözlü Çeviriye Giriş I (82649)	Var	5.0
☐	MT303	Yazılı Çeviriye Giriş I (82651)	Var	5.0
☐	MT307	Yazın Çevirisi I (85155)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT315	Almanca III (85126)	Var	5.0
☐	MT313	Fransızca III (85146)	Var	5.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT312	Çeviri Bilim Alanları (85145)	Var	3.0
☐	MT310	Çeviride Araştırma Yöntemleri (85143)	Var	3.0
☐	MY306	İngiliz ve Amerikan Edebiyatları II (85142)	Var	3.0
☐	MT302	Sözlü Çeviriye Giriş II (82650)	Var	5.0
☐	MT304	Yazılı Çeviriye Giriş II (82652)	Var	5.0
☐	MT308	Yazın Çevirisi II (85156)	Var	3.0
☐	MT316	Almanca IV (85127)	Var	5.0
☐	MT314	Fransızca IV (85147)	Var	5.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT401	Ardıl Çeviri I (85136)	Var	5.0
☐	MT403	Çeviri Eleştirisi I (85152)	Var	5.0
☐	MT405	Seminer I (85150)	Var	6.0
☐	MT409	Almanca V (85128)	Var	5.0
☐	MT413	Diplomatik Çeviri (85160)	Var	3.0
☐	MT407	Fransızca V (85148)	Var	5.0
☐	MT415	Hukuk Çevirisi (85164)	Var	3.0
☐	MT417	Medya Çevirisi (85166)	Var	3.0
☐	MT411	Spor Çevirisi (85161)	Var	3.0

	D. KOD.	DERSİN ADI	K.ETKİ	AKTS
☐	MT402	Ardıl Çeviri II (85137)	Var	5.0
☐	MT404	Çeviri Eleştirisi II (85153)	Var	5.0
☐	MT406	Seminer II (85151)	Var	6.0
☐	MT410	Almanca VI (85129)	Var	5.0
☐	MT412	Altyazı Çevirisi (85162)	Var	3.0
☐	MT416	Ekonomi Çevirisi (85165)	Var	3.0
☐	MT408	Fransızca VI (85149)	Var	5.0
☐	MT414	Sağlık Çevirisi (85163)	Var	3.0
☐	MT418	Yazılım ve Web Sitesi Çevirisi (85167)	Var	3.0

6- Atılım Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

İngilizce Yazı Becerisi I	3	0	5
Dilbilim ve Çeviri	3	0	5
İngilizce Konuşma I	3	0	5
Çeviri Amaçlı Metin İncelemeleri	3	0	6
Bilgisayara ve Bilgi Sistemlerine Giriş	1	2	3
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I (İngilizce)	2	0	2
Alan Dışı Seçmeli	3	0	4
İngilizce Yazı Becerisi II	3	0	6
Güncel Konular	3	0	5
Araştırma Teknikleri	2	0	5
İngilizce Konuşma II	3	0	5
Uygarlık Tarihi	3	0	3
Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi II (İngilizce)	2	0	2
Özel Dil Kullanımları I	2	2	5
Söylem Çözümlemesi	3	0	6
Avrupa Kültürü ve Kurumları	3	0	5
Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım I	2	2	5
Alan Seçmeli	3	0	5
Alan Dışı Seçmeli	3	0	4
Çeviriye Giriş	2	2	6
Uluslararası Siyaset	3	0	5
Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım II	2	2	5
Özel Dil Kullanımları II	3	0	5
Alan Seçmeli	3	0	5
Alan Dışı Seçmeli	3	0	4

Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	2	2	5
Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	2	2	5
Konuşmalardan Not Alma	2	2	5
Sözlü Çeviriye Giriş I	2	2	5
Çeviri Kuramı	3	0	6
Alan Dışı Seçmeli	3	0	4
Tıp Metinleri Çevirisi	2	2	6
İletişim ve Medya Çevirisi	2	2	5
Yayınçılık ve Düzelti	3	0	5
Sözlü Çeviriye Giriş II	2	2	5
Alan Seçmeli	3	0	5
Alan Dışı Seçmeli	3	0	4
Ardıl Çeviri	2	2	5
Uluslararası İlişkiler ve Hukuk Çevirisi	3	2	6
Türk Dili I	2	0	2
Alan Seçmeli	2	0	5
Alan Seçmeli	3	0	5
Alan Seçmeli	3	0	7
Çeviri Stajı	0	2	6
Çeviri Eleştirisi	2	0	6
Avrupa Birliği Çalışmaları ve Çeviri	2	2	6
Ekonomi ve Ticaret Metinleri Çevirisi	3	0	6
Türk Dili II	2	0	2
Alan Seçmeli	3	0	5

ART201 - Fotoğrafçılığa Giriş **ART221 - Açıklamalı Müzik Tarihi**

ART222 - Caz Tarihi **ART223 - Caz Performansı** **ART224 - Arjantin Tango Tarihi**

ART225 - Klasik Gitara Giriş **ART251 - Sulu Boya Resim**

ART252 - Serbest Seramik Şekillendirme **ART265 - İş Hayatında Yaratıcılık**

ART268 - Girişimcilik Becerilerinin Gelişimi için Tiyatro

ART269 - Çağdaş Sanatın Girişimci Dünyası

ART270 - Doğadan Esinlenen Girişimcilik: Disiplinlerarası Yaklaşımlar

ART271 - Yaratıcı Drama **ART291 - Beden Dili ve İkna Sanatı**

ART292 - İşaret Dili **ETI171** - Temel Fransızca I **ETI172** - Temel Fransızca II
ETI181 - Temel Rusça I **ETI182** - Temel Rusça II **ETI201** - Medya ve Basın
ETI218 - Uluslararası Kuruluşlar **ETI221** - Çevirmenlik Mesleği
ETI224 - Çeviri ve Yerelleştirmeye Giriş **ETI252** - Çevirmenler için Dilbilgisi
ETI271 - Fransızca Okuma ve Yazma I **ETI272** - Fransızca Okuma ve Yazma II
ETI281 - Rusça Okuma ve Yazma I **ETI282** - Rusça Okuma ve Yazma II
ETI314 - Çeviride Bilgisayar Teknolojileri Kullanımı
ETI322 - Çeviri ve Yerelleştirme Türleri **ETI371** - Fransızca-Türkçe Çeviriye Giriş I
ETI372 - Fransızca-Türkçe Çeviriye Giriş II **ETI381** - Rusça-Türkçe Çeviriye Giriş I
ETI382 - Rusça-Türkçe Çeviriye Giriş II **ETI403** - Yerelleştirme Proje Yönetimi
ETI407 - Yazın ve Çeviri I **ETI408** - Yazın ve Çeviri II
ETI413 - Simultane Çeviri **ETI414** - Simultane Konferans Çevirisi
ETI419 - Genel Çeviri I **ETI420** - Genel Çeviri II **ETI421** - Teknik Yazım ve Çeviri
ETI422 - Yerelleştirmede Düzelti **ETI431** - Terimbilim Çalışmaları
ETI432 - Çocuklar için Çeviri **ETI438** - Çizgi Roman ve Mizah Çevirisi
ETI471 - Fransızca-Türkçe Çeviri I **ETI472** - Fransızca-Türkçe Çeviri II
ETI481 - Rusça-Türkçe Çeviri I **ETI482** - Rusça-Türkçe Çeviri II
FRE201 - Fransızca I **FRE202** - Fransızca II **FRE301** - Fransızca III
FRE302 - Fransızca IV **FRE401** - Fransızca V **FRE402** - Fransızca VI
GER201 - Almanca I **GER202** - Almanca II **GER301** - Almanca III
GER302 - Almanca IV **GER401** - Almanca V
GER402 - Almanca VI **HUM108** - Erken Modern Dönem Akdeniz Tarihi (1450-1789)
HUM201 - Sosyal Sorumluluk Proje **HUM204** - Gönüllülük Çalışmaları

HUM211 - Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları HUM322 - Etiğe Giriş

HUM323 - Eleştirel Düşünmeye Giriş

HUM316 - Dünya Edebiyatından Seçmeler: Kısa Öykü

JAP201 - Japonca I JAP202 - Japonca II JAP301 - Japonca III

JAP302 - Japonca IV MAN313 - 21. YY'da Yönetmelik Yetkinlikler

MAN328 - Girişimciler İçin Finansal Okur Yazarlık ve Mevzuat

MAN408 - Sürdürülebilirliğe Giriş MAN412 - Ürün Geliştirme ve Marka Yönetimi

MAN414 - Girişimcilik ve İş Planı MAN437 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Seminerleri

RUS201 - Rusça I RUS202 - Rusça II RUS301 - Rusça III

RUS302 - Rusça IV SPAN201 - İspanyolca I SPAN202 - İspanyolca II

SPAN301 - İspanyolca III SPAN302 - İspanyolca IV

7- Bartın Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi – Mütercim ve Tercümanlık

KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
TDI-101	Türk Dili I	Z	2	0	2	2
ATA-101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	0	2	2
IMT-101	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi	Z	3	0	3	7
IMT-103	Çeviri ve Çeviribilime Giriş	Z	2	2	3	7
IMT-105	İngilizce Konuşma ve Sözlü İletişim	Z	3	0	3	6
IMT-107	Çevirmenler için Türkçe I	Z	2	0	2	6

KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
TDI-102	Türk Dili II	Z	2	0	2	2
ATA-102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	0	2	2
IMT-102	Çeviri Tarihi	Z	3	0	3	7
IMT-104	Çeviride Araştırma Teknikleri	Z	2	2	3	7
IMT-106	İngilizce Yazı Becerileri	Z	2	2	3	6
IMT-108	Çevirmenler için Türkçe II	Z	3	0	3	6

KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-201	Yazılı Çeviri Becerileri I	Z	3	0	3	5
IMT-203	Sözlü Çeviri Becerileri I	Z	3	0	3	5
IMT-205	Avrupa Kültürü ve Kuramları	Z	2	2	3	7
IMT-207	İngiliz/Amerikan Tarihi ve Kültürü	Z	3	0	3	5
IMT-209	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım I	Z	2	0	2	4
IMT-211	Dilbilim ve Çeviri	Z	2	0	2	4

KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-202	Yazılı Çeviri Becerileri II	S	3	0	3	5
IMT-204	Sözlü Çeviri Becerileri II	Z	3	0	3	5
IMT-206	Çeviri Araçları	Z	2	2	3	7
IMT-208	Teknik Çeviri	Z	3	0	3	4
IMT-210	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım II	Z	3	0	3	5
IMT-212	Dünya Edebiyatından Seçmeler ve Okumalar	Z	2	0	2	4

KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-301	Çeviri Kuramı	Z	3	0	3	8
IMT-303	Sözlü Çeviriye Giriş	Z	3	0	3	5
IMT-305	Konuşmalardan Not Alma	Z	3	0	3	5
IMT-307	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	Z	2	0	2	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	1	2	2	4
	BÖLÜM DIŞI SEÇMELİ	S	3	2	4	4
KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-302	İnsan Bilimleri Konulu Metinlerin Çevirisi	Z	3	0	3	8
IMT-304	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	S	3	0	3	5
IMT-306	Çeviri Stajı	Z	2	0	2	4
IMT-308	Çeviri Teknolojileri	Z	3	0	3	5
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM DIŞI SEÇMELİ	S	3	2	4	4
KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-401	Genel Çeviri I	Z	3	2	4	2
IMT-403	Çeviri Projesi Uygulaması I	Z	1	2	2	2
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	6
KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-402	Genel Çeviri II	Z	3	0	3	4
IMT-404	Çeviri Projesi Uygulaması II	Z	1	4	3	8
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	6
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	3	0	3	4
	BÖLÜM İÇİ SEÇMELİ	S	2	0	2	4
KOD	DERSİN ADI	Z/S	T	U	Kredi	AKTS
IMT-309	Toplum Çevirmenliği I - Sağlık Çevirmenliği	S	3	0	3	4
IMT-311	Yazımsal Çeviri I	S	1	2	2	4
IMT-313	Tip Metinleri Çevirisi	S	3	0	3	4
IMT-315	Arşiv Çeviri I	S	3	0	3	4
IMT-317	Basın ve Ekonomi Metinleri Çevirisi	S	3	0	3	4
IMT-319	Egzamanlı Çeviri I	S	1	2	2	4
IMT-321	Özel Alan Çevirisi I	S	3	2	4	4
IMT-323	Seçmeli Yabancı Dil I (Almanca, Rusça, Arapça)	S	2	2	3	4
IMT-325	Yerelleştirme	S	3	0	3	4
IMT-310	Toplum Çevirmenliği II - Afette Rehber Çevirmenlik	S	3	0	3	4
IMT-312	Yazımsal Çeviri II	S	1	2	2	4
IMT-314	Arşiv Çeviri II	S	3	0	3	4
IMT-316	Avrupa Birliği Metinleri Çevirisi	S	3	0	3	4
IMT-318	Günümüzde Çevirmenlik Mesleğinin Algılanışı ve Sorunlar	S	3	0	3	4
IMT-320	Egzamanlı Çeviri II	S	1	2	2	4
IMT-322	Özel Alan Çevirisi II	S	3	2	4	4
IMT-324	Seçmeli Yabancı Dil II (Almanca, Rusça, Arapça)	S	2	2	3	4
IMT-405	Bilgisayar Destekli Çeviri	S	3	0	3	4
IMT-407	Fantastik ve Bilim Kurgu Çevirisi	S	3	0	3	4
IMT-409	Çocuk Edebiyatı Çevirisi	S	3	0	3	4
IMT-411	Sözlü Çeviri Uygulamasına Kuramsal Yaklaşımlar	S	3	0	3	4
IMT-413	Egzamanlı Çeviri III	S	3	2	4	6
IMT-415	Konferans Çevirmenliği	S	3	0	3	4
IMT-417	Seçmeli Yabancı Dil III (Almanca, Rusça, Arapça)	S	3	0	3	4
IMT-419	Sözlü Çeviri Projesi	S	0	3	2	6
IMT-406	Toplum Çevirmenliği III - Çatışma Bölgeleri Çevirmenliği	S	3	0	3	4
IMT-408	Makine Çevirisi ve Çeviride Düzeltme/Son Okuma	S	3	0	3	4
IMT-410	Edebiyat Araştırmaları	S	3	0	3	6
IMT-412	Çeviribilimde Akademik Makale Yazımı	S	3	2	4	6
IMT-414	Egzamanlı Çeviri IV	S	3	0	3	4
IMT-418	Oyun Yerelleştirmesi ve Altyazı/Dublaj Çevirisi	S	3	0	3	6
IMT-420	Seçmeli Yabancı Dil IV (Almanca, Rusça, Arapça)	S	2	0	2	4

8- Başkent Üniversitesi**Fen – Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık**

Üniversite Zorunlu Dersleri		T	U	K	AKTS
GSBHS	SEÇMELİ GÜZEL SANATLAR/İLK YARDIM	-	2	1	1
ICT100	COMPUTER LITERACY	2	-	2	2
ORY100	ÜNİVERSİTE HAYATINA GİRİŞ	1	-	1	1
MTI105	ENGLISH GRAMMAR	3	-	3	4
MTI107	READING AND WRITING SKILLS IN ENGLISH I	2	2	3	5
MTI109	LISTENING AND SPEAKING SKILLS IN ENGLISH	3	-	3	4
MTI111	LINGUISTICS I	3	-	3	5
MTI151	INTRODUCTION TO TRANSLATION STUDIES	3	-	3	5
MTI181	WESTERN CIVILIZATION I	3	-	3	5
TÜRK101	TÜRK DİLİ I	2	-	2	2
MTIXXX	ELECTIVE I	3	-	3	4
MTI106	READING AND WRITING SKILLS IN ENGLISH II	2	2	3	5
MTI108	TURKISH FOR TRANSLATORS	3	-	3	4
MTI112	LINGUISTICS II	3	-	3	5
MTI130	INTRODUCTION TO TRANSLATION	2	2	3	5
MTI182	WESTERN CIVILIZATION II	3	-	3	5
TÜRK102	TÜRK DİLİ II	2	-	2	2
ATA201	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	2	-	2	2
MTIXXX	ELECTIVE II	3	-	3	4
MTI205	RESEARCH METHODS IN TRANSLATION	3	-	3	7
MTI231	INTRODUCTION TO INTERPRETING	3	-	3	5
MTI261	TRANSLATION AND TECHNOLOGY	3	-	3	6
MTI271	TRANSLATION THEORIES	3	-	3	6
ATA202	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	2	-	2	2
MTIXXX	ELECTIVE III	3	-	3	4
MTI212	COMPARATIVE GRAMMAR (ENGLISH-TURKISH)	3	-	3	6
MTI232	TECHNICAL TRANSLATION	3	-	3	7
MTI242	TRANSLATION OF SOCIAL SCIENCES TEXTS	3	-	3	6
MTI254	INTRODUCTION TO CULTURAL STUDIES	3	-	3	5
MTIXXX	ELECTIVE IV	3	-	3	4
MTI321	SIGHT TRANSLATION	4	-	4	7
MTI341	TRANSLATION OF MEDICAL TEXTS	3	-	3	6
MTI361	TRANSLATION ETHICS	3	-	3	6
MTI371	TRANSLATION OF ECONOMICS AND COMMERCE TEXTS	3	-	3	7
MTIXXX	ELECTIVE V	3	-	3	4
MTI322	LITERARY TRANSLATION I	3	-	3	7
MTI342	CONSECUTIVE INTERPRETING TECHNIQUES	4	-	4	7
MTI372	DISCOURSE ANALYSIS	3	-	3	6
MTI382	TRANSLATION OF PRESS TEXTS	3	-	3	6
MTIXXX	ELECTIVE VI	3	-	3	4

MTI421	LITERARY TRANSLATION II	3	-	3	7
MTI441	SIMULTANEOUS INTERPRETING TECHNIQUES	3	-	3	7
MTI451	TRANSLATION OF LEGAL TEXTS	3	-	3	8
MTI461	INTERNSHIP	1	4	3	4
MTIXXX	ELECTIVE VII	3	-	3	4
MTIXXX	ELECTIVE VIII	3	-	3	4
MTI422	CURRENT ISSUES IN TRANSLATION	2	2	3	6
MTI432	TRANSLATION CRITICISM	3	-	3	8
MTI442	TRANSLATION PROJECT	2	2	3	8
MTIXXX	FOREIGN LANGUAGE	3	-	3	4
MTI110	VOCABULARY AND TERMINOLOGY	3	-	3	4
MTI114	NOTE TAKING TECHNIQUES	3	-	3	4
MTI216	APPLIED LINGUISTICS	3	-	3	4
MTI291	ENGLISH SOCIETY AND CULTURE	3	-	3	4
MTI292	AMERICAN SOCIETY AND CULTURE	3	-	3	4
MTI378	TRANSLATION OF EUROPEAN UNION TEXTS	3	-	3	4
MTI381	TEXTUAL ANALYSIS	3	-	3	4
MTI429	TRANSLATION OF SCIENCE FICTION AND FANTASY TEXTS	3	-	3	4
MTI462	AUDIO-VISUAL TRANSLATION	3	-	3	4
MTI471	EMERGENCY AND DISASTER INTERPRETING	3	-	3	4
MTI481	CONFERENCE INTERPRETING	3	-	3	4
MTI498	COMMUNITY INTERPRETING	3	-	3	4

9- Beykent Üniversitesi
Fen – Edebiyat Fakültesi – Mütercimlik Tercümanlık

141000000001101	Akademik ve Sosyal Oryantasyon
380022600001101	Hukukun Temelleri
222000000001101	İngilizcede Eleştirel Okuma ve Yazma
222000002261197	Mesleki Oryantasyon ve Çeviriye Giriş
222000000001145	Metin Okuma ve İnceleme
310022000001101	Sosyal Bilimlere Giriş
222000000001293	Rusça I
482000000001100	Bilgi Teknolojileri Kullanımı
222031200001207	Dilbilim
314000000001101	Ekonominin Temelleri
224031300001132	Modern Dünyanın Oluşumu
222000000001246	Rusça II
	Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler
222000000001239	Uygulamalı Dilbilim
222000000001135	Yazılı İletişim Becerileri
224031300001101	Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi ve Modern Türkiye'nin Oluşumu
222032000001113	Sözlü İletişim Becerileri
222031203201201	Kültürlerarası İletişim
222000000001471	Rusça III
222032000001217	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi
222032000001307	Teknik Çeviri
310034002261202	Sosyal Bilimler İçin Araştırma Yöntemleri
222032000001114	Sunuş Becerileri
223000000001101	Türkçe Eleştirel Okuma ve Yazma
222000000001472	Rusça IV

222000000001309	Çeviriye Kuramsal Yaklaşımlar
222022303121315	Karşılaştırmalı Kültür ve Yazın
222022000001315	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi
222000000001374	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri
222000000001347	Karşılaştırmalı Çözümleme
<i>Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler</i>	

222032000001313	Çevirmenler için Dil Kullanımı
222032000001324	Görsel-İşitsel Çeviri
100000000001400	Staj
222000000001348	Ekonomi ve Ticaret Metinleri Çevirisi
222000000001307	Toplum Çevirmenliği
<i>Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler</i>	

222000000001487	Çeviri Projesi
222032000001427	Ardıl Çeviri
222052000001457	Çeviride Araştırma Araçları ve Teknoloji
<i>Programın Uzmanlık Dersleri</i>	
<i>Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler</i>	
<i>Programın Uzmanlık Dersleri</i>	
3	

Kodu	Ders Adı
222000000001492	Mütercim Tercümanlık Bitirme Çalışması
222032000001414	Çeviri Eleştirisi
<i>Programın Uzmanlık Dersleri</i>	
<i>Programın Uzmanlık Dersleri</i>	
<i>Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler</i>	
<i>Yetkinlik Tamamlayıcı Dersler</i>	

222032000001332	Yazın Çevirisi
222032000001419	Düzeltilmenlik ve Son Okuma
222032000001318	Eşzamanlı Çeviri
222031203801415	Siyaset Bilimi ve Hukuk Metinleri Çevirisi
313031200001114	Sivil Toplum Kuruluşları
320000000001107	Genel İletişim
345000000001390	Kalite Yönetim Sistemleri ve Standartları
380034000001312	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Hukuku
345000000001103	Girişimcilik
345000000001418	Proje Yönetimi

10- Çankaya Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – Mütercim Tercümanlık (İngilizce)

English Grammar in Context I

English Grammar in Context II

Turkish for Translators

Comparative English—Turkish Grammar

Oral Communication in English I

Introduction to Translation I: ENG-TUR

Introduction to Translation II: TUR-ENG

Text Analysis

Reading and Writing Skills in English

Lexis and Terminology I

Lexis and Terminology II

Introduction to Translation Studies

Theories of Translation

Active Listening and Note-taking I

Active Listening and Note-taking II

Translation Technologies

Translation-oriented Discourse Analysis

Précis Writing and Translation I
Précis Writing and Translation II
History of Civilizations
Social Institutions in Turkey
Translation History
Computer Assisted Translation
Advertising Practices and Translation
Special Topics in Translation: Science and Technology
Special Topics in Translation: EU Texts
Interpreting I
Interpreting II
Special Topics in Translation: Law
Research Methods in Translation
Contemporary Issues in Translation
Special Topic in Translation: Economics and Administrative Sciences
Comparative Cultural Studies
Popular Literature and Culture
Literatures in English
Language of Journalism
Cultural Negotiations
Translation of Children's Literature
Special Topics in Translation: Media
Translation Criticism
Summer Practice I
Literary Translation
Publishing and Editing
Special Topics in Translation: Medicine
Special Topics in Translation: International Relations and Diplomacy
Sight Translation

Professional Standards and Practices

Special Topics in Translation: Social Sciences

Applied Translation Studies

Formal Correspondence

Conference Interpreting I

Conference Interpreting II

Consecutive Interpreting I

Consecutive Interpreting II

Community and Disaster Interpreting

Translation Project

Dubbing and Subtitling I

Dubbing and Subtitling II

Special Topics in Conference Interpreting

Interpreting Seminar

Terminology Studies for Conference Interpreting

Summer Practice II

11- Dokuz Eylül Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
ATA 1001	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	ZORUNLU	2	0	0	2
IMT 1001	SÖZLÜ ANLATIM	ZORUNLU	3	0	0	5
IMT 1003	YAZI BECERİSİ	ZORUNLU	3	0	0	5
IMT 1011	ALMANCA I	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 1013	FRANSIZCA I	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 1015	RUSÇA I	ZORUNLU	3	0	0	6
TDL 1001	TÜRK DİLİ I	ZORUNLU	2	0	0	2
-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	-2

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 1101	DİNLEME BECERİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT 1103	ELEŞTİREL OKUMA	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT 1105	METİN TÜRLERİ VE METİN İNCELEME	SEÇMELİ	3	0	0	5

IMT 1107	ÇEVİRMENLER İÇİN TÜRKÇE DİLBİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
ATA 1002	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	ZORUNLU	2	0	0	2
IMT 1002	ÇEVİRİYE GİRİŞ	ZORUNLU	3	0	0	5
IMT 1004	GÜNCEL KONULAR	ZORUNLU	3	0	0	5
IMT 1012	ALMANCA II	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 1014	FRANSIZCA II	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 1016	RUSÇA II	ZORUNLU	3	0	0	6
TDL 1002	TÜRK DİLİ II	ZORUNLU	2	0	0	2
-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	2
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
BDE 1003	BEDEN EĞİTİMİ	SEÇMELİ	2	0	0	2
GSH 1003	HALK OYUNLARI	SEÇMELİ	2	0	0	2
GSM 1003	MÜZİK	SEÇMELİ	2	0	0	2
IMT 1102	SÖZCÜK BİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 1104	EDEBİ METİNLER VE TERİMLER	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 1106	ÇEVİRMENLER İÇİN PROFESYONEL İLETİŞİM	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 1108	DİLBİLİM	SEÇMELİ	3	0	0	4
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 2001	TEKNİK ÇEVİRİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2003	SOSYAL BİLİMLER METİNLERİ ÇEVİRİSİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2011	ALMANCA III	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2013	FRANSIZCA III	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2015	RUSÇA III	ZORUNLU	3	0	0	6
-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	0
Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 2101	BASIN METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2103	TURİZM METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2105	KARŞILAŞTIRMALI DİL, EDEBİYAT, KÜLTÜR	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2107	TEMEL EKONOMİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2109	LATİNCE I	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2111	ÜLKE VE KÜLTÜR BİLGİSİ (BİRLEŞİK KRALLIK VE İRLANDA)	SEÇMELİ	3	0	0	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 2002	YAZILI METİNDEN SÖZLÜ ÇEVİRİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2004	ÇEVİRMENLER İÇİN BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2012	ALMANCA IV	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2014	FRANSIZCA IV	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 2016	RUSÇA IV	ZORUNLU	3	0	0	6
-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	0

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 2102	NOT ALMA TEKNİKLERİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2104	EKONOMİ METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2106	GÖRSEL-İŞİTSEL ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2108	BİLİMSEL YAZMA BECERİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4

IMT 2110	LATİNCE II	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 2112	ÜLKE VE KÜLTÜR BİLGİSİ (ABD)	SEÇMELİ	3	0	0	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 3001	ARDIL ÇEVİRİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 3003	EDEBİ ÇEVİRİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 3011	ALMANCA V	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 3013	FRANSIZCA V	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT 3015	RUSÇA V	ZORUNLU	3	0	0	6
-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	0

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 3101	SÖZLÜ ÇEVİRİDE ETKİLİ KONUŞMA VE SUNUM TEKNİKLERİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3103	İŞLETME METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3105	BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİ ÇALIŞMALARI	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3107	DIŞ POLİTİKA VE DİPLOMASİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3109	ALMANCA SÖZCÜK BİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3111	FRANSIZCA SÖZCÜK BİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3113	RUSÇA SÖZCÜK BİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3115	FİNANSAL OKUR-YAZARLIK	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3117	KURGUDA ÇEVİRİ VE ÇEVİRMENLER	SEÇMELİ	3	0	0	4
IMT 3119	MULTİMEDYA ÇEVİRİ ÇALIŞMALARI	SEÇMELİ	3	0	0	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
IMT 3002	ÇEVİRİ KURAMLARI	ZORUNLU	3	0	0	6

IMT	3004	ÇEVİRMENLER İÇİN KURUMLAR BİLGİSİ	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT	3012	ALMANCA VI	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT	3014	FRANSIZCA VI	ZORUNLU	3	0	0	6
IMT	3016	RUSÇA VI	ZORUNLU	3	0	0	6
-		SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	0

Ders No	Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
1	3104	TIP METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
2	3106	ÇEVİRİDE DÜZELTME VE SON OKUMA	SEÇMELİ	3	0	0	4
3	3108	TEMEL HUKUK	SEÇMELİ	3	0	0	4
4	3110	ALMANCA OKUMA	SEÇMELİ	3	0	0	4
5	3112	FRANSIZCA OKUMA	SEÇMELİ	3	0	0	4
6	3114	RUSÇA OKUMA	SEÇMELİ	3	0	0	4
7	3116	İLERİ ARDIL ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
8	3118	TÜRKÇE-İNGİLİZCE EDEBİYAT ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
9	3120	TOPLUMSAL CİNSİYET VE ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
10	3122	AB KURUMLARI VE POLİTİKALARI	SEÇMELİ	3	0	0	4

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
4001	EŞZAMANLI ÇEVİRİ	ZORUNLU	3	0	0	5
4013	ALMANCA VII	ZORUNLU	3	0	0	6
4015	FRANSIZCA VII	ZORUNLU	3	0	0	6
4017	RUSÇA VII	ZORUNLU	3	0	0	6
4019	STAJ	STAJ	0	0	0	3
4001	AB METİNLERİ ÇEVİRİSİ	ZORUNLU	3	0	0	5

Ders No	Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
1	4201	SÖZLÜ ÇEVİRİYE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	SEÇMELİ	3	0	0	4
2	4203	AVRUPA BİRLİĞİNDE SÖZLÜ ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
3	4103	DİYALOG ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
4	4107	ÇEVİRİDE GÜNCEL KONULAR	SEÇMELİ	3	0	0	4
5	4111	ÇEVİRMENLİKTE MESLEK BİLGİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
6	4113	ÇEVİRİ TARİHİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
7	4115	20. YÜZYIL SANAT AKIMLARI	SEÇMELİ	3	0	0	4
8	4117	ALMANCA EDEBİ ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
9	4119	FRANSIZCA EDEBİ ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
10	4121	RUSÇA EDEBİ ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
11	4123	SAĞLIK ÇEVİRMENLİĞİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
12	4125	ÇEVİRİBİLİMDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	SEÇMELİ	3	0	0	4
13	4301	ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ I	SEÇMELİ	3	0	0	4

Ders No	Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	D	U	L	AKTS
1	4002	ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ	ZORUNLU	3	0	0	5
2	4016	ALMANCA VIII	ZORUNLU	3	0	0	5
3	4018	FRANSIZCA VIII	ZORUNLU	3	0	0	5
4	4020	RUSÇA VIII	ZORUNLU	3	0	0	5
0	-	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ	-	-	-	10
IMS	4202	İLERİ EŞZAMANLI ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMS	4204	TOPLUM ÇEVİRMENLİĞİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4106	GÖNÜLLÜ ÇEVİRMENLİK	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4108	SPOR ÇEVİRMENLİĞİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4112	HUKUK METİNLERİ ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4114	ÇEVİRİ PROJESİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4116	BATI DÜŞÜNCE TARİHİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4118	ALMANCA ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4120	FRANSIZCA ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4122	RUSÇA ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4124	GÖÇ VE ÇEVİRİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMT	4126	MAHKEME ÇEVİRMENLİĞİ	SEÇMELİ	3	0	0	5
IMY	4302	ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ II	SEÇMELİ	3	0	0	5

12- Ege Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	717001012009	TÜRK DİLİ-I	2	0	0	2	2
2	717001022009	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-I	2	0	0	2	2
3	717001192010	FOREIGN LANGUAGE I (GERMAN)	3	0	0	3	3
4	717001312018	LISTENING AND SPEAKING SKILLS I	2	0	0	2	5
5	717001332018	WRITTEN PRACTICE I	2	0	0	2	5
6	717001352018	TEXTUAL ANALYSIS	2	0	0	2	5
7	717001372018	CURRENT ISSUES	2	0	0	2	5
8	EDEMUTIN ELECTIVE VII (Ders 1) GSCMDER S7	(Bu ders EDEMUTIN/GSCMDER S7 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	2	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	717000922 009	TÜRK DİLİ-II	2	0	0	2	2
2	717000942 009	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-II	2	0	0	2	2
3	717001162 011	ÜNİVERSİTE YAŞAMINA GEÇİŞ	2	0	0	2	2
4	717001182 010	FOREIGN LANGUAGE II (GERMAN)	3	0	0	3	3
5	717001322 018	LISTENING AND SPEAKING SKILLS II	2	0	0	2	5
6	717001342 018	WRITTEN PRACTICE II	2	0	0	2	5
7	717001362 018	TRANSLATION ORIENTED TEXT ANALYSIS	2	0	0	2	5
8	717001382 018	TURKISH FOR TRANSLATORS	2	0	0	2	2
9	EDEMUTIN GŞÇMDER S8	ELECTIVE VIII (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGŞÇMDERS8 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	2	4

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	717002272 012	SURVEY OF ENGLISH LITERATURE I	3	0	0	3	3
2	717002352 012	FOREIGN LANGUAGE III (GERMAN)	3	0	0	3	2
3	717002372 012	WESTERN HISTORY I	2	0	0	2	2
4	717002392 012	TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI	2	0	0	2	3
5	717002432 018	LEXICOLOGY I	2	0	0	2	4
6	717002452 018	BASIC SKILLS IN TRANSLATION	2	0	0	2	4
7	717002472 018	NOTE TAKING TECHNIQUES	2	0	0	2	4
8	717002492 018	LANGUAGE IN MASS MEDIA	2	0	0	2	3
9	EDEFKO RTAKHAV/ UZ1	FAKÜLTE ORTAK SEÇMELİ DERS HAVUZU 1 (Ders 1) (Bu ders EDEFKORTAKHAVUZ1 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	0	2
10	EDEMUTIN GŞÇMDER S1	ELECTIVE I (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGŞÇMDERS1 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	0	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	717002302 012	SURVEY OF ENGLISH LITERATURE II	3	0	0	3	3
2	717002322 012	FOREIGN LANGUAGE IV (GERMAN)	3	0	0	3	2
3	717002342 012	WESTERN HISTORY II	2	0	0	2	2
4	717002422 018	LEXICOLOGY II	2	0	0	2	3
5	717002442 018	SPECIAL TOPICS IN TRANSLATION I	2	0	0	2	5
6	717002462 018	BASIC SKILLS IN INTERPRETING	2	0	0	2	5
7	717002482 018	MULTIMEDIA TRANSLATION	2	0	0	2	5
8	EDEFKO RTAKHAV/ Z2	FAKÜLTE ORTAK SEÇMELİ DERS HAVUZU 2 (Ders 1) (Bu ders EDEFKORTAKHAVUZ2 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	0	2
9	EDEMUTIN GŞÇMDER S2	ELECTIVE II (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGŞÇMDERS2 ders grubundan alınacaktır, aşağıya bakınız)	2	0	0	0	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	10721701E 11309	INTRODUCTION TO TRANSLATION STUDIES	3	0	0	3	5
2	717003172 012	SPECIAL TOPIC IN TRANSLATION II	3	0	0	3	5
3	717003312 012	FOREIGN LANGUAGE V (GERMAN)	3	0	0	3	2
4	717003392 012	ONSIGHT TRANSLATION	3	0	0	3	3
5	EDEMUTIN GSÇMDER S3	ELECTIVE III (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS3 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5
6	EDEMUTIN GSÇMDER S3	ELECTIVE III (Ders 2) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS3 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5
7	EDEMUTIN GSÇMDER S3	ELECTIVE III (Ders 3) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS3 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	10721701E 11308	LITERARY TRANSLATION	3	0	0	3	5
2	717003182 012	INTERNATIONAL ORGANIZATIONS	3	0	0	3	3
3	717003362 012	FOREIGN LANGUAGE VI (GERMAN)	3	0	0	3	2
4	717003452 012	BASIC SKILLS IN CONSECUTIVE INTERPRETING	3	0	0	3	5
5	EDEMUTIN GSÇMDER S4	ELECTIVE IV (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS4 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5
6	EDEMUTIN GSÇMDER S4	ELECTIVE IV (Ders 2) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS4 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5
7	EDEMUTIN GSÇMDER S4	ELECTIVE IV (Ders 3) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS4 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	5

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	10721701E 11403	TRANSLATION HISTORY	3	0	0	3	4
2	717004252 012	TRANSLATION PROJECT I	3	0	0	3	5
3	717004272 012	THEORIES IN INTERPRETING	3	0	0	3	3
4	717004572 012	SEMINAR ON TRANSLATION STUDIES	3	0	0	3	4
5	717004592 012	FOREIGN LANGUAGE-VII (GERMAN)	3	0	0	3	2
6	EDEMUTIN GSÇMDER S5	ELECTIVE V (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS5 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	4
7	EDEMUTIN GSÇMDER S5	ELECTIVE V (Ders 2) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS5 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	4
8	EDEMUTIN GSÇMDER S5	ELECTIVE V (Ders 3) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS5 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	4

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	717004282 012	TRANSLATION CRITICISM	3	0	0	3	5
2	717004302 012	CURRENT ISSUES IN TRANSLATION	3	0	0	3	4
3	717004322 012	TRANSLATION PROJECT II	3	0	0	3	5
4	717004342 012	INTERNSHIP IN TRANSLATION	3	0	0	3	5
5	717004382 012	FOREIGN LANGUAGE-VIII (GERMAN)	3	0	0	3	2
6	EDEMUTIN GSÇMDER S6	ELECTIVE VI (Ders 1) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS6 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	3
7	EDEMUTIN GSÇMDER S6	ELECTIVE VI (Ders 2) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS6 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	3
8	EDEMUTIN GSÇMDER S6	ELECTIVE VI (Ders 3) (Bu ders EDEMUTINGGSÇMDERS6 ders grubundan atıncağıdır, eşdeğeri beklenir)	2	0	0	0	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7170013920 18	COMPUTER SKILLS FOR TRANSLATORS	2	0	0	2	3
2	7170014120 18	INTRODUCTION TO LINGUISTICS	2	0	0	2	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7170014020 18	LINGUISTICS FOR TRANSLATORS	2	0	0	2	4
2	7170014220 18	INTRODUCTION TO KEY CONCEPTS AND LITERARY TERMS	2	0	0	2	4

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7010025320 12	MODERN TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR	2	0	0	2	2
2	7020025520 12	İLKÇAĞ UYGARLIKLARI TARİHİ	2	0	0	2	2
3	7030023720 07	EKONOMİYE GİRİŞ	2	0	0	2	2
4	7050027720 12	MİTOLOJİ VE KÜLTÜR	2	0	0	2	2
5	7060027520 12	FELSEFEYE GİRİŞ	2	0	0	2	2
6	7070024320 12	TEMEL PSİKOLOJİ	2	0	0	2	2

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7170022320 12	ELOCUTION	2	0	0	2	3
2	7170022520 12	ITALIAN I	2	0	0	2	3
3	7170024120 14	GREEK I	2	0	0	2	3

7	7070024520 12	EVİRİSEL PSİKOLOJİYE GİRİŞ	2	0	0	2	2
8	7080024520 07	GENEL SOSYOLOJİ	2	0	0	2	2
9	7100025320 12	DÜNYA EDEBİYAT TARİHİ	2	0	0	2	2
10	7100026320 14	İŞARET DİLİ	2	0	0	2	2
11	7120025520 14	SANAT TARİHİ	2	0	0	2	2
12	7130022320 07	MİTOLOJİ	2	0	0	2	2
13	7210025120 16	ÇEVİRİYE GİRİŞ I (İNGİLİZCE)	2	0	0	2	2
1	7170022620 12	ITALIAN II	2	0	0	2	3
2	7170024020 14	GREEK II	2	0	0	2	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7010025420 12	MODERN TÜRK EDEBİYATINDA ROMAN VE HİKAYE	2	0	0	2	2
2	7020025620 12	YENİ VE YAKINÇAĞ UYGARLIKLARI TARİHİ	2	0	0	2	2
3	7030023620 07	KÜLTÜREL COĞRAFYA	2	0	0	2	2
4	7050027820 12	MİTOLOJİ VE EDEBİYAT	2	0	0	2	2
5	7060027620 12	FELSEFE SORUNLARI	2	0	0	2	2
6	7070024820 12	İNSAN GELİŞİMİ	2	0	0	2	2
7	7070025620 16	TOPLUMSAL CİNSİYET	2	0	0	2	2
8	7080024220 07	MODERN SOSYOLOJİK YAKLAŞIMLAR	2	0	0	2	2
9	7100025220 12	KÜLTÜR İNCELEMELERİ	2	0	0	2	2
10	7100026220 14	GİRİŞİMCİLİK VE KALİTE	2	0	0	2	2
11	7120025420 12	GENEL SANAT TARİHİ	2	0	0	2	2
12	7130022420 07	MİTOLOJİ VE EDEBİYAT	2	0	0	2	2
13	7130024020 12	ANADOLU ARKEOLOJİSİ	2	0	0	2	2
14	7210024820 16	ÇEVİRİYE GİRİŞ II (İNGİLİZCE)	2	0	0	2	2

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	10721702E1 1314	TERMINOLOGY	2	0	0	2	5
2	7170032620 12	ITALIAN IV	3	0	0	3	5
3	7170032820 12	INTRODUCTION TO ECONOMICS	3	0	0	3	5
4	7170033020 12	TRANSLATION OF LEGAL TEXTS	3	0	0	3	5
5	7170033220 12	TRANSLATION OF TEXTS ON POLITICS	3	0	0	3	5
6	7170033820 14	GREEK IV	2	0	0	2	5

1	7170032320 12	ITALIAN III	3	0	0	3	5
2	7170032520 12	TRANSLATION OF MEDICAL TEXTS	3	0	0	3	5
3	7170032720 12	RESEARCH METHODS IN TRANSLATION	3	0	0	3	5
4	7170033320 12	TRANSLATION OF COMMERCIAL TEXTS	3	0	0	3	5
5	7170034120 12	INTRODUCTION TO POLITICS	3	0	0	3	5
6	7170034720 14	GREEK III	2	0	0	2	5
7	7170034920 14	COMPUTER AIDED TRANSLATION	2	0	0	2	5

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7170044220 12	TRANSLATION OF CARTOON AND HUMOUR	3	0	0	3	3
2	7170044420 12	LOCALIZATION	3	0	0	3	3
3	7170044620 12	CONFERENCE INTERPRETING	3	0	0	3	3
4	7170044820 12	RULES OF INTERNATIONAL PROTOCOL AND POLITICS	3	0	0	3	3
5	7170045020 12	SPECIAL TOPIC IN TRANSLATION IV	3	0	0	3	3
6	7170045220 12	ITALIAN VI	3	0	0	3	3
7	7170045420 12	TRANSLATION OF POPULAR LITERATURE	3	0	0	3	3
8	7170045620 12	CINEMA-NOVEL AND TRANSLATION	3	0	0	3	3
9	7170046020 12	SIMULTANEOUS INTERPRETING II	3	0	0	3	3
10	7170046220 12	PRACTICE IN CONSECUTIVE INTERPRETING II	3	0	0	3	3
11	7170046620 14	GREEK VI	2	0	0	2	3
12	7170047020 18	TRANSLATING CULTURE: MAJOR TEXTS IN AMERICAN POLITICS AND POETICS	2	0	0	2	3

No	Ders Kodu	Ders Adı	T	U	L	Kredi	ECTS
1	7170043520 12	THEATRE AND TRANSLATION	3	0	0	3	4
2	7170043720 12	SEMIOTICS AND TRANSLATION	3	0	0	3	4
3	7170043920 12	ITALIAN V	3	0	0	3	4
4	7170044120 12	EDITING AND PROOF READING	3	0	0	3	4
5	7170044320 12	COMMUNITY INTERPRETING	3	0	0	3	4
6	7170044520 12	SPECIAL TOPIC IN TRANSLATION III	3	0	0	3	4
7	7170044720 12	TRANSLATION OF TEXTS ON EUROPEAN UNION	3	0	0	3	4
8	7170044920 12	EUROPEAN UNION POLICIES AND INSTITUTIONS	3	0	0	3	4
9	7170045120 12	SIMULTANEOUS INTERPRETING I	3	0	0	3	4
10	7170045320 12	PRACTICE IN CONSECUTIVE INTERPRETING I	3	0	0	3	4
11	7170046120 14	GREEK V	2	0	0	2	4
12	7170046320 18	ASPECTS OF AMERICAN CULTURE	2	0	0	2	4

13- Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim – Tercümanlık

ZORUNLU DERSLER LİSTESİ					ZORUNLU DERSLER LİSTESİ				
TKD 103 Türk Dili I	2	0	2	2	TKD 104 Türk Dili II	2	0	2	2
MTB 110 Uygarlık Tarihi	3	0	3	5	MTB 104 Çağdaş Türk Toplum	2	0	2	4
İMT 121 Okuma Becerisi	3	0	3	5	İMT 100 Günlük Konular	2	0	2	4
İMT 103 Yazma Becerisi	1	2	2	4	İMT 108 Yazılı Çeviriye Giriş	1	2	3	6
İMT 107 Sözlük Bilgisi	3	0	3	6	İMT 128 Duyduğuna Anlama ve Sözlü Anlatım	3	0	3	6
SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ					SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ				
İMT 139 Çeviri Tarihi ve Kavramları	2	0	2	4	MTB 118 Çevirmenler İçin Türkçe II	2	0	2	4
İMT 131 Günlük Tartışmalar	2	0	2	4	MTB 126 Metin İnceleme	3	0	3	6
MTB 117 Çevirmenler İçin Türkçe I	2	0	2	4	MTB 130 Araştırma Teknikleri	2	0	2	4
İMT 141 Metin Türleri	3	0	3	4	İMT 136 Bellek Teknikleri	2	0	2	4
İMT 143 Dil ve Kültür	3	0	3	4	Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3
Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3					
ZORUNLU DERSLER LİSTESİ					ZORUNLU DERSLER LİSTESİ				
İMT 205 Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	2	0	2	4	İMT 202 Not Alma Teknikleri ve Ardıl Çeviriye Giriş	3	0	3	6
AIT 203 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2	AIT 204 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2
MTB 209 Dilbilim I	2	0	2	4	MTB 212 Dilbilim II	2	0	2	4
İMT 207 İngiliz ve Amerikan Kültür Tarihi	2	0	2	4	İMT 260 Çağdaş İngiliz ve Amerikan Toplum	2	0	2	4
İMT 213 Yazılı Çeviri	3	0	3	5	İMT 212 Söylen Çözümlemesi	1	2	2	4
İMT 235 İngilizce Konuşma I	1	2	2	4	İMT 236 İngilizce Konuşma II	1	2	2	4
SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ					SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ				
MTB 201 Çağdaş Türk Edebiyatı	2	0	2	4	İMT 226 Kültürlerarası İletişim	2	0	2	4
MTB 211 Popüler Kültür	2	0	2	3	İMT 230 Yazılı Metinden Sözlü Çeviriye Giriş	2	0	2	4
MTB 217 Türk İşaret Dili I	1	2	2	4	MTB 202 Çeviri Araçları	2	2	3	6
MTB 223 Yaratıcı Yazarlık	2	0	2	3	MTB 206 Çevirmenler İçin Tıp	3	0	3	6
İMT 239 Genel Çeviri I	1	2	2	4	MTB 218 Türk İşaret Dili II	1	2	2	4
Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3	MTB 224 Proje Yönetimi	2	0	2	4
					İMT 230 Yazılı Çeviri Kavramları	1	0	1	2
					İMT 240 Genel Çeviri II	1	2	2	4
					Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3
ZORUNLU DERSLER LİSTESİ					ZORUNLU DERSLER LİSTESİ				
İMT 309 Tıp Çevirisi	3	0	3	6	BEB 650 Temel Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı	0	2	1	2
İMT 315 Sözlü Çeviriye Giriş	3	0	3	6	İMT 326 Yazın Çevirisi	3	0	3	6
İMT 323 Çeviri Kuramı	3	0	3	6	MTB 312 Çevirmenlik Meslek Bilgisi	2	0	2	4
					İMT 324 Bilimsel ve Teknik Metinler Çevirisi	3	0	3	6
SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ					SEÇMELİ DERSLER LİSTESİ				
İMT 327 Popüler Yazın Çevirisi	2	0	2	4	İMT 306 Ardıl Çeviri (ön koşullu)	4	0	4	8
İMT 335 Tekstil ve Kosmetik Metinleri Çevirisi	3	0	3	6	İMT 308 Yazılı Basın Çevirisi	3	0	3	6
İMT 347 Sağlık Çevirmenliği	2	0	2	4	MTB 310 Terim Çalışmaları	1	2	2	4
İMT 343 Çeviride Düzeltme ve Son Okuma	2	0	2	4	MTB 308 Bilgisayar Çevirisi	2	0	2	4
MTB 303 Terimbilim	3	0	3	6	MTB 324 Teknik Metin Yazarlığı	2	0	2	4
MTB 311 Çevirmenler İçin Hukuk	3	0	3	5	İMT 350 Dil Edinimi	3	0	3	6
MTB 317 Yerelleştirme	2	0	2	4	İMT 352 Kadın Araştırmaları ve Çeviri	2	0	2	4
MTB 319 İleri Not Alma Teknikleri	2	0	2	4	İMT 340 Mizah Çevirisi	2	0	2	4
MTB 321 Çevirmenler İçin Bilim ve Teknik	3	0	3	5	İMT 354 Mahkeme Çevirmenliği	2	0	2	4
MTB 325 Çevirmenler İçin Yazın	3	0	3	5	İMT 358 Çeviri Atölyesi I	1	4	3	8
Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3	İMT 346 Spor Çevirmenliği	2	0	2	4
ZORUNLU DERSLER LİSTESİ					ZORUNLU DERSLER LİSTESİ				
İMT 405 Hukuk Çevirisi I	3	0	3	6	İMT 406 Hukuk Çevirisi II	3	0	3	6
İMT 407 AB Metinleri Çevirisi I	3	0	3	6	İMT 466 AB Metinleri Çevirisi II	3	0	3	6
					İMT 438 Çeviri Stajı	0	3	2	4
İMT 435 Andaç Çeviri I (ön koşullu)	4	2	5	8	İMT 436 Andaç Çeviri II (ön koşullu)	4	2	5	8
İMT 439 Konferans Çevirmenliği I (ön koşullu)	2	0	2	4	İMT 440 Konferans Çevirmenliği II (ön koşullu)	2	0	2	4
İMT 409 Görsel Basın ve Film Çevirisi	3	0	3	6	İMT 442 Acil Durum ve Afet Çevirmenliği	3	0	3	5
İMT 401 Avrupa Araştırmaları ve Topluluk Hukuku	3	0	3	6	İMT 408 Çeviri Atölyesi II	1	4	3	8
İMT 421 Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	3	0	3	6	İMT 410 Ekonomi Çevirisi	3	0	3	6
İMT 403 Sözlü Çeviri Çalışmaları	2	0	2	4	İMT 400 Çeviri Eleştirisi	3	0	3	6
MTB 401 Çevirmenler İçin Ekonomi	3	0	3	6	İMT 402 Çocuk Yazını Çevirisi	3	0	3	6
MTB 403 Sözlü Çeviride Sunuş Teknikleri	2	0	2	4	İMT 404 Patent Çevirisi	3	0	3	6
İMT 441 İletişim Sosyolojisi	3	0	3	6	Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3
Seçmeli Yabancı Dil	3	0	3	3					

14- Haliç Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

Translation and Translation Studies I	3+0+0	Zorunlu	4
Turkish for Translators	3+0+0	Zorunlu	5
Writing Skills for Translators	3+0+0	Zorunlu	5
Introduction to Linguistics	3+0+0	Zorunlu	5
Translation Oriend Textual Analysis	3+0+0	Zorunlu	5
Türk Dili I	2+0+0	Zorunlu	2
Foreign Language (Elective) I	-	Seçmeli	4
French I	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish I	2+0+2	Seçmeli	4
Italian I	2+0+2	Seçmeli	4
Translation and Translation Studies II	3+0+0	Zorunlu	4
Mass Culture and Media	3+0+0	Zorunlu	5
Public Speaking and Presentation Skills	3+0+0	Zorunlu	5
Listening and Comprehension	3+0+0	Zorunlu	5
Terminology	3+0+0	Zorunlu	5
Türk Dili II	2+0+0	Zorunlu	2
Foreign Language (Elective) II	-	Seçmeli	4
French II	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish II	2+0+2	Seçmeli	4
Italian II	2+0+2	Seçmeli	4
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2+0+0	Zorunlu	2
Culture and Civilization I	3+0+0	Zorunlu	5
Translation Sociology and Professional Ethics	3+0+0	Zorunlu	5
Area Elective I	-	Seçmeli	10
Foreign Language (Elective) III	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective I	-	Seçmeli	4
Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
French III	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish III	2+0+2	Seçmeli	4
Italian III	2+0+2	Seçmeli	4
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
Introduction to Simultaneous Interpretation	2+0+2	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2+0+0	Zorunlu	2
Culture and Civilization II	3+0+0	Zorunlu	5
Introduction to Interpreting	3+0+0	Zorunlu	5
Literary Translation	3+0+0	Zorunlu	5
Area Elective II	-	Seçmeli	5
Foreign Language (Elective) IV	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective II	-	Seçmeli	4

Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
French IV	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish IV	2+0+2	Seçmeli	4
Italian IV	2+0+2	Seçmeli	4
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Research Methods in Translation	3+0+0	Zorunlu	6
Consecutive Interpretation	2+0+2	Zorunlu	6
Translation for Media	3+0+0	Zorunlu	5
Etymology	3+0+0	Seçmeli	5
Area Elective III	-	Seçmeli	5
Foreign Language (Elective) V	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective III	-	Seçmeli	4
Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
French V	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish V	2+0+2	Seçmeli	4
Italian V	2+0+2	Seçmeli	4
Introduction to Simultaneous Interpretation	2+0+2	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Technology	2+0+2	Zorunlu	6
Contemporary British and American Culture	3+0+0	Zorunlu	5
Translation History and Culture	3+0+0	Zorunlu	6
Area Elective IV	-	Seçmeli	5
Translation and Technology	2+0+2	Zorunlu	6
Contemporary British and American Culture	3+0+0	Zorunlu	5
Translation History and Culture	3+0+0	Zorunlu	6
Area Elective IV	-	Seçmeli	5

Foreign Language (Elective) VI	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective IV	-	Seçmeli	4
Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
Introduction to Simultaneous Interpretation	2+0+2	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
French VI	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish VI	2+0+2	Seçmeli	4
Italian VI	2+0+2	Seçmeli	4
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation Criticism	3+0+0	Zorunlu	6
Community Interpreting	3+0+0	Zorunlu	6
English and American Literature	3+0+0	Zorunlu	5
Intersemiotic Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Area Elective V	-	Seçmeli	5
Foreign Language (Elective) VII	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective V	-	Seçmeli	4
Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
Introduction to Simultaneous Interpretation	2+0+2	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
French VII	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish VII	2+0+2	Seçmeli	4
Italian VII	2+0+2	Seçmeli	4
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5

Translation Theories	3+0+0	Zorunlu	6
Revising and Editing for Translators	3+0+0	Zorunlu	6
Translation Project	3+0+0	Zorunlu	5
Technical Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Area Elective VI	-	Seçmeli	5
Foreign Language (Elective) VIII	-	Seçmeli	4
Unrestricted Elective VI	-	Seçmeli	4
Psychology and Language	3+0+0	Seçmeli	5
Semiotics	3+0+0	Seçmeli	5
Literatures in English	3+0+0	Seçmeli	5
International Institutions	3+0+0	Seçmeli	5
Turkish Literature in Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Social Sciences	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Interpreting in Healthcare	3+0+0	Seçmeli	5
Introduction to Simultaneous Interpretation	2+0+2	Seçmeli	5
Semantics	3+0+0	Seçmeli	5
Creative Writing	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Film Studies	3+0+0	Seçmeli	5
Translation for Business Administration	3+0+0	Seçmeli	5
Advanced Reading in Spanish	3+0+0	Seçmeli	5
Translation and Intertextuality	3+0+0	Seçmeli	5
French VIII	2+0+2	Seçmeli	4
Spanish VIII	2+0+0	Seçmeli	4
Italian VIII	2+0+2	Seçmeli	4
Poetry Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Legal Translation	3+0+0	Seçmeli	5
Special Topics in Translation	3+0+0	Seçmeli	5

15 – İstanbul Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

DERS ADI	DERS KODU	TİP
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	ODAI0001	Zorunlu
ÇEVİRİ AMAÇLI METİN ÇÖZÜMLEMESİ I	MTIN1008	Zorunlu
EK DİL (DİL EDİNCİ I)	MTIN1082	Zorunlu
GÜZEL SANATLAR I	ODGS0001	Zorunlu
KARŞILAŞTIRMALI DİL İNCELEMELERİ I	MTIN1084	Zorunlu
KARŞILAŞTIRMALI YAZIN	MTIN1083	Zorunlu
KÜLTÜR İNCELEME	MTIN1085	Zorunlu
SÖZLÜ DİL EDİNCİ I	MTIN1081	Zorunlu
TÜRK DİLİ I	ODTD0001	Zorunlu
YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	ODAI0001	Zorunlu
YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRK DİLİ I	ODTD0001	Zorunlu
YAZILI DİL EDİNCİ I	MTIN1079	Zorunlu
DERS ADI	DERS KODU	TİP
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	ODAI0002	Zorunlu
ÇAĞDAŞ İNGİLİZ VE AMERİKAN YAZINI	MTIN1089	Zorunlu
ÇEVİRİ AMAÇLI METİN ÇÖZÜMLEMESİ II	MTIN1018	Zorunlu
EK DİL (DİL EDİNCİ II)	MTIN1088	Zorunlu
GÜZEL SANATLAR II	ODGS0002	Zorunlu
KARŞILAŞTIRMALI DİL İNCELEMELERİ II	MTIN1090	Zorunlu
KARŞILAŞTIRMALI ÜLKE BİLGİSİ	MTIN1091	Zorunlu
SÖZLÜ DİL EDİNCİ II	MTIN1087	Zorunlu
TÜRK DİLİ II	ODTD0002	Zorunlu
YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	ODAI0002	Zorunlu
YABANCI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRK DİLİ II	ODTD0002	Zorunlu
YAZILI DİL EDİNCİ II	MTIN1086	Zorunlu

DERS ADI	DERS KODU	TİP
ÇEVİRİBİLİME GİRİŞ	MTIN2092	Zorunlu
EK DİL (DİL EDİNCİ III)	MTIN2110	Zorunlu
EK DİL FRANSIZCA	MTIN2200	Seçmeli
KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE METİNLERİ	MTIN2093	Zorunlu
KÜLTÜR VE DÜŞÜNCE DÜNYASI	MTIN2021	Zorunlu
KÜLTÜREL ETKİNLİKLER I	KEP0001	Seçmeli
SÖZLÜ ÇEVİRİ BECERİLERİ I	MTIN2095	Zorunlu
ULUSLARARASI KURUMLAR	MTIN2097	Seçmeli
YAZILI ÇEVİRİ BECERİLERİ I	MTIN2094	Zorunlu
DERS ADI	DERS KODU	TİP
AVRUPA BİRLİĞİ	MTIN2105	Seçmeli
ÇAĞDAŞ İNGİLİZ VE AMERİKAN KÜLTÜRÜ	MTIN2101	Zorunlu
ÇEVİRİBİLİM ALANLARI	MTIN2100	Zorunlu
EK DİL (DİL EDİNCİ IV)	MTIN2111	Zorunlu
EK DİL FRANSIZCA II	MTIN2201	Seçmeli
KÜLTÜREL ETKİNLİKLER II	KEP0002	Seçmeli
SÖZLEM VE BİÇİM ÇÖZÜMLEMESİ	MTIN2106	Zorunlu
SÖZLÜ ÇEVİRİ BECERİLERİ II	MTIN2103	Zorunlu
YAZILI ÇEVİRİ BECERİLERİ II	MTIN2102	Zorunlu
DERS ADI	DERS KODU	TİP
ÇEVİRİDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	MTIN3108	Zorunlu
EK DİL (DİL VE KÜLTÜR I)	MTIN3130	Zorunlu
EK DİL FRANSIZCA III	MTIN3200	Seçmeli
EŞZAMANLI ÇEVİRİ I	MTIN3037	Seçmeli
GENEL DİL BİLİM	MTIN3032	Zorunlu
KÜLTÜREL ETKİNLİKLER III	KEP0003	Seçmeli
ÖĞRENCİ GRUP PROJESİ I	MTIN3038	Seçmeli
ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ I	MTIN3109	Zorunlu
UYGULAMALI SÖZLÜ ÇEVİRİ TÜRLERİ	MTIN3110	Zorunlu
UZMANLIK BİLGİSİ I (A ALANI)	MTIN3112	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ I (B ALANI)	MTIN3114	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ I (A ALANI)	MTIN3113	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ I (B ALANI)	MTIN3115	Seçmeli
YAZINSAL ÇEVİRİ I	MTIN3039	Seçmeli
DERS ADI	DERS KODU	TİP
ÇEVİRİDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	MTIN3118	Zorunlu
DİL BİLİM ALANLARI	MTIN3119	Zorunlu
EK DİL (DİL VE KÜLTÜR II)	MTIN3132	Zorunlu
EK DİL FRANSIZCA IV	MTIN3201	Seçmeli
EŞZAMANLI ÇEVİRİ II	MTIN3047	Seçmeli
MEDENİYET TARİHİ	SÖGY0002	Seçmeli
ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ II	MTIN3042	Zorunlu
UYGULAMALI SÖZLÜ ÇEVİRİ TÜRLERİ II	MTIN3143	Zorunlu
UZMANLIK BİLGİSİ II (A ALANI)	MTIN3121	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ II (B ALANI)	MTIN2123	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ II (A ALANI)	MTIN3122	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ II (B ALANI)	MTIN3124	Seçmeli
YAZINSAL ÇEVİRİ II	MTIN3048	Seçmeli

DERS ADI	DERS KODU	TİP
ÇEVİRİBİLİM SEMİNERİ I	MTIN4126	Zorunlu
EK DİL (ÇEVİRİ I)	MTIN4151	Zorunlu
EK DİL FRANSTİCA V	MTIN4200	Seçmeli
EŞZAMANLI ÇEVİRİ III	MTIN4055	Seçmeli
GEÇMİŞTE ÇEVİRİ VE ÇEVİRMENLİK	MTIN4049	Zorunlu
PROJE	MTIN4152	Zorunlu
STAJ DEĞERLENDİRME	MTIN4150	Zorunlu
UYGULAMALI SÖZLÜ ÇEVİRİ TÜRLERİ III	MTIN4054	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ I (C ALANI)	MTIN4134	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ III (A ALANI)	MTIN4130	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ III (B ALANI)	MTIN4132	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ I (C ALANI)	MTIN4135	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ III (A ALANI)	MTIN4131	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ III (B ALANI)	MTIN4133	Seçmeli
YAZINSAL ÇEVİRİ III	MTIN4056	Seçmeli

DERS ADI	DERS KODU	TİP
ÇEVİRİBİLİM SEMİNERİ II	MTIN4138	Zorunlu
EK DİL (ÇEVİRİ II)	MTIN4153	Zorunlu
EK DİL FRANSTİCA VI	MTIN4201	Seçmeli
EŞZAMANLI ÇEVİRİ IV	MTIN4065	Seçmeli
GÜNÜMÜZDE ÇEVİRİ VE ÇEVİRMENLİK	MTIN4137	Zorunlu
PROJE (SEMİNER)	MTIN4139	Zorunlu
UZMANLIK BİLGİSİ II (C ALANI)	MTIN4145	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ IV (A ALANI)	MTIN4141	Seçmeli
UZMANLIK BİLGİSİ IV (B ALANI)	MTIN4143	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ II (C ALANI)	MTIN4146	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ IV (A ALANI)	MTIN4142	Seçmeli
UZMANLIK ÇEVİRİSİ IV (B ALANI)	MTIN4144	Seçmeli
YAZINSAL ÇEVİRİ IV	MTIN4066	Seçmeli

16- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi – Çeviribilim – İngilizce Mütercim Tercümanlık

TRE101	Introduction to Translation I	Z	2	1	0	3	6
TRE103	Intercultural Communication I	Z	2	1	0	3	6
TRE105	Turkish for Translators	Z	3	0	0	3	6
	FOREIGN LANGUAGE I	Z	2	4	0	4	7
TAR111	Dünya Tarihine Giriş I	Z	2	0	0	2	3
TUR101	Türk Dili I	Z	2	0	0	2	2

TRE102	Introduction to Translation II	Z	2	1	0	3	6
TRE104	Intercultural Communication II	Z	2	1	0	3	6
TRE108	Comparative Civilization Studies	Z	2	0	0	2	3
INTE108	Interpreting Practices	Z	2	1	0	3	3
	FOREIGN LANGUAGE II	Z	2	4	0	4	7
TAR112	Dünya Tarihine Giriş II	Z	2	0	0	2	3
TUR102	Türk Dili II	Z	2	0	0	2	2

TRE201	Translation Technologies	Z	2	1	0	3	3
TRE203	Translation Oriented Text Analysis	Z	2	1	0	3	5
INTE207	Introduction to Community Interpreting	Z	2	1	0	3	3
	FOREIGN LANGUAGE III	Z	2	4	0	4	7
AIT201	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Z	2	0	0	2	2
	AREA ELECTIVE I	S	3	0	0	3	5
	AREA ELECTIVE II	S	2	1	0	3	5
TRE208	Technical Writing	Z	2	1	0	3	3
TRE210	Introduction to Project Management	Z	2	1	0	3	3
	FOREIGN LANGUAGE IV	Z	2	4	0	4	7
AIT202	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Z	2	0	0	2	2
	AREA ELECTIVE III	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE IV	S	3	0	0	3	5
	AREA ELECTIVE V	S	2	1	0	3	5
INTE301	Consecutive Interpreting	Z	2	1	0	3	3
TRE303	Translation Theory and Criticism	Z	3	0	0	3	5
	FOREIGN LANGUAGE V	Z	2	4	0	4	7
	AREA ELECTIVE VI	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE VII	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE VIII	S	2	1	0	3	5
INTE306	Onsight Interpreting	Z	2	1	0	3	3
TRE308	Translation Quality Standards	Z	2	1	0	3	5
	FOREIGN LANGUAGE VI	Z	2	4	0	4	7
	AREA ELECTIVE IX	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE X	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE XI	S	3	0	0	3	5

TRE401	Research Techniques	Z	3	0	0	3	5
TRE403*/INTE403**	Translation and Project Management*/Community Interpreting in Legal and Healthcare Settings**	Z	2	1	0	3	3
	FOREIGN LANGUAGE VII	Z	2	4	0	4	7
	AREA ELECTIVE XII	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE XIII	S	2	1	0	3	5
	FREE ELECTIVE I	S	3	0	0	3	5
TRE402	Thesis	Z	0	6	0	3	5
TRE408*/INTE406**	Translation of Specific Subject Matter*/Conference Interpreting**	Z	2	1	0	3	3
	FOREIGN LANGUAGE VIII	Z	2	4	0	4	7
	AREA ELECTIVE XIV	S	2	1	0	3	5
	AREA ELECTIVE XV	S	2	1	0	3	5
	FREE ELECTIVE II	S	3	0	0	3	5
LING221	Linguistics for Translators I	S	3	0	0	3	5
EAP221	Expository Writing	S	2	1	0	3	5
TRE223	Media Translation	S	2	1	0	3	5
HUM220	Contemporary World Literature	S	2	1	0	3	5
LING222	Linguistics for Translators II	S	3	0	0	3	5
TRE222	Transcreation	S	2	1	0	3	5
TRE323	Translation of EU Texts	S	2	1	0	3	5
TRE325	Machine Translation	S	2	1	0	3	5
TRE327	Literary Translation	S	2	1	0	3	5
HUM321	Contemporary World Drama	S	2	1	0	3	5
HUM323	Photography Basics	S	2	1	0	3	5
INTE326	Interpreting in Press and Media	S	2	1	0	3	5
TRE322	Editing and Proofreading	S	2	1	0	3	5
TRE324	Historical Translation Studies	S	2	1	0	3	5
LING320	Contrastive Turkish-English Analysis	S	3	0	0	3	5

TRE423	Technical Translation	S	2	1	0	3	5
TRE425	Terminology Management	S	2	1	0	3	5
TRE429	Translation and Interpreting Service Providing Business	S	2	1	0	3	5
HUM421	History of Anglo-Saxon Culture and English	S	2	1	0	3	5
TRE426	Discourse Analysis	S	2	1	0	3	5
TRE428	Translation of Legal Texts	S	2	1	0	3	5
TRE432	Research and Innovation in Translation Studies and Translation Technologies	S	2	1	0	3	5
LING420	Computational Linguistics	S	2	1	0	3	5
ARA111	Arabic I	S	2	4	0	4	7
ARA112	Arabic II	S	2	4	0	4	7
ARA211	Arabic III	S	2	4	0	4	7
ARA212	Arabic IV	S	2	4	0	4	7
ARA311	Arabic V	S	2	4	0	4	7
ARA312	Arabic VI	S	2	4	0	4	7
ARA401	Arabic VII	S	2	4	0	4	7
ARA412	Arabic VIII	S	2	4	0	4	7
GER111	German I	S	2	4	0	4	7
GER112	German II	S	2	4	0	4	7
GER211	German III	S	2	4	0	4	7
GER212	German IV	S	2	4	0	4	7
GER311	German V	S	2	4	0	4	7
GER312	German VI	S	2	4	0	4	7
GER411	German VII	S	2	4	0	4	7
GER412	German VIII	S	2	4	0	4	7
RUS111	Russian I	S	2	4	0	4	7
RUS112	Russian II	S	2	4	0	4	7
RUS211	Russian III	S	2	4	0	4	7
RUS212	Russian IV	S	2	4	0	4	7

RUS311	Russian V	5	2	4	0	4	7
RUS312	Russian VI	5	2	4	0	4	7
RUS411	Russian VII	5	2	4	0	4	7
RUS412	Russian VIII	5	2	4	0	4	7

17- İstanbul Aydın Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

TRE121	BAĞLAM VE SÖZCÜK-I	Z	3	0	3.0	5.0
TRE125	SÖZLÜ İLETİŞİM BECERİLERİ-I	Z	3	0	3.0	5.0
ATA103	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	Z	2	0	2.0	2.0
TRE117	OKUMA VE YORUMLAMA-I	Z	3	0	3.0	6.0
TRE129	ÇEVİRİ AMAÇLI METİN ÇÖZÜMLEMESİ	Z	3	0	3.0	5.0
TRE123	ÇEVİRMENLER İÇİN TÜRKÇE	Z	3	0	3.0	5.0
TLL101	TÜRK DİLİ I	Z	2	0	2.0	2.0
TRE112	ÇEVİRİYE GİRİŞ	Z	3	0	3.0	5.0
TRE124	ÇEVİRİ AMAÇLI DİL EDİNCİ	Z	3	0	3.0	5.0
TRE122	BAĞLAM VE SÖZCÜK-II	Z	3	0	3.0	5.0
TRE126	SÖZLÜ İLETİŞİM BECERİLERİ-II	Z	3	0	3.0	5.0
ATA104	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	Z	2	0	2.0	2.0
TRE118	OKUMA VE YORUMLAMA-II	Z	3	0	3.0	6.0
TLL102	TÜRK DİLİ II	Z	2	0	2.0	2.0
TRE213	TİCARİ ÇEVİRİ-I	Z	3	0	3.0	6.0
TRE221	SÖZLÜ ÇEVİRİ-I	Z	3	0	3.0	6.0
TRE215	ÇEVİRMENLER İÇİN DİLBİLİMİ-I	Z	3	0	3.0	6.0
TRE211	İNGİLİZ VE AMERİKAN KÜLTÜRÜ	S	3	0	3.0	3.0
TRE241	ALMANCA -I	S	3	0	3.0	3.0
TRE245	RUSÇA -I	S	3	0	3.0	3.0
TRE239	BİLİM KURGU	S	3	0	3.0	3.0
TRE233	SOSYAL BİLİMLER METİNLERİ ÇEVİRİSİ	S	3	0	3.0	3.0
TRE243	İSPANYOLCA -I	S	3	0	3.0	3.0
TRE247	TEKNİK ÇEVİRİ -I	S	3	0	3.0	3.0
TRE222	SÖZLÜ ÇEVİRİ-II	Z	3	0	3.0	6.0
TRE216	ÇEVİRMENLER İÇİN DİLBİLİMİ-II	Z	3	0	3.0	6.0
TRE254	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ-I	Z	3	0	3.0	6.0
TRE238	TİCARİ ÇEVİRİ -II	S	3	0	3.0	3.0
TRE212	ALMANCA -II	S	3	0	3.0	3.0
TRE242	AMERİKAN ÇALIŞMALARINA GİRİŞ	S	3	0	3.0	3.0
TRE246	RUSÇA -II	S	3	0	3.0	3.0
TRE244	İSPANYOLCA -II	S	3	0	3.0	3.0
TRE236	TEKNİK ÇEVİRİ -II	S	3	0	3.0	3.0

INE313	6 SIGMA	G	2	0	2.0	3.0
TDE466	AKADEMİK TÜRKÇE	G	2	0	2.0	3.0
EEE377	SİBER GÜVENLİK	G	3	0	3.0	3.0
EFU416	ÇEVRE EĞİTİMİ	G	2	0	2.0	3.0
INE362	SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMANIN TEMELLERİ	G	2	0	2.0	3.0
BSE388	KADIN VE EGZERSİZ	G	3	0	3.0	3.0
DRO201	KONUŞMA TEKNİKLERİ	G	3	0	3.0	3.0
ELL322	DİL VE KÜLTÜR	G	3	0	3.0	3.0
ELL497	İNGİLİZCE KONUŞMA BECERİLERİ	G	2	0	2.0	3.0
RTS203	TELEVİZYONDA HABER SUNUCULUĞU VE DİKSİYON	G	3	0	3.0	3.0
TRE337	ÇEVİRİYE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	Z	3	0	3.0	6.0
YUM303	YERİNDE UYGULAMA I	Z	0	0	0.0	4.0
TRE333	ÇEVİRİDE BİLGİSAYAR UYGULAMALARI	S	2	2	3.0	5.0
TRE325	ARDIL ÇEVİRİ	S	2	2	3.0	5.0
TRE353	ALMANCA III	S	3	2	4.0	5.0
OYD301	EDEBİ / YAZINSAL ÇEVİRİ	S	3	0	3.0	5.0
TRE357	RUSSIAN-III	S	3	2	4.0	5.0
TRE355	İSPANYOLCA III	S	3	2	4.0	5.0
TRE343	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ-II	S	3	0	3.0	5.0
YUM304	YERİNDE UYGULAMA II	Z	0	0	0.0	4.0
TRE362	İSPANYOLCA -IV	S	2	2	3.0	6.0
TRE356	GÖRSEL/İŞİTSEL ÇEVİRİ	S	3	0	3.0	5.0
OYD302	SİNEMATOGRAFİK ÇALIŞMALAR	S	3	0	3.0	5.0
TRE360	ALMANCA -IV	S	2	2	3.0	6.0
TRE364	RUSÇA -IV	S	2	2	3.0	6.0
TRE324	YAZILIM YERELLEŞTİRME	S	2	2	3.0	5.0
TRE344	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ-III	S	3	0	3.0	5.0
TRE358	ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ	S	3	0	3.0	5.0
TRE443	ÇEVİRMENLER İÇİN PROJE YÖNETİMİ-I	Z	0	2	1.0	6.0
TRE411	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ IV	Z	3	0	3.0	5.0
YUM403	YERİNDE UYGULAMA III	Z	0	0	0.0	4.0
TRE459	KONFERANS ÇEVİRMENLİĞİ	S	2	2	3.0	5.0
TRE467	ALMANCA-V	S	2	2	3.0	5.0
TRE423	MEDİKAL ÇEVİRİ -I	S	2	2	3.0	5.0
TRE419	EŞZAMANLI ÇEVİRİ-I	S	2	2	3.0	5.0
TRE463	SPANISH-V	S	2	2	3.0	5.0
OYD401	METİNDİLBİLİM	S	3	0	3.0	5.0
TRE413	ÇEVİRİ ODAKLI İLETİŞİM ÇALIŞMALARI	S	2	2	3.0	5.0
GRI403	GİRİŞİMCİLİK	Z	2	0	2.0	2.0
TRE444	ÇEVİRMENLER İÇİN PROJE YÖNETİMİ-I	Z	0	2	1.0	6.0
TRE466	TOPLUMSAL DÜŞÜNCENİN YÜKSELİŞİ	Z	2	0	2.0	2.0

TRE442	İLERİ DÜZEYDE KONFERANS ÇEVİRMENLİĞİ	S	2	2	3.0	5.0
OYD402	DİJİTAL MEDYA ÇALIŞMALARI	S	3	0	3.0	5.0
TRE460	ALMANCA -VI	S	2	2	3.0	5.0
TRE426	MEDİKAL ÇEVİRİ -II	S	2	2	3.0	5.0
TRE468	SİMÜLTANE ÇEVİRİ II	S	2	2	3.0	5.0
TRE464	İSPANYOLCA -VI	S	2	2	3.0	5.0
TRE462	ALMANCA ÇEVİRİ UYGULAMALARI	S	2	2	3.0	5.0
TRE476	İSPANYOLCA ÇEVİRİ UYGULAMASI	S	2	2	3.0	5.0
TRE478	SİYASİ METİNLER VE HUKUK METİNLERİ ÇEVİRİSİ	S	2	2	3.0	5.0

18- İstanbul Atlas Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I
MUT1101	Çeviriye Giriş
MUT1103	Çevirmenler İçin Sözlü Anlatım ve Kompozisyon
MUT1105	Etimolojiye Giriş
TRD101	Türk Dili I
ATA102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II
MUT1102	Çevirmenler İçin Yazılı Anlatım Becerileri
MUT1104	Dilbilim
MUT1106	Sunuş Becerileri
TRD102	Türk Dili II

YDL101	İkinci Yabancı Dil I

MUT1201	Toplum Çevirmenliği
MUT1203	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi
MUT1205	Ekonomi Metinleri Çevirisi
MUT1207	Teknik Çeviri

MUT1202	İngiliz Edebiyatı Tarihi
MUT1204	Bilgisayar Destekli Çeviri
MUT1206	Sözlü Çeviriye Giriş
MUT1208	Çeviri Kuramları

MUT1301	Çeviri Projeleri Yönetimi

MUT1303	Ardıl Çeviri I

	Bölüm Seçmeli

	Bölüm/Fakülte/Üniversite

MUT1302	Çeviri Eleştirisi

MUT1304	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri

ETI007	Translation of Texts on Politics	ETI002	Literary Translation
ETI008	Discourse Analysis	ETI009	Poetry Translation

ETI001	Proofreading And Editing			
ETI004	Translation Of Legal Texts			
ETI011	Remote Interpreting	ETI403	Araştırma Teknikleri	
ETI012	Consecutive Translation II	ETI401	Çeviride Güncel Konular	
		ETI003	Audio-Visual Translation	
		ETI005	Conference Interpreting	
		ETI006	Translation Of Texts On Media	
ETI407	Simultaneous Translation I	ETI010	Translation Of Medical Texts	
ETI403	Araştırma Teknikleri	ETI013	Interpreting Project Design	
ETI401	Çeviride Güncel Konular	ETI014	Theoretical Approaches To Interpreting	
ETI404	Çeviri Projesi	EN	ETI406	Simultaneous Translation II
ETI408	Interpreting Project	EN	ETI402	Sosyal Metinler Çevirisi

19- İstinye Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

ATAI01	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1	2+0+0	2	Zorunlu
ETI101	Introduction to Translation and Translation Studies 1	3+0+0	6	Zorunlu
ETI103	Introduction to Literary Forms 1	3+0+0	5	Zorunlu
ETI105	Cultural Encounters 1	3+0+0	5	Zorunlu
ETI107	Academic Writing	3+0+0	4	Zorunlu
ETI109	Mythology	3+0+0	5	Zorunlu
SEG001	İstinyelilik Manifestosu 1	0+1+0	1	Zorunlu
	Türk Dili 1	2+0+0	2	Zorunlu
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2	2+0+0	2	Zorunlu
	Introduction to Translation and Translation Studies 2	3+0+0	5	Zorunlu
	Introduction to Literary Forms 2	3+0+0	5	Zorunlu
	Cultural Encounters 2	3+0+0	5	Zorunlu
	Introduction to Language and Linguistics	3+0+0	5	Zorunlu
	İstinyelilik Manifestosu 2	0+1+0	1	Zorunlu
	Türk Dili 2	2+0+0	2	Zorunlu
	Structure of Modern English	3+0+0	5	Zorunlu

Etymology 1	3+0+0	4	Zorunlu
Introduction to Second Language Learning	3+0+0	4	Zorunlu
Survey of English Literature 1	4+0+0	6	Zorunlu
İstinyelilik Manifestosu 3	0+1+0	1	Zorunlu
Structure of Modern Turkish	3+0+0	4	Zorunlu
Translation for Mass Media	3+0+0	5	Zorunlu
Second Language Teaching Methods	3+0+0	4	Zorunlu
Survey of English Literature 2	4+0+0	6	Zorunlu
İstinyelilik Manifestosu 4	0+1+0	1	Zorunlu
Theories of Translation	3+0+0	5	Zorunlu
Consecutive Interpreting	3+0+0	5	Zorunlu
Translation Project 1	3+0+0	5	Zorunlu
Contrastive Analysis (English-Turkish)	3+0+0	5	Zorunlu
Teaching Second Language Skills	3+0+0	5	Zorunlu
History of Translation and Interpreting	3+0+0	5	Zorunlu
Simultaneous Interpreting 1	3+0+0	5	Zorunlu
Translation Project 2	3+0+0	5	Zorunlu
Foreign Language Teaching Materials	3+0+0	5	Zorunlu
Translation Criticism	3+0+0	5	Zorunlu
Assessment in Foreign Language Education	3+0+0	5	Zorunlu
Interpreting Project 1	3+0+0	5	Zorunlu
Contemporary Issues in Translation & Interpreting Studies	3+0+0	5	Zorunlu
Literature and Film Adaptations	3+0+0	5	Zorunlu
Interpreting Project 2	3+0+0	5	Zorunlu
Etymology 2	3+0+0	5	
Poetry Translation	3+0+0	5	
Medical Translation	3+0+0	5	

Translating Texts on Political Science and International Law	3+0+0	5
Translation Technologies	3+0+0	5
Project in Simultaneous Interpretation	3+0+0	5
Simultaneous Interpreting 2	3+0+0	5
Technical Translation	3+0+0	5
Literary Translation	3+0+0	5

20 – İzmir Ekonomi Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

ETI 117	Sözlü İletişim Becerileri	3	0	3	4
ETI 121	İngilizce Kompozisyon/Yazı Becerisi	3	0	3	5
ETI 123	Çeviriye Giriş I	3	0	3	6
ETI 125	Dil ve Toplum	3	0	3	6
FR 121	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili I	2	2	3	3
IUE 100	Oryantasyon ve Kariyer Planlama	1	0	1	2
TURK 100	Türk Dili	4	0	4	4

ETI 108	Eleştirel Okuma	3	0	3	6
ETI 114	Karşılaştırmalı Dil ve Kültür Çalışmaları	3	0	3	6
ETI 116	Çevirmenler İçin Türkçe	3	0	3	4
ETI 124	Çeviriye Giriş II	3	0	3	6
FR 122	☒ İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili II	2	2	3	4
HIST 100	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	4	0	4	4

ETI 201		Sözcükbilimi	3	0	3	5
ETI 213		Edebiyatta Temel Kavramlar	3	0	3	6
ETI 215		İngilizce-Türkçe Karşılıklı Çözümleme Çalışmaları	3	0	3	4
ETI 217		Bilgisayar Destekli Çeviri Çalışmaları	3	0	3	6
ETI 219		Bilimsel Metin Okuma ve Yazma	3	0	3	5
FR 221	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili III	2	2	3	4

ETI 204		Medya ve İletişim Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 208		Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	3	0	3	6
ETI 212		Sözlü Çeviriye Giriş	3	0	3	5
ETI 222		Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 224		Dilbilime Giriş	3	0	3	5
FR 222	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili IV	2	2	3	4

ETI 311		Ekonomi Metinleri Çevirisi	3	0	3	6
ETI 313		Hukuk Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 319		Çeviri Kuramı	3	0	3	6
ETI 337	☒	Ardıl Çeviri I	3	0	3	6
FR 321	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili V	2	2	3	4
SFL 1013		İkinci Yabancı Diller I	2	2	3	3

ELEC 001		Seçmeli Ders I	3	0	3	5
ELEC 002		Seçmeli Ders II	3	0	3	6
ETI 316		Edebi Çeviri I	3	0	3	5
FR 322	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili VI	2	2	3	4
POOL 005		GED - Sosyal Bilimler C: Sanat ve İletişim	3	0	3	6
SFL 1024		İkinci Yabancı Diller II	2	2	3	4
ELEC 003		Seçmeli Ders III	3	0	3	6
ELEC 004		Seçmeli Ders IV	3	0	3	6
FR 421	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili VII	2	2	3	4
POOL 006		GED - Toplumsal Bilinç ve Etik Değerler	3	0	3	6
SFL 201		İkinci Yabancı Diller III	2	2	3	4
ST 304		Staj (4 hafta)	3	0	3	4

ELEC 005		Seçmeli Ders V	3	0	3	6
ELEC 006		Seçmeli Ders VI	3	0	3	6
ETI 426		Siyaset Bilimi Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 470	☒	Çeviri Tarihi	3	0	3	5
FR 422	☒	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık için Fransız Dili VIII	2	2	3	4
SFL 202		İkinci Yabancı Diller IV	2	2	3	4
ETI 300		Ticaret ve Finans Metinleri Çevirisi	3	0	3	5

ETI 309		Çağdaş Batı Edebiyatına Giriş	3	0	3	5
ETI 310		Kültürel Yönleriyle Yazılı ve Sözlü Çeviri	3	0	3	5
ETI 315		Tıp Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 317		Edebi Çeviri II	3	0	3	6
ETI 320		Özel Alan Çevirisi	3	0	3	5
ETI 322	☒	Eşzamanlı Çeviri	3	0	3	6
ETI 323		Avrupa Birliği Metinleri ve Anlaşmaları Çevirisi	3	0	3	6
ETI 324		İşletme ve Lojistik Metinleri Çevirisi	3	0	3	5
ETI 325		Güncel Konular	3	0	3	6
ETI 338	☒	Ardıl Çeviri II	3	0	3	6
ETI 360		Edimbilim ve Çeviri	3	0	3	5
ETI 370		Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretimi	3	0	3	5
ETI 380	☒	Sözlü Çeviri Çalışmaları	2	2	3	5
ETI 391		Bilgisayar Destekli Çeviri ve Yerelleştirme	3	0	3	6
ETI 401		Çeviri Eleştirisi	3	0	3	5
ETI 431	☒	Toplum Çevirmenliği	3	0	3	6
ETI 432	☒	Konferans Çevirmenliğinde Terminoloji Çalışmaları	3	0	3	6
ETI 434	☒	Konferans Ortamında Eşzamanlı Çeviri	3	0	0	6

ETI 435	Çevirmenler için Profesyonel İletişim	3	0	3	6
ETI 437	Metin Düzeltme ve Yayına Hazırlama	3	0	3	6
ETI 440	Görsel-İşitsel Çeviri	3	0	3	5
ETI 447	Çeviride Alan Çalışması	3	0	3	6
ETI 450	Söylem Çözümlemesi	3	0	3	6
ETI 461	Yaratıcı Yazma	3	0	3	6
ETI 472	Bilçembilim	3	0	3	6
ETI 480	Çeviride Kaybolmamak	3	0	3	6
ETI 499	Çeviri Projesi	3	0	3	6
İMT 310	Türk İşaret Dili*	3	0	3	4
İMT 320	Sesli Betimlemeye Giriş	3	0	3	4

21- Kapadokya Üniversitesi

Beşeri Bilimler Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

IDE105	Araştırma Yöntem ve Teknikleri	DNS102	Danışmanlık ve Kariyer Planlama
DNS101	Danışmanlık ve Kariyer Planlama	IDE112	İleri İngilizce Konuşma Becerileri
İMT101	Dillerin Kökeni ve Tarihi	IDE110	Klasik Mitoloji
IDE109	İleri İngilizce Yazı Becerileri	İMT162	Sözcük Bilgisi
İMT161	Söz Dizimi	TDS162	Türk Dili- Temel Mantık Bilgisi - II
TBS161	Temel Bilgi Teknolojileri	İMT164	Türk Mitolojisi
TDS161	Türk Dili- Temel Mantık Bilgisi - I	ZPS161	Zaman ve Proje Yönetimi

IMT261	Avro-Amerikan Kültürü ve Kurumları		
IMT263	Çeviri Amaçlı Metin İncelemeleri		
DNS103	Danışmanlık		
IMT205	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım- I		
IDE211	İngiliz Kültür Araştırmalarına Giriş		
CIN171	Çince- I		
DAB101	Davranış Bilimleri		
TDE261	Dijital İletişim ve Yeni Medya		
EOS171	Ekolojik Okuryazarlık ve Sürdürülebilirlik		
RUS171	Rusça- I		
DNS104	Danışmanlık		
IMT206	Duyduğunu Anlama ve Sözlü Anlatım- II		
IDE210	Günümüz İngiliz Toplumu		
IMT262	Günümüz Türkiye Toplumu		
IMT204	Konuşmalardan Not Alma		
BIN102	Binicilik Eğitimi	IMT361	Çeviri Kuramı ve Eleştirisi
CIN172	Çince- II	IMT307	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi
GTB102	Genel Turizm Bilgisi	IMT301	Sözlü Çeviriye Giriş- I
RUS172	Rusça- II	IMT305	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri
SBU321	Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkileri		
PSI321	Çevre Psikolojisi		
CIN271	Çince- III		
GSS171	Güzel Sanatlar- I		
RUS271	Rusça- III		
IMT362	Edebi Kavramlar ve Edebi Çeviri		
IMT302	Sözlü Çeviriye Giriş- II		
IMT306	Tıp Metinleri Çevirisi		
IMT308	Yazılı Basın Çevirisi		
SYS121	Sağlıklı Yaşam ve Egzersiz- I		

CIN272	Çince- IV		
TDE322	Edebiyat ve İdeoloji		
GSS172	Güzel Sanatlar- II	IMT401	Ardıl Çeviri
RUS272	Rusça- IV	IMT403	Çeviri Stajı
SYS122	Sağlıklı Yaşam ve Egzersiz- II	IMT405	Görsel Basın ve Film Çevirisi
CGL304	Sınıf Yönetimi	TAS161	Türk Demokrasi Tarihi- I
		IMT408	Andaç Çeviri
		IMT404	Avrupa Birliği Çalışmaları ve Çeviri
		IMT406	Hukuk, Ekonomi ve Ticaret Metin Çevirisi
CIN371	Çince- V	IMT402	İşaret Dili Çevirisi
RUS371	Rusça- V	TAS162	Türk Demokrasi Tarihi- II
CIN372	Çince- VI		
RUS372	Rusça- VI		

22- Kırıkkale Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – Batı Dilleri ve Edebiyatları – Mütercim – Tercümanlık Anabilim Dalı

0114101	İngilizce Dilbilgisi I
0114102	İngilizce Konuşma I
0114104	İngilizce Okuma
0114120	İnsanlık Tarihi I
0114121	İngilizce Sözcük Bilgisi I
TD101	Türk Dili I
ENF 101	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı
YD 107	Almanca I
YD 113	Fransızca I
0114201	İngilizce Dilbilgisi II
0114202	İngilizce Konuşma II
0114207	İngilizce Yazma
0114208	Yazılı Çeviriye Giriş
0114206	İngilizce Sözcük Bilgisi II
0114215	İnsanlık Tarihi II
TD 102	Türk Dili II
114209	Almanca II
114210	Almanca Sözlü Anlatım
114211	Fransızca II
114212	Fransızca Sözlü Anlatım

0114307	Sözdizim
0114317	Metin Çevirisi
0114304	İngilizce Sözlü Anlatım
0114332	Dilbilim I
ATA 301	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi**
0114333	Özel Alan Bilgisi I
0114335	İletişim Becerileri I
0114336	Çevirmenler için Edebiyat
0114321	İngiliz- Amerikan Kültür Tarihi
0114337	Metin Dilbilgisi
0114338	Eleştirel Okuma
0114339	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi
0114340	Metin Türleri ve İncelemesi
0114323	Almanca-III
0114324	Almanca Konuşma 1
0114325	Fransızca-III
0114326	Fransızca Konuşma 1
0114327	Arapça 1
0114328	İspanyolca 1
0114329	Rusça 1
0114330	Çince 1
0114331	Farsça 1
0114433	Özel Alan Çevirisi I
0114401	Çeviri Kuramları
0114432	Dilbilim II
0114419	Çevirmenler için Türkçe
0114434	İletişim Becerileri II
0114421	Bilgisayar Destekli Çeviri
0114418	Çağdaş Türk Edebiyatı
0114435	Çeviri Tarihi
0114336	Proje Yönetimi
0114337	Dilbilim Alanları
0114422	Almanca-IV
0114423	Almanca Konuşma 2
0114424	Fransızca-IV
0114425	Fransızca Konuşma 2
0114426	Arapça 2
0114427	İspanyolca 2
0114428	Rusça 2
0114429	Çince 2
0114430	Farsça 2

0114515	Yazın Çevirisi
0114517	Not-Alma Teknikleri
0114518	Medya Çevirisi
0114535	Söylem Çözümlemesi
0114534	Çeviri Teknolojileri
0114532	Özel Alan Bilgisi II
0114533	Özel Alan Bilgisi III
0114536	Yeniden Çeviri ve Çeviride Uyarılama
0114537	Çocuk Yazını Çevirisi
0114538	Mizah Çevirisi
0114539	Yazılı Basın Çevirisi
0114540	Görsel İşitsel Çeviri
0114522	Almanca Çeviriye Giriş I
0114523	Almanca Yazışma Teknikleri I
0114524	Fransızca Çeviriye Giriş I
0114525	Fransızca Yazışma Teknikleri I
0114526	Arapça 3
0114527	İspanyolca 3
0114528	Rusça 3
0114529	Çince 3
0114530	Farsça 3
0114616	Çeviri Eleştirisi
0114632	Özel Alan Çevirisi II
0114633	Özel Alan Çevirisi III
0114619	Sözlü Çeviriye Giriş
0114620	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri
0114621	Çeviride Düzeltme ve Son Okuma
0114631	Bilimsel Araştırma Teknikleri
0114632	Sözlü Çeviride Kuramsal Yaklaşımlar
0114633	Sözlü Çeviri Türleri
0114622	Almanca Çeviriye Giriş II
0114623	Almanca Yazışma Teknikleri II
0114624	Fransızca Çeviriye Giriş II
0114625	Fransızca Yazışma Teknikleri II
0114626	Arapça 4
0114627	İspanyolca 4
0114628	Rusça 4
0114629	Çince 4
0114630	Farsça 4

0114715	Ardıl Çeviri
0114716	Terimbilim
0114717	İhtisas Metinleri Çevirisi (İng-Tr)*
0114718	Çeviri Projesi Bitirme Ödevi (İng-Tr)*
0114732	Kadın Çalışmaları ve Çeviri
0114720	Altyazı ve Dublaj Çevirisi
0114721	Toplum Çevirmenliği
0114719	Feminist Söylem ve Çeviri
0114733	Eş-zamanlı Çeviri
0144734	AB Metinleri Çevirisi
0114722	Metin Çevirisi (Alm-Tr) I
0114723	Karşılıklı Konuşma Çevirisi (Alm-Tr) I
0114724	Metin Çevirisi (Fr-Tr) I
0114725	Karşılıklı Konuşma Çevirisi (Fr-Tr) I
0114726	Arapça 5
0114727	İspanyolca 5
0114728	Rusça 5
0114729	Çince 5
0114730	Farsça 5
0114819	İhtisas Metinleri Çevirisi (Tr-En)
0114816	Uluslararası Kurumlar ve Diplomasi*
0114817	Çeviri Projesi Bitirme Ödevi (Tr-En)*
0114818	Yerelleştirme
0114830	Çevirmenlik Meslek Bilgisi
0114831	Güncel Konular
0114832	İngiliz-Amerikan Edebiyatı
0114833	Sözlü Çeviride Özel Konular
0114834	Diliçi Çeviri
114820	Metin Çevirisi (Tr-Alm) II
114821	Karşılıklı Konuşma Çevirisi (Tr-Alm) II
114822	Metin Çevirisi (Tr-Fr) II
114823	Karşılıklı Konuşma Çevirisi (Tr-Fr) II
114824	Arapça 6
114825	İspanyolca 6
114826	Rusça 6
114827	Çince 6
114828	Farsça 6

23- Kırklareli Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık (İngilizce)

IMT18004	OKUDUĞUNU ANLAMA	4	4	8	6	10	ZORUNLU
IMT18005	DUYDUĞUNU ANLAMA	2	2	4	3	5	ZORUNLU
IMT18006	DİL KULLANIMI	2	2	4	3	5	ZORUNLU
IMT 18007	YAZILI ANLATIM	2	2	4	3	5	ZORUNLU
IMT18008	SÖZLÜ ANLATIM	2	2	4	3	5	ZORUNLU
UNV13101	TÜRK DİLİ I	2	0	2	2	2	ZORUNLU
UNV13103	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	2	0	2	2	2	ZORUNLU
UNV13107	TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİSİ KULLANIMI	1	1	2	1,5	2	ZORUNLU

IMT15101	METİN İNCELEME I	4	0	4	4	5	ZORUNLU
IMT15103	ÇEVİRİYE GİRİŞ I	3	0	3	3	6	ZORUNLU
IMT15105	ÇEVİRMENLER İÇİN TÜRKÇE I	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15107	TOPLULUK ÖNÜNDE KONUŞMA	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15109	YABANCI DİL I (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15111	YABANCI DİL I (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15113	YABANCI DİL I (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
UNV13102	TÜRK DİLİ II	2	0	2	2	2	ZORUNLU
UNV13104	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	2	0	2	2	2	ZORUNLU
IMT18116	AKADEMİK YAZMA TEKNİKLERİ	2	0	2	2	2	ZORUNLU
IMT15102	METİN İNCELEME II	4	0	4	4	5	ZORUNLU
IMT15104	ÇEVİRİYE GİRİŞ II	3	0	3	3	6	ZORUNLU
IMT15106	ÇEVİRMENLER İÇİN TÜRKÇE II	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15108	KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15110	YABANCI DİL II (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15112	YABANCI DİL II (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15114	YABANCI DİL II (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15201	DİLBİLİME GİRİŞ	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15203	METİN İNCELEME III	4	0	4	4	5	ZORUNLU
IMT15205	BATI UYGARLIKLARI TARİHİ I	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15207	BAKARAK ÇEVİRİ	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15209	İNGİLİZ EDEBİYATINA GİRİŞ	3	0	3	3	4	ZORUNLU
IMT15211	YABANCI DİL III (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15213	YABANCI DİL III (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15215	YABANCI DİL III (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15217	TOPLUMSAL CİNSİYET	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15219	SÖYLEM VE BİÇİM ÇÖZÜMLEMESİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15221	ÇEVİRMENLER İÇİN MÜHENDİSLİK	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15223	KONUŞMALAR DAN NOT TUTMA	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15225	POPÜLER KÜLTÜR ÜRÜNLERİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT18228	ÇEVİRİ TARİHİ	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15204	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ I	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15206	BATI UYGARLIKLARI TARİHİ II	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15208	AMERİKAN EDEBİYATINA GİRİŞ	3	0	3	3	4	ZORUNLU
IMT15210	İKİLİ GÖRÜŞME ÇEVİRİSİ	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15212	YABANCI DİL IV (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15214	YABANCI DİL IV (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15216	YABANCI DİL IV (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15218	SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15220	TERİM BİLGİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15222	MİTOLOJİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15224	ÇEVİRMENLER İÇİN TIP	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15226	TÜRK KÜLTÜR TARİHİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15301	EDEBİYAT ÇEVİRİSİ	3	0	3	3	6	ZORUNLU
IMT15303	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ II	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15305	EDEBİYAT KURAMI	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15307	BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİ	1	2	3	2	3	ZORUNLU
IMT15309	TOPLUM ÇEVİRMENLİĞİ	2	0	2	2	4	ZORUNLU
IMT15311	YABANCI DİL V (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15313	YABANCI DİL V (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15315	YABANCI DİL V (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15317	İŞARET DİLİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ

IMT15319	KÜLTÜREL İNCELEMELER I	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15321	RETORİK	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15323	ETİMOLOJİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15325	ÇEVİRMENLER İÇİN HUKUK	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15327	GELİŞİM PSİKOLOJİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15302	ÇEVİRİ KURAMI	3	0	3	3	6	ZORUNLU
IMT15304	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ III	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15306	DÜZELTMENLİK VE SON OKUMA	1	2	3	2	3	ZORUNLU
IMT15308	ÇEVİRİDE GÜNCEL KONULAR	2	0	2	2	5	ZORUNLU
IMT15310	YABANCI DİL VI (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15312	YABANCI DİL VI (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15314	YABANCI DİL VI (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15316	OSMANLICA I	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15318	YERELLEŞTİRME	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15320	SİNEMA KURAMI VE ELEŞTİRİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15322	YARATICI YAZARLIK	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15324	ŞİİR ÇEVİRİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15326	KÜLTÜREL İNCELEMELER II	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15328	ÖĞRENME PSİKOLOJİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15401	SEMİNER I	2	0	2	2	3	ZORUNLU
IMT15403	ÖZEL ALAN ÇEVİRİLERİ IV	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15405	ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15407	MEZUNİYET PROJESİ I	2	0	2	2	6	ZORUNLU
IMT15409	YABANCI DİLDEN TÜRKÇEYE ÇEVİRİ (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15411	YABANCI DİLDEN TÜRKÇEYE ÇEVİRİ (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15413	YABANCI DİLDEN TÜRKÇEYE ÇEVİRİ (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15415	OSMANLICA II	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15417	ÇOCUK EDEBİYATI ÇEVİRİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15419	KARŞILAŞTIRMALI TİYATRO	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15421	ÇAĞDAŞ SOSYAL BİLİMLER KURAMI	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15423	EDEBİYAT ÇEVİRİSİNE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15425	KLASİK BATI MÜZİĞİ KÜLTÜRÜ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15402	SEMİNER II	2	0	2	2	3	ZORUNLU
IMT15404	ÇEVİRİ FELSEFESİ	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15406	KURAMSAL METİN ÇEVİRİSİ	3	0	3	3	5	ZORUNLU
IMT15408	MEZUNİYET PROJESİ II	2	0	2	2	6	ZORUNLU
IMT15410	TÜRKÇEDEN YABANCI DİLE ÇEVİRİ (ALMANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15412	TÜRKÇEDEN YABANCI DİLE ÇEVİRİ (FRANSIZCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15414	TÜRKÇEDEN YABANCI DİLE ÇEVİRİ (İTALYANCA)	4	0	4	4	5	ZORUNLU SEÇMELİ
IMT15416	BASIN DİLİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15418	BATI DİLLERİNDEN OSMANLICAYA ÇEVİRİLER	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15420	TELEVİZYON VE SİNEMA ÇEVİRİSİ	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15422	TÜRK ROMANI	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15424	SÖZLÜ ÇEVİRİYE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR	2	0	2	2	3	SEÇMELİ
IMT15426	BATI FELSEFESİNDEN OKUMALAR	2	0	2	2	3	SEÇMELİ

24- KTO Karatay Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

İMT101	Yazma Becerisi I	3	0	5
İMT103	Sözlü İletişim I	3	0	5
İMT105	Okuma Becerisi I	3	0	5
İMT107	Çeviriye Giriş	3	0	5
MED101	Medeniyet Tasavvuru ve Karatay Medresesi	3	0	4
ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	3
TUR101	Türk Dili I	2	0	3
İMT102	Yazma Becerisi II	3	0	5
İMT104	Sözlü İletişim II	3	0	5
İMT106	Okuma Becerisi II	3	0	5
İMT108	Çeviri Kuramları	3	0	5
AHİ102	Meslek Ahlakı ve Ahilik	3	0	4
ATA102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	3
TUR102	Türk Dili II	2	0	3

IMT201	Dilbilimine Giriş I	3	0	5
IMT203	Edebi Metin Çevirisi I	2	0	5
IMT205	Sözlü Çeviri Teknikleri I	2	0	5
IMT207	Teknik Metin Çevirisi	3	0	4
IMT	Alan Seçmeli Ders I	3	0	5
US	Üniversite Seçmeli Ders I	2	0	3
USD	Seçmeli Yabancı Dil I	2	0	3
IMT202	Dilbilimine Giriş II	3	0	5
IMT204	Edebi Metin Çevirisi II	2	0	5
IMT206	Sözlü Çeviri Teknikleri II	2	0	5
IMT208	Çağdaş Dünya Edebiyatı	3	0	4
IMT	Alan Seçmeli Dersi II	3	0	5
US	Üniversite Seçmeli Ders II	2	0	5
USD	Seçmeli Yabancı Dil II	2	0	3

MT301	Eşzamanlı Çeviri I	3	0	5
MT303	Söylem Çözümlemesi	3	0	5
MT305	Türk Çeviri Tarihi	2	0	4
MT307	Ardıl Çeviri	2	0	5
MT	Alan Seçmeli Ders III	3	0	5
JS	Üniversite Seçmeli Ders III	2	0	3
JSD	Seçmeli Yabancı Dil III	2	0	3

İMT302	Eşzamanlı Çeviri II	3	0	5
İMT304	İngiliz - Amerikan Kültürü tarihi	3	0	5
İMTU001	Uygulamalı Eğitim I (Staj)	0	0	7
İMT	Alan Seçmeli Ders IV	3	0	5
İMT	Alan Seçmeli Ders V	3	0	5
USD	Seçmeli Yabancı Dil IV	2	0	3

İMT401	Çeviri Eleştirisi	3	0	5
İMT403	Konferans Çevirisi	3	0	7
İMT405	Hukuk Çevirisi	3	0	5
İMT	Alan Seçmeli Ders VI	3	0	5

MT	Alan Seçmeli Ders VII	3	0	5
JSD	Seçmeli Yabancı Dil V	2	0	3

İMT402	Medya Çevirisi	3	0	5
İMT404	Çeviri Projesi	3	0	9
İMTU002	Uygulamalı Eğitim II (Staj)	0	0	8
İMT	Alan Seçmeli Ders VIII	3	0	5
USD	Seçmeli Yabancı Dil VI	2	0	3
İMT211	Çağdaş İngiliz ve Amerikan Toplumu	3	0	5
İMT213	Araştırma Teknikleri	3	0	5
İMT215	Çeviride Tarihî Çalışmalar	3	0	5
İMT217	Çevirmenler için Osmanlı Türkçesi	3	0	5
İMT212	Belge Çevirisi	3	0	5

İMT214	Avrupa Birliği 3 Metinleri Çevirisi	3	0	5
İMT216	Siyaset 3 Çevirisi	3	0	5
İMT218	Kültür 3 Araştırmaları	3	0	5
İMT311	Metin 3 Çözümlemesi I	3	0	5
İMT313	Çevirmenler 3 için Bilgi Teknolojisi	3	0	5
İMT315	Edebiyat 3 Çevirisi	3	0	5
İMT317	İngilizce'nin 3 Lehçeleri I	3	0	5
İMT312	Metin 3 Çözümlemesi II	3	0	5
İMT314	Göstergebilim 3 ve Çeviri	3	0	5
İMT316	Şiir Çevirisi 3	3	0	5
İMT318	İngilizce'nin 3 Lehçeleri II	3	0	5
İMT411	Sağlık 3 Çevirisi	3	0	5
İMT413	Çeviride 3 Kalite Standartları	3	0	5
İMT412	Çeviride 3 Düzelti ve Son Okuma	3	0	5
İMT414	Uzmanlık 3 Metinleri	3	0	5

25- Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu – İngilizce Mütercim – Tercümanlık

261411101	Advanced Grammar I	C	3	0	3	4
261411103	Critical Reading and Writing I	C	3	0	3	5
261411105	Introduction to Translation I	C	3	0	3	5
261411107	Anglo-American Culture and Society	C	2	0	2	4
261411109	English Literary Canon I	C	3	0	3	5
261411001	Turkish Language I	C	2	0	2	3
G11	Compulsory Foreign Language I*	C/E				
261411501	German I	C/E	4	0	4	4
261411503	French I	C/E	4	0	4	4
261411505	Russian I	C/E	4	0	4	4
261412102	Advanced Grammar II	C	3	0	3	4
261412104	Critical Reading and Writing II	C	3	0	3	5
261412106	Introduction to Translation II	C	3	0	3	5
261412108	Anglo-American Literature	C	2	0	2	4
261412110	English Literary Canon II	C	3	0	3	5
261412002	Turkish Language II	C	2	0	2	3
B21	Compulsory Foreign Language II*	C/E	4	0	4	4
261412502	German II**	C/E	4	0	4	4
261412504	French II**	C/E	4	0	4	4
261412506	Russian II**	C/E	4	0	4	4

261413201	Translation History	C	3	0	3	5
261413203	Intercultural and Critical Translation Studies	C	3	0	3	4
261413205	Etymology I	C	1	2	3	5
261413207	Linguistics I	C	3	0	3	5
261413209	Rhetoric and Communication Skills I	C	3	0	3	4
261413001	Atatürk's Principles and the History of the Turkish Revolution I	C	2	0	2	3
G31	Compulsory Foreign Language III*	C/E				
261413601	German III**	C/E	4	0	4	4
261413603	French III**	C/E	4	0	4	4
261413605	Russian III**	C/E	4	0	4	4
261414202	Translation and World Literature	C	3	0	3	5
261414204	Special Topics in Translation	C	3	0	3	4
261414206	Etymology II	C	3	0	3	5
261414208	Linguistics II	C	3	0	3	5
261414210	Rhetoric and Communication Skills II	C	3	0	3	4
261414002	Atatürk's Principles and the History of the Turkish Revolution II	C	2	0	2	3
B41	Compulsory Foreign Language IV*	C/E				
261414602	German IV**	C/E	4	0	4	4
261414604	French IV**	C/E	4	0	4	4

261414606	Russian IV**	C/E	4	0	4	4

261416302	Technical Translation	C	3	0	3	5

261415301	Information Technologies for Translators	C	2	1	3	5
261415303	Literary Translation and Criticism I	C	4	0	4	6
261415305	Note-Taking in Consecutive Interpreting	C	2	1	3	5
261415307	Gender and Culture in Translation	C	4	0	4	6
G151	Area Elective	C/E				
261415309	- Teaching English as a Foreign Language	C/E	3	0	3	4
261415311	- Translation of Specialized Texts (Technical)	C/E	3	0	3	4
261415313	- Children's Literature and Translation	C/E	3	0	3	4
261415315	- Drama Translation and Mythology	C/E	3	0	3	4
G51	Compulsory Foreign Language V*	C/E				
261415701	German V**	C/E	4	0	4	4
261415703	French V**	C/E	4	0	4	4
261415705	Russian V**	C/E	4	0	4	4
261416304	Literary Translation and Criticism II	C	4	0	4	6
261416306	On-sight Interpreting	C	3	0	3	5
261416308	Translation Practices in Political Institutions	C	4	0	4	6
B161	Area Elective	C/E				
261416310	- Film and Media Translation	C/E	3	0	3	4
261416312	- Machine Translation and Editing	C/E	3	0	3	4
261416314	- History of English Language	C/E	3	0	3	4
261416316	- Translation of Specialized Texts (Academic Texts)	C/E	3	0	3	4
B61	Compulsory Foreign Language VI*	C/E	4	0	4	4
261416702	German VI**	C/E	4	0	4	4
261416704	French VI**	C/E	4	0	4	4
261416706	Russian VI**	C/E	4	0	4	4
261417401	Translation Traineeship	C	0	4	4	6
261417403	Translation Theories	C	5	0	5	5
261417405	Discourse Analysis	C	3	0	3	5
G171	Area Elective	Z/S				
261417407	- Translation of Specialized Texts (Business and Finance)	C/E	3	0	3	5
261417409	- Translation of Literary Texts	C/E	3	0	3	5
261417411	- Second Language Acquisition	C/E	3	0	3	5
261417413	- Simultaneous Interpreting	C/E	3	0	3	5
261417415	- Translating Popular Culture and Fiction	C/E	3	0	3	5
261417417	- Foreign Affairs and Policy	C/E	3	0	3	5
G71	Compulsory Foreign Language VII*	C/E	4	0	4	4
261417801	German VII**	C/E	4	0	4	4
261417803	French VII**	C/E	4	0	4	4
261417805	Russian VII**	C/E	4	0	4	4

261418402	Translation Criticism	C	4	0	4	6	261418402
261418404	Contemporary Issues in Translation Studies	C	4	0	4	5	261418404
261418406	Professional Responsibilities and Ethics	C	3	0	3	5	261418406
B181	Area Elective	C/E					B181
261418408	- European Union Studies and Translation	C/E	3	0	3	5	261418408
261418410	- Community Interpreting	C/E	3	0	3	5	261418410
261418412	- Translation of Specialized Texts (Legal and Political)	C/E	3	0	3	5	261418412
B182	Area Elective	C/E					B182
261418414	- Advanced Translation Studies in Literature	C/E	3	0	3	5	261418414
261418416	- Feminist Translation Studies	C/E	3	0	3	5	
261418418	- Conference Interpreting	C/E	3	0	3	5	
B81	Compulsory Foreign Language VIII*	C/E					
261418802	German VIII**	C/E	4	0	4	4	
261418804	French VIII**	C/E	4	0	4	4	
261418806	Russian VIII**	C/E	4	0	4	4	

26- Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Fen – Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık

MTB 1101	<u>Türkçe Dil ve Kültür Edinci</u>	4	0	4	6
MTB 1103	<u>İngilizce Dil ve Kültür Edinci</u>	4	0	4	6
MTB 1105	<u>Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi</u>	4	0	4	6
MTB 1107	<u>Çevirmenler için Bilgi Teknolojileri</u>	4	0	4	8
	Türk Dili I				2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I				2
	Üniversite Seçmeli Havuzu Güz Dönemi				1

MTB 1102	Çeviriye Giriş	4	0	4	6
MTB 1104	Çeviri Teknolojileri	4	0	4	8
MTB 1106	Çeviri Üzerine Okumalar	4	0	4	6
MTB 1108	Güncel Gelişmeler	4	0	4	6
	Türk Dili II				2
	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II				2
	Üniversite Seçmeli Havuzu Bahar Dönemi				1

MTB 2101	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	4	0	4	6
MTB 2103	Diplomasi Dili ve Çeviri	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

MTB 2102	Not Alma Becerileri	4	0	4	6
MTB 2104	Çeviri Tarihi	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

MTB 3101	Çeviri Kuramları	4	0	4	6
MTB 3103	Hukuk Metinleri Çevirisi	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

MTB 3102	Çeviri Eleştirisi	4	0	4	6
MTB 3104	Uluslararası Kurum ve Kuruluşlarda Çeviri	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

MTB 4101	Çeviribilim Semineri I	4	0	4	6
MTB 4103	Çeviri Projesi I	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

MTB 4102	Çeviribilim Semineri II	4	0	4	6
MTB 4104	Çeviri Projesi II	4	0	4	6
	Seçmeli Ders				18

BED 1131	Beden Eğitimi I	1	0	0	1
GSM 1131	Güzel Sanatlar - Müzik I	1	0	0	1
GSR 1131	Güzel Sanatlar - Resim I	1	0	0	1
GSH 1131	Güzel Sanatlar - Halk Oyunları I	1	0	0	1
BED 1132	Beden Eğitimi II	1	0	0	1
GSM 1132	Güzel Sanatlar - Müzik II	1	0	0	1
GSH 1132	Güzel Sanatlar - Halk Oyunları II	1	0	0	1
GSR 1132	Güzel Sanatlar - Resim II	1	0	0	1
MTB 2201	Uzmanlık Alanı Çevirisi I	4	0	4	6
MTB 2203	Uzmanlık Alanı Çevirisi III	4	0	4	6
MTB 2205	Tıp Çevirisi	4	0	4	6
MTB 2207	Özetleyerek Çeviri	4	0	4	6
MTB 3201	Metin Düzenleme ve Son Okuma	4	0	4	6
MTB 3203	Reklam Metinleri Çevirisi	4	0	4	6
MTB 3205	Yazın Çevirisi	4	0	4	6
MTB 3207	Ardıl Çeviri I	4	0	4	6
MTB 4201	Yerelleştirme ve Çeviri	4	0	4	6
MTB 4203	Çeviri Sosyolojisi	4	0	4	6
MTB 4205	Eş Zamanlı Çeviri I	4	0	4	6
MTB 2202	Uzmanlık Alanı Çevirisi II	4	0	4	6
MTB 2204	Uzmanlık Alanı Çevirisi IV	4	0	4	6
MTB 2206	İleri Tıp Çevirisi	4	0	4	6
MTB 2208	Türkçe Diksiyon	4	0	4	6
MTB 3202	Ekonomi Metinleri Çevirisi	4	0	4	6
MTB 3204	Medya Çevirisi ve Haber Düzenleme	4	0	4	6
MTB 3206	Ardıl Çeviri II	4	0	4	6
MTB 4202	Teknik Metin Yazarlığı	4	0	4	6
MTB 4204	Eş Zamanlı Çeviri II	4	0	4	6
MTB 4206	Görsel-İşitsel Metin Çevirisi	4	0	4	6

27- Mardin Artuklu Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu – Mütercim – Tercümanlık

MTİ101 DİL BİLGİSİ-I (Teorik 3, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ103 METİN İNCELEME-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ105 SÖZLÜ İLETİŞİM-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ107 YAZILI İLETİŞİM-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ109 ÇEVİRİYE GİRİŞ-I (Teorik:4, Uygulama:0, Kredi 4, AKTS:6, Zorunlu)

AIİT101 ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

TDE101 TÜRK DİLİ-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

İNS101 İNSAN TOPLUM VE MEDENİYET-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

MTİ111 TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

MTİ102 DİL BİLGİSİ-II (Teorik: 3,Uygulama: 0,Kredi: 3,AKTS: 4,Zorunlu)

MTİ104 METİN İNCELEME-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ106 SÖZLÜ İLETİŞİM-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ108 YAZILI İLETİŞİM-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ110 ÇEVİRİYE GİRİŞ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

AIİT102 ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

TDE102 TÜRK DİLİ-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

İNS102 İNSAN TOPLUM VE MEDENİYET-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

MTİ112 TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)

MTİ201 YAZILI ÇEVİRİYE GİRİŞ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ203 SÖZLÜ ÇEVİRİYE GİRİŞ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ205 ÇEVİRİ KURAMLARI-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ207 DİLBİLİM-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ209 KARŞILAŞTIRMALI DİL BİLGİSİ-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ211 DİL, KÜLTÜR VE ÇEVİRİ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 3, Seçmeli)

MTİ213 İNGİLİZ YAZINI VE KÜLTÜRÜ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 3, Seçmeli)

MTİ219 SÖZCÜK BİLİM-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 3, Seçmeli)

YDB201 ALMANCA-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

YDB203 FRANSIZCA-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

YDB205 RUSÇA-I (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

MTİ202 YAZILI ÇEVİRİYE GİRİŞ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ204 SÖZLÜ ÇEVİRİYE GİRİŞ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ206 ÇEVİRİ KURAMLARI-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ208 DİLBİLİM-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ210 KARŞILAŞTIRMALI DİLBİLGİSİ-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 5, Zorunlu)

MTİ212 KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE METİNLERİ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 3, Seçmeli)

MTİ214 AMERİKAN YAZINI VE KÜLTÜRÜ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 3, Seçmeli)

MTİ216 SÖZCÜKBİLİM-II (Teorik:2, Uygulama:0, Kredi 2, AKTS:2,Seçmeli)

YDB202 ALMANCA-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

YDB204 FRANSIZCA-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

YDB206 RUSÇA-II (Teorik: 2, Uygulama: 0, Kredi: 2, AKTS: 2, Seçmeli)

MTİ301 MESLEKİ ÇEVİRİ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ303 ARDIL ÇEVİRİ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ305 EDEBİ ÇEVİRİ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ307 ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ309 GÖSTERGEBİLİME GİRİŞ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ311 ALTYAZI VE DUBLAJ ÇEVİRSİ I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)

MTİ313 SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ-I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)

MTİ315 TERİMBİLİM (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)

MTİ302 MESLEKİ ÇEVİRİ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ304 ARDIL ÇEVİRİ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ306 EDEBİ ÇEVİRİ-II (Teorik 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)

MTİ308 ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ310 GÖSTERGEBİLİM VE ÇEVİRİ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

MTİ312 ALTYAZI VE DUBLAJ ÇEVİSİ II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)

MTİ314 SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ-II (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)

MTİ401 MESLEKİ ÇEVİRİ-III (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ403 AB METİNLERİ ÇEVİRİSİ-I (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ405 EŞZAMANLI ÇEVİRİ-I (Teorik:4, Uygulama:0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ407 YERİNDE UYGULAMA-I (Teorik:0, Uygulama:4, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)
 MTİ409 ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ411 KONFERANS ÇEVİRMENLİĞİ I (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)
 MTİ413 ÇEVİRİ PROGRAMLARI (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)
 MTİ415 BİLİMSEL VE TEKNİK METİN ÇEVİRİSİ (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Seçmeli)
 MTİ402 MESLEKİ ÇEVİRİ-IV (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ404 AB METİNLERİ ÇEVİRİSİ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ406 EŞZAMANLI ÇEVİRİ-II (Teorik: 4, Uygulama: 0, Kredi: 4, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ408 YERİNDE UYGULAMA-II (Teorik: 0, Uygulama: 4, Kredi: 2, AKTS: 2, Zorunlu)
 MTİ410 BİTİRME PROJESİ (Teorik: 0, Uygulama: 4, Kredi: 2, AKTS: 6, Zorunlu)
 MTİ412 KONFERANS ÇEVİRMENLİĞİ II (Teorik:3, Uygulama:0, Kredi: 3, AKTS:4, Seçmeli)
 MTİ414 YAZILI BASIN ÇEVİRİSİ (Teorik:3, Uygulama:0, Kredi: 3, AKTS:4, Seçmeli)
 MTİ416 ÇEVİRMENLİK ULUSAL VE ULUSLARARASI MESLEK STANDARTLARI (Teorik: 3, Uygulama: 0, Kredi: 3, AKTS: 4, Zorunlu)

28- Marmara Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık

ATA 121 – ATA 122 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II	2	0	2	2
IMT 1101 – IMT 1102 İngilizce Dil Bilgisi I-II	3	0	4	4

IMT 1103 – IMT 1104 İngilizce Yazılı Anlatım I-II	3	0	6	6
IMT 1105 – IMT 1106 İngilizce Sözlü Anlatım I-II	3	0	6	6
IMT 1107 – IMT 1108 Zorunlu Yabancı Dil İspanyolca I-II	3	0	6	6
IMT 1109 – IMT 1110 Çeviriye Giriş I-II	3	0	4	4
TRD 121 – TRD 122 Türk Dili I-II	2	0	2	2

IMT 2101 – IMT 2102 Çeviri Kuramları I-II	3	0	3	3
IMT 2103 – IMT 2104 Yazılı Çeviriye Giriş I-II	3	0	4	4
IMT 2105 – IMT 2106 Sözlü Çeviriye Giriş I-II	3	0	4	4
IMT 2107 – IMT 2108 Zorunlu Yabancı Dil İspanyolca III-IV	3	0	4	4
IMT 2109 Dilbilime Giriş	3	0	4	4

IMT 2110 Karşılaştırmalı Dil Bilgisi	3	0	4	4
IMT 2111 – IMT 2112 Terminoloji I-II	2	0	3	3
IMT 2121 – IMT 2122 Fransızca I-II	2	0	4	4
IMT 2123 Çeviride Özel Konular: Halkla İlişkiler	2	0	4	4
IMT 2124 Çeviride Özel Konular: İşletme	2	0	4	4
IMT 2125 – IMT 2126 Çeviride Özel Konular: Edebiyat Metinleri I-II	2	0	4	4

IMT 2127 Çeviride Özel Konular: Sözlü Dil Alıştırmaları	2	0	4	4
IMT 2128 Çeviride Özel Konular: Ses Bilim	2	0	4	4
IMT 2129 – IMT 2130 Çeviride Özel Konular: Çeviride Teknolojik Uygulamalar I-II	2	0	4	4
IMT 2131 – IMT 2132 İspanyolcada Özel Konular I-II	2	0	4	4

IMT 2133 – IMT 2134 Almanca I-II	2	0	4	4
IMT 3101 – IMT 3102 Söylem Çözümlemesi I-II	3	0	4	4
IMT 3103 Teknik Çeviri Bilimler – IMT 3104 Edebi Çeviri	3	0	5	5
IMT 3105 – IMT 3106 Sözlü Çeviri I-II	3	0	5	5
IMT 3107 – IMT 3108 Zorunlu Yabancı Dil İspanyolca V-VI	3	0	4	4
IMT 3121 – IMT 3122 Fransızca III-IV	2	0	4	4

IMT 3123 Çeviride Özel Konular: Kültür Araştırmalarına Giriş	2	0	4	4
IMT 3124 Çeviride Özel Konular: Medya ve İletişim	2	0	4	4
IMT 3125 Çeviride Özel Konular: Sosyal Bilimler Teorisi	2	0	4	4
IMT 3128 Çeviride Özel Konular: Sosyal Bilimler Felsefesi	2	0	4	4
IMT 3127 – IMT 3128 Avrupa Birliği ve Politikaları	2	0	4	4
IMT 3129 – IMT 3130 Çeviride Özel Konular: Ticari Metinler I- II	2	0	4	4

IMT 3131 – IMT 3132 İspanyolcada Özel Konular III-IV	2	0	4	4
IMT 3133 – IMT 3134 Almanca III-IV	2	0	4	4
IMT 4101 – IMT 4102 Mesleki Çeviriler I-II	3	0	5	5
IMT 4103 – IMT 4104 Çeviri Eleştirisi I-II	3	0	5	5
IMT 4105 Araştırma Yöntemleri	3	0	4	4
IMT 4106 Bitirme Ödevi	0	2	4	4
IMT 4107 – IMT 4108 Zorunlu Yabancı Dil İspanyolca VII-VIII	3	0	4	4

4121 – IMT 4122 İspanyolcada Özel Konular V-VI	2	0	4	4
4125 – IMT 4126 Fransızca V-VI	2	0	4	4
IMT 4127 – IMT 4128 Medikal Çeviri I-II	2	0	4	4
IMT 4131 Çeviride Özel Konular: Uluslararası İş Ortamlarındaki Kültürel Çeşitlilik	2	0	4	4
IMT 4132 Çeviride Özel Konular: Altyazı ve Dublaj	2	0	4	4
IMT 4135 – IMT 4136 Almanca V-VI	2	0	4	4
IMT 4137 Çeviride Özel Konular: Görsel Tasarım	2	0	4	4
IMT 4139 – IMT 4140 Konferans Çevirisi	2	0	4	4

IMT 4141 – IMT 4142 İşaret Dili I-II	2	0	4	4
IMT 4150 Çağdaş Hispānik Kùltür Araştırmaları	2	0	4	4
FEF-US (Üniversite Seçimlik Ders)	2	0	3	3
THU100 Topluma Hizmet Uygulamaları	0	2	1	1
IMT 4192 İş Yazışmaları	2	0	3	3
IMT 4194 Yaratıcı Yazarlık	2	0	3	3

29- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

ATB1801	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Zorunlu	2	0	2
ATBY1801	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Zorunlu	2	0	2
ENF1805	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	Zorunlu	3	0	3
MUT1001	Translation Oriented Speaking	Zorunlu	1	2	6
MUT1003	Çeviriye Giriş	Zorunlu	2	1	6
MUT1005	Çevirmenler İçin Fransızca I	Zorunlu	3	0	5
MUT1501	Çevirmenler İçin Metin Türleri	Seçmeli	3	0	6
TDB1801	Türk Dili I	Zorunlu	2	0	2
TDBY1801	Türk Dili I	Zorunlu	2	0	2
ATB1802	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Zorunlu	2	0	2
ATBY1802	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	Zorunlu	2	0	2
MUT1002	Translation Oriented Research and Writing	Zorunlu	2	1	6

MUT1004	Translation Oriented Text Analysis	Zorunlu	3	0	6
MUT1006	Çevirmenler İçin Fransızca II	Zorunlu	3	0	5
MUT1008	Translation in Tourism and Travel Agency	Zorunlu	1	1	4
MUT1502	Çeviri ve Uygarlık Tarihi	Seçmeli	3	0	5
TDB1802	Türk Dili II	Zorunlu	2	0	2
TDBY1802	Türk Dili II	Zorunlu	2	0	2
MUT2001	Translation Theories	Zorunlu	3	0	6
MUT2003	Cultural Studies	Zorunlu	2	0	4
MUT2005	Çevirmenler İçin Fransızca III	Zorunlu	3	0	5
MUT2007	Translation of Social Sciences Texts	Zorunlu	3	0	5
MUT2501	Dilbilim I	Seçmeli	3	0	6
MUT2503	Mythology	Seçmeli	2	0	4
MUT2505	International Organisations and European Union	Seçmeli	2	0	4
MUT2002	Literary Translation I	Zorunlu	2	1	6
MUT2004	Teknik Çeviri	Zorunlu	2	0	4
MUT2006	Çevirmenler İçin Fransızca IV	Zorunlu	3	0	5
MUT2008	Karşılaştırmalı Edebiyat	Zorunlu	2	0	4
MUT2502	Dilbilim II	Seçmeli	3	0	6
MUT2504	Life and Society in Britain	Seçmeli	3	0	5
MUT2506	Translation Oriented Discourse Analysis	Seçmeli	3	0	5
MUT3001	Literary Translation II	Zorunlu	2	1	6

MUT3003	Note Taking and Summarising in Translation	Zorunlu	1	2	3
MUT3005	Fransızca Yazılı Çeviri I	Zorunlu	3	0	5
MUT3007	Meslek Standartları ve Çeviri Etiği	Zorunlu	3	0	3
MUT3501	Hukuk Çevirisi	Seçmeli	1	2	6
MUT3503	Translation History	Seçmeli	2	0	4
MUT3505	History of British and American Cultures	Seçmeli	2	0	4
YDB3805	Almanca I	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
YDB3807	Rusça I	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
MUT3002	Information Technologies in Translation	Zorunlu	3	0	4
MUT3004	Consecutive Interpreting	Zorunlu	1	2	5
MUT3006	Fransızca Yazılı Çeviri II	Zorunlu	3	0	5
MUT3008	Subtitle, Mass Media and Social Media Translation	Zorunlu	1	1	3
MUT3502	Medical Translation	Seçmeli	1	2	6
MUT3504	Turkish Translation History	Seçmeli	2	0	4
MUT3506	English Literature Survey	Seçmeli	2	0	4
YDB3804	Almanca II	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
YDB3808	Rusça II	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
MUT4001	Staj Değerlendirme	Zorunlu	2	0	4
MUT4003	Bitirme Projesi I	Zorunlu	2	0	4
MUT4005	Fransızca Sözlü Çeviri I	Zorunlu	3	0	5
MUT4501	Contemporary Literary Criticism	Seçmeli	3	0	6

MUT4503	Science Fiction Translation	Seçmeli	2	0	4
MUT4505	Simultaneous Interpreting I	Seçmeli	0	2	4
MUT4507	Sözlü Çeviri Uygulamaları I	Seçmeli	0	2	4
YDB4803	Almanca III	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
YDB4807	Rusça III	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
MUT4002	Bitirme Projesi II	Zorunlu	2	0	4
MUT4004	Translation and Adaptation	Zorunlu	2	0	5
MUT4006	Fransızca Sözlü Çeviri II	Zorunlu	3	0	5
MUT4502	Translation and Localisation	Seçmeli	1	2	5
MUT4504	Simultaneous Interpreting II	Seçmeli	0	2	4
MUT4506	Sözlü Çeviri Uygulamaları II	Seçmeli	0	2	4
MUT4508	Translation Criticism	Seçmeli	2	0	4
YDB4804	Almanca IV	Zorunlu Seçmeli	3	0	3
YDB4808	Rusça IV	Zorunlu Seçmeli	3	0	3

30- Okan Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi – Çeviribilim

MUT1115	Sözlü Anlatım I	3	0	3	5	Zorunlu
MUT1123	Yazılı Anlatım	3	0	3	6	Zorunlu
UYG101	Uygarlık Tarihi I	3	0	3	5	Zorunlu
TRD101	Türk Dili I	2	0	2	2	Zorunlu
KYP001	Kariyer ve Yaşam	0	2	1	3	Zorunlu
MUT1109	Türkçe Metin Üretme	3	0	3	4	Zorunlu
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli
MUT1118	Çevirmenler için Etkili Konuşma	3	0	3	6	Zorunlu
MUT1126	Metin İncelemeleri	3	0	3	6	Zorunlu
MUT1106	Çeviriye Giriş	3	0	3	6	Zorunlu
TRD102	Türk Dili II	2	0	2	2	Zorunlu
UYG102	Uygarlık Tarihi II	3	0	3	5	Zorunlu
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli

MUTİ229	Çeviri Amaçlı Dil Edinci	3	0	3	6	Zorunlu
MUTİ203	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi	3	0	3	6	Zorunlu
MUTİ245	İngilizce Edebiyat I	3	0	3	5	Zorunlu
ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	6	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli
MUTİ262	Teknik Çeviri	3	0	3	6	Zorunlu
MUTİ246	İngilizce Edebiyat II	3	0	3	6	Zorunlu
ATA102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2	Zorunlu
MUTİ218	Not Alma Teknikleri	3	0	3	5	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	6	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli
MUTİ317	Ardıl Çeviri I	3	0	3	7	Zorunlu
	Seçmeli Özel Alan Bilgisi	3	0	3	6	Zorunlu
	Seçmeli Özel Alan Çevirisi	3	0	3	6	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	6	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli
MUTİ308	Çeviribilime Giriş	3	0	3	5	Zorunlu
MUTİ318	Görüşme Çevirmenliği I	3	0	3	5	Zorunlu
	Seçmeli Özel Alan Bilgisi	3	0	3	6	Zorunlu
	Seçmeli Özel Alan Çevirisi	3	0	3	5	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	4	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	5	Seçmeli
MUTİ485	Geçmişte Çeviri ve Çevirmenlik	3	0	3	8	Zorunlu
ISLT222	Girişimcilik Uygulamaları	2	0	2	3	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	5	Seçmeli
	Disiplinlerarası Seçmeli Ders	3	0	3	6	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	8	Seçmeli
Sözlü Çeviri Alanı						
MUTİ485	Geçmişte Çeviri ve Çevirmenlik	3	0	3	8	Zorunlu
MUTİ441	Eğzamanlı Çeviri I	3	0	3	6	Zorunlu
MUTİ419	Ardıl Çeviri II	3	0	3	5	Zorunlu
ISLT222	Girişimcilik Uygulamaları	2	0	2	3	Zorunlu
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	8	Seçmeli
MUTİ466	Medya Çevirisi	3	0	3	8	Zorunlu
	Seçmeli Alan Dersi	3	0	3	7	Seçmeli
	Disiplinlerarası Seçmeli Ders	3	0	3	7	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	8	Seçmeli
Sözlü Çeviri Alanı						
MUTİ442	Eğzamanlı Çeviri II	3	0	3	7	Zorunlu
MUTİ422	Elektronik Medyada Sözlü Çeviri	3	0	3	8	Zorunlu
	Disiplinlerarası Seçmeli Ders	3	0	3	7	Seçmeli
	Seçmeli Yabancı Dil	2	2	3	8	Seçmeli

SEÇMELİ YABANCI DİL					
ALM105	Almanca I	2	2	3	5 Seçmeli
RUS105	Rusça I	2	2	3	5 Seçmeli
CIN105	Çince I	2	2	3	5 Seçmeli
ARP105	Arapça I	2	2	3	5 Seçmeli
ALM205	Almanca III	2	2	3	5 Seçmeli
RUS205	Rusça III	2	2	3	5 Seçmeli
CIN205	Çince III	2	2	3	5 Seçmeli
ARP205	Arapça III	2	2	3	5 Seçmeli
ALM301	Almanca V	2	2	3	5 Seçmeli
RUS301	Rusça V	2	2	3	5 Seçmeli
CIN301	Çince V	2	2	3	5 Seçmeli
ARP301	Arapça V	2	2	3	5 Seçmeli
RUS401	Rusça VII	2	2	3	8 Seçmeli
CIN401	Çince VII	2	2	3	8 Seçmeli
ARP401	Arapça VII	2	2	3	8 Seçmeli
ALM401	Almanca VII	2	2	3	8 Seçmeli
ALM403	Almanca-Türkçe Çeviri I	2	2	3	8 Seçmeli
ALM405	Çevirmenler için Ekonomi Almançası I	2	2	3	8 Seçmeli

SEÇMELİ YABANCI DİL					
ALM106	Almanca II	2	2	3	5 Seçmeli
RUS106	Rusça II	2	2	3	5 Seçmeli
CIN106	Çince II	2	2	3	5 Seçmeli
ARP106	Arapça II	2	2	3	5 Seçmeli
ALM206	Almanca IV	2	2	3	5 Seçmeli
RUS206	Rusça IV	2	2	3	5 Seçmeli
CIN206	Çince IV	2	2	3	5 Seçmeli
ARP206	Arapça IV	2	2	3	5 Seçmeli
ALM302	Almanca VI	2	2	3	5 Seçmeli
RUS302	Rusça VI	2	2	3	5 Seçmeli
CIN302	Çince VI	2	2	3	5 Seçmeli
ARP302	Arapça VI	2	2	3	5 Seçmeli
ALM402	Almanca VIII	2	2	3	8 Seçmeli
RUS402	Rusça VIII	2	2	3	8 Seçmeli
CIN402	Çince VIII	2	2	3	8 Seçmeli
ARP402	Arapça VIII	2	2	3	8 Seçmeli
ALM404	Almanca-Türkçe Çeviri II	2	2	3	8 Seçmeli
ALM406	Çevirmenler için Ekonomi Almançası II	2	2	3	8 Seçmeli

SEÇMELİ ALAN DERSİ					
MUT1247	Dilbilimin Temel Kavramları	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1375	Öğrenci Grup Projesi I	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1355	Osmanlı Türkçesi I	3	0	3	8 Seçmeli
MUT1497	Kültür Çalışmaları I	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1475	Staj Değerlendirme	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1437	Edebiyat Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1493	Altyazı ve Dublaj Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1421	Toplum Çevirmenliği	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1465	Patent Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUT1495	Çeviri ve Uyarlama	3	0	3	5 Seçmeli

SEÇMELİ ALAN DERSİ					
MUT1252	Karşılaştırmalı Dilbilim Analizi	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1356	Osmanlı Türkçesi II	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1342	Söylem ve Biçim Çözümlemesi	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1378	Öğrenci Grup Projesi II	3	0	3	4 Seçmeli
MUT1348	Günümüz Türkiye Edebiyatı	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1358	Sözlükbilim	3	0	3	6 Seçmeli
MUT1472	Kültür Çalışmaları II	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1438	Edebiyat Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1494	Altyazı ve Dublaj Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1416	Görüşme Çevirmenliği II	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1468	Patent Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1498	Güncel Görsel Kültür ve Çeviri	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1406	Seminer	3	0	3	7 Seçmeli
MUT1448	Derlem Dilbilimi	3	0	3	7 Seçmeli

SEÇMELİ ÖZEL ALAN BİLGİSİ					
IRL201	History of Political Thought	3	0	3	6 Zorunlu
UIS201	Siyasi Düşünce Tarihi	3	0	3	6 Zorunlu
UTIC201	Uluslararası Ticaretin Temelleri	3	0	3	6 Zorunlu
HUK107	Hukuk Başlangıcı	3	0	3	5 Zorunlu

SEÇMELİ ÖZEL ALAN BİLGİSİ					
RL202	Political Ideologies	3	0	3	7 Zorunlu
JIS202	Siyasi İdeolojiler	3	0	3	7 Zorunlu
JTIC202	Uluslararası Ticaret	3	0	3	6 Zorunlu
HUK108	Türk Hukuk Tarihi	1	2	2	4 Zorunlu

SEÇMELİ ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ					
MUTİ361	Özel Alan Çevirisi I: Uluslararası Politika	3	0	3	6 Zorunlu
MUTİ381	Özel Alan Çevirisi I: Uluslararası Ticaret	3	0	3	6 Zorunlu
MUTİ383	Özel Alan Çevirisi I: Hukuk	3	0	3	6 Zorunlu

SEÇMELİ ÖZEL ALAN ÇEVİRİSİ					
MUTİ364	Özel Alan Çevirisi II: Uluslararası Politika	3	0	3	5 Zorunlu
MUTİ386	Özel Alan Çevirisi II: Uluslararası Ticaret	3	0	3	5 Zorunlu
MUTİ388	Özel Alan Çevirisi II: Hukuk	3	0	3	5 Zorunlu

DİSİPLİNERARASI SEÇMELİ DERS					
PSİ411	Psikolinguistik I	3	0	3	6 Seçmeli
SOS419	Toplum ve Edebiyat	3	0	3	5 Seçmeli
SOS319	Toplum ve Günlük Yaşam Pratikleri	3	0	3	5 Seçmeli
SOS225	Osmanlı Dönemi Toplumsal Yapısı	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ 247	Dilbilimin Temel Kavramları	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ375	Öğrenci Grup Projesi I	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ355	Osmanlı Türkçesi I	3	0	3	8 Seçmeli
MUTİ497	Kültür Çalışmaları I	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ475	Staj Değerlendirme	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ437	Edebiyat Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ493	Altyazı ve Dublaj Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ421	Toplum Çevirmenliği	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ465	Patent Çevirisi I	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ495	Çeviri ve Uyarılama	3	0	3	5 Seçmeli

DİSİPLİNERARASI SEÇMELİ DERS					
PSİ412	Psikolinguistik II	3	0	3	6 Seçmeli
SOS324	Toplum ve İstanbul Anlatıları	3	0	3	5 Seçmeli
SOS426	Mekan ve Zaman Sosyolojisi	3	0	3	5 Seçmeli
SOS428	Küresel Kültür ve Kimlikler	3	0	3	5 Seçmeli
MUTİ 252	Karşılaştırmalı Dilbilim Analizi	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ356	Osmanlı Türkçesi II	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ342	Söylem ve Biçim Çözümlemesi	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ378	Öğrenci Grup Projesi II	3	0	3	4 Seçmeli
MUTİ348	Günümüz Türkiye Edebiyatı	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ358	Sözlükbilim	3	0	3	6 Seçmeli
MUTİ472	Kültür Çalışmaları II	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ438	Edebiyat Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ494	Altyazı ve Dublaj Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ416	Görüşme Çevirmenliği II	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ468	Patent Çevirisi II	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ498	Güncel Görsel Kültür ve Çeviri	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ406	Seminer	3	0	3	7 Seçmeli
MUTİ448	Derlem Dilbilimi	3	0	3	7 Seçmeli

31- Samsun Üniversitesi**İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık**

TDI101	Türk Dili I	Ortak	2	0	2	2
İMT101	Çeviriye Giriş (İng – Tr)	Zorunlu	2	2	3	6
İMT103	İngilizce Metin ve Kompozisyon I	Zorunlu	3	0	3	4
İMT105	İngilizce Dinleme ve Sözlü Anlatım I	Zorunlu	1	2	2	4
İMT107	Metin Türleri ve Metin İnceleme I	Zorunlu	3	0	3	6
İMT109	Çevirmenler için Türkçe	Zorunlu	3	0	3	6
İMT111	İkinci Yabancı Dil I	Zorunlu	2	0	2	2
TDI102	Türk Dili II	Ortak	2	0	2	2
OBDE102	Bilimin Doğası ve Eleştirel Düşünce	Ortak	2	0	2	2
İMT102	Yazılı Metin Çevirisi (Tr-İng)	Zorunlu	2	2	3	6
İMT104	İngilizce Metin ve Kompozisyon II	Zorunlu	3	0	3	4
İMT106	Çeviri Çalışmalarında Kültür İncelemeleri	Zorunlu	2	0	2	4
İMT108	İngilizce Dinleme ve Sözlü Anlatım II	Zorunlu	1	2	2	4
İMT110	Metin Türleri ve Metin İnceleme II	Zorunlu	3	0	3	6
İMT112	İkinci Yabancı Dil II	Zorunlu	2	0	2	2
TDI102	Türk Dili II	Ortak	2	0	2	2
OBDE102	Bilimin Doğası ve Eleştirel Düşünce	Ortak	2	0	2	2
İMT102	Yazılı Metin Çevirisi (Tr-İng)	Zorunlu	2	2	3	6
İMT104	İngilizce Metin ve Kompozisyon II	Zorunlu	3	0	3	4
İMT106	Çeviri Çalışmalarında Kültür İncelemeleri	Zorunlu	2	0	2	4
İMT108	İngilizce Dinleme ve Sözlü Anlatım II	Zorunlu	1	2	2	4
İMT110	Metin Türleri ve Metin İnceleme II	Zorunlu	3	0	3	6
İMT112	İkinci Yabancı Dil II	Zorunlu	2	0	2	2
ATI101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Ortak	2	0	2	2
İMT201	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri I (İng – Tr)	Zorunlu	2	2	3	6
İMT203	Çeviri ve Dil Çalışmalarında Araştırma Teknikleri ve Akademik Yazma	Zorunlu	2	0	2	4
İMT205	Dilbilim I	Zorunlu	3	0	3	4
İMT207	Çeviri Kuramı	Zorunlu	3	0	3	6
İMT209	Ekonomi Metinlerinin Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4

ATI101	A Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Ortak	2	0	2	2
İMT201	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri I (İng – Tr)	Zorunlu	2	2	3	6
İMT203	Çeviri ve Dil Çalışmalarında Araştırma Teknikleri ve Akademik Yazma	Zorunlu	2	0	2	4
İMT205	Dilbilim I	Zorunlu	3	0	3	4
İMT207	Çeviri Kuramı	Zorunlu	3	0	3	6
İMT209	Ekonomi Metinlerinin Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
İMT301	Hukuk Metinleri Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
İMT303	Not Tutma Becerisi ve Ardl Çeviri I	Zorunlu	2	2	3	6
İMT305	Çeviride Düzeltme ve Son Okuma	Zorunlu	1	2	2	4
İMT307	Çeviride Güncel Konular	Zorunlu	2	0	2	4
İMT309	Çeviri ve Anlatıbilim	Zorunlu	3	0	3	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
İMT 302	Tıbbi Metinler Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
İMT304	Ardıl Çeviri II	Zorunlu	2	2	3	6
İMT306	Çeviri Eleştirisi	Zorunlu	2	0	2	4
İMT308	Eş Zamanlı Çeviriye Giriş	Zorunlu	1	2	2	4
İMT310	Söylem Analizi	Zorunlu	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
İMT401	AB Metinleri Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
İMT403	Çeviri Mevzuatı ve Etiği	Zorunlu	3	0	3	6
İMT405	Türkçe Diksiyon	Zorunlu	2	0	2	4
İMT407	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
İMT409	Yaz Stajı	Zorunlu	0	0	0	8
İMT411	Seminer	Zorunlu	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
İMT402	Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Çevirisi	Zorunlu	1	2	2	4
İMT404	Bitirme Projesi	Zorunlu	2	2	3	6
İMT406	Toplum ve Afet Çevirmenliği	Zorunlu	1	2	2	4
İMT408	Yayıncılık ve Düzelti	Zorunlu	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
	Seçmeli Ders	Seçmeli	2	0	2	4
İMT251	Sözcük Bilgisi ve Terminoloji I	2	0	2	4	
İMT253	Sinema ve Edebiyat	2	0	2	4	
İMT255	Türk İşaret Dili I	2	0	2	4	
İMT257	Popüler Kültür	2	0	2	4	
İMT259	Temel Edebiyat Terimleri ve Söz Sanatları I	2	0	2	4	
İMT261	Yabancı Dil III (Rusça)	1	2	2	4	
İMT263	Yabancı Dil III (Çince)	1	2	2	4	
İMT265	Yabancı Dil III (Fransızca)	1	2	2	4	
İMT267	Yabancı Dil III (Almanca)	1	2	2	4	

İMT250	Gönüllülük Çalışmaları	1	2	2	4
İMT252	Türk İşaret Dili II	2	0	2	4
İMT254	Sözcük Bilgisi ve Terminoloji II	2	0	2	4
İMT256	Medya Çalışmaları	2	0	2	4
İMT258	Temel Edebiyat Terimleri ve Söz Sanatları II	2	0	2	4
İMT260	Yabancı Dil IV (Rusça)	1	2	2	4
İMT262	Yabancı Dil IV (Çince)	1	2	2	4
İMT264	Yabancı Dil IV (Fransızca)	1	2	2	4
İMT266	Yabancı Dil IV (Almanca)	1	2	2	4
İMT351	Çeviri Tarihi	2	0	2	4
İMT353	Popüler Yazın Çevirisi	1	2	2	4
İMT355	Yerelleştirme	2	0	2	4
İMT357	İngilizce Yazın Seçkisi	2	0	2	4
İMT359	Tekstil ve Kozmetik Metinleri Çevirisi	1	2	2	4
İMT261	Yabancı Dil III (Rusça)	1	2	2	4
İMT263	Yabancı Dil III (Çince)	1	2	2	4
İMT265	Yabancı Dil III (Fransızca)	1	2	2	4
İMT267	Yabancı Dil III (Almanca)	1	2	2	4
İMT369	Yabancı Dil V (Çince)	1	2	2	4
İMT371	Yabancı Dil V (Fransızca)	1	2	2	4
İMT373	Yabancı Dil V (Almanca)	1	2	2	4
İMT350	Spor Çevirmenliği	1	2	2	4
İMT352	Görsel Basın ve Film Çevirisi	1	2	2	4
İMT354	Kültürel Antropoloji	2	0	2	4
İMT356	Çocuk Edebiyatı Çevirisi	1	2	2	4
İMT358	İletişim Sosyolojisi	2	0	2	4
İMT360	İleri Dilbilim II	2	0	2	4
İMT362	Şiir ve Çeviri	1	2	2	4
İMT364	Yabancı Dil VI (Rusça)	1	2	2	4
İMT366	Yabancı Dil VI (Çince)	1	2	2	4
İMT368	Yabancı Dil VI (Fransızca)	1	2	2	4
İMT370	Yabancı Dil VI (Almanca)	1	2	2	4
İMT451	Eş Zamanlı Çeviri I (On Koşullu)	1	2	2	4

32- Siirt Üniversitesi

Yabancı Diller Yüksekokulu – İngilizce Mütercim – Tercümanlık

ATA121	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	2
İMT101	İngilizce Dil Bilgisi I	3	0	3	4
İMT103	İngilizce Yazılı Anlatım I	3	0	3	6
İMT105	İngilizce Sözlü Anlatım I	3	0	3	6
İMT107	Zorunlu Yabancı Dil I (İtalyanca)	3	0	3	6
İMT109	Çeviriye Giriş I	3	0	3	4
TRD121	Türk Dili I	2	0	2	2

ATA122	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2	2
IMT102	İngilizce Dil Bilgisi II	3	0	3	4
IMT104	İngilizce Yazılı Anlatım II	3	0	3	6
IMT106	İngilizce Sözlü Anlatım II	3	0	3	6
IMT108	Zorunlu Yabancı Dil II (İtalyanca)	3	0	3	6
IMT110	Çeviriye Giriş II	3	0	3	4
TRD122	Türk Dili II	2	0	2	2
IMT201	Çeviri Kuramları I	3	0	3	3
IMT203	Yazılı Çeviriye Giriş I	3	0	3	4
IMT207	Zorunlu Yabancı Dil III (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT227	Seçimlik Ders - 1 (Edebiyat Metinleri I)	2	0	2	4
IMT205	Sözlü Çeviriye Giriş I	3	0	3	4
IMT211	Türkçe Yazılı Anlatım	2	0	2	3
IMT231	Seçimlik Ders - 2 (Ticari Metin Türleri I)	2	0	2	4
IMT209	Dil Bilim	3	0	3	4
IMT202	Çeviri Kuramları II	3	0	3	3
IMT206	Sözlü Çeviriye Giriş II	3	0	3	4
IMT228	Seçimlik Ders - 3 (Edebiyat Metinleri II)	2	0	2	4
IMT210	Karşılaştırmalı Dil Bilgisi	3	0	3	4
IMT212	Türkçe Sözlü Anlatım	2	0	2	3
IMT204	Yazılı Çeviriye Giriş II	3	0	3	4
IMT230	Seçimlik Ders - 4 (Diplomasi)	2	0	2	4
IMT208	Zorunlu Yabancı Dil IV (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT321	Seçimlik Ders - 5 (Altyazı ve Dublaj Çevirisi)	2	0	2	4
IMT303	Yazılı Çeviri I: Sosyal Bilimler	3	0	3	5
IMT305	Sözlü Çeviri Türleri I	3	0	3	5
IMT307	Zorunlu Yabancı Dil V (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT329	Seçimlik Ders - 6 (AB Terim ve Kavramları I)	2	0	2	4
IMT331	Seçimlik Ders - 7 (Eş Zamanlı Çeviri I)	2	0	2	4
IMT301	Söylem Çözümlemesi	3	0	3	4
IMT302	Metin Çözümlemesi	3	0	3	4
IMT304	Yazılı Çeviri II: Edebiyat	3	0	3	5
IMT306	Sözlü Çeviri Türleri II	3	0	3	5
IMT308	Zorunlu Yabancı Dil VI (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT324	Seçimlik Ders - 8 (Çeviride Özel Konular: Tıp)	2	0	2	4
IMT326	Seçimlik Ders - 9 (Medya ve İletişim)	2	0	2	4
IMT322	Seçimlik Ders - 10 (Söylem ve Biçim Çözümlemesi)	2	0	2	4

IMT401	Mesleki Çeviriler I	3	0	3	5
IMT403	Çeviri Eleştirisi I	3	0	3	5
IMT433	Seçimlik Ders - 11 (Çeviride Özel Konular: Teknoloji)	2	0	2	4
IMT407	Zorunlu Yabancı Dil VII (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT423	Seçimlik Ders - 12 (Mütercimler için Fransızca I)	2	0	2	4
IMT431	Seçimlik Ders - 13 (İngilizce Konferans Çevirisi I)	2	0	2	4
IMT405	Araştırma Yöntemleri	3	0	3	4
IMT402	Mesleki Çeviriler II	3	0	3	5
IMT404	Çeviri Eleştirisi II	3	0	3	5
IMT424	Seçimlik Ders - 14 (Mütercimler için Fransızca II)	2	0	2	4
IMT408	Zorunlu Yabancı Dil VIII (İtalyanca)	3	0	3	4
IMT432	Seçimlik Ders - 15 (Çeviride Özel Konular: Mühendislik)	2	0	2	4
USxxx	Üniversite Seçimlik Ders	2	0	2	3
THU100	Toplumsal Hizmet Uygulamaları	0	2	0	1
IMT406	Bitirme Ödevi	0	2	0	4

Günümüzde Çeviri ve Çevirmenlik (2-0) 2

Çeviride Özel Konular: Ses Bilim (2-0) 2

Çeviride Özel Konular: Sosyal Bilimler Teorisi (2-0) 2

Kültür Araştırmalarına Giriş (2-0) 2

Çeviri Sosyolojisi (2-0) 2 Söylem ve Biçim Çözümlemesi (2-0) 2

Uluslararası Kuruluşlar (2-0) 2

Çeviride Özel Konular: İşletme (2-0) 2 Çeviride Özel Konular: Halkla İlişkiler (2-0) 2

33- Trakya Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi – Mütercim – Tercümanlık

IMT 119	Sözcük ve Kavram Bilgisi I	2	0	0	2	3
IMT 121	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi I	2	0	0	2	3
IMT 151	Genel Metinler Çevirisi I	2	0	0	2	4
IMT 153	Çeviribilime Giriş I	2	0	0	2	5
IMT 155	Karşılaştırmalı Metin İncelemeleri I	2	0	0	2	5
IMT 157	Etkili Yazma ve Topluluk Önünde Konuşma	2	0	0	2	3
ZAI 101	Zorunlu Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	0	2	2
ZTD 101	Zorunlu Türk Dili I	2	0	0	2	2
Seçmeli- I		2	2	0	3	3
SDD 101	Almanca I	2	2	0	3	3
SDD 103	Rusça I	2	2	0	3	3

IMT 120	Sözcük ve Kavram Bilgisi II	2	0	0	2	3
IMT 122	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi II	2	0	0	2	3
IMT 152	Genel metinler Çevirisi II	2	0	0	2	4
IMT 154	Çeviribilime Giriş II	2	0	0	2	5
IMT 156	Karşılaştırmalı Metin İncelemeleri II	2	0	0	2	5
IMT 158	Kültürlerarası İletişim	2	0	0	2	3
ZAI 102	Zorunlu Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	0	2	2
ZTD 102	Zorunlu Türk Dili II	2	0	0	2	2
Seçmeli- II		2	2	0	3	3
SDD 102	Almanca II	2	2	0	3	3
SDD 104	Rusça II	2	2	0	3	3
IMT 209	Dilbilim I	2	0	0	2	4
IMT 231	Özel Alan Çevirisi I	2	2	0	3	4
IMT 253	Çeviri Tarihi I	3	0	0	3	5
IMT 255	İngiliz ve Amerikan Edebiyatı I	3	0	0	3	5
Üniversite Alan Dışı Seçmeli Dersi						3
Seçmeli- III		2	2	0	3	3
Seçmeli- IV		2	0	0	2	3
Seçmeli- V		2	0	0	2	3
SIT 205	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	3
SIT 207	Karşılaştırmalı Dilbilgisi	2	0	0	2	3
SIT 209	Not Alma Yöntemleri	2	0	0	2	3
SIT 211	Basın ve Medya Çevirisi I	2	0	0	2	3
SDD 201	Almanca III	2	2	0	3	3
SDD 203	Rusça III	2	2	0	3	3
IMT 210	Dilbilim II	2	0	0	2	4
IMT 232	Özel Alan Çevirisi II	2	2	0	3	4
IMT 254	Çeviri Tarihi II	3	0	0	3	5
IMT 256	İngiliz ve Amerikan Edebiyatı II	3	0	0	3	5
Üniversite Alan Dışı Seçmeli Dersi						3
Seçmeli- VI		2	2	0	3	3
Seçmeli- VII		2	0	0	2	3
Seçmeli- VIII		2	0	0	2	3
SIT 206	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri	2	0	0	2	3
SIT 208	Uluslararası Kuruluşlar	2	0	0	2	3
SIT 210	Çeviri ve Sosyal Medya	2	0	0	2	3
SIT 212	Basın ve Medya Çevirisi II	2	0	0	2	3
SDD 202	Almanca IV	2	2	0	3	3
SDD 204	Rusça IV	2	2	0	3	3
IMT 331	Teknik Çeviri I	2	2	0	3	5
IMT 333	Uygulamalı Sözlü Çeviri I	2	0	0	2	2
IMT 335	Çeviride Bilgi Teknolojileri I	2	0	0	2	2
IMT 351	Çeviride Kuram ve Yöntemler I	3	0	0	3	4
IMT 353	Yazın Çevirisine Giriş	3	0	0	3	5
Üniversite Alan Dışı Seçmeli Dersi						3
Seçmeli-IX		2	2	0	3	3
Seçmeli- X		2	0	0	2	3
Seçmeli- XI		2	0	0	2	3
SIT 301	Yazın Çevirisinde Göstergibilim Uygulamaları I	2	0	0	2	3
SIT 303	Çevirmenlik Mesleği I	2	0	0	2	3
SIT 305	Avrupa Birliği	2	0	0	2	3
SIT 307	Söylem Çözümlemesi	2	0	0	2	3
SIT 309	Ekonomi Metinleri Çevirisi I	2	0	0	2	3
SDD 301	Almanca V	2	2	0	3	3
SDD 303	Rusça V	2	2	0	3	3

IMT 332	Teknik Çeviri II	2	2	0	3	5
IMT 334	Uygulamalı Sözlü Çeviri II	2	0	0	2	2
IMT 336	Çeviride Bilgi Teknolojileri II	2	0	0	2	2
IMT 352	Çeviride Kuram ve Yöntemler II	3	0	0	3	4
IMT 354	Yazın Çevirisi	3	0	0	3	5
Universite Alan Dışı Seçmeli Dersi						3
Seçmeli- XII		2	2	0	3	3
Seçmeli- XIII		2	0	0	2	3
Seçmeli- XIV		2	0	0	2	3
SİT 302	Yazın Çevirisinde Göstergibilim Uygulamaları II	2	0	0	2	3
SİT 304	Çevirmenlik Mesleği II	2	0	0	2	3
SİT 306	Popüler Yazın Çevirisi	2	0	0	2	3
SİT 308	Toplum Çevirmenliği	2	0	0	2	3
SİT 310	Ekonomi Metinleri Çevirisi II	2	0	0	2	3
SDD 302	Almanca VI	2	2	0	3	3
SDD 304	Rusça VI	2	2	0	3	3
IMT 407	Çeviri Eleştirisi I	2	0	0	2	5
IMT 451	Karşılaştırmalı Yazın ve Çevirisi I	2	0	0	2	4
IMT 453	Uygulamalı Sözlü Çeviri III	2	0	0	2	3
IMT 455	Tıp Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	4
IMT 459	Bitirme Ödevi (Yıllık)	2	2	0	3	5
Seçmeli- XV		2	2	0	3	3
Seçmeli- XVI		2	0	0	2	3
Seçmeli- XVII		2	0	0	2	3
SİT 401	Altyazı Çevirisi I	2	0	0	2	3
SİT 403	Fantastik Edebiyat I	2	0	0	2	3
SİT 405	Çocuk Yazını Çevirisi	2	0	0	2	3
SİT 407	Politik Demeç Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	3
SDD 401	Almanca VII	2	2	0	3	3
SDD 403	Rusça VII	2	2	0	3	3
IMT 452	Karşılaştırmalı Yazın ve Çevirisi II	2	0	0	2	4
IMT 454	Uygulamalı Sözlü Çeviri IV	2	0	0	2	3
IMT 456	Hukuk Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	4
IMT 458	Çeviri Eleştirisi II	2	0	0	2	5
IMT 460	Bitirme Ödevi (Yıllık)	2	2	0	3	5
Seçmeli- XVIII		2	2	0	3	3
Seçmeli- XIX		2	0	0	2	3
Seçmeli- XX		2	0	0	2	3
SİT 402	Altyazı Çevirisi II	2	0	0	2	3
SİT 404	Fantastik Edebiyat II	2	0	0	2	3
SİT 406	Tiyatro Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	3
SİT 408	AB Metinleri Çevirisi	2	0	0	2	3
SDD 402	Almanca VIII	2	2	0	3	3
SDD 404	Rusça VIII	2	2	0	3	3

34- Yaşar Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi – İngilizce Mütercim ve Tercümanlık

ETIT 1001	ÇEVİRİ AMAÇLI METİN ÇÖZÜMLEMESİ	1+2+0	Zorunlu
ETIT 1003	ÇEVİRMENLER İÇİN BİLGİ TEKNOLOJİLERİ	0+2+0	Zorunlu
TURK 1110	TÜRK DİLİ I	2+0+0	Zorunlu
UFND 2020	ARAŞTIRMA KÜLTÜRÜ	2+0+0	Zorunlu
ELECT DTI 1	1. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ELECT DTI 1X	1. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ETIT 1005	OKUMA EDİNCİ VE YARATICI YAZMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 1007	TOPLULUK ÖNÜNDE KONUŞMA	0+3+0	Seçmeli
ETIT 1009	GÜNCEL GELİŞMELER	1+2+0	Seçmeli
ETIT 1002	ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİ	0+2+0	Zorunlu
ETIT 1004	ÇEVİRİYE GİRİŞ	1+2+0	Zorunlu
TURK 1210	TÜRK DİLİ II	2+0+0	Zorunlu
UFND 6020	PROJE KÜLTÜRÜ	2+0+0	Zorunlu
ELECT DTI 2	2. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ELECT DTI 2X	2. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli

ETIT 1006	ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE TARTIŞMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 1008	DÜNYA EDEBİYATINDAN OKUMALAR	1+2+0	Seçmeli
ETIT 2006	ÇEVİRMENLER İÇİN TÜRKÇE DİKSİYON	3+0+0	Seçmeli
ETIT 2000	STAJ I	0+0+0	Seçmeli
ETIT 2012	ÇEVİRİ TARİHİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4008	ALTYAZI ÇEVİRİSİ VE DUBLAJ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4012	MEDYA ÇEVİRİSİ VE HABER DÜZENLEME	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4014	METİN DÜZENLEME VE SON OKUMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4018	TOPLUM ÇEVİRMENLİĞİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 2001	YAZILI METİNDEN SÖZLÜ ÇEVİRİ	1+2+0	Zorunlu
ETIT 2003	KÜLTÜR OKURYAZARLIĞI I	1+2+0	Zorunlu
HIST 1110	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ I	2+0+0	Zorunlu
UFND 5020	ETİK KÜLTÜRÜ	2+0+0	Zorunlu
ELECT DTI 3	3. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
SOFL I	İKİNCİ YABANCI DİL	-	Seçmeli

SOFL 1151	FRANSIZ KÜLTÜRÜ VE UYGARLIĞI	4+0+0	Zorunlu
SOFL 1033	FRANSIZCA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1041	İSPANYOLCA I	3+0+0	Seçmeli
ETIT 2000	STAJ I	0+0+0	Seçmeli
ETIT 2005	TIP ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3000	STAJ II	0+0+0	Seçmeli
ETIT 3005	DUYDUĞUNU ANLAMA BECERİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3007	ÖZETLEYEREK ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3009	ÇAĞDAŞ TÜRK KÜLTÜR TARİHİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3011	ÖZEL DİL KULLANIMLARI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4009	ÇEVİRMENLER İÇİN GÖRSEL-İŞİTSEL METİN ÇÖZÜMLEMESİ	1+2+0	Seçmeli
SOFL 1011	ALMANCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1012	ALMANCA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1013	ALMANCA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1014	ALMANCA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1015	ALMANCA V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1016	ALMANCA VI	3+0+0	Seçmeli

SOFL 1017	ALMANCA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1018	ALMANCA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1021	İTALYANCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1022	İTALYANCA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1023	İTALYANCA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1024	İTALYANCA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1025	İTALYANCA V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1026	İTALYANCA VI	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1027	İTALYANCA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1028	İTALYANCA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1031	FRANSIZCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1032	FRANSIZCA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1034	FRANSIZCA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1036	FRANSIZCA VI	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1037	FRANSIZCA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1038	FRANSIZCA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1042	İSPANYOLCA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1043	İSPANYOLCA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1044	İSPANYOLCA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1045	İSPANYOLCA V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1046	İSPANYOLCA VI	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1047	İSPANYOLCA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1048	İSPANYOLCA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1061	RUSÇA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1062	RUSÇA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1063	RUSÇA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1064	RUSÇA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1065	RUSÇA V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1066	RUSÇA VI	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1067	RUSÇA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1068	RUSÇA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1071	JAPONCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1072	JAPONCA II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1073	JAPONCA III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1074	JAPONCA IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1075	JAPONCA V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1076	JAPONCA VI	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1077	JAPONCA VII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1078	JAPONCA VIII	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1081	PORTEKİZCE I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1082	PORTEKİZCE II	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1083	PORTEKİZCE III	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1084	PORTEKİZCE IV	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1085	PORTEKİZCE V	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1086	PORTEKİZCE VI	3+0+0	Seçmeli

ETIT 2002	KÜLTÜR OKURYAZARLIĞI II	1+2+0	Zorunlu
ETIT 2004	NOT ALMA BECERİLERİ	1+2+0	Zorunlu
HIST 1210	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ II	2+0+0	Zorunlu
UFND 7010	SOSYAL SORUMLULUK	0+2+0	Zorunlu
ELECT DTI 4	4. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
SOFL II	İKİNCİ YABANCI DİL	-	Seçmeli
ETIT 3001	ARDIL ÇEVİRİ I	1+2+0	Zorunlu
ETIT 3003	ÇEVİRİ KURAMLARI	3+0+0	Zorunlu
ELECT DTI 5	5. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
UNV. DTI 5	5. DÖNEM ÜNİVERSİTE SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
UNV. DTI 5X	5. DÖNEM ÜNİVERSİTE SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ISG 9110	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ I	2+0+0	Zorunlu
ISG 9210	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ II	2+0+0	Zorunlu
SOFL 1035	FRANSIZCA V	3+0+0	Zorunlu
SOFL 1151	FRANSIZ KÜLTÜRÜ VE UYGARLIĞI	4+0+0	Zorunlu
ANE 0301	TEMEL GÖRSEL EFEKT TEKNİKLERİ I	2+2+0	Seçmeli
ANE 0302	TEMEL GÖRSEL EFEKT TEKNİKLERİ II	2+2+0	Seçmeli
ANE 0303	TEMEL ÇİZİM TEKNİKLERİ I	2+2+0	Seçmeli

ANE 0304	TEMEL ÇİZİM TEKNİKLERİ II	2+2+0	Seçmeli
ARCH 0390	MİMARLIK VE KENT	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0010	İŞLETME YÖNETİM İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0020	MUHASEBE	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0030	GİRİŞİMCİLİK VE AİLE İŞLETMELERİ	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0040	PAZARLAMA	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0050	SATIŞ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli
BUSN 0060	TARIM İŞLETMELERİ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli
COMP 0375	SİBER GÜVENLİK FARKINDALIK	3+0+0	Seçmeli
ECON 0380	TÜRKİYE EKONOMİSİ	3+0+0	Seçmeli
ECON 0461	CİNSİYETİN EKONOMİK PERSPEKTİFİ	3+0+0	Seçmeli
EEE 0820	SENSÖRLERİN TEMELLERİ VE UYGULAMALARI	3+0+0	Seçmeli
ENGL 0010	EDEBİYAT VE İNSAN BİLİMLERİ	4+0+0	Seçmeli
ENGL 0020	EDEBİ DÜNYALAR	4+0+0	Seçmeli
ENGL 0040	POPÜLER KÜLTÜR	4+0+0	Seçmeli
ESE 0260	TEMİZ ENERJİ TEKNOLOJİLERİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
FLM 0101	SİNEMA TARİHİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
FLM 0102	FİLM OKUMALARI	3+0+0	Seçmeli
FLM 0103	SES TEORİSİ VE UYGULAMALARI	3+0+0	Seçmeli
GAST 0123	SANAT, KÜLTÜR VE GASTRONOMİ	3+0+0	Seçmeli
GRA 0217	SANAT VE KÜLTÜR TARİHİ I	3+0+0	Seçmeli
GRA 0218	SANAT VE KÜLTÜR TARİHİ II	3+0+0	Seçmeli
GRA 0317	MİTOLOJİ	3+0+0	Seçmeli
GRA 0318	İKONOGRAFİ	3+0+0	Seçmeli
ID 0450	TASARIM DÜŞÜNCESİ	2+2+0	Seçmeli
INTF 0310	FINANSA GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
INTF 0320	ULUSLARARASI TİCARETE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
IR 0100	MEDENİYET, KÜLTÜR VE TOPLUM	3+0+0	Seçmeli
IR 0110	ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE TEMEL KAVRAMLAR	3+0+0	Seçmeli
LAWS 0110	HUKUKUN TEMEL İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli
LAWS 0120	ANAYASA HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli
LOGI 0010	LOJİSTİĞİN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli
LOGI 0020	TAŞIMACILIĞIN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli
LOGI 0030	TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNİN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli
MIS 0010	BİLGİ TEKNOLOJİLERİNE GİRİŞ	2+2+0	Seçmeli
MIS 0020	KURUMSAL İHTİYAÇLAR İÇİN BİLİŞİM SİSTEMLERİ	3+0+0	Seçmeli
NMED 0113	SOSYAL AĞ ANALİZİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
PRAD 0040	AYRIMCILIK	3+0+0	Seçmeli
PRAD 0060	AVRUPA MEDYASI VE AB TARTIŞMALARI	3+0+0	Seçmeli
PRAD 0070	HALKLA İLİŞKİLER İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli
PRAD 0080	KİŞİSEL İMAJ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli
PSYC 0100	PSİKOLOJİYE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
PSYC 0110	SOSYAL PSİKOLOJİYE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
PCTV 0220	FİLM KÜLTÜRÜ	3+0+0	Seçmeli
RCTV 0420	AĞ TOPLUMU VE KÜRESELLEŞME	3+0+0	Seçmeli
SCUL 0701	KÜRESEL VATANDAŞLIK BİLGİLERİ	3+0+0	Seçmeli
SCUL 0702	HİTABET VE GÜZEL KONUŞMA SANATI	3+0+0	Seçmeli
SCUL 3020	EĞİTİM TEKNOLOJİSİ	3+0+0	Seçmeli
SE 0010	SOSYAL BİLİMLERDE HESAPLAMA	0+4+0	Seçmeli
SOC 0100	İKTİDAR VE EŞİTSİZLİK	3+0+0	Seçmeli
SOC 0110	GÖÇ SOSYOLOJİSİ	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1033	FRANSIZCA III	3+0+0	Seçmeli

TGUI 0201	TURİZM PAZARLAMASI	3+0+0	Seçmeli
TGUI 0202	TURİZM ULAŞTIRMASI	3+0+0	Seçmeli
UFND 1120	ANLAM VE GÖSTERGEBİLİM	2+0+0	Seçmeli
UFND 3020	TASARIM KÜLTÜRÜ	2+0+0	Seçmeli
UFND 4020	ESTETİK KÜLTÜRÜ	2+0+0	Seçmeli
UFND 6120	GİRİŞİMCİLİK VE İŞ PLANLAMASI	2+0+0	Seçmeli
UFND 6220	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	2+0+0	Seçmeli
VCDS 0375	MADDİ KÜLTÜR	3+0+0	Seçmeli
ECON 0462	KRİZ DÖNEMİNDE CİNSİYET POLİTİKALARI VE AB	3+0+0	Seçmeli
ENGL 0030	KÜRESEL EDEBİYAT BAĞLAMINDA TÜRK EDEBİYATI	4+0+0	Seçmeli
INAR 0150	TASARIM TARİHİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
INAR 0250	OYUN TASARIMINDA ÇEVRE VE DENEYİM	1+2+0	Seçmeli
IR 0112	GÖÇ VE AVRUPA	3+0+0	Seçmeli
NMED 0111	YENİ MEDYA TEKNOLOJİLERİ	3+0+0	Seçmeli
NMED 0112	DİJİTAL MEDYA OKURYAZARLIĞI	3+0+0	Seçmeli
SCUL 0700	SOSYAL GİRİŞİMCİLİK	2+4+0	Seçmeli
SOFL 1041	İSPANYOLCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1152	FRANSIZ KÜLTÜRÜ VE UYGARLIĞI II	4+0+0	Seçmeli
UFND 4220	GÖRGÜ KURALLARI VE PROTOKOL	2+0+0	Seçmeli
UFND 7820	SİVİL TOPLUM VE GÖÇ	2+0+0	Seçmeli
VCDS 0100	TASARIM BİLİNCİ	3+0+0	Seçmeli
VCDS 0200	FOTOĞRAFÇILIĞA GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 2000	STAJ I	0+0+0	Seçmeli
ETIT 3000	STAJ II	0+0+0	Seçmeli
ETIT 3005	DUYDUĞUNU ANLAMA BECERİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3007	ÖZETLEYEREK ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3009	ÇAĞDAŞ TÜRK KÜLTÜR TARİHİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3011	ÖZEL DİL KULLANIMLARI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4009	ÇEVİRMENLER İÇİN GÖRSEL-İŞİTSEL METİN ÇÖZÜMLEMESİ	1+2+0	Seçmeli
VCDS 0253	TASARIMDA RENK VE KÜLTÜR	2+2+0	Seçmeli
ETIT 3013	YAZIN ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4007	REKLAM METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4011	DÜNYA EDEBİYATI VE ÇEVİRİ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 4013	DİPLOMASİ DİLİ VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4015	TEKNİK METİN YAZARLIĞI	1+2+0	Seçmeli
ARCH 0021	YAPILI ÇEVRE TARİHİ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 3002	ARDIL ÇEVİRİ II	1+2+0	Zorunlu
ELECT DTI 6	3. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ELECT DTI 6X	3. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
UNV. DTI 6	6. DÖNEM ÜNİVERSİTE SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
UNV. DTI 6X	6. DÖNEM ÜNİVERSİTE SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli

ISG 9110	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ I	2+0+0	Zorunlu	2
ISG 9210	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ II	2+0+0	Zorunlu	2
SOFL 1035	FRANSIZCA V	3+0+0	Zorunlu	5
SOFL 1151	FRANSIZ KÜLTÜRÜ VE UYGARLIĞI	4+0+0	Zorunlu	5
ANE 0301	TEMEL GÖRSEL EFEKT TEKNİKLERİ I	2+2+0	Seçmeli	5
ANE 0302	TEMEL GÖRSEL EFEKT TEKNİKLERİ II	2+2+0	Seçmeli	5
ANE 0303	TEMEL ÇİZİM TEKNİKLERİ I	2+2+0	Seçmeli	5
ANE 0304	TEMEL ÇİZİM TEKNİKLERİ II	2+2+0	Seçmeli	5
ARCH 0390	MİMARLIK VE KENT	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0010	İŞLETME YÖNETİM İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0020	MUHASEBE	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0030	GİRİŞİMCİLİK VE AİLE İŞLETMELERİ	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0040	PAZARLAMA	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0050	SATIŞ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli	5
BUSN 0060	TARIM İŞLETMELERİ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli	5
COMP 0375	SİBER GÜVENLİK FARKINDALIK	3+0+0	Seçmeli	5
ECON 0380	TÜRKİYE EKONOMİSİ	3+0+0	Seçmeli	5
ECON 0461	CİNSİYETİN EKONOMİK PERSPEKTİFİ	3+0+0	Seçmeli	5
EEE 0820	SENSÖRLERİN TEMELLERİ VE UYGULAMALARI	3+0+0	Seçmeli	5
ENGL 0010	EDEBİYAT VE İNSAN BİLİMLERİ	4+0+0	Seçmeli	5
ENGL 0020	EDEBİ DÜNYALAR	4+0+0	Seçmeli	5
ENGL 0040	POPÜLER KÜLTÜR	4+0+0	Seçmeli	5
ESE 0260	TEMİZ ENERJİ TEKNOLOJİLERİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
FLM 0101	SİNEMA TARİHİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
FLM 0102	FİLM OKUMALARI	3+0+0	Seçmeli	5
FLM 0103	SES TEORİSİ VE UYGULAMALARI	3+0+0	Seçmeli	5
GAST 0123	SANAT, KÜLTÜR VE GASTRONOMİ	3+0+0	Seçmeli	5
GRA 0217	SANAT VE KÜLTÜR TARİHİ I	3+0+0	Seçmeli	5
GRA 0218	SANAT VE KÜLTÜR TARİHİ II	3+0+0	Seçmeli	5
GRA 0317	MİTOLOJİ	3+0+0	Seçmeli	5
GRA 0318	İKONOĞRAFİ	3+0+0	Seçmeli	5
ID 0450	TASARIM DÜŞÜNCESİ	2+2+0	Seçmeli	5
INTF 0310	FİNANSA GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
INTF 0320	ULUSLARARASI TİCARETE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
IR 0100	MEDENİYET, KÜLTÜR VE TOPLUM	3+0+0	Seçmeli	5
IR 0110	ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE TEMEL KAVRAMLAR	3+0+0	Seçmeli	5
LAWS 0110	HUKUKUN TEMEL İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli	5
LAWS 0120	ANAYASA HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli	5
LOGI 0010	LOJİSTİĞİN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli	5
LOGI 0020	TAŞIMACILIĞIN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli	5
LOGI 0030	TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNİN TEMELLERİ	3+0+0	Seçmeli	5
MIS 0010	BİLGİ TEKNOLOJİLERİNE GİRİŞ	2+2+0	Seçmeli	5
MIS 0020	KURUMSAL İHTİYAÇLAR İÇİN BİLİŞİM SİSTEMLERİ	3+0+0	Seçmeli	5
NMED 0113	SOSYAL AĞ ANALİZİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
PRAD 0040	AYRIMCILIK	3+0+0	Seçmeli	5
PRAD 0060	AVRUPA MEDYASI VE AB TARTIŞMALARI	3+0+0	Seçmeli	5
PRAD 0070	HALKLA İLİŞKİLER İLKELERİ	3+0+0	Seçmeli	5
PRAD 0080	KİŞİSEL İMAJ YÖNETİMİ	3+0+0	Seçmeli	5
PSYC 0100	PSİKOLOJİYE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
PSYC 0110	SOSYAL PSİKOLOJİYE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli	5
RCTV 0220	FİLM KÜLTÜRÜ	3+0+0	Seçmeli	5
RCTV 0420	AĞ TOPLUMU VE KÜRESELLEŞME	3+0+0	Seçmeli	5
SCUL 0701	KÜRESEL VATANDAŞLIK BİLGİLERİ	3+0+0	Seçmeli	5
SCUL 0702	HİTABET VE GÜZEL KONUŞMA SANATI	3+0+0	Seçmeli	5
SCUL 3020	EĞİTİM TEKNOLOJİSİ	3+0+0	Seçmeli	5
SE 0010	SOSYAL BİLİMLERDE HESAPLAMA	0+4+0	Seçmeli	5
SOC 0100	İKTİDAR VE EŞİTSİZLİK	3+0+0	Seçmeli	5
SOC 0110	GÖÇ SOSYOLOJİSİ	3+0+0	Seçmeli	5

SOFL 1033	FRANSIZCA III	3+0+0	Seçmeli
TGÜI 0201	TURİZM PAZARLAMASI	3+0+0	Seçmeli
TGÜI 0202	TURİZM ULAŞTIRMASI	3+0+0	Seçmeli
UFND 1120	ANLAM VE GÖSTERGEBİLİM	2+0+0	Seçmeli
UFND 3020	TASARIM KÜLTÜRÜ	2+0+0	Seçmeli
UFND 4020	ESTETİK KÜLTÜRÜ	2+0+0	Seçmeli
UFND 6120	GİRİŞİMCİLİK VE İŞ PLANLAMASI	2+0+0	Seçmeli
UFND 6220	SÖRDÜRÖLEBİLİRLİK	2+0+0	Seçmeli
VCDS 0375	MADDİ KÜLTÜR	3+0+0	Seçmeli
ECON 0462	KRİZ DÖNEMİNDE CİNSİYET POLİTİKALARI VE AB	3+0+0	Seçmeli
ENGL 0030	KÜRESEL EDEBİYAT BAĞLAMINDA TÜRK EDEBİYATI	4+0+0	Seçmeli
ETIT 1006	ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE TARTIŞMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 1008	DÜNYA EDEBİYATINDAN OKUMALAR	1+2+0	Seçmeli
İNAR 0150	TASARIM TARİHİNE GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
İNAR 0250	OYUN TASARIMINDA ÇEVRE VE DENEYİM	1+2+0	Seçmeli
IR 0112	GÖÇ VE AVRUPA	3+0+0	Seçmeli
NMED 0111	YENİ MEDYA TEKNOLOJİLERİ	3+0+0	Seçmeli
NMED 0112	DİJİTAL MEDYA OKURYAZARLIĞI	3+0+0	Seçmeli
SCUL 0700	SOSYAL GİRİŞİMCİLİK	2+4+0	Seçmeli
SOFL 1041	İSPANYOLCA I	3+0+0	Seçmeli
SOFL 1152	FRANSIZ KÜLTÜRÜ VE UYGARLIĞI II	4+0+0	Seçmeli
UFND 4220	GÖRGÜ KURALLARI VE PROTOKOL	2+0+0	Seçmeli
UFND 7820	SİVİL TOPLUM VE GÖÇ	2+0+0	Seçmeli
VCDS 0100	TASARIM BİLİNCİ	3+0+0	Seçmeli
VCDS 0200	FOTOĞRAFÇILIĞA GİRİŞ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 3000	STAJ II	0+0+0	Seçmeli
ETIT 4008	ALTYAZI ÇEVİRİSİ VE DUBLAJ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4012	MEDYA ÇEVİRİSİ VE HABER DÜZENLEME	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4014	METİN DÜZENLEME VE SON OKUMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4018	TOPLUM ÇEVİRMENLİĞİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4022	DİJİTAL OYUN ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
VCDS 0253	TASARIMDA RENK VE KÜLTÜR	2+2+0	Seçmeli
ETIT 4007	REKLAM METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4011	DÜNYA EDEBİYATI VE ÇEVİRİ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 4013	DİPLOMASI DİLİ VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4015	TEKNİK METİN YAZARLIĞI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3004	EKONOMİ METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4024	İLERİ TIP ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4026	DİJİTAL MEDYA VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4028	KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4032	TIYATRO KÜLTÜRÜ VE ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4034	SÖZLÜ ÇEVİRİDE BELLEK ÇALIŞMALARI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4036	ÇOCUK YAZINI VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4017	HUKUK METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4019	AKADEMİK METİN OKUMA VE YAZMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4021	ÇEVİRİBİLİM SEMİNERİ I	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4023	ŞİİR ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ARCH 0021	YAPILI ÇEVRE TARİHİ	3+0+0	Seçmeli
ETIT 4038	YAZILI BASINDA ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4042	ULUSLARARASI KURULUŞLARDA ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4005	ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ	1+2+0	Zorunlu
COMPULSORY 7	DİL ZORUNLU	-	Seçmeli
ELECT DTI 7	7. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ELECT DTI 7 X	7. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ETIT 2000	STAJ I	0+0+0	Seçmeli
ETIT 3000	STAJ II	0+0+0	Seçmeli
ETIT 4009	ÇEVİRMENLER İÇİN GÖRSEL-İŞİTSEL METİN ÇÖZÜMLEMESİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4007	REKLAM METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4013	DİPLOMASI DİLİ VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4015	TEKNİK METİN YAZARLIĞI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4001	EŞ ZAMANLI ÇEVİRİ I	1+2+0	Zorunlu
ETIT 4003	YAZILI ÇEVİRİ ÇALIŞMALARI I	1+2+0	Zorunlu
ETIT 4017	HUKUK METİNLERİ ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4019	AKADEMİK METİN OKUMA VE YAZMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4021	ÇEVİRİBİLİM SEMİNERİ I	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4023	ŞİİR ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli

ETIT 4006	ÇEVİRİ PROJESİ	0+3+0	Zorunlu
COMPULSORY 8	DİL ZORUNLU II	-	Zorunlu
ELECT DTI 8	8. DÖNEM ALAN SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ELECT FACULTY	8. DÖNEM ALAN-FAKÜLTE SEÇMELİ DERSLERİ	-	Seçmeli
ETIT 1006	ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE TARTIŞMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 1008	DÜNYA EDEBİYATINDAN OKUMALAR	1+2+0	Seçmeli
ETIT 3000	STAJ II	0+0+0	Seçmeli
ETIT 4008	ALTYAZI ÇEVİRİSİ VE DUBLAJ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4012	MEDYA ÇEVİRİSİ VE HABER DÜZENLEME	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4014	METİN DÜZENLEME VE SON OKUMA	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4018	TOPLUM ÇEVİRMENLİĞİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4022	DİJİTAL OYUN ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4024	İLERİ TIP ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4026	DİJİTAL MEDYA VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4028	KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4032	TİYATRO KÜLTÜRÜ VE ÇEVİRİSİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4034	SÖZLÜ ÇEVİRİDE BELLEK ÇALIŞMALARI	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4036	ÇOCUK YAZINI VE ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4002	EŞ ZAMANLI ÇEVİRİ II	1+2+0	Zorunlu
ETIT 4004	YAZILI ÇEVİRİ ÇALIŞMALARI II	1+2+0	Zorunlu
ETIT 4044	ÇEVİRİBİLİM SEMİNERİ II	1+2+0	Zorunlu
ETIT 4038	YAZILI BASINDA ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli
ETIT 4042	ULUSLARARASI KURULUŞLARDA ÇEVİRİ	1+2+0	Seçmeli

35- Yeditepe Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi – Çeviribilimi

TRA 101	Çevirmenler için Türkçe (/tr/ceviribilim/dersler/335)	Zorunlu
PSY 101	Psikolojiye Giriş (/tr/ceviribilim/dersler/3469)	Zorunlu
ELIT 107	Edebi Türler I (/tr/ceviribilim/dersler/338)	Zorunlu
AFRF 101	Rusça I (/tr/ceviribilim/dersler/1786)	Zorunlu
TRA 107	Yazılı Çeviriye Giriş I (/tr/ceviribilim/dersler/341)	Zorunlu
HUM 103	Uygurlık Tarihi (/tr/ceviribilim/dersler/735)	Zorunlu
TRA 133	Çevirmenler için Sözcük Bilgisi (/tr/ceviribilim/dersler/1782)	Zorunlu
TRA 109	İngilizce Sözlü Anlatım (/tr/ceviribilim/dersler/347)	Zorunlu
ECON 291	İktisat (/tr/ceviribilim/dersler/1783)	Zorunlu
TRA 140	Kültür ve Çeviri (/tr/ceviribilim/dersler/374)	Zorunlu
AFRF 102	Rusça II (/tr/ceviribilim/dersler/1785)	Zorunlu
TRA 108	Yazılı Çeviriye Giriş II (/tr/ceviribilim/dersler/344)	Zorunlu
TRA XXX	Bölüm Seçmeli I (/tr/ceviribilim/dersler/400)	Alan Seçmeli
INT 203	Sözlü Çeviriye Giriş (/tr/ceviribilim/dersler/377)	Zorunlu
TRA 242	Sağlık Bilimleri Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/391)	Zorunlu
AFRF 201	Rusça III (/tr/ceviribilim/dersler/1787)	Zorunlu
TRA 211	Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/394)	Zorunlu
AFRF 202	Rusça IV (/tr/ceviribilim/dersler/1788)	Zorunlu
TRA 403	Bilgisayar Destekli Teknik Çeviri (/tr/ceviribilim/dersler/402)	Zorunlu
TRA 307	Medya ve İletişim Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/403)	Zorunlu
TRA 309	Ekonomi ve İşletme Metinleri Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/405)	Zorunlu
INT 204	İki Yönlü Sözlü Çeviri (/tr/ceviribilim/dersler/469)	Zorunlu
TRA 301	Çeviri Kuramı (/tr/ceviribilim/dersler/409)	Zorunlu
AFRF 301	Rusça V (/tr/ceviribilim/dersler/412)	Zorunlu
TRA 315	Edebiyat Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/413)	Zorunlu
INT 303	Ardıl Çeviri (/tr/ceviribilim/dersler/408)	Zorunlu
HTR 301	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I (/tr/ceviribilim/dersler/1797)	Zorunlu
XXX 101	Dil Seçmeli I (/tr/ceviribilim/dersler/414)	Zorunlu

TRA XXX	Bölüm Seçmelisi II (/tr/ceviribilim/dersler/1789)	Alan Seçmeli
XXX 102	Dil Seçmeli II (/tr/ceviribilim/dersler/437)	Zorunlu
TRA 302	Çeviri Eleştirisi (/tr/ceviribilim/dersler/410)	Zorunlu
TRA 318	Hukuk Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/411)	Zorunlu
AFRF 302	Rusça VI (/tr/ceviribilim/dersler/1790)	Zorunlu
HTR 302	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (/tr/ceviribilim/dersler/1791)	Zorunlu
TRA 310	Staj (/tr/ceviribilim/dersler/1792)	Zorunlu
TRA XXX	Bölüm Seçmelisi III (/tr/ceviribilim/dersler/1793)	Alan Seçmeli
TRA XXX	Bölüm Seçmelisi IV (/tr/ceviribilim/dersler/439)	Alan Seçmeli
XXX XXX	Serbest Seçmeli I (/tr/ceviribilim/dersler/1794)	Serbest Seçmeli
TRA 422	Rusça-Türkçe Çeviri I (/tr/ceviribilim/dersler/3396)	Zorunlu
TRA 404	Çeviri Tarihine Yaklaşımlar (/tr/ceviribilim/dersler/438)	Zorunlu
XXX 201	Dil Seçmeli III (/tr/ceviribilim/dersler/440)	Zorunlu
TRA XXX	Bölüm Seçmelisi V (/tr/ceviribilim/dersler/1795)	Alan Seçmeli
TRA XXX	Bölüm Seçmelisi VI (/tr/ceviribilim/dersler/1796)	Alan Seçmeli
XXX XXX	Serbest Seçmeli II (/tr/ceviribilim/dersler/443)	Serbest Seçmeli
XXX 202	Dil Seçmeli IV (/tr/ceviribilim/dersler/442)	Zorunlu
TRA 424	Rusça-Türkçe Çeviri II (/tr/ceviribilim/dersler/441)	Zorunlu
TRA 206	Türkçe Diksiyon (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/4306)	Alan Seçmeli
TRA 480	Şarkı Sözü Çevirisi (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/3115)	Alan Seçmeli
TRA 409	Sanat Tarihi Metinleri Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/453)	Alan Seçmeli
TRA 464	Çeviri Editörlüğü (/tr/ceviribilim/dersler/3408)	Alan Seçmeli
TRA 214	Fen Bilimleri Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/3402)	Alan Seçmeli
TRA 240	Şiir Çevirisi (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/4307)	Alan Seçmeli
TRA 493	Çeviri Projesi (/tr/ceviribilim/dersler/454)	Alan Seçmeli
TRA 485	AB Metinleri ve Mevzuat Çeviri Atölyesi (/tr/ceviribilim/dersler/3409)	Alan Seçmeli
TRA 281	Türk İşaret Diline Giriş (/tr/ceviribilim/dersler/3403)	Alan Seçmeli
TRA 402	Tiyatro Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/4308)	Alan Seçmeli
INT 401	Toplum Çevirmenliği (/tr/ceviribilim/dersler/3398)	Alan Seçmeli
INT 403	Eşzamanlı Çeviri I (/tr/ceviribilim/dersler/455)	Alan Seçmeli
INT 304	Eşzamanlı Sözlü Çeviriye Giriş (/tr/ceviribilim/dersler/450)	Alan Seçmeli
TRA 400	Çevirmenlik Meslek Standartları (/tr/ceviribilim/dersler/3404)	Alan Seçmeli
INT 497	Eşzamanlı Çeviri II (/tr/ceviribilim/dersler/456)	Alan Seçmeli
TRA 408	Oyun Lokalizasyonu (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/4309)	Alan Seçmeli
INT 405	Sözlü Çeviride Özel Konular (/tr/ceviribilim/dersler/3399)	Alan Seçmeli
TRA 440	Göstergelerarası Çeviri II (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/4230)	Alan Seçmeli
INT 417	Sözlü Hukuk Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/451)	Alan Seçmeli
TRA 401	Yazılı Çeviride Özel Konular (/tr/ceviribilim/dersler/3405)	Alan Seçmeli
TRA 207	Siyaset Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/3400)	Alan Seçmeli
TRA 134	Çeviri Odaklı Metin Çözümlemesi (/tr/ceviribilim-bolumu/dersler/4305)	Alan Seçmeli
TRA 439	Göstergelerarası Çeviri I (/tr/ceviribilim/dersler/452)	Alan Seçmeli
TRA 411	Altyazı ve Dublaj Çevirisi (/tr/ceviribilim/dersler/3407)	Alan Seçmeli
TRA 208	Britanya Medeniyeti (/tr/ceviribilim/dersler/3401)	Alan Seçmeli

36- İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Fen – Edebiyat Fakültesi – İngilizce Mütercim Tercümanlık

TRD 151 Türk Dili I (2, 0, 2) 2	ETI 109 Western Culture and Civilization I (3, 0, 3) 5
ETI 110 Translation Oriented Textual Analysis (3, 0, 3) 5	
ETI 117 Turkish for Translators and Interpreters (3, 0, 3) 5	
ETI 119 Advanced Academic Speaking and Presentation Skills (3, 0, 3) 5	
ETI 113 Academic Writing (4, 0, 4) 5	IED 101 Sign Language I (2, 0, 2) 4
ETI 116 Research and Writing (4, 0, 4) 5	ETI 124 Introduction to Translation I (3, 0, 3) 5
ETI 112 Western Culture and Civilization II (3, 0, 3) 5	
TRD 152 Türk Dili II (2, 0, 2) 2	ATA 151 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I (2, 0, 2) 2
ETI 205 Basic Skills in Interpretation (3, 0, 3) 5	ETI 211 Term and Glossary Studies (2, 0, 2) 3
ATA 152 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (2, 0, 2) 2	ETI 210 Note-Taking for Interpreting (2, 0, 2) 4
ETI 214 Term and Glossary Management (2, 0, 2) 4	ETI 313 Translation Theories (3, 0, 3) 5
ETI 315 Onsite Translation (3, 0, 3) 5	ETI 352 Research and Interdisciplinarity in Translation (3, 0, 3) 5
ETI 316 Introduction to Consecutive Interpretation (3, 0, 3) 5	ETI 447 Professional Responsibilities and Ethics (3, 0, 3) 5
ETI 410 Graduation Project II (3, 0, 3) 5	ETI 418 Translation Criticism (3, 0, 3) 5
ETI 413 Simultaneous Interpretation I (3, 0, 3) 5	ETI 415 Consecutive Interpretation I (3, 0, 3) 5
ETI 419 Performance in Intercultural Contexts (3, 0, 3) 5	ETI 412 Graduation Project in Interpretation (3, 0, 3) 5
ETI 414 Simultaneous Interpretation II (3, 0, 3) 5	ETI 416 Consecutive Interpretation II (3, 0, 3) 5
ETI 120 IT Skills for Translators (3, 0, 3) 5	
ETI 122 Intercultural Communication Skills for Translators (3, 0, 3) 5	
ETI 126 Comparative Technical Writing (3, 0, 3) 5	ETI 241 Translation Technologies (3, 0, 3) 5
ETI 243 Translating Texts of Social Sciences (3, 0, 3) 5	ETI 245 Latin I (3, 0, 3) 5
ETI 247 Speaking Skills in Turkish (3, 0, 3) 5	
ETI 249 Introduction to Legal Systems and Legal Translation (3, 0, 3) 5	
ETI 251 Blogging, V-logging and Translation in Digital Culture (3, 0, 3) 5	
ETI 271 Italian I (3, 0, 3) 5	ETI 273 Russian I (3, 0, 3) 5
ETI 275 Spanish I (3, 0, 3) 5	ETI 242 Technical Writing (3, 0, 3) 5
ETI 244 Translation of Media and Advertising Texts (3, 0, 3) 5	
ETI 246 Latin II (3, 0, 3) 5	ETI 248 Technical Translation and Localization I (3, 0, 3) 5

ETI 250 Legal Translation I (3, 0, 3) 5

ETI 252 European Union for Translators and Interpreters (3, 0, 3) 5

ETI 256 Translated Film and Drama Literacy (3, 0, 3) 5

ETI 258 Visual Semiotics and Intersemiotic Translation (3, 0, 3) 5

ETI 272 Italian II (3, 0, 3) 5 ETI 274 Russian II (3, 0, 3) 5

ETI 276 Spanish II (3, 0, 3) 5

ETI 341 Fundamental Texts of Western Literature I (3, 0, 3) 5

ETI 345 Translating Classics (3, 0, 3) 5 ETI 347 Ottoman Turkish I (3, 0, 3) 5

ETI 349 Legal Translation II (3, 0, 3) 5

ETI 351 Technical Translation and Localization II (3, 0, 3) 5

ETI 353 Introduction to Medical Translation (3, 0, 3) 5

ÖZGEÇMİŞ

2007 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde başladığı lisans eğitimini 2011 yılında tamamlayarak, aynı yıl Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Yüksek Lisans Programına başladı. 2015 yılında “An Analysis of The Turkish Translation of Obscene Words in Jeanette Winterson’s *Written On The Body* and *Sexing The Cherry* in the Light of Relevance Theory and Norm Theory” başlıklı tez çalışması ile tamamladığı yüksek lisans eğitiminden sonra, 2016 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Doktora Programında doktora öğrenimine başladı. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda göreve başlayan Öztürk Baydere, 2021 yılında aynı üniversitenin Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümünde görev yapmaya başladı.

2021 yaz döneminde Universitat Autònoma de Barcelona’da çeviri teknolojileri alanında yaz okuluna katılan Öztürk Baydere’nin alanında yayımlanmış bilimsel çalışmaları ve bilimsel toplantılarda sunduğu sözlü bildirileri bulunmaktadır. Öztürk Baydere’nin, aynı zamanda, akademik kimliğinin yanı sıra 10 yılı aşkın süredir devam eden çevirmenlik kimliği ve yayımlanmış iki kitap çevirisi bulunmaktadır.